

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Prof. Dr. OKTAY SİNANOĞLU

FİZİKSEL KİMYA TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Prof. Dr. OKTAY SİNANOĞLU

FİZİKSEL KİMYA TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bu sözlük, Ord. Prof. Dr. İlhami Cıvaoğlu'nca incelenmiş Terim Kolu görevlilerinden Kaya Türkay, Sevinç Koçak, Emel Göçen ve Levent Gölcüklü'nün emekleriyle baskı evresine getirilmiştir.

İ Ç İ N D E K İ L E R

TERİMLER ÜZERİNE	7-8
ÖNSÖZ	9-16
KISALTMALAR	17
SÖZLÜK	19-121
KAYNAKÇA	123-125
DİZİNLER (Eski Terimler Dizini, Almanca Dizini, Fransızca Dizini, İngilizce Dizini, Japonca Dizini)	127-196

TERİMLER ÜZERİNE

Atatürk devriminin “Türkçe” konusundaki tutumunu şöylece özetleyebiliriz: “Türkçeyi çağdaş sanat, bilim ve uygulayımın, kısacası çağdaş uygarlığın bütün gereklerini karşılayacak bir dil durumuna getirmek.”

Türk Dil Kurumu 1932 yılında kurulduğu zaman, yapılacak dil çalışmaları, şu iki ana doğrultuda saptanmıştı:

- 1- Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini ortaya çıkarmak;
- 2- Türk dilini, dünya dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe ulaştırmak.

Bunlardan birincisini gerçekleştirmek için, eski kültür varlığımızı araştırmak, yayımlamak; ikincisini gerçekleştirmek için de, yüzyıllar boyunca dilimize girmiş olan yabancı sözcüklerin, terimlerin yerine Türkçelerini koymak, Batıdan dilimize sızmaya başlayan yenilerine engel olmak, böylece, dilimizi kendi olanakları içerisinde geliştirmek gerekiyordu. Bu yabancı sözcüklerin çoğunluğu türlü bilim dalları ya da çalışma alanlarıyla ilgili terimlerdi. Türk Dil Kurumunun kuruluşunda, bu terimler konusu çözümlenmiş değildi. Dahasonra bu sorun da ele alındı. Yıllar yılı yapılan çalışmalar verimsiz kaldı. Dil işinin olumlu bir sonuca bağlanmasını isteyen aydınlar, bu alanda yapılan çalışmalarda Kurumu yalnız bırakmadılar.

İlk evrede, yalnızca terimlerin Türkçe karşılıklarını bulmak yoluna gidiliyordu. Yapılacak işler çok, eldeki olanaklar az olduğu için, bunlar terim sözlükleri olarak verilemiyordu. İkinci evrede ise, bir yandan yeni karşılıklar aranırken, bir yandan da her konuda uzmanlık sözlükleri hazırlanmasına girildi.

Bugüne değin, Türk Dil Kurumunun türlü kuruluşlar, kurumlar, fakülteler ve kişilerle yaptığı çalışmaların ancak küçük bir bölümü yayımlanabilmiştir. Bu çalışmalar, türlü konuda çalışan yazar ve aydınlar da dil bilincinin yerleşmesine yardım ederken, okul sıralarındaki gençleri de bu Türkçe sözcüklere alıştırmış, onlarda dil sevgisinin kökleşmesini sağlamıştır.

Gerek Türkçe-Osmanlıca ve Batı dilleriyle ilgili olarak kılavuz niteliğinde hazırlanan terim dizelgelerinde, gerekse türlü konularda hazırlanan sözlüklerde, elden geldiği ölçüde her terimi Türkçe bir sözcükle karşılamak yoluna

gidilmiştir. Türkçe karşılık bulunamadığı durumlarda, Batı dillerinden aktarılan terimlerde, bir birlik sağlanmasına çalışılmıştır.

Gerek Kurum'da hazırlanan, gerekse uzmanlara hazırlattırılan terim sözlüklerinin dilsel ve bilimsel denetimi yaptırılmakta, bunların bu yönlerden de yanlışsız olmalarına çalışılmaktadır. Ortaya konan terimlerden kimileri öneri niteliğindedir, kesinlik anlamı taşımamaktadır. İleride, bunlardan daha uygunlarının bulunacağını gözden ırak tutmamaktayız. Önerilen terimler, uzun süreli uygulama sonucu kesin biçimlerini alacaklardır.

Dilimizin, kendi benliğine kavuşarak geliştiği ve güçlü bir uygarlık dili olmaya yöneldiği bugünlerde, çalışmalarımızın yararlı olacağı kanısındayız.

TDK

Ö N S Ö Z

Eşyanlı bir üçgenin köşelerine fizik, kimya ve matematiği kondursak, bu üçgenin ortaları fiziksel kimya dalının alanına girer. Bu nedenle fiziksel kimya terimlerini ele almak ayrı bir önem taşıyor. Dil devriminden sonra, özellikle ortaöğretim terimlerini Türkçemizde geliştirmek açısından önemli temeller atılmıştır. Bizim kuşağımız, Türk ortaokul ve liselerinde Türk Dil Kurumunun bu güzel Türkçe terimleri ile temel bilim sevgisini, anadiliyle bilimsel usullama yapma açık seçikliği kazanmıştı. Onun için baştan, o dönem Türk Dil Kurumu yöneticilerine, dilseverlerine saygı ve teşekkürle başlamayı, gene o dönemde bize Türkçe terimlerle ilk fizik, kimya, matematiği öğreten, bilim tutkusunu veren orta, lise öğretmenlerimizi anmayı bir borç bilirim.

Fiziksel kimya terimlerinin kapsamından söz etmek için önce fiziksel kimyanın içeriğine bir göz atmak gerekir.

Fiziksel kimya, ister sıvı, katı, gaz evrelerinde olsun, ister karışımlar, asıtlılar, çözeltiler gibi kimyasal bileşikler olsun, çeşitli durumlar gösteren özdeğin fiziksel, kimyasal tüm özellikleriyle uğraşır.

Fiziksel kimyanın bir bölümü iriölçekteki gözle görülür, elle tutulur özdeğin özelliklerini, bileşiklerarası tepkime hız ya da denge durumlarını ele alır.

Bir de ufakölçekte fiziksel kimya vardır ki bu, iriölçekteki olgu ile özellikleri, tek tek öğecikle özdeciklerden başlayarak açıklar, türetir. Bu bölüm çoğu kez öğecik, özdecik fiziği ile iç içedir. Öğecikle, özdeciklerin birçok eksikle birkaç çekinden oluşan yapıları nicem düzeneğinin (kuantum mekanik) yasa ile denklemlerinden çıkarılır. Kızılaltı olsun, morötesi olsun çeşitli ışık dalga boylarıyla olan etkileşimlerin geniş olasılıkları bu yoldan bulunur. Görüldüğü gibi, bu konularda fiziksel kimya kuramsal fizik ile iç içedir. Öylesine ki, aynı çalışma ya da alanlara, kimi ülkelerde kimya, kimilerinde ise fizik bölümlerinde raslanmaktadır. Bu çalışmalarda ne kadar derin, ileri bir matematik kullanılırsa o denli keskin, ileriye götürücü araçlar kullanılmış olur. Kuramsal fizik ya da kimyada da matematik gerekli, ancak yeterli değildir. Bu-

nunla birlikte deneysel, doğasal olguları enine boyuna tanımak, kimyasal, fiziksel sezgiyi iyice geliştirmek zorunludur.

Ufakölçekteki çeşitli türden izgebilim araç ve yöntemleri, ögecik ya da özdecikleri nerdeyse tek tek görmeye, ölçmeye, onların nicem durularını bulmaya yarar. Fiziksel kimya, yalnız eksicik yapılarıyla da yetinmez. Ögeciğin çekirdeği demek olan çekinin yapısına da iner. Bir bölümü, ışın etkinlik, çekin parçalanması, çekinsel tepkimelerdeki çekincik alışverişi, ılıncık, eksicik, γ – ışınıklar salımı gibi olaylarla, bunların uygulamasıyla da uğraşır.

Fiziksel kimyanın ögecik, özdecik ölçeği ile iriölçekteki özdeğin arasındaki kuramsal köprüyü oluşturan bölümü, sayıtım düzeneğidir. Buradan denge ya da dengedışı ısıdevimbilime geçilir.

Görülüyor ki, fiziksel kimya zengin, temel bir bilim dalıdır. Bu bilim dalının bulguları, gökteki gazların saldığı ışınlar, kimyasal öğelerin evrendeki dağılımı, güneşin izgesi üstündeki bilgimizi, dolayısıyla gökbilimi, gökfiziğini etkilemektedir. Bunun yanı sıra bu bilim dalı, canlıları oluşturan gözelerin çoğuz özdecikleriyle uğraştığından, canlının, ısı, iş, erke dengesine baktığından dirilfizik, dirilkimya ile de kaynaşır.

Sanayi kimyasında ayrı bir dal olarak kimya mühendisliği ile süreç mühendisliği, fiziksel, kimyasal işlem ya da süreçleri, yarı üretim, sonra üretim çaplarında tasarlama kurma, yürütme görevlerini üstlenir. Bu görevlerle ilgili bilgiler “birim işlemler”, “birim süreçler” adları altında toplanır. Isı, erke, devinirlik, kütle aktarımları, akışkanlar düzeneği; akışlı ya da akışsız kimyasal tepkilerin tasarlanması kuramları, damıtma dikeçleri; sıvı, gaz, katıların ayrılması, akım çizgilerinin hesaplanması; kıvılcık süreçleri, kurutma, seyreltme, süzme işlemleri vb. hep yayılım, taşınım, kimyasal hızbilim, ısıdevimbilim gibi fiziksel kimya ilke, veri ya da bilgilerine dayanırlar. Teknikle olan bu sıkı bağıntı açısından da fiziksel kimya terimleri ayrı önem taşıyor, özekselsel bir yer tutuyor.

Fiziksel kimya terimlerinin temel bilimden tekniğe, mühendisliğe, oradan da iş, işçi yaşamına, gündelik dile geçme niteliği taşıdıklarından onları Türkçeleştirme son derece önemlidir. Sanayileşen toplumun gündelik dili ile bilim, teknik dilini birbirinden ayırmak olanak dışıdır. Onun için de günlük dili, Türkçe bilim, teknik dilini şu ya da bu Batı diliyle bir tutma Türk Dil devrimiyle, Atatürk’ün Türk dilini yabancı diller boyunduruğundan kurtarma, koruma ilkesi ile bağdaştırılmaz. Günlük dilimizin “fuel-oil”, “fizibilite”, “solvent” gibi Batı sözcükleriyle tırmalanmasını istemiyorsak, bilim ve tek-

niğimizi, eğitim ve araştırmamızı, yurt ölçüsünde tüm eğitim, araştırma kurumlarımızda Türkçe yapmak zorundayız.

Türk dilini her alanda geliştirmek için terim sözlüklerinin hazırlanması, bunun yanında bilimcilerimizin araştırma ile öğretimin etkinliklerinde Türkçeyi bol bol kullanmaları, bütün kurumlarımızda eğitim dilimizin her dalda Türkçe olması gerekmektedir. Anadilleri yanında kuşkusuz bilim, teknik öğrencilerimiz kendi dallarına yetecek kadar yabancı dili de iyi öğrenmelidirler. Anadilini yitirmeden yabancı dilleri kolay öğrenme yöntemlerinin geliştirilmiş olduğunu, dış ülkelerde de yabancı dillerin ancak ya uluslararası ortam ile ilişkiler için ya da yardımcı dil olarak öğretildiğine başka yazılarımızda değinmiştik.

Yukarıda, fiziksel kimyanın içeriğinden söz ederken gördük ki, sözlükteki terimler genellikle kavram, işlem, ilke, özdeğin yapıtaşlarını karşılayan terimlerdir. Bu terimleri oluşturmaya “terimleme” (terminology) diyoruz. Bir de kimyada “adlandırma” (nomenclature) vardır. Bu ikisini ayırmak gerekiyor. Özellikle örgensel kimyada çoğunlukla karbon, oksijen, azot ile hidrojenle oluşan doğal ya da yapay sayısı milyonları bulan bileşikler geçer. Aynı kimyasal bileşimde bile yalnızca bağlantıları, ilintileri iki üç boyutlu yapılarıyla ayrılan pek çok eşiz özdekler doğar. Bunların adlandırılması dizgesel, uluslararası bir yöntem ile olur. Adlandırma, fiziksel kimya terimlerinin kapsamı dışında kalıyor. Aslında böyle dizgesel, uzun adların günlük dile geçmesi de olanaksızdır.

Kavram, işlem vb. ¹adlarına gelince; bunların uluslararası her ülkece kullanılan, eş terimler oldukları doğru değildir. Aynı kökten Hint-Avrupa dilleri oldukları halde, İngilizce, Almanca gibi diller arasında bile terimler yaygın olarak değişiklik gösteriyor. Dediğimiz gibi terimlerin kolayca başka dallara, sanayiye, oradan günlük dile atlamaları da bununla ilgili. Hele ayrı dil öbeklerinden İbranica, Japonca gibi dillerde terimler tümüyle değişik. İsrail’de bilgisayar çizimlemleri bile İbranica olarak çıkıyor. Dahası “fortran” bilgisayar dili bile yerleştiriliyor bugün.

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra, İngilizce’nin uluslararası bilim, teknik dili yapılmasına uğraşılmıştır. Ancak yakın yıllarda bilim ve teknikteki üstünlük, parasal kaynaklar vb. yine başka ülkelere Avrupa, Japonya vb. dağılınca, her ülkede kendi anadilinden bilimsel, teknik yayınlar, toplantılar artmış bulunuyor. Bunu doğal karşılamalıdır. Bilim ile teknolojinin yöntemleri uluslararası olmakla birlikte amaçları, hangi doğrultularda geliştirilecekleri toplumlara, uluslara göre değişiyor. Onun için her ülkenin de kendine özgü

bir bilim, teknik ortamı, iletişimi oluyor. Bu, o ülkenin ekonomik, eğitimsel özgürlüğünden ayrılamaz. Ama, her ülkenin bilimcileri, başka ülkelerdeki bilimsel gelişmeleri de izliyorlar, zaman zaman bir araya gelip uluslararası toplantılar, karşılaştırmalar yapıyor, karşılıklı yararlanıyorlar. Bu amaçla anadillerine ek olarak yabancı diller de öğreniyorlar. O dillerde düzenlenen uluslararası yayınlara da katılıyorlar. Ulusal, yerel, toplumsal yön ile uluslararası bilim ilişkisinin gereklerini dengeleyen iyi bir örnek, “Angevrandtechmi” dergisinin her sayısının bir Almanca, bir de uluslararası baskısının çıkması. Bizde de İstanbul Evrenkenti, kimya kesiminin Türk Kimya Dergisi şimdi çift; biri Türkçe biri de çeşitli dillerde uluslararası baskı olarak “Acta Chimica Turcica” adıyla çıkıyor, birçok ülkeye gönderiliyor.

Başka bir yayın türü “Theoretica Chimica Acta” da olduğu gibi (Almanya’da yayınlanıyor) aynı sayıda çeşitli dillerden yazıların bulunuşu, birkaç dilden özetlerin konusu. Ama yalnız İspanyolca, yalnız Rusça, yalnız Japonca çıkan pek çok bilim, teknik araştırma belleteni, dergisi de var.

Gelelim Fiziksel Kimya Terimleri Sözlüğü’nün nasıl hazırlandığına, bilim yönünün yanı sıra, dil açısından da konunun nasıl titizlikle, dizgesel biçimde ele alındığına.

Ortaokul, lise çağlarından beri dil kuralları, Türkçenin terim türetmeye son derece elverişli cebirsel yapısıyla, halk dili, Türk Dil Devrimi ile yakından ilgileniyor; Türk Dilini, Divanü Lûgat-it-Türk gibi en eski yapıtlarından, Sayın Ali Püsküllüoğlu’nun Öz Türkçe Sözlük’üne dek izliyorduk. Dış ülkelerde, bilimsel araştırmalarımızı sürdürdüğümüz dönemlerde bile bu ilgi eksilmedi, çoğaldı. Bazen yeni kuramlarımıza gereken yeni terimlerin yabancı dilde olanlarını bile (sohaphobic, pair-aufbau, semi-internal correlation gibi) türetmemiz gerekiyordu. Bu ara yeni kuramlar, kavramlarla birlikte Türkçelerini de kurallarına uygun olarak türetiliyor, yurttaki bilimsel konuşma ve yazılarımızda deniyor, bazen daha iyilerini buluncaya dek evrime uğratiyor, kullanıyorduk.

On yıl kadar önce rahmetli Prof. Dr. Samim Sinanoğlu ile daha dizgesel kapsamlı bir çalışma yapmayı düşündük. Zaman zaman çeşitli sözcüklerin hem Latince, Eski Yunanca kökenleri, hem de bugünkü kesin anlamları üzerinde durup karşılıklı tartıştık.

Beş, altı yıl önce fiziksel kimya terimlerini daha sürekli olarak incelemeye, fişlemeye giriştim. Çeşitli ülkelerde bilimsel araştırmalarımızın yanı sıra “fiziksel kimya”, “ögecik özdecik fiziği sayıttım düzeneği”, “nicem düze-

neği”, “dirilbilimlerin fiziksel kimyasal temeli” gibi dersler verirken en çok geçen terimleri saptadım. Türkçe’de sözcük türetme yolları, dil kuralları vb. üzerine çeşitli kaynakları, Türk Dil Kurumu yayınlarını yeniden gözden geçirdikten sonra terimleri, tek tek ya da aşağıda değinilen sıralamayla ele aldım. Kullandığım ilkeler şunlardı:

1– Önce, Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünü, Ortaöğretim Terimleri Kılavuzu’nu, alanımla ilgili terim sözlüklerini taradım. Bu kaynaklarda geçen terimleri almaya böylece tüm terim etkinlikleri içinde bağdaşık kalmaya çalıştım. Ancak bunda tutucu olmamak gerekirse, özel anlamı daha açık seçik ya da kullanımı daha kolay olanları aramakta yarar buldum. Bu ara ilk çıkan terim sözlüklerinden, Prof. Dr. Sayın Abdullah Kızıllırmak’ın “Gökbilim Terimleri Sözlüğü” benim için yıllar öncesi önemli bir içgüçü kaynağı oldu.

Bunun gibi sonradan çıkan, Sayın Emin Özdemir’in “Terim Hazırlama Kılavuzu” da çalışmalarımda çok yararlı oldu.

Ayrıca bilim ve tekniğe ilişkin dergilerde, çeşitli evrenkentlerimizce yayınlanan bilimsel ders ya da araştırma kitaplarında, kimya mühendisliği, elektrik mühendisliği, bilişim alanlarıyla ilgili yayınlarda kullanılan Türkçeyi, Sayın Aydın Köksal’ın kullandığı güzel terimleri de yıllar boyunca, kaynaklar belirledikçe inceledim.

2– Her kavrama bir karşılık, çeviri değil kavram karşılığı: Terimlerde, yabancı dildeki terimlerin kökeninden çeviri yolundan çok, kavramı Türkçe’de en doğal, en açık seçik nasıl karşılayabileceğinize baktım. Çünkü, Batı dillerindeki, özellikle İngilizce’deki terimlerin çoğu kez Latince, Eski Yunanca kökenlerinin anlamıyla bilimsel çağdaş anlamları arasında uzaklaşmalar, kaymalar, değişmeler olmuştur. Hele şu son yıllar, Amerika’da çıkan terimlerde, Latince-Yunanca eğitimi verilmediği için, İngilizce ise çoğunlukla kendi içinden türetme gücünden yoksun bir dil olduğundan, bir değişin sözcüklerinin baş harfleri alınarak (örneğin “laser” sözcüğü) dili yozlaştırıcı yollara başvurulmaktadır. Hem İngilizce’de hem Türkçe’de terim türetmesi gereken bir bilimci olarak, Türkçe’nin bilim dili için son derece elverişli, türeğen bir dil olduğunu, açık seçiklikte matematiğe yaklaştığını kendi deneyimlerimde gözlemiş bulunuyorum.

Kimi terimlerin İngilizce’de tarihsel raslantılar sonucu, birkaç anlama geldiğini, böylece kolayca karışıklığa yol açabildiğini görüyoruz. “Correlation” sözcüğündeki gibi. Nitekim bu sözcüğün ayrı anlamlarını ayrı terimlerle karşı-

layabildik. Örneğin nicem düzeneğindeki anlamı için “kaçınım”, sayıttındaki için “eşbağıntı” dedik.

Terimlerin açıklamalarında bilimselliğe, kesinliğe, bilgi vericiliğe özen gösterdim. Öyle sanıyorum ki, sözlüğü okuyan bir öğrenci kimi fiziksel kimya, kuramsal kimya bilgilerini edinme ya da bilgisini belirginleştirme açısından da sözlükten yararlanabilecektir.

3– Kimi terimlerde, ilk ağızda Türkçeleştirilmesi gereken takılar bile yabancı dildeki gibi kullanılmaktadır. Yerli yazılarda önceleri, “iyonizasyon” ya da “ionization” biçiminde yazıldığı gibi. Bunlara hiç olmazsa “iyonlaşma” denebilirdi.

Önce takıları Türkçeleştirmek gerekti. Gitgide artan çabalarla kavram ve işlem adlarını bir süre “iyon”, “atom”, “molekül” gibi kendimizin de alışmış olduğu terimleri özel adlarmış gibi öylece bırakmak zorunda olduğumu sanıyordum. Derken 1975’te benim için bir olanak çıktı. Japonya’nın uluslararası bir bilim ödülünü vermesiyle o yıl, sonra da 1976’da toplam beş ay Japonya’yı enine boyuna tanıma olanağını buldum. Bunu, oradaki fizik, kimya, konuşma ve araştırmalarının yanı sıra dil konusu için de değerlendirdim. Japon dilcileri ile uzun görüşmeler yaptım. Japonca’yı bir ölçüde tanıyıp Japon dil, eğitim siyasalarını inceledim. Gördüm ki, Japon “tanzimatı” Meici döneminden (1868) bu yana Japon bilim, teknik dili sürekli işlemiş, eğitim dili her zaman tümüyle Japonca olmuştur. Bugün de öyledir. Japon Ulusal Dil Kurumu’nda, Japon Ulusal Eğitim Araştırma Kurumu’nda Japon dili, terimleri üzerine sürekli çalışılmaktadır. Japon Ulusal Eğitim Bakanlığı (Mombuşo) Japonca terim sözlükleri bastırmaktadır.

Bu sözlükleri incelediğimde gördüm ki, önce ürkerek baktığımız “atom”, “molekül”, “iyon”, “nötron”, “asit” dahası “elektrik”, “elektron”, “elektroliz” gibi terimlerin bile hep Japoncaları yaygın olarak kullanılmaktadır. Japoncadaki böyle terimlerin yapılış biçimi, kullandıkları kökler vb. yeni esin kaynakları sağladı. O terimleri de Türkçeleştirebildim. Öyleki, kanımızca Türkçeleri kavramları daha bir açıklıkla veriyor, konuyu bilmeyene bile bir şeyler anlatıyor.

4– Kimi terimleri tek olarak değil, zincirler, kümeler biçiminde ele almak gerekiyor. Yoksa birbirine yakın anlamda olanlara rasgele ayrı ayrı, ilişkilerini gözetmeden terimler konursa bilimsel dilde karışıklık doğabilir. Örneğin “kinetic”, “dynamic”, “kinetics”, “dynamics”, “motion”, “motive”, “momentum”, “dynamical”... gibi bir küme için keskin, konuşulurken karışmayacak ayrımlar yapmalı. Gene “colloid”, “suspension”, “dispersion”,

“flocculent”, “precipitate”, “turbid”, “emulsion” gibi terimlerin karşılıkları birbirine karışmamalıdır. Böyle terim kümeleri toptan ele alındı. Tek tek karışımıza çıktıkça alınsaydı, kolayca karışırlandı.

Kimi terimler de, bilimsel açıdan ilginç, anlamlı zincirler oluşturdu. Bu zincir ilişkisi, rasgele uzun süreler içinde gelmiş Batı terimlerinden çok, Türkçelerinde açıkça belirdi. İriölçekten, ufakölçeğe doğru “öge”, “ögecik”, “özdek”*, “özdem”, “özdecik” zincirlerindeki gibi.

5- Sözlüğün son aşamasında, bütün terimleri Türk Dil Kurumu’nda, Terim Kolu görevlilerinden Sayın Kaya Türkay ile birlikte bir kez daha gözden geçirdik. Günlerce birlikte çalıştık. Bu çok yararlı güzel çalışma günlerini unutamam. Sayın Kaya Türkay’a ve arkadaşlarına pek çok teşekkür ederim.

Bütün bunlara karşın, yine de bu sözlükte eksikler bulunacaktır. Ama gelişen, özleşen dilimizle birlikte fiziksel kimya Türkçesi de gelişmesini, özleşmesini sürdürecektir. Özellikle bizim kuşağımız, bilimsel araştırmalarına gidecek zamanlarının bir bölümünü adadilleri için yapacakları çabaya ayırma sorumluluğunu duymuştur. Bu sorumluluk sürecektir.

Sözlüğün, terimlerin, onların altında yatan ilkelerin oluşmasında pek çok meslektaşımızın, arkadaşın katkısı oldu. Onların nice bilimsel konuşmalarında dil konusundaki görüş ya da eleştirilerinden de yararlandık. Hepsine gönülden teşekkür ederim. Bu arkadaşların kimisi İstanbul, kimisi Ankara, Ege, Hacettepe, Orta Doğu, Boğaziçi Evrenkentlerindedir. Kimisi Çekmece Nükleer Araştırma, kimisi Arge, Tübitak kuruluşlarında. Bu terimler anadilimizden doğmuştur. Ben yalnızca aracı oldum. Onun için bu terimler hepimizindir.

Büyük kimyacıımız, değerli dilseverimiz Prof. Dr. Sayın İlhami Cıvaoglu’na hepimize tuttuğu ışık için özel teşekkürler, saygılar.

Türk Dil Kurumu genel yazmanları, Sayın Ömer Asım Aksoy, Sayın Cahit Külebi, yönetim kurulu üyeleri ilgilerini esirgemediler. Sayın Emin Özdemir, Sayın Kaya Türkay ile Terim Kolu görevlilerinin çabaları eklenmeden bu sözlük olamazdı.

Terimlere ilk başladığımız günlerde bize can yoldaşı olan Sayın Reşit Canbeyli, sonraları yardımları geçen arkadaşlar yabancı karşılıkları bulmakta

* Çok sayıda aynı tür özdecikten oluşan, özellikleri belirgin kimyasal varlığa “özde” dedim. Ancak, terimler arasında birlik sağlama ereğiyle Terim Kolunun önerisine uyarak bu terimi “özdek” diye aldık.

emeği geçen sayın Nilgün Ertaş, ilgileriyle bize g veren Prof. Dr. Sayın Fikret Baykut, Prof. Dr. Sacide Baykut, Prof. Dr. Emin Ulusoy, Prof. Dr. Ali Rıza Berkem, Prof. Dr. Yüksel İnel, Dr. Fuat Bayrakçeken, Prof. Dr. Burhan Pekin, Prof. Dr. Abdullah Kızılırmak, Prof. Dr. Cemal Mıhioğlu ve Rektör Sayın Haluk Alp ile Rektör Sayın Tahsin özgü’e derin saygılarımızla teşekkrlerimiz.

“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” diyen Atatürk’ün gösterdiği yoldan erken yaşta bilime girmiştim. Türk Dilini yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmak, korumak yolunda da biraz olsun Atatürk’ün izinden yryebilmişsek ne mutlu bize!

ktay Sınanoğlu

21 Ocak 1978

KISALTMALAR

Alm.	Almanca
bkz.	Bakınız
es. t.	Eski terim
Fr.	Fransızca
Jap.	Japonca
İng.	İngilizce
örn.	Örnek, örneğin
vb.	Ve benzeri, ve bunun gibi, ve başkaları...

FİZİKSEL KİMYA TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

A

- açık dizge** [Alm. *öffene System, freisystem, geschlossenes System*] [Fr. *système ouvert*] [İng. *open system*] [Jap. *kaihô-kei, heisakei*]: Isıdevimbi-
limde, sınırlarından erke ya da özdek geçebilen dizge.
- açık kabuk** [Alm. *offene Schale*] [Fr. *couche non-complète*] [İng. *non-closed shell*] [Jap. *hiheikaku*]: Yörüngeçleri, eksiciklerle çiftler çiftler dolmamış kabuk.
- açışal devinirlik** [Alm. *Drehimpuls*] [Fr. *moment cinétique*] [İng. *angular momentum*] [Jap. *kaku unduryo*]: Dinginlik koluyla açışal hızın çarpımı olarak belirtilen açışal devinim niceliği.
- açışal hız** [Alm. *Kreisfrequenz, Winkelgeschwindigkeit*] [Fr. *vitesse accélérée*] [İng. *angular velocity*] [Jap. *kakusokudo*]: Devinen bir taneciğin, seçilen bir özek noktaya göre birim zamanda taradığı açış.
- açışal nicem sayısı** [Alm. *winkelig Quantenzahl*] [Fr. *angulaire numéro de quantum*] [İng. *angular quantum number*] [Jap. *kakuundôryô (angular momentum), hôi-ryôsisû*]: Bir yörüngecin açışal devinimle ilgili nicem sayısı (örn. hidrojen atomunda).
- ağaçsı** [Alm. *Dendrit*] [Fr., İng. *dendrite*] [Jap. *zyusizyô, kessyô*]: Dallı budaklı bir biçimde büyümüş kırılca.
- ağdalık** [es. t. *viskozite*] [Alm. *Viskosität, Zähigkeit, Flüssigkeitsgrad*] [Fr. *viscosité*] [İng. *viscosity*] [Jap. *nendo, nensei*]: Sıvının, belli bir hızla akması için uygulanması gereken kuvveti ölçen katsayı.
- ağınma** [es. t. *süblimasyon*] [Alm. *Sublimation, Verdampfung fester Stoffe*] [Fr., İng. *sublimation*] [Jap. *syôka*]: Katının ergimeden buhara dönüşmesi olayı.
- ağınma ısısı** [Alm. *Sublimationswärme*] [Fr. *chaleur de sublimation*] [İng. *heat of sublimation*] [Jap. *rairi-netu*]: Ergimeden buharlaşan katı özdeşin, birim ağırlık başına aldığı ısı.
- ağırcık** [es. t. *baryon*] [Alm. *Baryon*] [Fr., İng. *baryon*] [Jap. *baryon, zyûryûsi*]: Çekincik, ılıncık gibi ağır etkileşim gösteren, kütlesi milyar eksicik-voltlarda (ev) olan temel tanecik türü.

ağır etkileşim

ağır etkileşim [Alm. *stark Wechselwirkungen*] [Fr. *interactions fortes*] [İng. *strong interactions*] [Jap. *kyô-sôgosayô, tsuyoi-sôgosayô*]: Ağırıcık ve kimi ortacıkların arasında yer alarak, atom çekiminin yapısını da kalamlı kılan temel kuvvet ve etkileşim türü.

ağır su [Alm. *schweres Wasser*] [Fr. *eau lourde*] [İng. *heavy water*] [Jap. *zyûsui*]: Hidrojen yerine döteryumdan yapılmış olan su.

akı [Alm. *Fluss, Stromfluss, Schmelzmittel*] [Fr. *flux, fondant*] [İng. *flux*] [Jap. *yûzai, hurakkusu*]: Birim zamanda, birim yüzeye dik düşen ısı ya da ışık niceliği.

akım [Alm. *Strom*] [Fr. *courant*] [İng. *current*] [Jap. *denryû, nagare*]: Birim zamanda, dik bir kesitten geçen özdek, kıvıl yük vb. ilişkin nicelik.

akışkan [Alm. *Fluidum, Flüssigkeit*] [Fr. *fluide*] [İng. *fluid*] [Jap. *ryûtai*]: Akış özellikleri gözlenebilen sıvı ya da gaz evresindeki özdek.

akışlı tepkir [Alm. *Durchflussreaktor*] [Fr. *réacteur d'écoulement*] [İng. *flow reactor*] [Jap. *renzoku han'nô-ki*]: Bir yanından aldığı özdekleri, öbür yanından tepkimeye uğramış olarak veren aygıt.

akışmazlık bkz. **ağdalık**.

aktarım [es. t. *transfer*] [Alm. *Übertragen*] [Fr. *transférer*] [İng. *transfer*] [Jap. *idô, tensya*]: Erke ya da özdeğin bir yerden bir yere geçişi.

alanlar kuramı [Alm. *Feld Theorie*] [Fr. *théorie de champ*] [İng. *field theory*] [Jap. *ba riron*]: 1- Tanecik sayısının değişmediğini, kimilerinin soğurulup, kimilerinin de salındığını göz önüne alan kuram (nicem alan kuramı). 2- Bir kuvvetin uzayın her noktasındaki yönünü, niceliğini, fiziksel alanlarını hesaplayan kuram.

alan salımı [Alm. *Feldemission*] [Fr. *émission d'un champ*] [İng. *field emission*] [Jap. *denkai-hôsyô*]: Yeğin kıvıl alan etkisiyle, bir özdeğin ucundan eksikliklerin salınması olayı.

altıgenli sık doldurma [Alm. *hexagonal dichteste kugei Packung*] [Fr. *hexagonal arrangement compact*] [İng. *hexagonal closest packing*] [Jap. *rokumentai-saimitu-zyûtan*]: Kürelerin yan yana, birbirlerine en yakın olacak biçimde yığılmasıyla oluşan kırılca yapılarından biri.

altuzay [Alm. *Unterraum*] [Fr. *sous-espace*] [İng. *subspace*] [Jap. *huku kukan*]: Matematik bir uzayın kimi nesnelerinden oluşan daha az boyutlu uzay.

ana nicem sayısı [Alm. *Hauptquantenzahl*] [Fr. *nombre quantique principal*] [İng. *principal quantum number*] [Jap. *syu-ryôsisû*]: Hidrojen ögeci-

ğindeki gibi, eksicik yörüngeçlerinde yarıçapsal, dikine devinim boyutuy-
la ilgili nicem sayısı: (n).

aradizi öğeleri [Alm. *Übergangselementen*] [Fr. *éléments en série de transition*] [İng. *transition series elements*] [Jap. sen'i tyokuretu genso]: Çevrimsel çizelgede d, f gibi iç kabukların eksiciklerle dolmasından oluşan öğeler (demir kümesi).

araduru kuramı [Alm. *Übergangszustandes Theorie*] [Fr. *théorie de l'état de transition*] [İng. *transition state theory*] [Jap. sen'i-zyotai-kasetu]: Kimyasal hızbilimde, tepkinlerle ürünlerarası geçici bir özdecik durusunu varsayarak tepkime hızını hesaplamaya çalışan kuram.

arakalımlı duru [Alm. *metastabiler Zustand*] [Fr. *état métastable*] [İng. *metastable state*] [Jap. jun-antei-jotai]: Isıldevingen dengede olmayıp, kısa süre yaşayabilen duru.

arayüzey [Alm. *Zwischenfläche*] [Fr., İng. *interface*] [Jap. kaimen]: Sıvı, gaz gibi iki özdek evresini birbirinden ayıran yüzey.

arayüzey gerilimi [Alm. *Zwischenfläche Potential*] [Fr. *potential interfacial*] [İng. *interfacial tension*] [Jap. kaimenno potensharu]: Birbirine değen iki evre arasındaki yüzeyi, birim alan ölçüsünde büyötmek için verilmesi gereken özğür erke.

arday [Alm., Fr., İng. *bra*] [Jap. bura]: Sayıl çarpımın solunda görölen soyut yöney: $< b \mid$; öneyin ekleniğı: $\mid b >^+ = < b \mid$.

arı [es. t. *saf*] [Alm. *rein*] [Fr. *pur*] [İng. *pure*] [Jap. zyunsui-na]: Bir kimyasal özdeğın yabacı özdeciklerden arınmış niteliğı.

arıtıcı [es. t. *deterjan*] [Alm. *Detergent*] [Fr. *détergent*] [İng. *detergent*] [Jap. senzai]: Susever ve yağsever özdeciklerden oluşmuş, yağsal özdeklerle su arasındaki sınırdı toplanıp onları ayıran özdek.

arıtma [Alm. *Reinigung*] [Fr., İng. *purification*] [Jap. seisei]: Bir kimyasal özdeğı yabancı özdeciklerden ayırma işleml.

articık [es. t. *pozitron*] [Alm. *Positron, positives Elektron*] [Fr., İng. *positron*] [Jap. yôdensi]: Kütlesi eksicikle eş, kıvıl yükü ise artı olan temel tane-cik.

articıl [Alm. *nukleophil*] [Fr. *nucléophile*] [İng. *nucleophilic*] [Jap. şin kaku]: Özdeciklerin artı yükü daha çok olan yerlerine giden ayıraç özdeciğı özelliğıne ilişkin.

artin [es. t. *katyon*] [Alm. *Kation, positives Ion*] [Fr., İng. *cation*] [Jap. yô -ion]: Artı yüklü özdecik yükünü.

artıuç [es. t. *anot*] [Alm. *Anode*] [Fr., İng. *anode*] [Jap. *yôkyoku*]: Kivilleşimde, sıvıya batırılıp kivil akım geçmesini sağlayan metal uçlardan artı yüklü olanı.

asılı [es. t. *süspansiyon*] [Alm. *Suspension*] [Fr., İng. *suspension*] [Jap. *ken-daku*]: Çözünmeyen özdek parçacıklarının, dibe çokmeden bir sıvı içinde kalmış durumu.

aştırma [Alm. *Beförderung, Beschleunigung*] [Fr. *promouvemant*] [İng. *promotion*] [Jap. *syôsin*]: Kimyasal değerbağ oluştururken, biraz yüksek erkede bulunan öğecik yörüngeçlerinin de ilk yörüngeçle kırma-laşması olayı.

aştırma erkisi [Alm. *Überführtes Energie*] [Fr. *énergie de promotion*] [İng. *promotion energy*] [Jap. *zyosyoku enerugii*]: Bir özdeciğin parçası durumuna gelecek öğecik eksikliklerinin, daha yüksek erkeli belirli düzeylere gelmeleri için verilmesi gereken erke.

aygıt [es. t. *cihaz, aparat*] [Alm. *Apparat*] [Fr. *appareil*] [İng. *apparatus*] [Jap. *sôti*]: Deneylerin yapılmasını sağlayan takımlar dizgesi.

ayıraç [es. t. *reaktif*] [Alm. *Reagens, Zusatzmittel*] [Fr. *réactif*] [İng. *re-agent*] [Jap. *siyaku*]: Belirli bir kimyasal tepkimenin olmasını sağlayan tepkin.

ayırıcı [es. t. *separatör*] [Alm. *Ausleser*] [Fr. *séparateur*] [İng. *separator*]: Özellikle kimyasal çözümleme aygıtlarında, çeşitli özdekleri ayıran bölüm.

ayrık konuluşum [Alm. *verdrehte Stellung*] [Fr. *configuration de quinconce*] [İng. *staggered conformation*] [Jap. *nejire – gata*]: Özdecik eksenini doğrultusunda bakıldığında, iki topağı üst üste görünmeyen, bir topağın öğecikleri öbürünükiler arasında görünen biçim (etanın iki metil topağında olduğu gibi).

ayrışık öğecik [Fr. *atome désuni*] [İng. *separated atom*] [Jap. *bunri no genshi*]: Bir özdecikteki yörüngeçlerin erke düzeyi sırasını bulmak için, atomları sonsuza dek ayrılmış sayıp onların erke düzeyleri sırasına bakmaya yarayan erey duru.

ayırışma [Alm. *Dissoziation*] [Fr., İng. *dissociation*] [Jap. *kairi*]: Bir özdeciğin parçalara ya da öğeciklerine ayrılması olayı.

ayırışma ısı [Alm. *Dissoziationswärme, Trennungswärme*] [Fr. *chaleur de dissociation*] [İng. *heat of dissociation*] [Jap. *kairinetu*]: Bir özdeciğin ayrışırken verdiği ya da aldığı ısı.

B

bağ [Alm. *Bindung*] [Fr. *liaison*] [İng. *bond*] [Jap. *ketugô*]: Ancak belirli doğrultu ve uzaklıklarda güçlü olan, özel kimyasal kuvvetlerden kurulu ögeciklerarası bağlam.

bağ açısı [Alm. *Valenzwinkel*] [Fr. *angle de liaison*] [İng. *bond angle*] [Jap. *ketugôgaku*]: Bir özdeği oluşturan bağlar arasında, aynı ögecikten çıkan bir çiftin yaptığı açı.

bağ değeri [Alm. *Valenz*] [Fr. *valence*] [İng. *valence, valency*] [Jap. *genshika*]: Ögeciğin kaç kimyasal bağ yapabileceğini gösteren sayı.

bağ düzesi [Alm. *Bindung Ordnung*] [Fr. *ordre de valence*] [İng. *bond order*] [Jap. *ketugô-zisû*]: İki ögecik arasındaki bağlarda, bağlamaz yörüngeçlerdeki eksiklik sayılarından, toplam ne ölçüde kimyasal bağ oluştuğunu veren nicelik.

bağ erkesi [Alm. *Bindungsenergie*] [Fr. *énergie de liaison*] [İng. *bond energy*] [Jap. *ketugô enerugii*]: İki ögecik arasındaki bağın, genellikle ısıldevingen niceliklerden, dolayısıyla deneysel yoldan bulunan ortalama erkesi.

bağıllık kuramı [Alm. *Relativitätstheorie*] [Fr. *théorie de relativite*] [İng. *relativity theory*] [Jap. *sôtasei-riron*]: Işık hızının sonsuz olmaması, nesnelerin zaman ve yerlerinin ışıkla ölçülmesi dolayısıyla, ışık hızını sonsuz sayan olağan düzenek yasalarının ışık hızına yakın hızda giden nesnelere uymadığını gösteren daha genel düzenek kuramı.

bağlam [Alm. *Bindung, Klemme*] [Fr. *liage*] [İng. *binding*] [Jap. *ketugô*]: Taneciklerin, aralarındaki fiziksel ya da kimyasal kuvvetlerle bir arada durması olayı.

bağlamaz yörüngeç [Alm. *nichtbindendes Orbital*] [Fr. *orbitale non-liante*] [İng. *non-binding orbital*] [Jap. *hi-ketugô (sei)-kidô*]: İçinde eksiklik olsun ya da olmasın, ögeciklerarası bağı pek etkilemeyen özdeciksel yörüngeç türü.

bağlam erkesi [Alm. *Bindungsenergie*] [Fr. *énergie de liaison*] [İng. *binding energy*] [Jap. *ketugô-enerugii*]: 1- İki ögeciği ya da bir eksiklik ile

bağlanma

bir çekin taneciğini bir arada tutan erke niceliği. 2- Ayrışma erkesinin karşıt imlisi.

bağlanma [Alm. *Bindung*] [İng. *bonding*]: Öğecikler arasında nicem yasa-larına göre devinen eksiciklerin, durularına dayalı kimyasal kuvvetler oluşması.

bağlar [Alm. *bindung*] [Fr. *liante*] [İng. *bonding*]: Yapısındaki eksiciklerle öğeciklerarası kimyasal bağı güçlendirme niteliğinde olan.

bağlar yörüngeç [Alm. *bindendes Orbital*] [Fr. *orbitale liante*] [İng. *bonding orbital*] [Jap. *ketsugo kido*]: İçinde bir ya da iki eksicik olunca, öğeciklerarası kimyasal bağı güçlendiren özdeciksel yörüngeç türü .

bağlaşık tepkimeler [Alm. *gekoppelte Reaktionen*] [Fr. *réactions conjuguées*] [İng. *coupled reactions*] [Jap. *ketugô han'no*]: Ürünleri ya da tepkinleri arasında, ortak olanların varlığı dolayısıyla birbirini etkileyen tepkimeler dizisi.

bağönler [Alm. *antibindendes*] [Fr. *anti-liant*] [İng. *anti bonding*] [Jap. *han-ketugô(sei)*]: Çekinlerin aralarındaki yörelere eksicik koyma ola-sılığını azaltan, içinde eksicik olursa kimyasal bağı güçsüzleştiren nitelik.

bağönler yörüngeç [Alm. *antibindendes (lockerndes) Orbital*] [Fr. *orbitale anti-liante*] [İng. *antibonding orbital*] [Jap. *han-ketsugo-kido*]: İçindeki eksicikle öğeciklerarası kimyasal bağın gücünü azaltıp itiş veren özdecik yörüngeci türü.

bağ titreşim sayıları [Alm. *Bindungsfrequenz*] [Fr. *frequence de liaison*] [İng. *bond frequencies*] [Jap. *ketugô sindôsû*]: Bir özdeciği oluşturan her kimyasal bağın, iki atomunun türüne göre değişen belirli titreşim sa-yıları.

bakışık bkz. **bakışıklı**.

bakışıklık bkz. **bakışım**.

bakışiksız bkz. **bakışimsız**.

bakışım [es. t. *simetri*] [Alm. *Symmetrie*] [Fr. *symetrie*] [İng. *symmetry*] [Jap. *taisho*]: Bir nesne ya da işlevin; belirli eksen, özek noktası ve iş-lemlere göre noktalarının yerleri değiştirildiğinde görünümünü de-ğiştirmemesi özelliği.

bakışımılama [es. t. *simetrikleştirme*] [Alm. *Symmetrisierung*] [Fr. *symét-risation*] [İng. *symmetrizatian*] [Jap. *taisyôka*]: Bakışımı olmayan matematiksel nesne ya da işlevleri, kimi işler uygulayarak bakışıklı duruya getirme.

bakışumlu [es. t. *simetrik*] [Alm. *symmetrisch*] [Fr. *symétrique*] [İng. *symmetric*] [Jap. *taishoki*]: Belirli eksen, özek nokta ve işlemlere göre noktalarının yerleri değiştirildiğinde, görünümünü bozmayan nesne ya da işlevlerin niteliği.

bakışumlu topaç [Alm. *symmetrischer Kreisel*] [Fr. *toupie symétrique*] [İng. *symmetric top*] [Jap. *taisho koma*]: Bir eksen çevresinde dönüş bakışımı olan koniye benzer özdecik.

bakışimsız [es. t. *asimetrik*] [Alm. *asymmetrisch*] [Fr. *asymétrique*] [İng. *asymmetric*] [Jap. *hitaisho*]: Bakışumlu olmayan geometrik nesne, özdecik ya da işlevlerin niteliği.

barın [Alm. *Barn*] [Fr., İng. *barn*] [Jap. *bân*]: Çekinlerin çarpışma olaylarında gösterdikleri kesit alanlar için kullanılan ölçü birimi.

basınç [es. t. *tazyik*] [Alm. *Druck*] [Fr. *pression*] [İng. *pressure*] [Jap. *atsuryoku*]: Birim alan başına dik olarak düşen kuvvet.

basınç enlendirmesi [Alm. *Druckverbreiterung*] [Fr. *élargissement par pression*] [İng. *pressure broadening*] [Jap. *atsuryoku ni yoru hirogari*]: Basınç arttıkça gaz içindeki özdecik izge çizgilerinin genişlemesi olayı.

başnokta [Alm. *Nullpunkt, Ursprung, Herkunft*] [Fr. *origine*] [İng. *origin, coordinate system*] [Jap. *genten, zahyô genten*]: Konsayı eksenlerinin kesiştiği (0,0) noktası.

beklenen değer [Alm. *Erwartungswert*] [Fr. *valeur attendue*] [İng. *expectation value*] [Jap. *kitaiohi*]: Nicem durusu özgün duru olmadığında, ölçülebilir nicelik için birçok eş ölçümlerden sonra bulunan nicemsel ortalama değer.

belirtilmezlik [Alm. *Unbestimmtheit*] [Fr. *état indéterminé*] [İng. *indeterminancy*] [Jap. *hukakuteisei*]: Nicemde, erke ya da zaman gibi eş çift değişkenlerin her ikisinin birden kesinlikle ölçülemezliği ilkesi. ($\Delta E \Delta t \sim h$).

belirtilmezlik ilkesi [Alm. *Unbestimmtheitsrelation*] [Fr. *principe d'indétermination*] [İng. *uncertainty principle*] [Jap. *hukakutei-sei genri*]: Nicem düzeneğinde, bir taneciğin hem konum, hem de hızının bir noktada kesinkes ölçülemeyeceğini, böyle değişken çiftlerinde, belirsizlikler çarpımının en az Planck katsayısı (h) ölçüsünde olacağını bildiren ilke.

belirtken [es. t. *determinant*] [Alm. *Bestimmungsgrösse, Determinante*] [Fr. *déterminant*] [İng. *determinant*] [Jap. *gyôetusiki*]: Dizey öğelerinin

benzerlik dönüşümü

tersbakışimli çarpımları olarak hesaplanan sözgelimi, dizey evriğinin varlığını sinamaya yarayan sayı.

benzerlik dönüşümü [Alm. Ähnlichkeitstransformation] [Fr. transformation de ressemblance] [İng. similarity transformation] [Jap. dokei-henkan]: Bir işleri (A), önünden bir dizey (S) ile, arkasından da o dizeyin evriği (S^{-1}) ile çarparak dönüştürme: ($S^{-1} AS = A'$).

biçim katsayısı [Alm. Formfaktor] [Fr. facteur de forme] [İng. form factor] [Jap. keizyû-insi]: Çarpışma olaylarında saçınım açısı ya da yeğinliklerini bulmaya yarayan, çarpılan tanecikteki yük dağılımı biçimiyle ilgili nicelik.

bileşen [Alm. Komponente, Bestandteil] [Fr. composant] [İng. component] [Jap. seibun]: Bir özdeği oluşturan kimyasal bileşimi bildirmek için verilmesi gerekli kimyasal türlerden her biri.

bileşik [Alm. Verbindung, Bindung] [Fr. combinaison chimique, composé] [İng. compound] [Jap. kagôbutu]: Belirli ögeciksel yapıda, hep eş türde özdeciklerden oluşan kimyasal özdek.

bileşim [es. t. kompozisyon] [Alm. Zusammensetzung] [Fr., İng. composition] [Jap. sosei]: Bir özdeğin hangi kimyasal türlerden oluştuğunu belirleyen verilerin tümü.

bileşken [Alm. Komponente, Bestandteil] [Fr. composant, constituant] [İng. component] [Jap. seibun]: Bir bileşkeyi oluşturan yöneylerin her biri.

bireşim [es. t. sentez] [Alm. Synthese, synthetisches Aufbau] [Fr. synthèse] [İng. synthesis] [Jap. gôsei]: İstenen bir kimyasal özdeğe, daha olağan ayıraçlardan başlayarak birkaç kimyasal adım sonunda erişme işlemi.

birim gözcük [Alm. Elementarzelle, Gittereinheit] [Fr. maille élémentaire] [İng. unit cell] [Jap. tan'i-kôsi]: Ötelenmekle bütün bir kırılcağı tarayabilen, yinelenerek kırılca yapısını oluşturan birkaç özdecikli ana yapı.

birim işlemler [Alm. Betriebseinheit] [Fr. opérations unitaires] [İng. unit operations] [Jap. tan'i - sôsa]: Kimya mühendisliğinde, özdekleri ayırmak için yapılan damıtma, süzme gibi uygulamısal işlem türleri.

birim işler [Alm. Einheitsoperator] [Fr. opérateur unitaire] [İng. unit operator] [Jap. tan'i-enzansi]: Matematiksel nesnelere uygulandığında onları değiştirmeyen işler: I.

birim süreçler [Alm. Grundvorgangen] [Fr. procédés unitaires] [İng. unit processes] [Jap. tan'i-purosesu]: Kimya mühendisliğinde, kimyasal özdekleri üretmek için kullanılan belli başlı tepkime işlemleri.

birleşik ögecik [Alm. *vereinigtes Atom*] [Fr. *atome uni*] [İng. *united atom*] [Jap. *ketsugo genshi*]: Bir özdecik ögeciklerinin yaklaştırılmasıyla elde edilecek özdecik yörüngeçlerinin erke düzeyi sırasını bulmaya yarayan varsayımsal ögecik.

biryapımlama bkz. **tektürelleme**.

biryapımlı bkz. **tektürel**.

bocalama [Alm. *Schwankung*] [Fr., İng. *fluctuation*] [Jap. *hendô, yuragi*]: Bir değerin, ortalama değeri çevresinde oynaması.

boğum [Alm. *Knoten*] [Fr. *noeud*] [İng. *node*] [Jap. *setsu*]: Bir durur dalga-nın sıfır noktaları.

Bohr yörüngesi [Alm. *Bahn*] [Fr. *orbite de Bohr*] [İng. *Bohr orbit*] [Jap. *(Bôa) kido*]: Eski nicem kuramında, eksicğin çekin çevresinde çevrimsel olarak devinirken geçtiği noktalardan oluşan kapalı eğri.

bolluk [Alm. *Ausgiebigkeit, Fülle, Haufigkeit, Überfluss*] [Fr. *abondance*] [İng. *abundance*] [Jap. *sonzaido*]: Evrende kimyasal öğelerin dağılımı; evrenin ya da güneş gibi belirli bir yıldızın ortalama kimyasal bileşimi.

bol tanecikli etkiler [İng. *many body effects*]: Taneciklerin bağımsız varsayılan devinimlerinden değil, birbirlerini etkileyen karmaşık devinimlerinden doğan olgular.

Boltzman etkeni [Alm. *Boltzmannsche faktor*] [Fr. *facteur de Boltzman*] [İng. *Boltzmann factor*] [Jap. *Borutaman - insi*]: Belirli sıcaklıktaki bir dizge içinde, bir özdecğin herhangi bir devinim erkesi değeriinde bulunması olasılığını vereri işlev: $e^{-(\epsilon / kT)}$

boşay [es. t. *vakum*] [Alm. *Vakuum*] [Fr., İng. *vacuum*] [Jap. *sinkû*]: İçinde hiçbir ögecik, özdecik vb. bulunmayan, bir gazın basıncı düşürüldükçe sonunda varılacak duru.

boş oylum [Alm. *frei Volumen*] [Fr. *volume libre*] [İng. *free volume*] [Jap. *ziyû-taiseki*]: Sıvı içindeki bir özdecğin ufak tefek devinimlerine olanak veren, sıvı yapısının sayıtım düzeneği kuramında kullanılan oylum: v_f .

bozunma [es. t. *dekompozisyon*] [Alm. *Zersetzung, Zerlegung*] [Fr. *décomposition*] [İng. *decomposition*] [Jap. *bunkai*]: Bir özdeğin daha yalın kimyasal özdeklere ayrılması.

bölmeleme [Alm. *Abteilung*] [Fr. *cloisonnage*] [İng. *partitioning*] [Jap. *bumpai*]: N x M boyutlu bir dizeyin, boyutları birbirinin toplamı olacak biçimde daha küçük dizeyleri oluşturması olayı.

bulanıklık

bulanıklık [Alm. *Trübung, Trübheit*] [Fr. *turbidité*] [İng. *turbidity*] [Jap. *nigorido*]: Çözünmemiş asılıntının ışığı saçtırarak sıvıyı saydam göstermemesi.

bulucu [es. t. *detektör*] [Alm. *Detektor*] [Fr. *détecteur*] [İng. *detector*] [Jap. *kensyutuki*]: Genellikle çarpışma deneylerinde, belli bir yönden gelen çeşitli tanecikleri teker teker bulup saptamaya yarayan araç.

bunalgı sıcaklığı [Alm. *kritische Temperatur*] [Fr. *température critique*] [İng. *critical temperature*] [Jap. *rinkai-ondo*]: Sıvı ya da buharın, birbirinden ayırt edilemez duruya geldiği özel noktadaki sıcaklık.

büklüm [Alm. *Rohrverzweigung*] [Fr. *rampe de distribution, système de vannes*] [İng. *manifold*] [Jap. *tajukai*]: Soyut yöneyleri ve doğrusal bileşkeleri içeren, düzlemin daha genel matematiksel kümesi.

C

cıvalı alaşım [es. t. *amalgam*] [Alm. *Amalgam*] [Fr. *amalgame*] [İng. *amalgam*] [Jap. *amarugamu*] : Bir metalin cıvada çözünmesinden oluşan alaşım.

Ç

çakışık duru [Alm. *entarted Zustand*] [Fr. *état dégénéré*] [İng. *degenerate state*] [Jap. *shukutai zyotai*]: Nicem düzeneğinde, erkeleri eş olan ayrı nicem durularının her biri.

çakışıklık [Alm. *Entartung*] [Fr. *dégénérescence*] [İng. *degeneracy*] [Jap. *shukujū*]: Eş erke düzeyinde birkaç nicem durusu bulunması olayı.

çakışma [Alm. *Degeneration, Entartung*] [Fr. *dégénération*] [İng. *degeneracy*] [Jap. *syukutai*]: İki nicem durusunun eş erkede bulunması olayı.

çarpmışma [Alm. *Kollision*] [Fr., İng. *collision*]: Devinim durumunda bulunan taneciklerin, aralarındaki kuvvetler yüzünden karşılıklı olarak devinimlerini değiştirmeleri.

çarpmışma kesiti [Alm. *Stossquerschnitt*] [Fr. *section droite de collision*] [İng. *collision cross section*] [Jap. *syōtotu-danmenseki*]: İki taneciğin çarpışma olasılığını ölçen, çarpılan taneciğin gösterdiği etkileşim alanının büyüklüğüyle ilgili nicelik.

çekici [Alm. *anziehend*] [Fr. *attirant*] [İng. *attractive*] [Jap. *kenin*]: Tanecikleri birbirine yaklaştıran kuvvete ilişkin.

çekim [Alm. *Anziehung, Attraktion*] [Fr., İng. *attraction*] [Jap. *inryoku*]: Tanecikleri birbirine yaklaştıran kuvvet.

çekin [Alm. *Kern, Nuklid*] [Fr. *noyau, nuclide*] [İng. *nucleus, nuclide*] [Jap. *kaku, kakusyu*]: Ögeciğin ağırlığını veren artı yüklü özek taneciği.

çekincik [es. t. *nükleon*] [Alm. *Nukleon*] [Fr. *nucléon*] [İng. *nucleon*] [Jap. *kakusi*]: Çekini oluşturan ilıncık ve önelcik taneciklerinin genel adı.

çekincik yoğunluğu [Alm. *Atomkerndichte*] [Fr. *densité d'un nucléon*] [İng. *nucleon density*] [Jap. *nitudo*]: Çekin yapısı içinde birim oyluma düşen ortalama çekincik sayısı.

çekin dönüşü [Alm. *Kernspin*] [Fr. *spin nucléaire*] [İng. *nuclear spin*] [Jap. *kaku-supin*]: İlıncık ile önelcik çekincikleri dönülerinin yöneysel toplamından oluşan dönü.

çekin kaynaşması [Alm. *Kernfusion, Kernverschmelzung*] [Fr. *fusion nucléaire*] [İng. *nuclear fusion*] [Jap. *kaku-yûgô*]: İki çekinin kaynaşıp daha

ağır bir çekin oluşturması olayı (hidrojen çekinlerinden helyum yapılması gibi).

çekin kopması [Alm. Kernspaltung, Atomkernspaltung] [Fr. fission nucléaire] [İng. nuclear fission] [Jap. kaku-bunretu]: Ağır çekinin daha küçük birkaç çekine parçalanması olayı.

çekinlerarası uzaklık [Alm. Kernabstand] [Fr. distance internucléaire] [İng. internuclear distance] [Jap. kakukan-kyori]: Bir özdeciğin çekinleri arasındaki uzaklıklardan her biri.

çekinsel [es. t. nükleer] [Alm. Kern] [Fr. nucléaire] [İng. nuclear] [Jap. kaku]: Ögecik çekinini ilgilendiren.

çekinsel mıknatıslı yankılaşım [Alm. Nüclear magnetischen Resonanz] [Fr. résonance magnétique nucléaire] [İng. nuclear magnetic resonance (NMR)] [Jap. ziki kyômei]: Mıknatıs alanı altında ayrılmış çekin dönüşünün erke düzeyleri arasındaki geçişlerini, özel kıvılmıknatıslı alanlarla saptama ilkesine dayanan izgeölçüm.

çekinsel tepkime [Alm. Kernreaktion] [Fr. réaction nucléaire] [İng. nuclear reaction] [Jap. (gensi) kaku-hannô]: Çekinlerin çarpışması sonucunda çekin yapılarını değiştiren olay.

çekinsel tepkir [Alm. Kernreaktor] [Fr. réacteur nucléaire] [İng. nuclear reactor] [Jap. gensiro]: Çekinsel tepkimelerden ısı, ılıncık ya da değişik yerdeşler üreten aygıt.

çekirdek [Alm. Kern] [Fr. noyau] [İng. nucleus] [Jap. kaku]: Dirilbilimsel gözenin ortası, özellikle kalıtımı yöneten nesnecik.

çekirdek ekşiti [Alm. Nukleinsäuren, Polynukleotide] [Fr. acides nucléiques] [İng. nucleic acid] [Jap. kakusan]: Göze çekirdeğindeki kalıtım etkeni DNA, göze ortamındaki RNA vb. türünden, dört tür özdeciksel birimin (A, T, G, C; kimi kez U) fosfat-şeker zinciri üzerine bir şifreyle dizilmesinden oluşmuş dirilçoğuz.

çekirdeklenme [Alm. Keimbildung, Keimkristallbildung] [Fr. amorçage de cristallisation] [İng. nucleation] [Jap. kaku-seisei]: Bir buharın yoğunlaşabilmesi için gerekli damlaların üzerinde, büyüyen ilk tanelerin oluşması.

çekişim [Alm. gegenseitige Ziehlkraft] [Fr. attraction mutuelle] [İng. mutual attraction] [Jap. sôgo]: Karşılıklı olarak birbirini çeken iki tanecik arasındaki kuvvet.

çevirgeç

çevirgeç [Alm. *Zyklotron*] [Fr., İng. *cyclotron*] [Jap. *saikurotoron*]: İçinde kıvıllı yüklü eksicik gibi taneciklerin çember biçiminde dönüp durdukları, yüksek erkeye getirme aygıtı.

çevirmek [Alm. *umwandeln*] [Fr. *convertir*] [İng. *convert*] [Jap. *tenkan*]: Bir birim dizgesinden başka birine, örneğin c.g.s.'ten M.K.S.'e geçmek.

çevirtim [es. t. *konversiyon*] [Alm. *Konversion*] [Fr., İng. *conversion*] [Jap. *tenka*]: Kimyasal türleri başka türlere dönüştürme işlemi.

çevrimsel çizelge [Alm. *periodisches System*] [Fr. *tableau périodique*] [İng. *periodic table*] [Jap. *syûkihyô*]: Öğeciklerin, eksicik sayısı ve benzer özelliklerine göre sıralanmasıyla elde edilen çizelge.

çevrimsel süreç [Alm. *Kreisprozess*] [Fr. *procédé cyclique*] [İng. *cyclic process*] [Jap. *zyunkan-katei*]: Belli bir süre sonra önceki yere, duruma gelme özelliğindeki süreç.

çıkık [Alm. *Versetzung*] [Fr., İng. *dislocation*] [Jap. *ten'i*]: Bir kırılca içinde kimi öğeciklerin, yerlerinden örneğin bir sarmal eksenin çevresinden kaymalarıyla oluşan yöresel yapı.

çift bağ [Alm. *Doppelbindung, Athylenbindung*] [Fr. *double liaison, liaison éthylenique*] [İng. *double bond*] [Jap. *nizyû-ketugô*]: İki öğecik arası eksicik çifti bağı.

çift eşlem [Alm. *gerader Parität*] [Fr. *parité pair*] [İng. *even parity*] [Jap. *gu guki sei*]: Eşlemsel bakışım işleri uygulandığında, nicemsel nesnenin artı im verme özelliği.

çift katman [Alm. *Doppelschicht*] [Fr. *couche double*] [İng. *double layer*] [Jap. *nizyûsô*]: Sıvı içindeki kıvıllı yük dizilerinin çevresinde oluşan biri eksili, biri artılı yük katmanı.

çift katyapı [Alm. *Aufbaupaar*] [Fr. *construction en paires*] [İng. *pair aufbau*] [Jap. *tui-kozô*]: Öğeciklerin kaçının erkesini, eksicik çiftlerinin kaçının erkelerinden bulma yöntemi.

çiftli [Alm. *Dublett*] [Fr., İng. *doublet*] [Jap. *nizyûsen, nizyûkô*]: Toplam dönüşü $S = 1/2$ olan dizge.

çift öğecikli özdecik [Alm. *zweiatomisch Molekül*] [Fr. *molécule diatomique*] [İng. *diatomic molecule*] [Jap. *nigensi-bunsi*]: İki öğecikten yapılmış özdecik türü.

çiftucay [es. t. *dipol*] [Alm. *Dipol*] [Fr. *dipôle*] [İng. *dipole*] [Jap. *sôkyo-kushi*]: Yarısı eksi, yarısı artı olmak üzere iki küme kıvıllı yükten oluşup özel gerilim işlevleri veren yük dağılımları biçimi.

çiftuca y yönlenimi [Alm. *dipolorientierung*] [Fr. *orientation d'un dipôle*] [İng. *orientation of dipole*] [Jap. *sōkyokushi no hōkōka*]: Çiftuca yların kıvıl alan doğrultusunda dizilmeleri.

çizeylem [es. t. *program*] [Alm. *Reichnerprogramm*] [Fr. *programme d'ordinateur*] [İng. *computer program*]: Bilgisayara bir işlemi yaptırmak için yazılan komutlar dizisi.

çizeyleme [es. t. *programlama*] [Alm. *Programmierung*] [Fr. *programmer*] [İng. *programming, program*]: Bir işlemi ana mantık komutlarına indirgeyip bilgisayara verilecek duruma getirme.

çizge [es. t. *diyagram*] [Alm. *Diagramm, Schaubild*] [Fr. *diagramme*] [İng. *diagram*] [Jap. *zu-gurafu*]: Bir işlem ya da bağıntıları özlüce gösteren çizim.

çizgelemek [Alm. *aufzeichnen, graphisch darstellen*] [Fr. *tracer*] [İng. *plot*] [Jap. *purroto*]: İki değişken arasındaki bağıntıyı, bir eğri üstüne düşecek noktalarla göstermek.

çizgi eni [Alm. *Linienbreite*] [Fr. *largeur d'une raie*] [İng. *line width*] [Jap. *sen no haba*]: İzgede görülen ışı k çizgilerinin, ışığı salan durunun süresi ve etkileşimleri ile ilgili kalınlığı.

çizgisel akış bkz. **katmanlı akış**.

çizit [Alm. *Graphik*] [Fr. *graphique*] [İng. *graph*] [Jap. *zuhyō, gurafu*]: Bir dizi noktanın ikişer ikişer birbirine hangi bağlarla bağlandığını gösteren matematiksel biçim (organik özdecik yapı biçimleri gibi).

çizit kuramı [Alm. *Graphik Theorie*] [Fr. *théorie graphique*] [İng. *graph theory*] [Jap. *gurafu-ron*]: Birkaç noktanın ikişer ikişer birbirlerine nasıl bağlandıklarını gösteren biçimlerin matematiksel özelliklerini inceleyen dal.

çoğuz [es. t. *polimer*] [Alm. *Polymer, Polymerisat*] [Fr. *polymère*] [İng. *polymer*] [Jap. *syūgōtai*]: Küçük bir özdecğin yinelenmesinden oluşmuş, tekizleri kimyasal bağlarla birbirine ekli uzun özdecik.

çoğuz konbiçimi [Alm. *Polymer Gestaltung*] [Fr. *configuration polymère*] [İng. *polymer configuration*] [Jap. *kobunsi no kukan-hai*]: Bir çoğuz özdecğinin aldığı herhangi bir biçimde öğeciklerin yerlerini tek tek belirleyen konum.

çoğuzlaşma [es. t. *polimerizasyon*] [Alm. *Polymerisation*] [Fr. *polymérisation*] [İng. *polymerization*] [Jap. *zyūgō*]: Tekiz özdeciklerin birleşip çoğuz özdecği oluşturmaları olayı.

çokbiçimlilik

çokbiçimlilik [Alm. *Polymorphismus*] [Fr. *polymorphisme*] [İng. *polymorphism*] [Jap. *takei(-gensyô)*]: Bir özdeğin birkaç değişik yapılı katı duruda olabilirliliği.

çokdolamlılar [Alm. *Polykklisch*] [Fr. *polycyclique*] [İng. *polycyclics*] [Jap. *takanzyô*]: Birbirine bitişik birkaç dolamdan yapılı özdecikler.

çokeksikli yapılar kuramı (ÇEK) [Alm. *Mehrelektronen Theorie*] [Fr. *théorie des multi-électrons*] [İng. *many-electron theory (MET)*]: Ögecik ve özdeciklerin nicemsel özelliklerini, eksiklik kaçınımlı olaylarını ayırtıcı olarak çözümleyip katarak bulabilen kuram.

çokkatlı [Alm. *Multipllett*] [Fr., İng. *multiplet*] [Jap. *tazyûsen, tazyûko*]: Toplam dönüşü $S = 0, 1/2, 1, 3/2, \dots$ olduğundan $(2S + 1) = 1, 2, 3, 4, \dots$ katlı çakışıklık gösteren ögecik duru ya da erke düzeyi.

çokkatlılık [Alm. *Multiplizität*] [Fr. *multiplicité*] [İng. *multiplicity*] [Jap. *tazyûdo*]: Belirli bir ögecik erke düzeyinde olup, toplam dönüşleri S olduğu için $(2S + 1)$ çakışıklık gösteren durulara ilişkin sayı.

çokögecikli özdecik [Alm. *vielatomig Molekül*] [Fr. *molécule polyatomique*] [İng. *polyatomic molecule*] [Jap. *tagensi bunsu*]: İki kenden fazla ögecikli özdecik.

çoktürel [es. t. *heterojen*] [Alm. *heterogen*] [Fr. *hétérogène*] [İng. *heterogeneous*] [Jap. *tasôeki*]: Tek evreli olmayan, özellikleri kesikli olarak değişen ortamlara ilişkin.

çoktürel tezlendirme [Alm. *heterogene Katalyse*] [Fr. *catalyse hétérogène*] [İng. *heterogeneous catalysis*] [Jap. *hukin'itu (kei)*]: Tezgenin, tepkimenin içinde yer aldığı evreden başka bir evrede olması ile yapılan tezlendirme (örneğin, katı tezgen, gazici tepkimesi).

çokyapımlı bkz. **çoktürel**.

çökelek [Alm. *Niederschlag*] [Fr. *précipité*] [İng. *precipitate*] [Jap. *tinden (butu)*]: Sıvı içindeki bir tepkime sonucu, dibe çöken çözünmez özdek (deney tüpünde olduğu gibi).

çökeltme [Alm. *niederschlagen*] [Fr. *précipitation*] [İng. *precipitation*] [Jap. *tinden, tinkô-hannô*]: Bir çözeltiye belirli bir ayıraç katarak, çözünmeyip dibe çöken yeni bir bileşik elde etme.

çözelti [es. t. *solüsyon*] [Alm. *Lösung*] [Fr., İng. *solution*] [Jap. *yôeki*]: İçinde birden fazla kimyasal tür bulunan tektürel evre.

çözgen [es. t. *solvent*] [Alm. *Lösungsmittel, Lösemittel*] [Fr. *solvent, dissolvant*] [İng. *solvent*] [Jap. *yôbai*]: İçinde çözünmüş özdecikleri barındıran özdek ortamı.

çözmek [Alm. *auflösen*] [Fr. *dissoluer*] [İng. *dissolve*] [Jap. *yokai*]: Çözgenle karıştırarak, bir özdeği çözeltiye sokmak.

çözülkesim [Alm. *Solvolyse*] [Fr. *solvolyse*] [İng. *solvolyse*] [Jap. *surubori-sisu*]: Çözgenin kimyasal etkisiyle, çözünmüş özdeciklerin parçalanması olayı.

çözümleme [es. t. *analiz*] [Alm. *Analyse*] [Fr. *analyse*] [İng. *analysis*] [Jap. *bunseki*]: 1– Bir sorunu bir dizi daha ilkel soruna indirgeme. 2– Bir özdeğin kimyasal bileşimini bulma.

çözümsel kimya [es. t. *analitik kimya*] [Alm. *analytische Chemie*] [Fr. *chimie analytique*] [İng. *analytical chemistry*] [Jap. *bunseki no kagaku*]: Özdeklerin kimyasal bileşimini, özdek içindeki öge ve bileşiklerin nice-liklerini bulmakla uğraşan kimya dalı.

çözümsel tartar [Alm. *Analysen-waage*] [Fr. *balance analytique*] [İng. *analytical balance*] [Jap. *kagaku tenbin, kagaku-haka*]: Kimyasal çözümlemede, ağırlıkları ölçmeye yarar duyarlı ağıt.

çözünen [Fr. *soluté*] [İng. *solute*]: Çözelti oluşturan özdek.

çözünme [Alm. *Lösung*] [Fr., İng. *dissolution*] [Jap. *yôkai*]: Bir özdeğin, çözgenle karıştırıldıktan sonra, çözgen içine tektürel bir çözelti oluşturacak biçimde dağılması.

çözünmez [Alm. *unlöslich*] [Fr., İng. *insoluble*]: Bir çözgen içinde çözünme özelliği göstermeyen.

çözünük [Alm. *Gelöste*] [Fr. *dissolu*] [İng. *dissolved*] [Jap. *yôsitu*]: Çözelti içinde bulunan çözölmüş özdek, özdecik.

çözünür [Alm. *löslich*] [Fr., İng. *soluble*]: Bir çözgen içinde çözünme özelliği gösteren.

çözünürlük [es. t. *solubilité*] [Alm. *Löslichkeit, Lösbarkeit*] [Fr. *solubilité*] [İng. *solubility*] [Jap. *yôkaido*]: Birim nicelikte çözelti ya da çözgen içinde, belli sıcaklık ve basınçla çözölebilen özdek niceliği.

çözünürlük çarpımı [Alm. *Löslichkeitskonstante, Löslichkeitsprodukt*] [Fr. *produit de solubilité*] [İng. *solubility product*] [Jap. *yôkaido-seki*]: Az çözünerek yükünlerine ayrılmış olan özdeğin yükün derişikliklerinin çarpımı.

çürüme [Alm. *Zerfall*] [Fr. *putréfaction*] [İng. *decay (nuclear)*] [Jap. *hôkai*]: Işınetskin bir çekinin, kimi ışın ya da tanecikler salmasıyla başka çekinlere dönüşmesi olayı.

D

dağı [Alm. *Entropie*] [Fr. *entropie*] [İng. *entropy*]: Eş erke ve oylumlu dizgelerden hangisinin daha çok olasılığı bulunduğunu ölçen temel ısıdevim-bilimsel nicelik.

dağılım bkz. **yük dağılımı, erke dağılımı.**

dalga [Alm. *Welle, Schwingung*] [Fr. *onde*] [İng. *wave*] [Jap. *hadô*]: Yeğirliği, genliği yer ile zamana göre düzenli biçimde yinelenerek değişen işlev ya da nicelik.

dalga boyu [Alm. *Wellenlänge*] [Fr. *longueur d'onde*] [İng. *wavelength*] [Jap. *hacho*]: Dalganın ardı ardına iki eş evreli noktası arasındaki uzaklık.

dalga çıkını [Alm. *Wellenpaket*] [Fr. *paquet d'onde*] [İng. *wave packet*] [Jap. *hami no mure*]: Az ayrımlı dalga boylarının girişiminden doğan, uzanım sınırlı dalga parçası.

dalga evresi [Alm. *Phase einer Welle*] [Fr. *phase d'une onde*] [İng. *phase of a wave*] [Jap. *hami no isô*]: Belli bir sürede dalganın, genliğine ne denli vardığını ölçen açı.

dalga genliği [Alm. *Amplitude einer Welle*] [Fr. *amplitude d'une onde*] [İng. *amplitude of a wave*] [Jap. *hami no sinpuku*]: Dalganın en yüksek noktası ile sıfır noktası arasındaki nicelik.

dalga işlevi [Alm. *Wellenfunktion*] [Fr. *fonction d'onde*] [İng. *wave function*] [Jap. *hadô-kansû*]: Karesi alındığında olasılıkları veren dalga devim özelliklerini nicemsel olarak saptayıcı işlev.

dallanma [Alm. *Verzweigung*] [Fr. *embranchement*] [İng. *branching*] [Jap. *edawakere*]: Genellikle çarpışma, saçınım olaylarından çıkan tanecik ya da ışınıkların birkaç son duruda değişik olasılıklarla bulunmaları olayı.

dallanma oranı [Alm. *Abzweignungsverhältnis*] [Fr. *proportion à embranchement*] [İng. *branching ratio*]: Taneciklerin çarpışması sonucunda ortaya çıkan olayların olasılıkları arasındaki oran.

- damıtma** [es. t. *distilasyon*] [Alm. *Destillation, Umsieden*] [Fr., İng. *distillation*] [Jap. *zyôryû*]: Sıvıyı sürekli olarak buharlaştırıp sonra yine yoğunlaştırarak yapılan ayırma işlemi.
- damıtma dikeci** [Alm. *Destillation Kolonne*] [Fr. *distillation colonne*] [İng. *distillation column*] [Jap. *zyôryû karamu*]: Sıvıların buharlaştırılarak ayırılmasını sağlayan diklemesine ince uzun aygıt.
- damlar cıva kıvılcu** [Alm. *Quecksilbertrofelektrode*] [Fr. *électrode de mercure à gouttes*] [İng. *dropping mercury electrode*] [Jap. *tekika - suigin -denkyoku*]: Organik özdeciklerin yükünleşme niteliklerini bulmak için kullanılan kıvılcu.
- değec** [Alm. *Ligand*] [Fr. *groupe de coordination*] [İng. *ligand*] [Jap. *haiisi*]: Bir yükün ya da öğeciğin çevresini sarmış belli sayıdaki özdeciklerden her biri.
- değerbağ yöntemi** [Alm. *Valenzbindungs-Methode*] [Fr. *méthode des liaisons de valence*] [İng. *valence bond method*] [Jap. *genshika detsugo ho*]: Özdecik dalga işlevini, öğecik yörüngeçlerinin çarpımıyla yaklaştıran nicemsel kimya yöntemi.
- değer doyması** [Alm. *Absättigbarkeit der Valeuer*] [Fr. *saturation de valence*] [İng. *saturation of valency*] [Jap. *ketugosû-na-hôva*]: Bir öğeciğin yörüngeçlerine Pauli dışarlama ilkesince sınırlanmış sayıda eksik konulabilmesiyle birkaçtan çok kimyasal bağa yer kalmaması olayı.
- değişik öğecikli** [Alm. *Heteronuklear*] [Fr. *hétéronucléaire*] [İng. *heteronuclear*] [Jap. *fukusokaku-bunsi*]: İki öğeciği değişik özdecik.
- değişim** [Alm. *Abweichung*] [Fr., İng. *variation*]: Bir özelliğe ilişkin değerin belirli koşullar altında azalıp çoğalması.
- değişken** [Alm., Fr., İng. *variable*]: Bir işlevin bağlı olduğu niceliklerden her biri.
- değişmez** [Alm. *nonvarian*] [Fr., İng. *invariant*] [Jap. *fukennen*]: Bir işlev uygulandığında öğeleri eş küme, bütüm vb. içinde kalan (nicelik).
- değiştirgen** [es. t. *parametre*] [Alm. *parameter*] [Fr. *paramètre*] [İng. *parameter*] [Jap. *paramêtô*]: Değişkenlerin yanı sıra dursayı gibi görülen, ancak her yeni değeri için işlevi değiştiren cebirsel simge ya da sayı.
- değiştirmece yöntemi** [Alm. *Variationsmethode*] [Fr. *méthode variationnelle*] [İng. *variation method*] [Jap. *henbun-hô*]: Erkenin alacağı değerlere baka baka, ilk yaklaşımları değiştirerek istenen dalga işlevini bulma yöntemi.

değiş tokuşlama

değiş tokuşlama [Alm. *Permutierung, Vertauschung*] [Fr., İng. *permutation*] [Jap. *kôkan*]: Birkaç nesnenin yerlerini ya da adlarını aralarında değiştirme.

değiş tokuş öbeği [Alm. *Permutationgruppe*] [Fr. *groupe de permutation*] [İng. *permutation group*] [Jap. *kôkangun*]: Bir dizi nesnenin yerlerini ya da adlarını, aralarında değiştirme işlemlerinden oluşan matematiksel öbek.

değme açısı [Alm. *Kontakwinkel*] [Fr. *angle de contact*] [İng. *contact angle*] [Jap. *sessyokukaku*]: Bir katı yüzeyine konan sıvı damlasının sınırlarında görülen, dik düzlem içindeki açı.

demet [Alm. *Strahlenbündel*] [Fr. *faisceau*] [İng. *beam*] [Jap. *sao, biimu*]: Belli bir doğrultuda giden, ışıktan daha kalın tanecikler topluluğu.

demirmıknatıslık [Alm. *Ferromagnetismus*] [Fr. *ferromagnétisme*] [İng. *ferromagnetism*] [Jap. *kyôzisei*]: Demir parçası içinde, ögecik mıknatıs kolcuklarının eş yönü almasından oluşup, dış alan kalkınca da kalabilen mıknatıslık.

denel bkz. **deneyssel**.

denel yanlış [Alm. *Fehler*] [Fr. *erreur expérimentale*] [İng. *experimental error*] [Jap. *gosa*]: Ölçmede elde edilen değerlerin kesin değerden sapma niceliği.

denetim [es. t. *kontrol*] [Alm. *Kontrolle, Nachprüfung, Steuerung*] [Fr. *contrôler, commander, agir sur*] [İng. *control*] [Jap. *seigyo*]: Değişkenlerin belli değerler arasında kalmasını sağlama işlemi.

denet işlem [Alm. *Kontrollverfahren, Regelverfahren*] [Fr. *processus de contrôle, processus de réglage*] [İng. *control process, regulatory process*] [Jap. *seigyo-katei*]: Tepkimelerin istenen biçimde yürümesini, bir değişiklik olunca dizgenin gene yerine gelmesini sağlayan işlem.

deney [es. t. *tecrübe*] [Alm. *Experiment*] [Fr. *expérience*] [İng. *experience, experiment*]: Bilimsel bir gerçeği ortaya çıkarmak, bir varsayımı denemek ya da kanıtlamak, bir yasanın doğruluğunu göstermek ereğiyle yapılan işlem.

deneyimcilik [es. t. *empirizm*] [Alm. *Empirismus*] [Fr. *empirisme*] [İng. *empiricism*] [Jap. *kei-kenron*]: Kuramsal nedenini aramadan, deneyerek kimi nicelikler arasında bağıntılar bulmaya çalışma yolu.

deneyimsel [es. t. *empirik*] [Alm. *empirisch*] [Fr. *empirique*] [İng. *empirical*] [Jap. *bengi*]: Kuramsal nedenini aramadan, deneyimle kimi nicelikler arasında bağıntılar bulmaya ilişkin.

- deneysel** [es. t. *tetrübi*] [Alm. *experimentell*] [Fr. *expérimental*] [İng. *experimental*] [Jap. *kokoromi no*]: Deneylerle, ölçümlerle ilgili.
- denge** [Alm. *Gleichgewicht*] [Fr. *équilibre*] [İng. *equilibrium*] [Jap. *heiko*]: Isıldevimbilimde, kapalı dizgenin en son vardığı, ne denli beklense de değişmeyecek duru.
- denge duru denklemi** [Alm. *Gleichgewicht Zustandgleichung*] [Fr. (*équilibre*) *équation d'état*] [İng. (*equilibrium*) *equation of state*] [Jap. (*heiko*) *zyôtai-hôteisiki*]: Isıldevingen dengedeki bir özdeğin basıncı, moloylumu, sıcaklığı arasındaki bağıntıyı veren denklem.
- denşirik** [Alm. *vegällter*] [Fr. *dénaturé*] [İng. *denatured*] [Jap. *hensei*]: DNA, önbesi gibi dirilçoğuz özdeciklerinin, canlı göze içindeki etkin yapılarının sıcaklık, alkol gibi etkenlerle bozulmuş durumu.
- denşirme** [Alm. *Denaturierung*] [Fr. *dénaturation*] [İng. *denaturation*] [Jap. *hensei*]: DNA, önbesi gibi dirilçoğuz özdeciklerinin gözeiçi etkin yapılarının sıcaklık, alkol gibi etkenlerle bozulması.
- derişik** [es. t. *konsantre*] [Alm. *konzentriert*] [Fr. *concentré*] [İng. *concentrated*] [Jap. *hōsyuku-sareta*]: Birim çözelti niceliği içinde çözünmüş özdesi çok olan.
- derişiklik** [es. t. *konsantrasyon*] [Alm. *Konzentration*] [Fr., İng. *concentration*] [Jap. *nōdo, nōsyuku*]: Bir çözeltinin birim oylumuna düşen ortalama özdecik sayısı.
- devimbilim** [es. t. *dinamik*] [Alm. *Dynamik*] [Fr. *dynamique*] [İng. *dynamics*] [Jap. *rikigaku, dō-rikigaku*]: Fiziksel olayları zamana bağılı olarak inceleyen bilgi dalı.
- devimsel erke** [es. t. *kinetik enerji*] [Alm. *Bewegungsenergie, kinetische Energie*] [Fr. *énergie cinétique*] [İng. *kinetic energy*] [Jap. *undō - enerugii*]: 1- Tanecığın hızından ileri gelen erke. 2- Kütle ile hız karesi çarpımının yarısı.
- devimsel kuram** [es. t. *kinetik teori*] [Alm. *kinetische Theorie*] [Fr. *théorie cinétique*] [İng. *kinetic theory*] [Jap. *dōrikigaku*]: Gaz özelliklerini, içindeki özdeciklerin tek tek devinim ile çarpışmalarından türeten kuram.
- devingen** [es. t. *hareketli, dinamik*] [Alm. *dynamisch*] [Fr. *dynamique*] [İng. *dynamics*] [Jap. *dō*]: Durgun olmayıp devinim gösteren.
- devinim** [es. t. *hareket*] [Alm. *Bewegung*] [Fr. *mouvement*] [İng. *motion*] [Jap. *undō*]: Nesnenin, tüm ya da kimi noktalarının zamana bağılı olarak yer değiştirmesi olayı.

devinirlik

devinirlik [Alm. *Bewegungsgrösse, Impuls*] [Fr. *quantité de mouvement*] [İng. *momentum*] [Jap. *undôryô*]: Devinim çokluğunu ölçen temel düzenek niceliği. bkz. **açısız devinirlik, doğrusal devinirlik**.

devinirlik aktarımı [Alm. *Impulsübertragung*] [Fr. *transfert de force vive*] [İng. *momentum transfer*] [Jap. *undôryô-idô*]: Akışkanın geçtiği yerde, özdeciklerin duvarlara ya da sıvı katmanlara çarpmasıyla devinirliklerini azaltmaları, böylece akışmazlık, ağıdalık özelliğinin doğuşu.

dikeç [es. t. *kolon*] [Alm. *Kolonne*] [Fr. *colonne*] [İng. *column*] [Jap. *karamu*]: Genellikle, ayırma işlemlerinde kullanılan diklemesine ince uzun aygıt (damıtma dikeci, renkseme dikeci gibi).

dikeylik [Alm. *Orthogonalität, Rechteckigkeit*] [Fr. *orthogonalité*] [İng. *orthogonality*] [Jap. *tyokkô*]: İki yöneyin sayıl çarpımının sıfır olması: ($\langle a / b \rangle = 0$).

dikey titreşim kipleri [Alm. *Vibrationsnormal Art und Weise*] [Fr. *modes*] [İng. *vibrational normal modes*] [Jap. *kizyun-sindô-no-môdo*]: Özdecikte, bağ titreşimlerinin çeşitli bileşkelerini alarak bulunan birbirine karışmaz titreşimler.

diksıra [es. t. *kolon*] [Alm. *Kolonne (Gangstein, Gangart, Matrice)*] [Fr. *colonne (ganque, matrice)*] [İng. *column (matrix)*] [Jap. *to (matorikkusu qyôretu)*]: Dizeyi oluşturan dikey öge dizilerinden her biri.

dindirme [Alm. *Löschung, Ablöschung*] [Fr. *extinction*] [İng. *quenching*] [Jap. *syôkô, syômetu*]: Katışkılarla çarpışma vb. yüzünden belirli bir özdecik ışınının azalması, azaltılması.

dinginlik [Alm. *Trägheit*] [Fr. *inertie*] [İng. *inertia*] [Jap. *kansei*]: Devinim değişikliğine karşı koyma özelliği.

dinginlik kolcuğu [Alm. *Trägheitsmoment*] [Fr. *moment d'inertie*] [İng. *moment of inertia*] [Jap. *kansei-mômento*]: Bir eksen çevresinde dönen nesnenin her noktasındaki kütle ile eksene olan dik uzaklık karesi çarpımları toplanarak elde edilip, dönmesel devinim erkesini saptamaya yarayan nicelik.

dinimbilim [es. t. *statik*] [Alm. *Statik*] [Fr. *statique*] [İng. *statics*] [Jap. *seirikigaku*]: Devinmeyen nesnelerin üzerindeki kuvvet dengeleri vb. ile uğraşan bilgi dalı.

direnç [es. t. *rezistans*] [Alm. *Widerstand*] [Fr. *résistance*] [İng. *resistance*] [Jap. *teikô, taisei*]: Bir nesne içinden, birim nicelikte kıvıl akımının geçebilmesi için gerekli kıvıl gerilim olarak ölçülen özellik: ($R \propto V/I$).

- dirilçoğuz** [es. t. *biyopolimer*] [Alm. *Biopolymere*] [Fr. *biopolymère*] [İng. *biopolymer*] [Jap. *seitai-kôbunsi*]: Canlıları oluşturan önbesi, çekirdek ekşiti gibi iri özdecikler.
- dirilfizik** [es. t. *biyofizik*] [Alm. *Biophysik*] [Fr. *biophysique*] [İng. *biophysics*] [Jap. *seibutu-buturi*]: Canlılardaki fiziksel olayları inceleyen bilim dalı.
- dirilkimya** [es. t. *biyokimya*] [Alm. *Biochemie*] [Fr. *biochimie*] [İng. *biochemistry*] [Jap. *seikagaku*]: Canlıların kimyasal yapısını inceleyen bilim dalı.
- dizey** [es. t. *matris*] [Alm. *Matrize*] [Fr. *matrice*] [İng. *matrix*] [Jap. *matorikkusu, gyôretu*]: Dikdörtgen biçiminde yatık, dik sıralardan yapılmış iki boyutlu sayılar dizisi.
- dizey dıksırası** [Alm. *Matrize Kolonne*] [Fr. *matrice colonne*] [İng. *matrix column*] [Jap. *matorikkusu karamu*]: Dizeyi oluşturan dikey öge dizilerinden her biri. bkz. **dıksıra**.
- dizey izi** [Alm. *Spur*] [Fr. *trace d'une matrice*] [İng. *trace of a matrix*] [Jap. *gyôretu-no seki (taikakuva)*]: Dizeyin köşegen öğeleri toplamı.
- dizge** [es. t. *sistem*] [Alm. *System*] [Fr. *système*] [İng. *system*] [Jap. *kei*]: Üzerinde ölçme yapılan ya da söz konusu olan belirli nesneler topluluğu.
- dizilmıknatıslık** [es. t. *paramanyetizm*] [Alm. *Paramagnetismus*] [Fr. *paramagnétisme*] [İng. *paramagnetism*] [Jap. *zyôzisei*]: Özdeciksel mıknatıs kolcuklarının, bir yöne doğru dizilmeye çalışmalarından doğan mıknatıslık.
- doğrusal bileşim** [Alm. *linear Kombination*] [Fr. *combinaison linéaire*] [İng. *linear combination*] [Jap. *itizi-ketugô*]: Yöneylerin, dalga işlevlerinin, katsayılarla çarpılıp toplanmasından oluşan yöney ya da işlev.
- doğrusal bileştirme ilkesi** [Alm. *Superpositionsprinzip*] [Fr. *principe de superposition*] [İng. *superposition principle*] [Jap. *kasanari-genri*]: Nicem düzeneğinde, olasılıkların değil de dalga işlevlerinin toplanmasını öngören temel ilke.
- doğrusal büklüm** [Alm. *linear Mannigfach*] [Fr. *manifold linéaire*] [İng. *linear manifold*] [Jap. *senzyo-tajuki*]: Doğrusal bileşim işlemi altında kapalı küme.
- doğrusal devinirlik** [Alm. *linear Moment*] [Fr. *mouvement linéaire*] [İng. *linear momentum*] [Jap. *senzyo-daryoku*]: Kütle ile doğrusal hızın çarpımı olarak bulunan doğrusal devinim niceliği (mv).

doğrusal özdecik

doğrusal özdecik [Alm. *linear Molekül, faden Molekül*] [Fr. *molécule linéaire*] [İng. *linear molecule*] [Jap. *tyokusen (zyô) bunsî, senzyo-bunsî*]: Bütün öğecikleri bir eksen üzerinde olan özdecik.

dolanı [es. t. *halka*] [Alm. *Kern*] [Fr. *noyau*] [İng. *ring*] [Jap. *ukiwa*]: 1– Bir çarpım işlemi altında kapalı öğeler kümesi. 2– Öğecikleri, çevrimsel olarak dizilmiş özdecğin geometrik biçimi.

dolanılilar [es. t. *halkalılar*] [Alm. *Ringmolekül, Cyclischenmolekül*] [Fr. *molécules en forme d'anneau, molécule cycliques*] [İng. *ring molecules, cyclic molecules*] [Jap. *kanzzyô-bunsî*]: Öğecikleri tek ya da birkaç dolan biçiminde dizili özdecikler.

dolaşık akış [Alm. *turbulente Strömung*] [Fr. *écoulement turbulent*] [İng. *turbulent flow*] [Jap. *ranryû*]: Belirli bir Reynold sayısını aştığı için, içinde rasgele devinimleri artmış, çizgisel akıştan çıkmış akış türü.

dolaysız çarpım [Alm. *direktes Produkt*] [Fr. *produit direct*] [İng. *direct product*] [Jap. *chokusei*]: İki yöneyin bütün bileşkenlerini ikiye ikiye çarparak elde edilip, yöney boyutları çarpımını veren boyutlu gerey.

doldurma [Alm. *Packung, Dichtung*] [Fr. *joint, emballage*] [İng. *packing*] [Jap. *pakkîn, zyûten, zyûtenbutu*]: Özdeciklerin, boy ile biçimlerine göre bir oylumu kaplayıp dizilmeleri.

donma noktası alçalımı [Alm. *niederdrücken des Gefrierpunktes*] [Fr. *abaissement de la température de congélation*] [İng. *depressing of freezing point*] [Jap. *gyakôten-kôka*]: Az nicelikte yabancı özdek katılmasıyla, arı bir kimyasal özdeğin donma noktasında görülen düşme.

Dopler enlenmesi [Alm. *Doppler-Verbreiterung*] [Fr. *élargissement par effet Doppler*] [İng. *Doppler broadening*] [Jap. *Doppler hirogari*]: Işık salan taneciklerin hızları dolayısıyla, izge çizgilerinde görülen kalınlaşma.

doruk [es. t. *maksimum*] [Alm. *Maximum*] [Fr., İng. *maximum*] [Jap. *sai-daiti*]: İşlev değeri en büyük, değışkene göre türevin sıfır olduğu nokta.

dönel izge [Alm. *Rotationsspektrum*] [Fr. *spectre de rotation*] [İng. *rotational spectre*] [Jap. *kaiten supekutoru*]: Özdecğin nicemsel dönme erke düzeylerinden oluşan izgesi.

dönermıknatıslık oranı [Alm. *gyromagnetisches Verhältnis*] [Fr. *rapport gyromagnétique*] [İng. *gyromagnetic ratio*] [Jap. *jiki-kaiten hi*]: Kivıl yük dağılımlı bir taneciğin dönmesinden doğan mıknatıslık kolcuğunun açısıl devinirliğe oranı.

- dönü dizge geçişi** [Alm. *zwischenstern Kreuzung*] [Fr. *croisement entre deux systèmes*] [İng. *intersystem crossing*] [Jap. *kei-kan-kosa*]: Özdecik erke düzeyleri arasında, toplam dönüşü değişik olan düzey dizgelerinin birinden diğerine geçişi (çoğunlukla $S = 1$ üçlülerinden $S = 0$ tekli-lerine).
- dönü nicem sayısı** [Alm. *Spinquantenzahl*] [Fr. *nombre quantique de spin*] [İng. *spin quantum number*] [Jap. *spin-ryôsisû*]: Eksicik gibi temel taneciklerin bağlı nicem kuramına uymalarından doğan, kıvıl yükün tane- cık eksenî çevresinde dönmesiyle ilgili sayılabilecek, ancak nicemde yalnızca birkaç değer alabilen değişken.
- dönüşke** [Alm. *Transform*] [Fr. *transforme*] [İng. *transform*] [Jap. *henkon*]: Matematik işler ya da işlevlerin belirli, ve eş bir işlem altında dönüş- türülmüş biçimleri.
- dönüştürücü** [es. t. *transformatör*] [Alm. *Transformator*] [Fr. *transformateur*] [İng. *transformer*] [Jap. *hen-atu-ki, henkan-enzansi*]: Kıvıl gerilim ve akımı değiştiren aygıt.
- dönüştürüm** [es. t. *transformasyon*] [Alm. *Umwandlung*] [Fr., İng. *transfor- mation*] [Jap. *henkan, hentai*]: 1– Kimyasal yollarla bir özdecığın yapı- sını değiştirme. 2– Temel yöneyler üzerine işlevlerin etkisiyle konsayı dizgesini değiştirme.
- dönü yörünge etkileşimi** [Alm. *Spin-Bahn-Wechselwirkung*] [Fr. *interaction spin-orbitale*] [İng. *spin-orbit interaction*] [Jap. *spin-kido- / kan- / sôgosayô*]: Kıvıl yükü yanında dönüşü olan bir taneciğin deviniminden oluşan mıknatıs alan ile dönü mıknatıs ucayının etkileşimi.
- dört özekli tümlev** [Alm. *Vierzentrenintegral*] [Fr. *intégral des quatres centres*] [İng. *four center integral*] [Jap. *si-tyûsiri-sakibun*]: Özekleri dört ayrı çekin üzerinde olan öğecik yörüngeçlerinin çarpımıyla alın- tümlev.
- dörtucay** [Alm. *Quadrupol*] [Fr., İng. *quadrupole*] [Jap. *shizyûkyokushi*]: Yarısı eksi, yarısı artı olmak üzere dört kıvıl yükten oluşan ya da ben- zeri özel gerilim işlevleri veren yük dağıtımı.
- dörtüzlü bağlanma** [Alm. *tetraedrischen Bindung*] [Fr. *liaison tétraéd- rique*] [İng. *tetrahedral bonding*] [Jap. *simentai-ketugô*]: Özekteki karbon gibi bir öğeciğin, her yüzü eşkenar üçgen olan dörtüzlü bir prizmayı belirleyen dört bağ kurması.
- durmaz devinim** [Alm. *perpetuum Mobile*] [Fr. *mouvement perpétuel*] [İng. *perpetual motion*] [Jap. *eikyû-undô*]: Erke sağlamadan sürüp gidecek bir devinim. (İsildevimbilime göre böyle bir devinim gerçekleşemez, düşseldir.)

dursayı [es. t. *sabit*] [Alm. *Konstante*] [Fr. *constante*] [İng. *constant*] [Jap. *teisû*]: Bir denklem, fiziksel yasa vb. bulunup, değeri değişmeyen sayı ya da simge.

duru [es. t. *hal*] [Alm. *Zustand*] [Fr. *état*] [İng. *state*] [Jap. *zyôtai*]: Değişkenlerin değerleri verildiğinde, dizgenin kesinlikle tanımlanan belirli durumu.

duru denklemi [Alm. *zustandsgleichung*] [Fr. *équation caractéristique d'un gaz*] [İng. *equation of state*] [Jap. *zyotai-hâtôeisiki*]: Bir özdeğin ısıldevingen durularını sıcaklık, basınç ve bileşim gibi değişkenlere bağlı olarak veren denklem.

duruk kütle [Alm. *Ruhemasse*] [Fr. *masse de reste*] [İng. *rest mass*] [Jap. *seisi-situryô*]: Bağıllık kuramına göre, hızı ses hızına yaklaştıkça artan kütlenin hız sıfırken aldığı değer (m_0).

durur dalga [Alm. *stehende Welle*] [Fr. *onde stationnaire*] [İng. *standing wave*] [Jap. *teizyô-ha*]: Ters yönlü, eş genlikli iki dalganın girişiminden oluşan, sıfır, doruk ve oyluk noktaları değişmeyen dalga türü.

düşüm [Alm. *Gradient*] [Fr., İng. *gradient*] [Jap. *kôbai*]: Bir niceliğin, en çok değiştiği doğrultuda uzaklığa göre türevi (örn. sıcaklık düşümü).

düzdöner [es. t. *jiroskop*] [Alm. *Gyroskop, Kreisel*] [Fr., İng. *gyroscope*] [Jap. *zyairo (sukôpu)*]: Dinginlik kolcuğu büyük olduğundan, dönerken eksenini hep bir doğrultuda tutma eğiliminde olan özel nesne.

düze [Alm. *Ordnung, Reihenfolge*] [Fr. *ordre*] [İng. *order*] [Jap. *zyûni*]: 1– Kimyasal hız denklemlerinde derişiklik çarpanları sayısı. 2– Türevsel denklemin en yüksek türevi.

düzenek [es. t. *mekanik*] [Alm. *Mechanik*] [Fr. *mécanique*] [İng. *mechanics*] [Jap. *rikigaku*]: Nesne, dizge, özdek ya da taneciklerin özelliklerini, değişkenlerini yer ile zamana bağlı olarak türeten ana kural, denklem, fiziksel yasalar topluluğu (nicem düzeneği, Newton düzeneği, sayıtım düzeneği... gibi).

düzey [Alm. *Niveau*] [Fr. *niveau*] [İng. *level*] [Jap. *zyun'i reberu*]: Nicem düzeneğinde, öğecik özdeciklerinin bulunabildiği kesikli değerlerdeki erkelerden her biri.

düzgü kipler [Alm. *Normalschwingungen*] [Fr. *modes normaux*] [İng. *normal modes*] [Jap. *kiyunshindo*]: Özdecikiği titreşimleri birbirine dikey yapıp, Hamilton işlerini yalnızca kareler biçimine sokan titreşim boyutları bileşkeleri.

E

eğim [Alm. *Neigung, Gefalle, Rampe*] [Fr. *pente, rampe*] [İng. *slope*] [Jap. *kôbai*]: Matematiksel bir eğrinin, belirli bir noktasındaki türevinin değeri.

eğri özdecik [Alm. *nichtlineare Moleküle*] [Fr. *molécule non-linéaire*] [İng. *non-linear molecule*] [Jap. *hi-tyokusen (zyô)-bunsu*]: Öğecikleri, bir eksen üzerinde olmayan özdecik.

ekleme tepkimesi [Alm. *Additionreaktion*] [Fr. *réaction d'addition*] [İng. *addition reaction*] [Jap. *huka-hannô*]: Çift karbon-karbon bağlarında pi-bağının açılıp, yerine her bir karbonda bir sigma bağla öğecikler bağlanması.

eklenik [Alm. *adjungierte*] [Fr. *adjointe*] [İng. *adjoint*] [Jap. *kamezi*]: Bir işlerin ya da yöneyin tersyüz eşleniğinin alınmasıyla edinilen işler, düzey, yöney.

eksicik [es. t. *elektron*] [Alm. *Elektron*] [Fr. *électron*] [İng. *electron*] [Jap. *densi*]: Öğecik ile özdecik yapısını oluşturan, kütlesi çekinden iki bin kez daha küçük, eksi yüklü temel tanecik.

eksicik çekerliği [Alm. *Elektronenaffinität, Elektroaffinität*] [Fr. *électro-affinité, affinité électronique*] [İng. *electron affinity (E. A.)*] [Jap. *densi-sinwaryoku*]: Yüksüz bir öğecik ya da özdecğin, bir eksicik daha almasıyla saldığı erke ile ölçülen nicelik.

eksicik kırınımı [Alm. *Elektronenbeugung*] [Fr. *diffraction d'électrons*] [İng. *electron diffraction*] [Jap. *densi-kaisetu*]: 1– Eksicik demetinin özdek içinden geçip saçılması. 2– Bu olaya dayanarak özdeciksel yapıyı bulma yöntemi.

eksicil [Alm. *elektrophil*] [Fr. *électrophile*] [İng. *electrophilic*] [Jap. *kyûdensi (sei)*]: Eksi yükün daha çok olduğı yerlere giden (ayırac).

eksiçekerlik [es. t. *elektronegativite*] [Alm. *Elektronegativität*] [Fr. *électronégativité*] [İng. *electronegativity*] [Jap. *denki-inseido*]: İlin öğeciklerin eksicik çekme eğilimlerini sıralayan, dolayısıyla öğeciğın kimyasal etkinliğı ve özdecik içinde yol açacağı ucaylaşmaya ilişkin bilgi veren nicelik.

eksin [es. t. *anyon*] [Alm. *Anion, negatives Ion*] [Fr., İng. *anion*] [Jap. *in-ion*]: Eksi yüklü özdecik yükünü.

eksiuğ [es. t. *katot*] [Alm. *Kathode*] [Fr., İng. *cathode*] [Jap. *inkyoku, kasôdo*]: Kıvılcıkta, sıvıya batırılıp kıvılcık akım geçmesini sağlayan metal uçlardan eksi yüklü olanı.

ekşit [es. t. *asit*] [Alm. *Säure*] [Fr. *acide*] [İng. *acid*] [Jap. *san*]: Çözününce hidrojen yükünü veren özdek.

emdirme [Alm. *Impragnierung, Durchtränkung, Tränkung*] [Fr. *imperméabilisation, imprégnation*] [İng. *impregnation*] [Jap. *gansin*]: Süngerimsi özdekleri yapışkan bir sıvı ile doyurma.

en altyapı [Alm. *Hyperfeinstruktur*] [Fr. *structure hyperfine*] [İng. *hyperfine structure*] [Jap. *chô-bisai-kozô*]: Çekimsel dönüş etkisiyle, eksiciklerin izgesindeki her çizginin birkaç yakın çizgiye ayrılmasıyla oluşan izge biçimi.

engelden sızma [Fr. *pénétration de barrière*] [İng. *penetration of barrier*] [Jap. *tonneru koka*]: Nicem düzeneğinde, üstünden aşmaya devinim erkesi yetmese de, nicemsel bir tanecikğin bir engelden öbür yana sızabilmesi olayı.

engelleme [Alm. *Hemmung, Inhibition*] [Fr. *inhiber, inhibition*] [İng. *inhibition*] [Jap. *kinsi, yokusei*]: Yabancı bir özdek ile tezgenin çalışmasını önleyip tepkimedeki etkisini azaltma.

engelleiyici [Alm. *Inhibitor, Hemmstoff*] [Fr. *inhibiteur*] [İng. *inhibitor*] [Jap. *yokuseizai*]: Tezgenin çalışmasını önleyerek, tepkime hızını azaltan katışkı.

enlenme [Alm. *Verbreiterung*] [Fr. *élargissement*] [İng. *broadening*] [Jap. *hirogari*]: İzge çizgilerinin, basınç ya da kıvılcık alan özdeciklerinin hızlarına bağlı nedenlerle genişlemesi olayı.

erey [es. t. *limit*] [Alm. *Grenze*] [Fr. *limite*] [İng. *limit*] [Jap. *genkai*]: Sürekli, sonsuz bir değişimin en son varacağı yer.

ergime noktası [Alm. *Schmelztemperatur, Schmelzpunkt*] [Fr. *point de fusion*] [İng. *melting point*] [Jap. *yûten (yûkai-ten)*]: Katının sıvıya dönüştüğü sıcaklık.

eritken bkz. **çözgen**.

eritmek bkz. **çözmek**.

eriyik bkz. **çözelti**.

erke [es. t. *enerji*] [Alm. *Energie*] [Fr. *énergie*] [İng. *energy*] [Jap. *enerugii*]: Taneciklerin devinimini ya da devinim yapabilme gerilimlerini ölçen nicelik.

erke aralığı [Alm. *Energie Spalt*] [Fr. *discontinuité d'énergie*] [İng. *energy gap*] [Jap. *enerugii-kangeki*]: Birbirine yakın erkelerden oluşmuş bir düzey dizisi ile gene öyle bir erke düzey dizisi arasındaki büyücek erke ayırımı.

erke atlama [es. t. *enerji transferi*] [Alm. *Energieüberleitung*] [Fr. *transfert d'énergie*] [İng. *energy transfer*] [Jap. *enerugii-idô*]: Uyarık duru erkelerinin, özdecik içinde bir yerden bir yere ya da bir özdecikten başka birine geçmesi.

erke dağılımı [Alm. *Energie Verteilung*] [Fr. *distribution d'énergie*] [İng. *energy distribution*] [Jap. *enerugii-bunpu*]: Sayıtım düzeneği kurallarına göre, belirli koşullarda hangi devinim kipinde ya da nicemsel erke düzeyinde, ne ölçüde erke bulunacağını gösteren ortalamalar.

erke eşbölümü [Alm. *Gleichverteilung der Energie*] [Fr. *équiartition d'énergie*] [İng. *equipartition of energy*] [Jap. *enerugii no tobunpai*]: Nicemsiz sayıtım düzeneğine göre, belirli bir sıcaklıkta (T), devinen nesnenin her devinim kipine (örn. devinim erkesinin her bir boyut doğrultusundaki devinimden gelenine) ortalama $(1/2)$ kT nicelikte erke düşmesi ilkesi.

erkelendirmek [Alm. *aktivieren*] [Fr. *activer*] [İng. *energize*] [Jap. *enerugii*]: Bir tepkimeye girebilmelerini sağlamak için özdeciklerin erkesini arttırmak.

esnek [es. t. *elastik*] [Alm. *elastisch*] [Fr. *élastique*] [İng. *elastic*] [Jap. *dansei*]: Kuvvetle orantılı olarak uzayıp kısalan (özdek, nesne vb.).

esneklik [es. t. *elastikiyet*] [Alm. *Elastizität*] [Fr. *élasticité*] [İng. *elasticity*] [Jap. *dansei*]: Kuvvetle orantılı olarak uzayıp kısalma durumu.

eşbasınç eğrisi [es. t. *izobar*] [Alm. *Isobar*] [Fr. *isobare*] [İng. *isobar*] [Jap. *tôatusiki, tôatusen, dôzyûtai*]: Eşbasınç altında, bir özelliğin başka bir değışkene göre nasıl değıştiğini gösteren eğri.

eşbölüm [Alm. *Gleichverteilung*] [Fr. *équiartition*] [İng. *equipartition*] [Jap. *tôbunpai*]: Erkenin, sayıtım düzeneği kurallarına uygun olarak çeşitli devinim kiplerine dağılımı.

eşçoğuz [Alm. *Mischpolymer*] [Fr. *copolymère*] [İng. *copolymer*] [Jap. *kyô-zyûgôtai*]: İki ayrı tekiz özdecik türünden yapıli çoğuz.

- eşdeğer yörüngeçler** [Alm. *äquivalentes Orbital*] [Fr. *orbitales équivalentes*] [İng. *equivalent orbitals*] [Jap. *toka-kido*]: Birbirinin eşi olmalarına karşın doğrultuları değişik, birlikte belli bir bakışıklık gösteren yörüngeçler.
- eşdönüşür** [Alm. *Kovariante*] [Fr. *covariant*] [İng. *covariant*] [Jap. *kyôhen*]: Belirli bir öbeğe göre konsayı dizgesi değiştirildikçe görünümünü değiştirmeyen (gerçek denklemleri), birlikte değişen (gerçek bileşenleri).
- eşeksicikli dizi** [Alm. *isoelektronische Reihenfolge*] [Fr. *succession iso-électronique*] [İng. *isoelectronic sequence*] [Jap. *tôdengi-kôka*]: Eşit sayıda eksicikleri olan yükünler dizisi.
- eşevreli ışık** [Alm. *kohärentes Licht*] [Fr. *lumière cohérente*] [İng. *coherent light*] [Jap. *konsho-sei no hikari*]: Işıncıkları hep bir evrede olan ışık.
- eşevresiz ışık** [Alm. *nichtkohärentes Licht*] [Fr. *lumière incohérente*] [İng. *incoherent light*] [Jap. *hikansho-sei no hikari*]: Işıncıkları hep bir evrede olmayan ışık.
- eşik** [Alm. *Schwelle*] [Fr. *seuil*] [İng. *threshold*] [Jap. *ikichi*]: Özellikle çarpışma olaylarında, yükünleşme, uyarma gibi işlemlerin ilk olabildiği erke.
- eşitsizlik** [Alm. *Ungleichheit*] [Fr. *inégalité*] [İng. *inequality*] [Jap. *futô*]: Hangi yanın daha büyük olduğunu gösteren bağıntı.
- eşiz** [es. t. *izomer*] [Alm. *Izomer*] [Fr. *isomère*] [İng. *isomer*] [Jap. *iseitai*]: Bileşimleri özdeş, geometrileri değişik özdeciklerden her biri.
- eşizlenme** [es. t. *izomerleşme, izomerizasyon*] [Alm. *Isomerisation, Isomerisierung*] [Fr. *isomérisation*] [İng. *isomerization*] [Jap. *iseika*]: Bir özdeciğin, belirli bir eşiz yapısından başka bir eşiz yapısına dönüşmesi olayı.
- eşkaynar** [es. t. *azeotrop*] [Alm. *azeotrop*] [Fr. *azéotrope*] [İng. *azeotrope*] [Jap. *kyôhutu-kongôbutu*]: Tek bir özdekten oluşmayan, ama yine de öyle, imiş gibi tek bir sıcaklık noktasında kaynayan sıvı.
- eşlem** [es. t. *parite*] [Alm. *Parität*] [Fr. *parité*] [İng. *parity*] [Jap. *hantensei*]: Yöneysel değişkenleri eksi yapıldığında, işlevin aldığı imi gösteren bakışım niceliği.
- eşlem sakınımı** [Alm. *Parität Konservierung*] [Fr. *conservation de parité*] [İng. *parity conservation*] [Jap. *guki sei no hantensei*]: Fiziksel olay ya da tepkimelerde, tüm tepkenlerin eşlem imleri çarpımının tüm ürünlerinin eşit, bakışım olmasa.
- eşlenik sayı** [Alm. *konjugierte Zahl*] [Fr. *chiffre conjugué*] [İng. *conjugate number*] [Jap. *hukusôsû*]: Karmaşık sayıdan, sanal parçasının simgesini değiştirmekle edinilen sayı.

eşoylum eğrisi [es. t. *izokron*] [Alm. *Isochrone*] [Fr., İng. *isochrone*] [Jap. *tôyôsiki*]: Oylum değişmeden, bir özelliği başka değişkenlere göre gösteren eğri.

eşöğecikli [es. t. *homonükleer*] [Alm. *Homonuklear*] [Fr. *homonucléaire*] [İng. *homonuclear*] [Jap. *kin'i tukaku-bunsi*]: İki ögeciği de bir türde olan (özdecik).

eşsıcaklık eğrisi [es. t. *izoterm*] [Alm. *Isotherme*] [Fr. *isotherme*] [İng. *isotherm*] [Jap. *tôonsen*]: Bir özelliğin başka bir değişkene göre, her biri değişmez sıcaklıktaki eğrilerinden biri.

eşyönlü [es. t. *izotropik*] [Alm. *isotrop, isotropisch*] [Fr. *isotropique*] [İng. *isotropic*] [Jap. *tôhōsei no*]: Özellikleri her yönde bir olan (ortam).

eşyönsüz [es. t. *anizotropik*] [Alm. *anisotrop*] [Fr. *anisotropique*] [İng. *anisotropic*] [Jap. *ihōsei no*]: Özellikleri, içindeki doğrultuya göre değişen (ortam).

etkilenirlik [Alm. *Suszeptibilität*] [Fr. *susceptibilité*] [İng. *susceptibility*] [Jap. *zikaritu*]: Uygulanan kıvılcık ya da mıknatıs alana göre, özdeğin içindeki bir noktada alanın ne olacağını bildiren katsayı.

etkileşim [Alm. *Wechselwirkung*] [Fr., İng. *interaction*] [Jap. *sôgo-sayô*]: Dizgelerin, aralarında gösterdikleri karşılıklı kuvvetler, etkiler.

etkinleşme erkesi [es. t. *aktivasyon enerjisi*] [Alm. *Aktivierungsenergie*] [Fr. *énergie d'activation*] [İng. *activation energy*] [Jap. *kasseika-enerugii*]: Tepkime olabilmesi için, aradaki gerilim engelini aşacak ölçüde verilmesi gereken erke.

etkinleşmiş karmaşık [Alm. *Reaktionsknäuel*] [Fr. *complexe activé*] [İng. *activated complex*] [Jap. *kassei sakutai*]: Tepkime sonuçlanmadan önce, tepkinlerin birbirine kısa süre için bağlanarak aldıkları varsayımlı durum.

etkinlik [es. t. *aktivite*] [Alm. *Aktivität*] [Fr. *activité*] [İng. *activity*] [Jap. *kassei, katuryô*]: Kimyasal gerilimi logaritmik olarak veren nicelik.

etkinlik katsayısı [Alm. *Aktivitätskoeffizient*] [Fr. *coefficient d'activité*] [İng. *activity coefficient*] [Jap. *katuryô-kaisû*]: Etkinliğin derişikliğe oranını veren katsayı.

etkin nokta [Alm. *aktive Lage*] [Fr. *site actif*] [İng. *active site*] [Jap. *kasseiten*]: Özgen gibi bir iri özdeğin, belirli bir tepkimeyi gerçekleştiren özel noktası.

evre [es. t. *faz*] [Alm. *Phase*] [Fr., İng. *phase*] [Jap. *sô, isô*]: 1— Özdeğin tektürel, kesiksiz durusu (katı evre, sıvı evre vb.). 2— Dalga işlevinin bir noktasının aynı yere hangi zamanda geleceğini gösterir açı.

evre çizgesi

evre çizgesi [es. t. *faz diyagramı*] [Alm. *Phasendiagramm, Zustandsdiagramm*] [Fr. *diagramme d'équilibre, diagramme de phase*] [İng. *phase diagram*] [Jap. *zyôtaizu*]: Sıcaklık ve bileşime göre, bir dizgede hangi özdek evrelerinin bulunacağını gösteren çizge.

evre geçişi [Alm. *Phasenübergang, Phasenumwandlung*] [Fr. *transition de phase*] [İng. *phase transition*] [Jap. *sôten'i*]: Katı, sıvı, gaz gibi bir evrenin, bağımsız değişkenlerin belli bir noktasında başka bir evreye dönüşmesi olayı.

evren ışınları [es. t. *kozmetik ışınlar (şuvalar)*] [Alm. *Höhenstrahlen, Weltraumstrahlung*] [Fr. *rayons cosmiques*] [İng. *cosmic rays*] [Jap. *utyûsen*]: Uzaydan yeryüzüne gelen çok yüksek erkeli temel tanecikler.

evrilik [Alm. *umgekehrt*] [Fr., İng. *inverse*] [Jap. *tentôshita*]: Bir işlerin (L) etkisini gideren ters işler: (L^{-1}): ($L^{-1} L = I$).

evrilme [es. t. *enversiyon*] [Alm. *Inversion*] [Fr., İng. *inversion*] [Jap. *hanten, tenka*]: Amonyak gibi şemsiye biçimli özdeciğin tersyüz olması.

F

Fermi düzeyi [Alm. *Fermihöhe*] [Fr. *niveau de Fermi*] [İng. *Fermi level*] [Jap. *Ferumi-zyun'i*]: Bir metalin, Pauli dışarlama ilkesine göre eksiciklerle doldurulmuş olan erke düzeylerinin en yükseğı.

fiziksel kimya [Alm. *physikalische Chemie*] [Fr. *chimie physique*] [İng. *physical chemistry*] [Jap. *butsuri-kagaku*]: Kimyasal olguları, özdeklerin özelliklerini ana fizik yasalarından başlayarak açıklayan, fiziksel ölçme yöntemleriyle nicelleştiren bilim dalı.

fosforlanma [Alm. *Phosphoreszenz*] [Fr., İng. *phosphorescence*] [Jap. *rinkô*]: Bir özdeğın, uyarık bir durudan taban duruya geğış olasılığı az olması yüzünden uzun süre ışıldaması olayı.

G

gaz devimbilimi [Alm. *Gas Dynamik*] [Fr. *dynamique des gaz*] [İng. *gas dynamics*] [Jap. *kitai-rikigaku*]: Gazların akışları, devinirken gösterdikleri özellik vb. ile ilgilenen bilgi dalı.

gaz hızbilimi [Alm. *kinetische Gastheorie*] [Fr. *théorie cinétique des gaz*] [İng. *gas kinetics*] [Jap. *kitai-bunsi-undôran*]: Özdeciklerin devinim ve çarpışmalarından ilerleyerek, gazların özelliklerini bulan kuramsal dal.

geçerli nicem sayısı [Alm. *gunstige Quantenzahl*] [Fr. *bonne nombre quantique*] [İng. *good quantum number*] [Jap. *iyi ryosisu*]: Özel bakışimlardan doğan nicem sayı türlerinin kesinliklerini koruyabilenleri.

geçirgen [Alm. *durchlässig*] [Fr. *perméable*] [İng. *permeable*] [Jap. *tô kasei*]: Kimi yükün ya da özdecikleri içinden göçüren (zar).

geçirgenlik [Alm. *Durchlässigkeit*] [Fr. *perméabilité*] [İng. *permeability*] [Jap. *tôziritu, tôkaritu*]: Birim zar alanı başına geçişi ölçen katsayı.

geçirmez [Alm. *undurchlässig*] [Fr. *impermeable*] [İng. *unpermeable*] [Jap. *hitôkasei*]: Kimi yükün ya da özdecikleri içinden göçürmeyen (zar).

geçiş [Alm. *Übergang*] [Fr., İng. *transition*]: Çeşitli etkenler yüzünden, dizgenin bir nicem durusundan başka bir nicem durusuna atlaması.

geçişme [es. t. *ozmoz*] [Alm. *Osmose*] [Fr. *osmose*] [İng. *osmosis*] [Jap. *sintô*]: Bir sıvıyı tümüyle geçirmeyen bir zardan, ancak o sıvı içindeki kimi tür özdeciklerin geçmesi olayı.

geçiş olasılığı [Alm. *Übergangswahrscheinlichkeit*] [Fr. *probabilité de transition*] [İng. *transition probability*] [Jap. *sen'i kakuritsu*]: Bir erke düzeyinden bir ötekine, saniyede geçen öğecik ya da özdecik sayısı: (A_{ij}) .

genleşirlik [Alm. *Ausdehnbarkeit*] [Fr. *expansivité*] [İng. *expansivity (coefficient of thermal expansion)*] [Jap. *bôtyôritu (netu-bôtyôritu)*]: Belirli bir özdeğin, sıcaklık bir derece artınca ne ölçüde oylum değiştirdiğini veren katsayı.

genleşme katsayısı [Alm. *Ausdehnbarkeit*] [Fr. *expansivité*] [İng. *expansivity*] [Jap. *bôtyôsei*]: Birim nicelikte bir özdeğin, bir derece sıcaklık artışıyla gösterdiği oylum genişlemesi.

genlik [Alm. *Amplitude, Weite*] [Fr. *amplitude, étendue, largeur*] [İng. *amplitude*] [Jap. *sinpuku*]: bkz. **dalga genliği**.

geometrik eşiz [Alm. *geometrischer Isomerie*] [Fr. *isomère géométrique*] [İng. *geometric isomer*] [Jap. *kôgaku isei*]: Ögesel bileşimi ile bağları özdeş, geometrik biçimi değişik özdecik.

gerçek sayı alanı [Alm. *reelle Zahl*] [Fr. *champ de numéros réels*] [İng. *real number field*] [Jap. *zissu-ryôiki*]: Eksi sonsuzdan artı sonsuza dek bir eksen üzerindeki bütün sayılar.

gerek [es.t. *tensor*] [Alm. *Tensor*] [Fr. *tenseur*] [İng. *tensor*] [Jap. *tensoru*]: Belli dönüştürüm öbeği işleri altında, birkaç yöney gibi dönüşür matematik nesne.

geriçevrim [Alm. *Zurückführung*] [Fr. *recyclage*] [İng. *recycling*] [Jap. (*sai*) *zyunkan*]: Tepkime ürünlerinin bir kesimini yeniden kimyasal işleme sokma.

gerilim [es. t. *potansiyel*] [Alm. *Potential*] [Fr. *potentiel*] [İng. *potential*] [Jap. *potensharu*]: Uzaklığa göre türevi, ters yönde kuvveti veren işler.

gerilimölçer [es. t. *potansiyometre*] [Alm. *Potentiometer*] [Fr. *potentiomètre*] [İng. *potentiometer*] [Jap. *den'isa-kei*]: Kivıl gerilimi ölçen araç.

geritepme (çekinsel) [Alm. *Rückprall, Prellklotz, Rückstoss (nuklear), Zurspringen*] [Fr. *rebondissement (nucléaire)*] [İng. *recoil (nuclear)*] [Jap. *han'tyô*]: Eksicik, gamma ışını gibi tanecikleri salarken, devinirliğin sakınımı ilkesi yüzünden, çekinin de eksi yönde gitmesi olayı.

geriverme [Alm. *Rückführung, Rückkopplung*] [Fr. *rétroaction*] [İng. *feedback*] [Jap. *fiido-bakku*]: 1- Sonuç etkenlerinin, neden etkenlerini etkilemesi. 2- Bu yoldan sağlanan işlem denetlemesi.

gevşeme olayları [Alm. *Relaxionsverfahren, Relaxionsphänomenen*] [Fr. *phénomènes de relaxation*] [İng. *relaxation phenomena*] [Jap. *kanwa genisyô*]: Uyarık durudaki devinimlerin, bir süre sonra dengeye doğru gitmeleri olayları.

giderlik [Alm. *Beweglichkeit*] [Fr. *mobilité*] [İng. *mobility*] [Jap. *idôdo*]: Yükünlerin birim alan altındaki hızları.

gidim [es. t. *menzil*] [Alm. *Reichweite*] [Fr. *distance de pénétration*] [İng. *range*] [Jap. *tôtaru-kyori*]: Atılan bir nesnenin, bir yere çarpınca ya da devinin erkesi sürtünme katsayıları yüzünden tükeninceye dek gidebildiği uzaklık.

gidimizi

gidimizi [es. t. *parkur*] [Alm. *Fluglinie*] [Fr. *parcours*] [İng. *trajectory*] [Jap. *jundô*]: Atılan bir nesnenin düzensiz yasalarına göre çizdiği eğri.

girişim [Alm. *Interferenz*] [Fr. *interférence*] [İng. *interference*] [Jap. *kansyô*]: Işık dalgalarının üst üste gelmesiyle ışık yoğunluğunun kimi yerlerde çok, kimi yerlerde az çıkması olayı.

girişimölçer [es. t. *interferometre*] [Alm. *Interferometer*] [Fr. *interféromètre*] [İng. *interferometer*] [Jap. *kansyôkei*]: Girişime dayanarak dalga boyunu ölçen aygıt.

gizil ısı [Alm. *latente Wärme*] [Fr. *chaleur latente*] [İng. *latent heat*] [Jap. *sennetu*]: Buharın yoğunlaşması ya da sıvının katılaşması ile verilen ısı.

g-katsayısı [Alm. *G-Faktor*] [Fr. *g-facteur*] [İng. *g-factor*] [Jap. *zii-insi*]: İzgelerde ölçülüp nicemle açıklanabilen, dönermiknatıslık kolcuğunun nicemsiz kıvılmıknatıslıktan çıkan değere oranı.

gökfiziği [es. t. *astrofizik*] [Alm. *Astrophysik*] [Fr. *astrophysique*] [İng. *astrophysics*] [Jap. *tonmon-buturu*]: Uzaydaki öğecik ve özdeciklerin izgelerini fiziksel olarak inceleyen, gök cismi görüntülerini ana fizik yasaları ile açıklamaya çalışan bilim dalı.

gönderme [İng. *mapping*]: Bir uzaydaki matematiksel nesnelere karşılık, başka bir uzayda kimi nesneler gösterme işlemi.

görünen tepkime [Alm. *Gesamtreaktion*] [Fr. *réaction total*] [İng. *overall reaction*] [Jap. *sôkatu-hannô*]: Yalnız tepken ve ürünleriyle belirtilen tepkime.

görünge [es. t. *temsil*] [Alm. *Darstellung*] [Fr. *représentation*] [İng. *representation*] [Jap. *hyogen*]: Bir yöney, gerey ya da matematiksel işlerin belirli bir uzay, düzlem ya da konsayı dizgesi üzerinde aldığı sayısal, dizeysel biçim.

görüngü [es. t. *fenomen*] [Alm. *Phänomen, Erscheinung*] [Fr. *phénomène*] [İng. *phenomenon*] [Jap. *gensyô*]: Kuramsal anlamı üzerinde pek durulmadan, yalnız gözlenmiş olan belirli bir doğa ya da deney olayı.

göstergeç [es. t. *indikatör*] [Alm. *Anzeiger, Indikator, Messzeiger*] [Fr. *indicateur*] [İng. *indicator*] [Jap. *siziyaku*]: Belirli bir kimyasal özdeğin var olup olmadığını, örneğin belli bir renk vererek gösteren özel ayırıcı.

gözcük [Alm. *Zelle*] [Fr. *cellule*] [İng. *cell*] [Jap. *saibô, denti, denkaisô*]: Kıvılcık işlemi yapıldığı kap.

göze çekirdeği ekşiti [es. t. *nükleik asit*] [Alm. *Nukleinsäure*] [Fr. *acide nucléique*] [İng. *nucleic acid*] [Jap. *kakusan*]: Canlılarda göze çekirdeğin-

deki kalıtım etkeni DNA; göze ortamındaki RNA gibi dört tür özdeşliksel birimin (ATGC kimi kez de U) fosfat-şeker zinciri üzerine bir şifreyle dizilmesinden oluşmuş dirilçoğuz.

gözelî [Alm. *porig*, *zellenartig*, *zell(en) förmig*, *zellig*] [Fr. *cellulaire*] [İng. *cellular*] [Jap. *saibo-no*]: Gözelerden dizilmiş biçimde bir yapı gösteren.

H

hız [Alm. *Geschwindigkeit*] [Fr. *vitesse*] [İng. *speed*] [Jap. *sokudo*]: Yön belirtmeden verilen, birim zamanda alınan yol niceliği.

hızbilim [es. t. *kinetik*] [Alm. *Kinetik*] [Fr. *cinétique*] [İng. *kinetics*] [Jap. *hannô-soku-doron*]: Kimyasal tepkimelerin hızlarını ölçen, çözümleyen; bu hızlardan tepkime düzeneklerini çıkarmaya çalışan fiziksel kimya dalı.

hız katsayısı [Alm. *Geschwindigkeitskonstante*] [Fr. *constant de rapport*] [İng. *rate constant*] [Jap. *sokudo-teisû*]: Değişikliklerle çarpıldığında tepkime hızını veren, değişikliklere bağlı olmayıp, ancak sıcaklık, basınç gibi dış etkenlere göre değeri değişebilen sayı.

hız yöneyi [Alm. *Geschwindigkeit*] [Fr. *vitesse*] [İng. *velocity*] [Jap. *sokudo*]: Belirli bir yön ve büyüklükteki hız.

ılımlayıcı [Alm. *Bremsstoff*] [Fr. *modérateur*] [İng. *moderator*] [Jap. *gensokuzai*]: Çekinsel tepkilerdeki ılıncık sayı erkelerini azaltıp, erke üretimini denetlemeye yarayan özdek.

ılın [es. t. *nötr, nötür*] [Alm., İng. *neutral*] [Fr. *neutre*] [Jap. *tyûsei*]: 1– Kivıl yükü olmayan. 2– Ekşit ya da baz olmayan.

ılınlama [es. t. *nötralize etme, nötürleştirme*] [Alm. *Neutralisation, Abstumpfen*] [Fr. *neutralisation*] [İng. *neutralization*] [Jap. *tyûwa*]: 1– Ekşitle bazı karıştırıp, ekşitliği ve bazlığı giderme (pH = 7 yapma). 2– Toplam kivıl yükü sıfır yapma işlemi.

ılıncık [es. t. *nötron*] [Alm. *Neutron*] [Fr., İng. *neutron*] [Jap. *tyûseisi*]: Önelciklerle birlikte çekinleri oluşturan, kivıl yüksüz, dönüşü 1/2 olan ana tanecik.

ılıncık kapma [Alm. *Neutroneneinfang*] [Fr. *capture de neutrons*] [İng. *neutron capture*] [Jap. *tyûseisi-hosoku*]: Çekine bir ılıncığın katılması olayı.

ıraksak dizi [Alm. *auseinandergehende Reihen*] [Fr. *série divergente*] [İng. *divergent series*] [Jap. *hirogaru tyckuretu*]: Terimleri sonsuza doğru toplandığında belirli bir sayısal sonuç vermeyen dizi.

ısı [Alm. *Wärme*] [Fr. *chaleur*] [İng. *heat*] [Jap. *netu*]: Bir özdeği, ısıldavingen bir durudan daha yüksek sıcaklıktaki ısıldavingen duruya götürmek için verilmesi gereken erke niceliği.

ısı aktarımı [Alm. *Wärmeübergang*] [Fr. *transfert de chaleur*] [İng. *heat transfer*] [Jap. *netudentatu*]: Isının, çeşitli yollarla (ısı iletimi, ısınım) bir ortamdan başka bir ortama geçiş özelliklerini inceleyen bilgi dalı.

ısı iletimi [Alm. *Wärmeleitung*] [Fr. *conduction de chaleur*] [İng. *heat conduction*] [Jap. *netudentô*]: Isının, birbirine değen nesneler arasından özdeciksel çarpışmalarla geçmesi olayı.

ısı kapası bkz. **yığa**.

ısı [es. t. *termik, termal*] [Alm. *thermisch, kalorisch*] [Fr. *thermique, calorique*] [İng. *thermal, caloric*] [Jap. *netu*]: 1– Isıyla ilgili. 2– Olağan sıcaklıklardaki (kT) ölçüsünde ısı nicelikleriyle ilgili.

ısıłçekinsel tepkime

ısıłçekinsel tepkime [Alm. *thermonukleare Reaktion*] [Fr. *réaction thermonucléaire*] [İng. *thermonuclear reaction*] [Jap. *netu-kakuhanô*]: Isı üretmek için kullanılan çekinsel tepkime.

ısıldevimbilim [es. t. *termodinamik*] [Alm. *Thermodynamik, Wärmelehre*] [Fr. *thermodynamique*] [İng. *thermodynamics*] [Jap. *neturikigaku*]: Özdeğın kimyasal ve fiziksel dönüşümlerinde erke, iş ve ısı arasındaki bağıntıları veren bilgi dalı.

ısıldevingen duru [Alm. *thermodynamik Zustand*] [Fr. *état thermodynamique*] [İng. *thermodynamic state*] [Jap. *neturikigakuteki-ozyôtai*]: Bir dizgede sıcaklık, basınç ve bileşimle belirlenip değışmeyen duru.

ısıl erke [es. t. *termal enerji*] [Alm. *Wärmeenergie*] [Fr. *énergie thermique*] [İng. *thermal energy*] [Jap. *netu-enerugii*]: Belli sıcaklıkta (T), özdecik başına düşen ortalama erke.

ısıl iletkenlik [Alm. *Wärmeleitzahl*] [Fr. *conductibilité thermique*] [İng. *thermal conductivity*] [Jap. *netu-dendôritu*]: Bir özdeğın birim kesitin-den, birim zamanda ne ölçüde ısı geçebildiğini ölçen nicelik.

ısılkesim [es. t. *piroliz*] [Alm. *Pyrolyse*] [Fr. *pyrolyse, thermolyse, pyrogénéation*] [İng. *pyrolysis*] [Jap. *netubunkai*]: Özdecikleri, ısı etkisinden yararlanarak parçalamaya işlemi.

ısılkimya [es. t. *termokimya*] [Alm. *Thermochemie*] [Fr. *thermochimie*] [İng. *thermochemistry*] [Jap. *netukagaku*]: Kimyasal tepkimelerin ısılarını araştıran bilim dalı.

ısılpil [es. t. *termopil*] [Alm. *Thermosaule*] [Fr. *pile thermoélectrique*] [İng. *thermopile*] [Jap. *netudentui-retu*]: Çekinsel tepkimelerden ısı üretmeye yarayan aygıt.

ısıölçer [es. t. *kalorimetre*] [Alm. *Kalorimeter*] [Fr. *calorimètre*] [İng. *calorimeter*] [Jap. *neturyôkei*]: Alınıp verilen ısı niceliğini ölçen aygıt.

ısı sığası [Alm. *Wärmeinhalt, Wärmekapazität*] [Fr. *capacité calorifique*] [İng. *heat capacity*] [Jap. *netuyôryô*]: Birim ağırlıkta bir özdeğın, bir derece ısınmak için aldığı ısı.

ısı varışımı [Alm. *Wärmekonvektion*] [Fr. *convection thermique*] [İng. *heat convection*] [Jap. *netuden tairyû*]: Isınan bir sıvının yer değıştirerek, ısısını değıştiğı başka bölgelere götürmesi olayına dayanan ısı aktarma türü.

ıssız [es. t. *adiyabatik*] [Alm. *adiabatische*] [Fr. *adiabatique*] [İng. *adiabatic*] [Jap. *dannetu*]: Dışarıyla herhangi bir özdek ya da erke iletimi olmadan yapılan (işlem).

- ışık serpinmesi** [Alm. *Lichtstruung*] [Fr. *dispersion de lumière*] [İng. *dispersion of light*] [Jap. *kôbunsan*]: Bir ortam içinde, ışık kırınım indisinin ışık dalga boyuna göre değişimi.
- ışık soğurması** [Alm. *Lichtabsorption*] [Fr. *absorption de lumière*] [İng. *light absorption*] [Jap. *hikari-sanran*]: Bir özdeğin, ışığı alarak daha yüksek erke düzeylerine geçmesi.
- ışık ucaylanması** [Alm. *Lichtpolarisation*] [Fr. *polarisation de la lumière*] [İng. *polarization of light*] [Jap. *henko*]: bkz. **ucaylanma**.
- ışıldama** [Alm. *lumineszieren, leuchten*] [Fr. *émettre une luminescence*] [İng. *luminescence*] [Jap. *ruminesensu*]: Bir özdeğin kendi kendine ışık vermesi eylemi.
- ışıldar** [Alm. *lumineszierend, leuchtend*] [Fr., İng. *luminescent*] [Jap. *ruminesentu*]: Kendi kendine ışık verebilen nitelikte (özdek).
- ışılduygunlaştırma** [Alm. *photochemische Sensibilisierung*] [Fr. *photosensibilisation*] [İng. *photosensitization*] [Jap. *kôzôkan*]: Işık etkisiyle bir kimyasal özdeğe tepkiyebilirlik kazandırma.
- ışileksicik izgeölçümü** [Alm. *Photoelektron Spektroskopie*] [Fr. *spectroscopie photoélectronique*] [İng. *photoelectron spectroscopy*] [Jap. *kôdenshi bunkôki*]: Işık etkisiyle çıkan eksiciklerin erkelerini ölçerek elde edilen ve özdecikteki hangi yörüngeçlerin eksiciklerle dolu olduğunu gösteren izgeölçüm yöntemi.
- ışiletkenlik** [Alm. *lichtelektrische Leitfähigkeit, Photoleitfähigkeit*] [Fr. *photoconductivité*] [İng. *photoconductivity*] [Jap. *kôdendôsei*]: Yalıtkan bir özdeğin ışık etkisiyle iletkenleşmesi olayı.
- ışılkesim** [es. t. *fotoliz*] [Alm. *Photolyse*] [Fr. *photolyse*] [İng. *photolysis*] [Jap. *kôbunkai*]: Özdecikleri ışık, çoğunlukla morötesi kullanarak parçalama yöntemi.
- ışılkimya** [Alm. *Photochemie*] [Fr. *photochimie*] [İng. *photochemistry*] [Jap. *kôkagaku*]: Işık etkisiyle oluşan kimyasal tepkimeleri inceleyen bilim dalı.
- ışılıyüklönleşme** [Alm. *Photoionisierung*] [Fr. *photoionisation*] [İng. *photoionization*] [Jap. *kô-ion-ka*]: Özdeğin, ışık etkisiyle eksicik çıkarıp bir alt yüküne dönüşmesi olayı.
- ışınmak** [Alm. *fluoreszieren*] [Fr. *émettre une fluorescence*] [İng. *fluorescence*] [Jap. *keiko*]: (Işık almakta olan bir özdek) Başka ya da aynı dalga boyunda ışınlarmak.

ışın [es. t. *şua*] [Alm. *Strahl*] [Fr. *rayon*] [İng. *ray*] [Jap. *kosen*]: Belli bir doğrultuda giden tanecikler ya da erke demeti.

ışınçık [es. t. *foton*] [Alm. *Photon*] [Fr., İng. *photon*] [Jap. *kôsi*]: Her biri Planck katsayısı çarpımıyla ışık titreşim sayısı erkesinde olan, bu erkesi daha bölünemeyen nicemsel ışık taneciği.

ışınctkin [es. t. *radioaktif*] [Alm. *radioaktiv*] [Fr. *radioactif*] [İng. *radioactive*] [Jap. *hōsyasei*]: Çekinlerinin kendiliğinden ayrışmasıyla α , β ya da γ ışınları salma özelliğinde olan.

ışınctkin izleyici [Alm. *Radioindikator*] [Fr. *traceur radioactif*] [İng. *radioactive tracer*] [Jap. *torêdô*]: Kimi öğecikleri ışınctkin yerdeşleriyle değıştirip, ışınctkinliği izleyerek, o özdeğın vardığı yerleri bulmaya yarayan yerdeş.

ışınctkin kimyası [Alm. *Radiachemie, Chemie radioaktiver Stoffe*] [Fr. *radiochimie, chimie des éléments radioactifs*] [İng. *radio chemistry*] [Jap. *hōsya-kagaku*]: Işınctkin özdekleri, bunlara bağı olayları inceleyen kimya dalı.

ışınctkinlik [es. t. *radioaktivite*] [Alm. *Radioaktivität*] [Fr. *radioactivité*] [İng. *radioactivity*] [Jap. *hōsyandô*]: Kalımsız çekinlerin, α , β ya da γ ışınları salarak bozunmaları durumu.

ışınım [es. t. *radyasyon*] [Alm. *Strahlung*] [Fr., İng. *radiation*] [Jap. *hōsya, hōsyasen*]: Çekincik ya da eksiciklerin, alt nicem durularına geçmeleriyle ışınlar salmaları olayı.

ışınım kimyası [es. t. *radyasyon kimyası*] [Alm. *Strahlenchemie*] [Fr. *chimie sous rayonnement*] [İng. *radiation chemistry*] [Jap. *hōsyasen-kagaku*]: X ışınları, γ ışınları gibi yüksek erkeli ışınların etkisinden doğan kimyasal olayları inceleyen kimya dalı.

ışınımsal aktarım [Alm. *strahlungs Transportierung*] [Fr. *transfert radiatif*] [İng. *radiative transfer*] [Jap. *hōsya-idô*]: Işının birbirine değmeyen nesneler arasında, kızılaltı kıvılmıknatıs alanlarıyla boşoylumdan geçmesi.

ışınımsız geçiş [Alm. *Übergang ohne Strahlung*] [Fr. *transition sans radiation*] [İng. *radiationless transition*] [Jap. *hihōsha-sen'i*]: Bir özdeciğın, ışık salmadan uyarık bir durudan başka bir duruya yaptığı geçiş.

ışınım yoğunluğu [Alm. *Strahlungsdichte*] [Fr. *densité de radiation*] [İng. *radiation density*] [Jap. *hōsya-mitudo*]: Birim oylumdaki ışınım erkesi niceliğı.

ışınır [es. t. *flüoresan*] [Alm. *fluoreszierend*] [Fr., İng. *fluorescent*] [Jap. *keiko*]: Işık almakta olan bir özdeğin, başka ya da aynı dalga boyunda ışınlar salılabirliğı..

ışınırılık [es. t. *flüoresans*] [Alm. *Fluoreszenz*] [Fr., İng. *fluorescence*] [Jap. *keikô*]: Işık almakta olan bir özdeğin, başka ya da aynı dalga boyunda ışınlar salması olayı.

ışınırılık dindirmesi [Alm. *Fluoreszenzlöschung*] [Fr. *extinction d'un fluorescence*] [İng. *quenching of fluorescence*] [Jap. *keikô-syômetzu*]: Bir dış etkenle, özdeciklerin ışınırılığını azaltma ya da durdurma.

ışınkivil etki [Alm. *photoelektrischer Effekt, lichtelektrischer Effekt, Photoeffekt*] [Fr. *effet photo-électrique*] [İng. *photoelectric effect*] [Jap. *kôden-kôka*]: Işığın, bir özdek yüzeyine çarpmasıyla ondan eksicikler çıkartmasını sağlayan etki.

ışın yaprak izgeölçümü [Alm. *Bündel Folie Spektroskopie*] [Fr. *spectroscopie feuille et faisceau*] [İng. *beam-foil spectroscopy*] [Jap. *hari-haku bunkôgaku*]: Ögecik demetlerinin, çok ince bir karbon vb. yaprağından geçmesiyle uyarılmaları, sonra saldıkları ışıkların demet eksenini boyunca azalması olayına dayanan ögecik geçiş olasılığını ölçme yöntemi.

ikişerli toplanırılık [Alm. *Additivität paarweise*] [Fr. *additivite paire au paire*] [İng. *pairwise-additivity*] [Jap. *tur-kaseisei*]: Boşluktaki iki özdecik arasındaki gerilim erkesi işlerinin ikişer ikişer bütün özdeciklere uygulanarak, daha yoğun bir ortamın toplam gerilim erkesinin bulunabilmesi.

ikizuzay [Alm. *Doppelt*] [Fr. *double, duel*] [İng. *dual*] [Jap. *nizyûsei*]: Bir yöneyler uzayındaki her yöneyi: $I \rightarrow$, tersyüzleyerek edinilen yöney uzayı: $\leftarrow I$.

iletken [es. t. *kondüktör*] [Alm. *Leiter*] [Fr. *conducteur*] [İng. *conductor*] [Jap. *dôtai*]: Isıl ya da kıvıl geçirgenliği olan (özdek, nesne vb.).

iletmez [es. t. *izolant*] [Alm. *Nichtleiter*] [Fr. *isolant*] [İng. *non-conducting*] [Jap. *hudôtai*]: Isıl ya da kıvıl geçirgenliği olmayan (özdek, nesne vb.).

ilginlik [Alm. *Affinität, Verwandtschaft*] [Fr. *affinité*] [İng. *affinity*] [Jap. *sinwaryoku*]: Başka bir özdeği çekme, onunla birleşme eğilimi.

ilinge [es. t. *topoloji*] [Alm. *Topologie*] [Fr. *topologie*] [İng. *topology*] [Jap. *isô*]: Geometride olduğu gibi, katı biçimlerin değil, esneyip sündürülen biçimlerin özelliklerini, değişmezlerini, kimyada da kesin bağ uzaklıklı, açık özdecik biçimleri yerine, yalnız hangi öğeciklerin hangilerine bağlı oldukları üzerinde duran temel matematiksel dal.

ince yapı [Alm. *Feinstruktur*] [Fr. *structure fine*] [İng. *fine structure*] [Jap. *bissai kozô*]: Eksicik iştirimleri yüzünden, öğecik izgesinin toplam eksicik dönüşüne göre ayrılmış çizgiler göstermesiyle oluşan yapı.

ince yük [Alm. *Nettoladung*] [Fr. *charge nette*] [İng. *net charge*] [Jap. *netto denka*]: Yığılım çözümlemesinde, kaplaşım yükünden ayrı olarak, her bir öğecik üzerinde çıkan eksicik yükü.

indirgenme [es. t. *redüksiyon*] [Alm. *Reduktion, Desoxydation*] [Fr. *réduction*] [İng. *reduction*] [Jap. *kangen*]: Özdeğin eksicik alması, hidrojen öğesinin çoğalması ya da oksijenin azalması olayı.

indirgenmiş kütle [Alm. *reduzierte Masse*] [Fr. *masse réduite*] [İng. *reduced mass*] [Jap. *kansan şitsuryo*]: Aralarındaki ağırlık özgeği değişmeden, iki kütlelerin birbirlerine karşı yaptıkları bağıl devinim erkesini veren kütle.

indirgenmiş oylum [Alm. *reduzierte Volumen*] [Fr. *volume réduite*] [İng. *reduced volume*] [Jap. *gensyô taiseiki*]: Belli bir sıcaklık ve basınçtaki özdemsal oylumun, o özdeğin bunalgı noktasındaki oylumuna oranı.

indirgenmiş sıcaklık

indirgenmiş sıcaklık [Alm. *reduzierte Temperatur*] [Fr. *température réduite*] [İng. *reduced temperature*] [Jap. *kansan-ondo*]: Sıcaklığın, bir özdeğin bunalğı sıcaklığına oranı.

irgitim [es. t. *indüksiyon, indükleme, indüklem*] [Alm. *Induktion*] [Fr., İng. *induction*]: 1– Mıknatısla ya da kıvıl bir alan etkisiyle bir özdek içinde uayaların oluşması. 2– Mıknatıs alanı değişirken kıvıl alan ya da akım oluşması.

irgitim sarmalı [Alm. *Funkeninduktor, Induktionsrolle, Induktionsspule*] [Fr. *bobine d'induction*] [İng. *induction coil*] [Jap. *yûdô-koiru*]: İçinden geçen mıknatıs alanı değişince yüksek kıvıl alıp veren tel sarmal.

iriölçekte [es. t. *makroskobik*] [Alm. *makroskopisch*] [Fr. *macroscopique*] [İng. *macroscopic*] [Jap. *kyositeki*]: Özdeciksel çapta değil, göze görünür çapta olan.

iriözdecik [es. t. *makromolekül*] [Alm. *Makromoleküle*] [Fr. *macromolécule*] [İng. *macromolecule*] [Jap. *kôbunsi, kyodai-bunsi*]: Özdecik ağırlığı binleri bulan çoğuz türü özdecik.

işler [Alm. *Operator*] [Fr. *opérateur*] [İng. *operator*]: Nicem düzeneğinde, bir yöneye uygulanınca başka bir yöney veren matematiksel nesne.

işlev [es. t. *fonksiyon*] [Alm. *Funktion*] [Fr. *fonction*] [İng. *function*] [Jap. *kansû*]: Bir değişkenin değerlerine karşılık atanan sayılar topluluğu.

itim [Alm. *Abstossung*] [Fr. *répulsion*] [İng. *repulsion*] [Jap. *sekiryoku*]: İki özdecigi ya da taneciği birbirinden uzaklaştıran kuvvet.

itişli [Alm. *Zurücktreibend, faulig, widerlich*] [Fr. *répulsif, repoussant*] [İng. *repulsive*] [Jap. *iya na*]: Tanecikleri birbirinden uzaklaştıran kuvvetlere ilişkin.

ivdirici [es. t. *akseleratör*] [Alm. *Beschleuniger, Accelerator*] [Fr. *accélérateur*] [İng. *accelerator*] [Jap. *sokusinzai*]: Temel tanecikleri ya da çekinleri yüksek erkelere dek hızlandırmaya yarayan aygıt.

izdüşüm işleri [Alm. *Projektionsoperator*] [Fr. *opérateur de projection*] [İng. *projection operator*] [Jap. *hansya enzansi*]: Bir uzaydaki yöneylerin, bir altuzay içindeki izdüşümlerini veren işler.

izge [es. t. *tayf*] [Alm. *Spektrum*] [Fr., İng. *spectrum*] [Jap. *supekutoru*]: 1– Işığın dalga boylarına göre ayrılmış biçimi; her dalga boyundaki ışık yeğirliğini gösteren çizge. 2– Matematik bir işlerin özgün değerlerinin tümü.

izgebilim [es. t. *spektroskopi, tayfölçüm*] [Alm. *Spektroskopie*] [Fr. *spectroscopie*] [İng. *spectroscopy*] [Jap. *bunkôgaku*]: Ögecik ya da özdeciklerin soğurduğu, saldığı ışıkları, dalga boylarına göre ayırıp her birinin yeğînlîğini ölçme (çözümleme) yöntemlerini ve kuramlarını içeren bilim dalı.

izgeçizer [es. t. *spektrograf, tayfçizer*] [Alm. *Spektrograph*] [Fr. *spectrographe*] [İng. *spectrograph*] [Jap. *bunkô-syosin*]: Özdeklerin izgelerini, dalga boyuna göre ışık yeğînlîklerinin değışimini çizen aygıt.

izgeölçer [es. t. *spektroskop, tayfölçer*] [Alm. *Spektroskop*] [Fr., İng. *spectroscope*] [Jap. *bunkôki*]: Dalgalarına ayrılmış ışıklara bakmaya, özdeklerin saldığı kendilerine özgü dalga boylarındaki ışıkları yeğînlîkleriyle birlikte ölçmeye yarayan aygıt.

izleyici [Alm. *Radioindikator*] [Fr. *traceur*] [İng. *tracer*] [Jap. *toresu*]: bkz. **ışınnetkin izleyici**.

K

kabarcık odası [Alm. *Blasenkommer, Sprudelkommer*] [Fr. *chambre à bulles*] [İng. *bubble chamber*] [Jap. *kiritaka*]: Temel taneciklerin geçmesiyle gaz kabarcıklarından oluşmuş çizgiler gösteren, öylece gözlenip ölçüm sağlayan aygıt.

kabayük [Alm. *brutto Ladung*] [Fr. *charge brut*] [İng. *gross charge*] [Jap. *ôki-denka*]: Yığılım çözümlemesinde, kaplaşma yükünü de böldükten sonra, her ögecik üzerinde çıkan toplam eksicik yükü.

kabuk [Alm. *Schale*] [Fr. *couche*] [İng. *shell*] [Jap. *kaku*]: Ögecik, özdecik ya da çekin içinde, kimi nicem sayıları eş, erkeleri birbirine yakın eksicik, çekincik topluluğu.

kabuklar taslamı [Alm. *Schalenmodell*] [Fr. *modèle en couche*] [İng. *shell model*] [Jap. *kaku-mokei*]: Çekin yapısını özdecğin eksicikli dış yapısına benzetererek, ayrı ayrı tanecik yörüngeçleri ile açıklamaya çalışan yaklaşık kuram.

kaçarlık [Alm. *Flüchtigkeit*] [Fr. *fugacité*] [İng. *fugacity*] [Jap. *hugasit'ii, issannô*]: Özdeciklerarası kuvvetlere göre değişip logaritması kimyasal gerilimi veren, gaz basıncının daha geneli bir ısıdevimbilim niceliği.

kaçınım erkesi [es. t. *korelasyon enerjisi*] [Alm. *Korrelationsenergie*] [Fr. *énergie de correlation*] [İng. *correlation energy*] [Jap. *sôkan-enerugii*]: Eksiciklerin bağımsız yörüngeçlerde değil, birbirlerini ittirerek devinmelerinden doğan ve özdecik bağ erkelerini, geçiş erkelerini önemle etkileyen erke.

kaçma eğilimi [Alm. *Entweichnend Tendenz*] [Fr. *tendance d'échappement*] [İng. *escaping tendency*] [Jap. *ridaku-keiko*]: Bir özdeğin kimyasal gerilimini (μ), logaritmik olarak veren buhar basıncına benzer nicelik (f).

kaldıraç kuralı [Alm. *Hebel Regel*] [Fr. *règle de levier*] [İng. *lever rule*] [Jap. *zyun'i soku*]: Evre çizgesine bakarak, belli bileşimde bir evre soğudukça yeni, daha yoğun iki evrenin ne oranda çıkacaklarını veren kural.

kalımlı duru [Alm. *stabiler Zustand*] [Fr. *état stable*] [İng. *stable state*] [Jap. *antei-zyôtai*]: Özdeğin tepkimeye, ayrışmaya uğramadan özelliklerini uzun süre koruduğu düzeneksel ya da ısıldevimbilimsel durumu.

kalımlılık [Alm. *Beständigkeit*] [Fr. *stabilité*] [İng. *stability*] [Jap. *anteisei*]: Özdeğin ayrışma, kimyasal değişme eğiliminde olmayışı.

kalımlı özdek [Alm. *stabil Substanz*] [Fr., İng. *stable substance*]: Kimyasal tepkimelerle kendi kendine değişmeyen özdek.

kalımsız özdek [Alm. *unstabil Substanz*] [Fr. *substance instable*] [İng. *instable substance*]: Kendi kendine ayrısan ya da değişen özdek.

kapalı dizge [Alm. *abgeschlossenes System*] [Fr. *système isolé*] [İng. *closed system*] [Jap. *kaihôkei*]: Sınırlarından erke ya da özdek geçmeyen dizge.

kapalı kabuk [Alm. *abgeschlossene Schale*] [Fr. *couche complète*] [İng. *closed shell*] [Jap. *tozita kara*]: Ögecik ya da özdeciklerin eksiklik yapısında, Pauli dışarlama ilkesine göre bütün eksiklikleri almış kabuk.

kaplaşım [Alm. *Überlappung*] [Fr. *recouvrement*] [İng. *overlap*] [Jap. *kasanari*]: 1– İki ayrı özekteki, iki ögeciksel yörüngelin çarpımı üzerinden alınan tümlev. 2– İki yük dağılımının ortak bölgesi.

kaplaşım tümlevi [Alm. *Überlappungs-Integral*] [Fr. *intégrale de recouvrement*] [İng. *overlap integral*] [Jap. *kasanari-sekibun*]: İki yörüngeç çarpımının eksiklik konsayıları üzerinden tümlevi.

kaplaşım yükü [Alm. *Überlappung ladung*] [Fr. *charge de recouvrement*] [İng. *overlap charge*] [Jap. *kasanari no denka*]: Yığılım çözümlemesinde, ayrı çekinler üzerindeki ögeciksel yörüngeç ile katsayıların çarpımlarından oluşan eksiklik yükü.

karagövde ışıını [Alm. *Hohlraumstrahlung*] [Fr. *radiation de corps noir*] [İng. *black-body radiation*] [Jap. *kokutai-hôsyô*]: Salt sıcaklığın dördüncü kuvvetiyle (T^4) orantılı olarak artan, çeşitli titreşim sayılı ışıınıcıkların ısıldevingen dengede bulunduğu ısıl ışıını biçimi.

karışım [Alm. *Gemisch, Mischung*] [Fr. *mélange*] [İng. *mixture*] [Jap. *kongî-butu*]: 1– Gazlararası çözelti. 2– Bir evre içinde çözünmeden bir arada bulunan birkaç özdek.

karışma yığıası [Alm. *Mischungsenthalpie*] [Fr. *enthalpie de mélange*] [İng. *enthalpy of mixing*] [Jap. *kongô-entarupii*]: Birkaç bileşik karıştırıldık-tan sonra elde edilen dizge yığıasının, karıştırılmadan önceki yığıadan farkı.

karmaşık

karmaşık [es. t. *kompleks*] [Alm. *komplex*] [Fr. *complexe*] [İng. *complex*] [Jap. *sakutai, hukugōtai*]: İki özdeciğin pek güçlü olmayan kuvvetlerle bir arada tutulmasından oluşan az kalımlı bileşik.

karmaşık sayılar alanı [Alm. *Komplezzahl Feld*] [Fr. *champ des nombres complexes*] [İng. *complex number field*] [Jap. *Boltzman bunpu*]: Bütün karmaşık sayıları kapsayan küme: $z = a + ib$; $a, b =$ gerçek sayılar; $i^2 = -1$.

karşı kütle [Alm. *reduzierte Masse*] [Fr. *masse réduite*] [İng. *reduced mass*] [Jap. *kansan shitsuryo*]: İki kütlenin, ikisi arasında ağırlık özeği değişmeden birbirlerine karşı yaptıkları bağıl devinim erkesini veren kütle.

karşıt önelcik [Alm. *Antiproton*] [Fr., İng. *antiproton*] [Jap. *han-yosi*]: Önelcikle birleştiğinde, onu da yok ederek erkeye dönüşen tanecik.

karşıt özdek [es. t. *zıtmadde*] [Alm. *Antistoff*] [Fr. *antimatière*] [İng. *antimatter*] [Jap. *han bussitu*]: Olağan özdek ile birleştiğinde erkeye dönüşen, ilk kez bağıl nicem kuramının temel bakışımından kestirip sonradan yüksek erke deneylerinde bulunmuş taneciklerden oluşan özdek.

katıcıl eğri [Alm. *solidur Kurve*] [Fr. *courbe des températures de solidification, complète solide*] [İng. *solidus curve*] [Jap. *kosōsen (zyōtaizu)*]: Evreler çizgesi için katı evrenin oluşma koşullarını gösteren eğri.

katı döner [Alm. *starrer Rotator*] [Fr. *rotateur rigide*] [İng. *rigid rotator*] [Jap. *gotai kaitenshi*]: Parçaları esnemededen kaskatı dönen özdecik.

katievre [Alm. *feste Phase*] [Fr. *phase solide*] [İng. *solid phase*] [Jap. *kosō*]: Biçimi ve oylumu basınç altında zor değişebilen evre.

katılmaz oylum [Alm. *ausschiessenen Volumen*] [Fr. *volume exclue*] [İng. *excluded volume*] [Jap. *haizyo taiseiki*]: Özdecikler ortamı içinde dolaşan bir özdeciğin taradığı, onun için başka özdeciklerin kaplayamadığı oylum.

katışıklama [Alm. *hybridisierung*] [Fr. *hybridation*] [İng. *hybridization*] [Jap. *konsei, zassyu-keisei*]: Açısal devinirlikleri (nicem sayısı) değişik olan öğecik yörüngeçlerinin, özdecik içinde doğrusal bileşip istenen doğrultulara uzanan yörüngeçler yapmaları.

katışık yörüngeç bkz. **kırma yörüngeç**.

katışıkı [Alm. *Unreinigkeit, Verunreinigung*] [Fr. *impureté*] [İng. *impurity*] [Jap. *huzyunbutu*]: Belirli kimyasal özdeğin arılığını bozan az nicelikteki özdek.

katlı orantılar yasası [Alm. *Gesetz der multiplen Proportionen*, *Gesetz der vielfachen Mengenverhältnisse*] [Fr. *loi des proportions multiples*] [İng. *law of multiple proportions*] [Jap. *baisû-hirei no hôsoku*]: Ögelerin tam-sayı katsayılarla kimyasal bileşik yapmaları yasası.

katmanlı akış [Alm. *laminare Strömung*] [Fr. *écoulement laminaire*] [İng. *laminar flow*] [Jap. *sôryû*]: Sıvının, iriölçekte, hızları belirlenebilir katmanlar biçiminde düzenli akışı.

katmanyazar [es. t. *kromatograf*] [Alm. *Chromatograph*] [Fr. *chromatographe*] [İng. *chromatograph*] [Jap. *kuromatoguraf*]: Bir sıvı ya da gaz içindeki özdekleri bir katı ortama, yerine göre kağıt üzerine soğurarak çeşitli, kimileyin de ayrı renklerde katmanlara ayıran aygıt.

katyapı [Alm. *Aufbau*] [Fr. *sur-construction*] [İng. *aufbau, building up*] [Jap. *kizuki-age*]: Eksiciklerin üst üste kabuklara konarak oluşturdukları yapı.

katyapı ilkesi [Alm. *Aufbau Prinzip*] [Fr. *principe de construction*] [İng. *aufbau principle*] [Jap. *kumitateritu*]: Çevrimsel çizelge öğeciklerinin, yörungeçlere eksiciklerin ikişer ikişer koyularak yapılması ilkesi.

kavuşmaz [es. t. *asimtot, asimtotik*] [Alm. *Asymptote, asymptotisch*] [Fr. *asymptote, asymptotique*] [İng. *asymptote, asymptotic*] [Jap. *zenkin-sen*]: Bir eğrinin, değişkeni sonsuza doğru giderken yaklaştığı erey doğru.

kaydırım [Alm. *Übersetzung*] [Fr. *déplacement*] [İng. *displacement*]: 1– Dıştan bir kuvıl ya da amıknatıs alan uygulandığında, ortamın içinde oluşan alan. 2– Bir tanecğin, bir dizgenin yerini biraz değiştirme.

kayık biçimi [Alm. *Wannenform*] [Fr. *forme en bateau*] [İng. *boat form*] [Jap. *funagata*]: Dolamlı bir özdecğin, iki ucu da yukarı doğru kıvrık biçimine verilen ad.

kayma düzlemi [Alm. *Gleitebene, Gleitfläche*] [Fr. *plan décocté*] [İng. *slip plane*] [Jap. *suberimen*]: Kırılcanın bir yerinden bastırılmasıyla kayma gösteren özdecikler düzlemi.

kaynama noktası [Alm. *Siedepunkt, Kochpunkt*] [Fr. *point d'ébullition*] [İng. *boiling point*] [Jap. *hutten*]: Belli basınç altında, sıvının buhara dönüşmeye başladığı sıcaklık.

kaynama noktası yükselimi [Alm. *Siedepunkterhöhung*] [Fr. *élévation du point d'ébullition*] [İng. *elevation of boiling point*] [Jap. *huttenzyôsyô*]: Yabancı özdeciklerin katılmasıyla, arı bir sıvının kaynama noktasının daha yüksek sıcaklığa ağması.

kendiliğinden ışınsalım

kendiliğinden ışınsalım [Alm. *spontane Emission*] [Fr. *émission spontanée*] [İng. *spontaneous (light) emission*] [Jap. *şizen fukuşa*]: Uyarık durunun, başka kıvılmıknatıs alanlar olmadan kendi kendine ışık salarak alt durulara inişi olayı.

kesi [Alm. *Auffangen, Unterbrechen*] [Fr. *intercepter*] [İng. *intercept*] [Jap. *seppen*]: Doğrunun konsayı eksenini kestiği yer.

kesimleme [Alm. *Fraktionieren*] [Fr. *fractionnement*] [İng. *fractionation*] [Jap. *bunbetu*]: Karışık bir sıvıyı, damıtma yoluyla değişik kaynama noktalarında daha arı sıvılara ayırma.

kesimli damıtma [Alm. *fraktionierte Destillation*] [Fr. *distillation fractionnée*] [İng. *fractional distillation*] [Jap. *bun (betu-zyô) ryû*]: Karışık bir sıvıyı, değişik kaynama noktalarında birkaç sıvıya ayırarak damıtma.

kesin orantılar yasası [Alm. *Gesetz der Konstanten Proportionen*] [Fr. *loi des proportions définies*] [İng. *law of definite proportions*] [Jap. *teihirei no hôsoku*]: Ögeciklerin, bölünmeden ancak tamsayılarda birleşebildiklerini söyleyen yasa.

kesişmezlik kuralı [Alm. *Überschneidungsverbot*] [Fr. *règle de non-croisement*] [İng. *non-crossing rule*] [Jap. *hikosa hosoku*]: Eş bakışimli iki nicem duru erke düzeyi eğrilerinin, ögeciklerarası uzaklık büyüdükçe kesişmeden değişmesi kuralı.

kesit alan [Alm. *Querschnitt*] [Fr. *coupe transversale*] [İng. *cross section*] [Jap. *ôdanmen*]: Tanecik çarpışmaları olasılıklarını veren, bir taneciğin etkileşim alanı ile ilgili nicelik.

kırılca [es. t. *billur, kristal*] [Alm. *Kristall*] [Fr. *cristal*] [İng. *crystal*] [Jap. *kessyô*]: İriölçekte, düzgün geometrik biçimlerle büyüyüp belirli düzlemler boyunca kırılan, ufakölçekte ise düzgün bir özdecik dizilimi gösteren katı yapı.

kırılca bağ [Alm. *kristalline Bindung*] [Fr. *liaison cristalline*] [İng. *crystalline bond*] [Jap. *kessyô-tai*]: Kırılcal katılarda özdecikleri yerlerinde tutan kuvvet.

kırılca büyümesi [Alm. *Wachstum der Kristalle*] [Fr. *croissance des cristaux*] [İng. *crystal growth*] [Jap. *kessyô-seityô*]: Çözelti içindeki kırılcanın, geometrik biçimini koruyarak büyümesi olayı.

kırılca gedigi [Alm. *Kristallbaufehler*] [Fr. *imperfection d'un cristal*] [İng. *crystal defect*] [Jap. *kessyôkekkan*]: Kimi özdeciklerin yerlerinden kay-

maları, kimilerininse eksilmesi gibi nedenlerle oluşarak kırılmanın düzgün dizilim yapısını aksatan nokta.

kırılcal [es. t. *billuri, kristalin*] [Alm. *kristalline*] [Fr. *cristalline*] [İng. *crystalline*] [Jap. *kessyōsei*]: Kırılca yapısında, bu yapıya özgü.

kırılcal alan [Alm. *Kristallfeld*] [Fr. *champ cristallin*] [İng. *crystal field*] [Jap. *kesshoba*]: Kırılcal ortam içindeki bir öğeciğin izgesini etkileyip, bu kırılcal ortamdan doğan kıvıl ya da mıknaatısal alan.

kırılca yazım [Alm. *Kristallographie*] [Fr. *cristallographie*] [İng. *crystallography*] [Jap. *kessyogaku*]: Çoğu kez x ışınları ile kırılcaların yapılarını bulan bilgi dalı.

kırılca yazımsal [Alm. *kristallographische*] [Fr. *cristallographique*] [İng. *crystallographic*] [Jap. *kessyōgaku*]: Kırılca yazım yöntemlerine ilişkin.

kırınım [es. t. *difraksiyon*] [Alm. *Diffraktion*] [Fr., İng. *diffraction*] [Jap. *kaisetu*]: Işınlardan, bir kırılmanın öğeciklerinden yansıdıktan sonra yine girişimler yaparak çıkmaları, böylece kırılca yapısını belirten düzenlerde görülmeleri olayı.

kırma yörüngeç [Alm. *Hybridbahnen, Hybridorbitale*] [Fr. *orbitale hybride*] [İng. *hybrid orbital*] [Jap. *konsei-kidō (-kansū)*]: Değişik açıl kolcuklu öğecik yörüngeçlerinin, aynı öğecik üzerindeki doğrusal bileşkeleriyle elde edilen ve belirli doğrultularda çıkan yeni yörüngeçlerden her biri.

kıvıl akım [Alm. *elektrische Ström*] [Fr. *courant électrique*] [İng. *electrical current*] [Jap. *denki-denryū*]: Yükünlü bir ortam ya da bir metal içinden saniyede geçen eksik sayısı, bunun kıvıl yükü.

kıvıl alan [Alm. *elektrisches Feld*] [Fr. *champ électrique*] [İng. *electric field*] [Jap. *denkai, denba*]: Artı birim kıvıl yükünü etkileyen o noktadaki kuvvet.

kıvıldevimbilim [es. t. *elektrodinamik*] [Alm. *Elektrodynamik*] [Fr. *électrodynamique*] [İng. *electrodynamics*] [Jap. *denki-rikigaku*]: Devinen kıvıl yükleri ve yarattıkları olayları inceleyen fizik dalı.

kıvıldinimbilim [es. t. *elektrostatik*] [Alm. *Elektrostatik*] [Fr. *électrostatique*] [İng. *electrostatics*] [Jap. *seidenkigaku*]: Devinmeyen kıvıl yük dağılımlarını ve yarattıkları olayları inceleyen fizik dalı.

kıvıllter kuvvet [es. t. *elektromotor kuvvet*] [Alm. *elektromotorische Kraft*] [Fr. *force électromotrice*] [İng. *electromotive force (EMF)*] [Jap. *denki-ryoku*]: Üretilip çevrime sokulan kıvıl akım sağlayıcı kıvıl gerilim.

kıvıl kaydırım

kıvıl kaydırım [Alm. *elektrische Verschiebung*] [Fr. *déplacement électrique*] [İng. *electric displacement*] [Jap. *densoku-mitudo*]: Kıvıl alanın özdek içinde aldığı değişik değer.

kıvılkesilgen [es. t. *elektrolit*] [Alm. *Elektrolyt*] [Fr. *électrolyte*] [İng. *electrolyte*] [Jap. *denkaisitu, denkaieki*]: Çözgen içinde yükünlerine tümüyle ayrılan özdek.

kıvılkesim [es. t. *elektroliz*] [Alm. *Elektrolyse*] [Fr. *électrolyse*] [İng. *electrolysis*] [Jap. *den (ki-bun) kai*]: Kimyasal değişiklikleri, çözeltiden kıvıl akım geçirerek yapma yöntemi.

kıvılkesimsel çözelti [es. t. *elektrolitik solüsyon*] [Alm. *Elektrolytlösungen*] [Fr. *solution électrolytique*] [İng. *electrolytic solution*] [Jap. *denkaieki*]: İçindeki çözünsüz özdecikleri yükünlere ayırmış, kıvıl akımsal geçirgenliği olan çözelti.

kıvılkimya [es. t. *elektrokimya*] [Alm. *Elektrochemie*] [Fr. *électrochimie*] [İng. *electrochemistry*] [Jap. *denki-kagaku*]: Kıvıl akım etkisiyle oluşan kimyasal değişimleri inceleyen kimya dalı.

kıvıllandırma [es. t. *elektrifikasyon*] [Alm. *Elektrisierung*] [Fr. *électrisation*] [İng. *electrification*] [Jap. *kaden*]: Artı, eksi yükler sağlayarak kıvıl alanlar yaratma.

kıvıllık [Alm. *Elektrizität*] [Fr. *électricité*] [İng. *electricity*] [Jap. *denki*]: Eksiciklerin akım ve alanlarından oluşan görüngeler.

kıvılmıknatis kuramı [es. t. *elektromanyetik teori*] [Alm. *Elektromagnetische Theorie*] [Fr. *théorie électromagnétique*] [İng. *electromagnetic theory*] [Jap. *denzikigaku*]: Devinen kıvıl yüklerden doğup, kıvıl ve mıknatis alanları veren temel kuram.

kıvılmıknatislik [es. t. *elektromanyetizm*] [Alm. *Elektromagnetismus, Galvanomagnetismus*] [Fr. *électromagnétisme*] [İng. *electromagnetism*] [Jap. *denziki*]: Kıvıl akımların yarattığı mıknatislik alanları.

kıvıluç [es. t. *elektrod*] [Alm. *Elektrode*] [Fr. *électrode*] [İng. *electrode*] [Jap. *denkyoku*]: Kıvılkesimde, sıvı ortamın içine batırılıp kıvıl akım geçmesini sağlayan biri artı, öteki eksi yüklü uçlar.

kıvıl yük [es. t. *elektrik yükü*] [Alm. *elektrisch Beschickung, Charge*] [Fr. *charge électrique*] [İng. *electrical charge*] [Jap. *denka, zyüden*]: Artı ya da eksi olarak alınan, uzaklığın karesiyle ters orantılı biçimde birbirini itme ya da çekme gücü gösteren temel nicelik.

kıvılandırma [es. t. *elektriklendirmek*] [Alm. *elektrifizieren*] [Fr. *électriser*] [İng. *electrify*] [Jap. *denki to suru*]: Camın kumaşa sürtünmesi olayındaki gibi kıvıllı yük kazandırmak.

kızgın ögecik kimyası [Alm. *Chemie der hochangeregter Atome*] [Fr. *chimie des atomes fortement excités*] [İng. *hot atom chemistry*] [Jap. *netu-gensi kagaku*]: Kalımlı ögeciklerin yerine iştinetkin yerdeşleri konulduğunda, bu yerdeşler bözünürken yol açtıkları kimyasal değışiklikleri inceleyen kimyasal fizik dalı.

kızılaltı [es. t. *enfraruj*] [Alm. *Infrarot*] [Fr. *infrarouge*] [İng. *infrared*] [Jap. *sekigai*]: Kırmızı ışıktan daha düşük titreşim sayılı ışık.

kimyasal bileşim [Alm. *chemische Zusammensetzung*] [Fr. *composition chimique*] [İng. *chemical composition*] [Jap. *kagaku sosei*]: Bir özdeğin hangi tür ögecik ve özdeciklerden, ne oranda oluştuğunu gösteren veriler.

kimyasal bileşme [Alm. *chemische Verbindung*] [Fr. *combinaison chimique*] [İng. *chemical combination*] [Jap. *kagaku ketugô*]: Değişik özdeciklerin bir araya gelmesiyle yeni özdecikler kuran oluşum.

kimyasal birleşim [Alm. *chemische Synthese*] [Fr. *synthèse chimique*] [İng. *chemical synthesis*] [Jap. *kagaku-gôsei*]: Bir kimyasal bileşimi, daha ilkel ayıraçlardan, bir dizi tepkimeler, işlemler sonucu elde etme.

kimyasal gerilim [Alm. *chemisches Potential*] [Fr. *potentiel chimique*] [İng. *chemical potential*] [Jap. *kagaku-potensyaru*]: Belirli kimyasal türün, bir özde mi başına düşen özgür erke niceliği.

kimyasal hızbilim [Alm. *chemische Kinetik*] [Fr. *cirétique chimique*] [İng. *chemical kinetics*] [Jap. *kagaku-hannôsokudoron*]: Kimyasal tepkimelerin hızlarını ve iç yapısını inceleyen bilgi dalı.

kimyasal ışıldama [Alm. *Chemolumineszens*] [Fr. *chimiluminescence*] [İng. *chemiluminescence*] [Jap. *kagaku-ruminesensu*]: Kimyasal tepkime sonucu uyarık olarak çıkan kimi ürün özdeciklerinin, uzunca süre ışık salarak alt durulara az olasılıkla geçişleri olayı.

kimyasal kayım (NMR) [Alm. *chemische Verschiebung*] [Fr. *déplacement chimique*] [İng. *chemical shift (NMR)*] [Jap. *kagaku shifuto*]: Bir çekinsel miknatıs yankılaşımı izgesinde, kimyasal bağ eksicikleri yüzünden görülen değ er sapması.

kimyasal öge [Alm. *chemisches Element*] [Fr. *élément chimique*] [İng. *chemical element*] [Jap. *kagaku-genso*]: Bütün özdeciklerin, kimyasal bileşik-

kimyasal örüt

lerin yapıtaşı olan değişik öğecik türlerinden biri; tek bir öğecik türünden oluşan özdek.

kimyasal örüt [Alm. *Chemischenetz*] [Fr. *réseau chimique*] [İng. *chemical network*] [Jap. *hannokinono amime*]: Tepkime işleyişini, tepken, ürün, tezgen, tür ve özdem sayılarını düz çizgilerle, her bir temel tepkimeadımını dalgalı çizgilerle gösteren çizge.

kimyasal yüzerme [Alm. *chemische Adsorption, Chemosorption*] [Fr. *adsorption chimique, chimisorption*] [İng. *chemical adsorption, chemisorption*] [Jap. *kagaku kyûtyaku*]: Kimi gaz özdeciklerinin, bir katının yüzeyine kimyasal bağlarla tutunması olayı.

kip [Alm. *Werse*] [Fr., İng. *mode*] [Jap. *môdô*]: Birbirine karışmadan incelenebilen titreşim ya da devinim biçimlerinden her biri.

koca yasal toplak [Alm. *grand kanonischen Aggregat*] [Fr. *grand ensemble canonique*] [İng. *grand canonical ensemble*] [Jap. *ôkii hyôzyun-syudan*]: Eş kimyasal gerilim gösteren, ancak her birindeki özdecik sayısı değişik olabilen dizgeler topluluğu.

kokunuk bileşik [Alm. *aromatische Verbindung*] [Fr. *composé aromatique*] [İng. *aromatic compound*] [Jap. *hōkōzoku-kagobutu*]: Pi-eksicikleri iki öğecikli bağlar arasında durmayıp bütün dolama yayılan, böylece niçemsel yankılaşım gösteren örgensel bileşik türü.

kokunukluk [Alm. *Aromatizität*] [Fr. *aromaticité*] [İng. *aromaticity*] [Jap. *hōkōzoku-sei*]: 1- Dolamlı bileşiklerde, pi-eksiciklerinin bütün dolama yayılması olayı. 2- Buna ilişkin kimyasal özellikler.

kolcuk [es. t. *moment*] [Alm. *Moment*] [Fr., İng. *moment*] [Jap. *mômento*]: Bir özdekten, eksenden bir noktaya olan uzaklıkla, o noktadaki kıvıl yük, kütle gibi bir niceliğin çarpımından elde edilen nicelik türü (ucay kolcuğu, miknatis kolcuğu, eylemsizlik kolcuğu gibi).

koltuk biçimi [Alm. *Sesselform*] [Fr. *forme en chaise*] [İng. *chair form*] [Jap. *isugata*]: Çevrimsel bir özdecğin bir ucu yukarı, bir ucu aşağı kıvrık biçimine verilen ad.

konbiçim [es. t. *konfigürasyon*] [Alm. *Konfiguration*] [Fr., İng. *configuration*] [Jap. *haiti*]: 1- Bir küme taneciğin kondukları, bir süre için bulundukları yerler. 2- Belli sayıda eksicğin, öğecik ya da özdecik yörüngeçlerini doldurmuş biçimi.

konbiçim etkileşimi [Alm. *Konfigurationswechselwirkung*] [Fr. *interaction de configuration*] [İng. *configuration interaction*] [Jap. *hai-ishi-kan sogo-sayo*]: Öğecik, özdecik durularına eksicikler kaçınımlı katmak için,

birkaç yörüngeç konbiçiminin doğrusal bileşkesini alıp, erke dizeyinin köşegenleştirilmesiyle çok eksicikli dizge işlevini bulma yöntemi.

konbiçim tümlevi [Alm. *Konfigurationsintegrale*] [Fr. *intégrale de configuration*] [İng. *configurational integral*] [Jap. *kukan sekibun*]: Sayıtım düzeneğinde dağı, yığa gibi nicelikleri veren, üleştirme işlevindeki bütün taneciklerin yalnız konsayıları üzerinden alınan tümlev.

konmalı bileşik [Alm. *Koordinationsverbindung, Komplexverbindung*] [Fr. *composé de coordination, combinaison complexe*] [İng. *coordination compound*] [Jap. *haii-kayôbutu*]: Olağan güçte kimyasal bağlarla değil de daha az yeğin yükünel ya da fiziksel güçleri, bir özek öğecik çevresine tutunmuş öğeciklerden oluşan bileşik.

konoluşum [es. t. *konformasyon*] [Alm. *Gestaltung*] [Fr. *configuration*] [İng. *conformation*] [Jap. *haiza*]: Örgensel özdeciğin, kimyasal bağları değişmeden, az bir erke ayrımı ile alabildiği biçimlerin her biri.

konsayı [es. t. *koordinat*] [Alm. *Koordinate*] [Fr. *coordonnée*] [İng. *coordinate*] [Jap. *zahyô*]: Eksenlere ve bir köken noktasına göre, noktaların uzaydaki yerlerini belirten sayılar takımı içinden bir sayı.

konsayı dizgesi [es. t. *koordinat sistemi*] [Alm. *Koordinatensystem*] [Fr. *système de coordonnées*] [İng. *coordinate system*] [Jap. *zahyo-kei*]: Noktaların uzayda yerlerini belirlemeye yarayan değişkenler ya da değişken eksenleri.

konum [es. t. *pozisyon*] [Alm. *Stellung*] [Fr., İng. *position*] [Jap. *iti*]: Taneciğin yeri, bunu veren konsayılar.

kopma [Alm. *Spaltung*] [Fr., İng. *fission*] [Jap. *kakuburiretu*]: Ağır çekinlerin uzayarak ikiye, kimi kez de birkaç parçaya ayrılmaları olayı.

koşulu olasılık [Alm. *bedingt Wahrscheinlichkeit*] [Fr. *probabilité conditionnelle*] [İng. *conditional probability*] [Jap. *zyôken kakuritu*]: Bir olasılığın başka bir olayinkine bağlı olması durumu.

koşut tepkimeler [es. t. *paralel reaksiyonlar*] [Alm. *parallel Reaktionen*] [Fr. *réactions parallèles*] [İng. *parallel reactions*] [Jap. *heiko-hannô*]: Özdeş tepkenlerden başlayan, ancak ortak kimyasal türleri ve ürünleri olmayan tepkimeler.

kot [Alm. *Kennziffer, Schlüssel*] [Fr., İng. *code*] [Jap. *kôdo*]: Bir sınıflandırma işlemi için kullanılan simge.

kotlama [Alm. *Schlüsseln, Verschlüsseln*] [Fr. *coder*] [İng. *code*] [Jap. *kôdo*]: Simgeler vererek sınıflandırma işlemi.

kovuk

kovuk [Alm. Gesenkhohnraum] [Fr. cavité] [İng. cavity] [Jap. kûkô]: Bir özdeciğin sıvı içine girmesi için açılması gereken boşluk.

kök belirtkeni [Alm. Säkular-determinante] [Fr. déterminant séculaire] [İng. secular determinant] [Jap. einen gyoretsu-shiki]: Erke dizeyinin öz değerlerini veren dizey belirtkeni.

kökçe [es. t. radikal] [Alm. Radikal] [Fr., İng. radical] [Jap. yûri-ki, razi-karu]: bkz. **özgür kökçe**.

köşegendişi [Alm. undiagonale] [Fr. diagonal au loin] [İng. off-diagonal] [Jap. man-taikakusen]: Dizeyin köşegen üzerinde olmayan öğeleri.

köşegenleştirme [Alm. Diagonalisation] [Fr. diagonalisation] [İng. diagonalization] [Jap. taikaku-ka]: Bir dizeyi dönüştürüp, yalnız köşegen öğeleri sıfır olmayan duruma getirme.

Kulomb tümlevi [Alm. Coulomb İntegral] [Fr. intégrale Coulomb] [İng. Coulomb integral] [Jap. kûron-sekibun]: İki öğeciksel yörüngeç arasındaki toplam Kulomb itmesini veren tümlev.

kuramsal kimya [es. t. teorik kimya, nazarî kimya] [Alm. theoretische Chemie] [Fr. chimie théorique] [İng. theoretical chemistry] [Jap. riron-kagaku]: Özdeğin kimyasal ve fiziksel özelliklerini, deney yoluyla değil de matematik ve fizik kuramları ile hesaplayarak bulma bilimi.

kuvvet katsayısı [Alm. Kraftkonstante] [Fr. constante de force] [İng. force constant] [Jap. chikara no teisu]: Uygulanan kuvvetle, oluşturduğu esneme arasındaki orantıyı veren katsayı.

küçükyasal toplak [Alm. mikrokanonischen Aggregat] [Fr. ensemble microcanonique] [İng. microcanonical ensemble] [Jap. maikaro-kanonikoru-anonburu]: Sayıtım düzeneğinde, her bir dizgesi tek özdecik olan toplak. bkz. **toplak**.

küme [Alm. Satz] [Fr. ensemble] [İng. set] [Jap. syûgô]: Matematik nesneler topluluğu.

küresel konsayılar [Alm. Kugelkoordinaten] [Fr. coordonnées sphériques] [İng. spherical coordinates] [Jap. kyû-zahyô]: Üç boyutlu uzaydaki noktaların yerlerini belirleyen bir yarıçap, iki de açı konsayıları.

kütle [Alm. Masse] [Fr. masse] [İng. mass (m ; $F = ma$)] [Jap. situryô]: Bir nesneye uygulanan kuvvetle, oluşan ivme arasındaki orantıyı veren katsayı ya da nesne niceliği.

kütle eksiği [Alm. *Massendefekt*] [Fr. *défaut de masse*] [İng. *mass defect*] [Jap. *situryô-kesson*]: Çekin kütlelerinin, çekincik kütleleri toplamından bağ erkesi yüzünden gösterdiği eksiklik.

kütle etki yasası [Alm. *Gesetz der Massenwirkung, Massenwirkungsgesetz*] [Fr. *loi d'action des masses*] [İng. *mass action law*] [Jap. *situryô-soyô no hosoku*]: Isıldevingen dengedeki ürünlerin derişiklikleri çarpımının, tepkenler derişiklikleri çarpımına oranını değişmez gösteren yasa.

kütle izgeölçeri [Alm. *Massenspektrograph*] [Fr. *spectrographe de masse*] [İng. *mass spectrograph*] [Jap. *situryô-bunsekiki*]: Değişik kütle ve yükteki özdecikleri ayırıp gösteren aygıt.

kütle izgesi [Alm. *Massenspektrum*] [Fr. *spectre de masse*] [İng. *mass spectrum*] [Jap. *situryô supekutoru*]: Değişik kütle ve yükteki özdecikleri ayırıp gösteren izge.

L

LS--bağlaşımı [Alm. *LS-Kupplung*] [Fr. *LS-couplage*] [İng. *LS-coupling*]
[Jap. *eru-esu- ketsugo, eru-esu-kopringu*]: Öğeciklerde, yörüngeçlerdeki
eksiciklerin açısıl devinirliklerini ve dönülerini ayrı ayrı bileştirerek
çok eksicikli yapıyı bulma biçimi.

M

metal şerit kuramı [Alm. *Band Theorie der Metalle*] [Fr. *théorie des bandes métalliques*] [İng. *band-theory of metals*] [Jap. *kinzoku-no-bando niron*]: Eksicikleri, ayrı ayrı dalga işlevlerinde varsayan ve sonsuz boyutlu metaller için geçerli olan kuram.

mıknatın [Alm. *Magneton*] [Fr. *magnéton*] [İng. *magneton*] [Jap. *jishi*]: Dönü mıknatıs kolcuğu birimi.

mıknatıs kolcuğu [Alm. *magnetisches Moment*] [Fr. *moment magnétique*] [İng. *magnetic moment*] [Jap. *jiki-momento*]: Kuzey ve güney ucaylarda oluşan mıknatıscık; mıknatıs alanlarına kaynak olan noktasal mıknatıs.

mıknatıslık [es. t. *manyetizm*] [Alm. *Magnetismus*] [Fr. *magnétisme*] [İng. *magnetism*] [Jap. *ziki*]: Kıvıl yükler devindiğinde görülen kuvvet, alan ve bunlarla ilgili olaylar.

mıknatıssal [es. t. *manyetik*] [Alm. *magnetisches*] [Fr. *magnétique*] [İng. *magnetic*] [Jap. *jiki*]: Devinen kıvıl yüklerin yarattığı alanla ilgili.

mıknatıssal nicem sayısı [Alm. *magnetische Quantenzahl*] [Fr. *nombre quantique magnétique*] [İng. *magnetic quantum number*] [Jap. *jiki-ryoshi-su*]: Kıvıl yüklü taneçiklerin nicemsel dönmelerinde, ancak mıknatıs alan uygulanınca erkeleri ayrılan çakışık durumları belirleyen nicem sayısı.

mıknatıssal yankılaşım [es. t. *manyetik rezonans*] [Alm. *magnetischen Resonanz*] [Fr. *résonance magnétique*] [İng. *magnetic resonance*] [Jap. *zikik-yômei*]: Mıknatıs alanı altında ayrılmış çekin dönüşünün erke düzeyleri arasındaki geçişlerini, özel kıvılmıknatıslı alanlarla saptama ilkesine dayanan izgeölçüm.

morötesi [es. t. *ültraviyöle*] [Alm. *Ultraviolett*] [Fr., İng. *ultraviolet*] [Jap. *shigai*]: Mor ışıktan daha kısa dalgaboylu, çıplak gözle görünmez ışık.

N

nicem [es. t. *kuvantum*] [Alm. *Quantum*] [Fr., İng. *quantum*] [Jap. *ryosi*]: Planck katsayısıyla kendi sıklığının çarpımına eşit büyüklükte, daha bölünemeyen erke niceliği.

nicem durusu [Alm. *Quantenzustand*] [Fr. *état des quanta*] [İng. *quantum state*] [Jap. *ryôsi-zyôtai*]: Büyüklük düzeleri $h (\approx 10^{-27}$ erg-saniye) olan dizgelerin, nicem yasalarına göre tanımlanabilen devinim durularından her biri.

nicemleme [Alm. *Quantelung, Quantisierung*] [Fr. *quantisation*] [İng. *quantization*] [Jap. *ryôsika*]: Bir devinim kipinin nicem yasalarına göre hesaplanması, nicem sayılarının bulunması işlemi.

nicem sayısı [Alm. *Quantenzahl*] [Fr. *nombre quantique*] [İng. *quantum number*] [Jap. *ryoshisu*]: Nicem durularını ayırt eden, dizgenin bakışımıyla ilgili kesikli sayı.

nicemsel işler [Alm. *quanten Bedienungsmann*] [Fr. *opérateur quantique*] [İng. *quantum operator*] [Jap. *enzan'si*]: Nicemsel işlev ya da yöney gibi nesnelere uygulandığında yenilerini veren matematik nesnesi.

nicemsel sürem [Alm. *quantische Kontinuum*] [Fr. *continuum quantique*] [İng. *quantic continuum*]: Erkeleri, tamsayılara göre değil, sürekli sayılara bağlı olarak değişen nicemsel duruların tümü.

nitelik [es. t. *kalite, vasıf*] [Alm. *Qualität*] [Fr. *qualité*] [İng. *quality*] [Jap. *situ*]: Sayısal olmadan belirtilen özellik.

noktabağ [Alm. *Koordinative, Semipolare, halbpolare Bindung*] [Fr. *liaison de coordination, semipolaire, dative*] [İng. *dative bond*] [Jap. *kyôyo-ketugô*]: Kimyasal bağın, iki eksiklik anlamında üst üste iki nokta ile gösterilmesiyle oluşan simge.

nokta öbekleri [Alm. *Punktruppen*] [Fr. *groupes ponctuels*] [İng. *point group*] [Jap. *ten-gun*]: Bir noktası değişmez kalmak üzere, bir özdeciğe uygulanan bakışım işlemleri öbeği türleri.

oksu akış [Alm. *Düsenzufluss*] [Fr. *flux en jet*] [İng. *jet flow*] [Jap. *zyetto -kiryû*]: Bir aygıtta, gaz ya da sıvıların dağılmadan ok gibi akışı.

olasılık [es. t. *ihtimaliyet*] [Alm. *Wahrscheinlichkeit*] [Fr. *probabilité*] [İng. *probability*] [Jap. *kakuritu*]: Sayımsal olayların, bir sonucu ortalama yüzde kaç kez vereceğini bildiren sayı.

oluşum [es. t. *formasyon*] [Alm. *Bildung*] [Fr. İng. *formation*] [Jap. *seisei, keisei, kaşei*]: Kırılcaların, temel yapılarına bağlı olarak büyürken geliştirdikleri biçim.

oluşum ısı [Alm. *Bildungswärme*] [Fr. *chaleur de formation*] [İng. *heat of formation*] [Jap. *seiseinetu*]: Bir özdemlik kimyasal bileşiğin, öğelerinden yapılması için gerekli ısı.

ornatık [Alm. *Substituent*] [Fr., İng. *substituent*] [Jap. *tikanki*]: Özdecığın bir öğeciği, topağı yerine geçmiş başka bir öğecik ya da topak.

ornatma [Alm. *Substitution*] [Fr., İng. *substitution*] [Jap. *tikan*]: Özdecığın bir öğeciği, bir topağı yerine başka bir türünü koyma işlemi.

ortacık [Alm. *Meson*] [Fr. *méson*] [İng. *meson*] [Jap. *tyûkansi*]: Eksiciklerden birkaç yüz kez daha ağır, ancak ağırcıklardan on kez daha yeğin temel tanecik türü.

ortaç [Alm. *Mittellinie, seitenhalbierende*] [Fr. *médian*] [İng. *median*] [Jap. *chûsen*]: Bir değer dağılımında, değerlerin yarısının kendisinden büyük, yarısının daha küçük olduğu değer.

ortak bağ [Alm. *kovalent Bindung, homöopolare Bindung*] [Fr. *liaison covalente, liaison homopolaire, liaison atomique*] [İng. *covalent bond*] [Jap. *kyôyû-ketugô*]: İki karışık dönülü eksicığın, iki öğecik arasında eşit paylaşılmasından oluşan kimyasal bağ.

ortalama [es. t. *averaj*] [Alm. *Mittelwert*] [Fr. *valeur moyenne*] [İng. *average*] [Jap. *heikinti*]: Bir değer dağılımındaki her bir değer olasılığı çarpılıp toplandıktan sonra, olasılıklar toplamına bölünmesinden çıkan sayı.

ortalama etkinlik

ortalama etkinlik [Alm. *Durchschnittsaktivität*] [Fr. *activité moyenne*] [İng. *mean activity*] [Jap. *heikin-katuryô*]: Çözültideki karşıt artı, eksi yükünlerin etkinliklerini veren geometrik ortalama.: $(\gamma \pm = \sqrt{\gamma_+ \gamma_-})$

ortalama gidim [Alm. *mittlere freie Weglänge*] [Fr. *voie libre moyenne*] [İng. *mean free path*] [Jap. *heikin ziyû kôkei*]: Gaz özdeciklerinin çarpışmadan gidebildikleri uzunlukların ortalaması.

oyluk [es. t. *minimum*] [Alm. *Minimum*] [Fr., İng. *minumum*] [Jap. *saisyô*]: Bir işlev değerinin en düşük, türevinin sıfır, ikinci türevin de artı imli olduğu nokta.

oylum [es. t. *hacim*] [Alm. *Volumen, Rauminhalt*] [Fr., İng. *volume*] [Jap. *taiseki, yôseki*]: Bir nesnenin kapsadığı üç boyutlu uzay parçası.

oymak [Alm. *atzen, einatzen*] [Fr. *graver par projection d'aclde*] [İng. *etch*] [Jap. *ettingu*]: Ekşitle metal üzerinde iz bırakmak.

Ö

- öbek** [Alm. *Gruppe*] [Fr. *groupement*] [İng. *group*] [Jap. *gurupu*]: Bir çarpım işlemi altında kapalı kalıp her ögesinin evriğini içeren, birim işlerli ögeler kümesi.
- öge** [es. t. *element*] [Alm. *Element*] [Fr. *élément*] [İng. *element*] [Jap. *genso*]: 1 – bkz. **kimyasal öge**. 2 – Matematiksel bir dizgeyi oluşturan nesnelerden her biri (örn. Bir dizeyin yan ve dik sıralarını oluşturan her bir sayı; bir öbeği oluşturan her bir işler, vb.).
- öge adımlar** [Alm. *elementarischen Stufen*] [Fr. *étapes élémentaires*] [İng. *elementary steps*] [Jap. *kiso-katei*]: Bir kimyasal işlemi oluşturan temel tepkimelerden her biri.
- öğecik** [es. t. *atom*] [Alm. *Atom*] [Fr., İng. *atom*] [Jap. *genşi*]: Birkaç türü birleşince çeşitli kimyasal bileşikler, özdecikleri; bir tek türü ise bir kimyasal ögeyi oluşturan, bir çekin ve birkaç eksicikten yapılmış temel tanecik.
- öğecik izgeterim değerleri** [Alm. *atomische Term Multiplet*] [Fr. *terme atomique, valeurs de termes, terme multiplet*] [İng. *atomic term values, multiplet term values*] [Jap. *gensiko tazyûkû*]: Belli toplam dönüşü (S) ve toplam açısız kolcuğu (L) olan öğecik nicem durusu.
- öğecikleşme** [es. t. *atomizasyon*] [Alm. *Zerstäuben*] [Fr. *atomisation*] [İng. *atomization*] [Jap. *hummu-biryûka*]: Bir özdecğin tüm öğeciklerine ayrılması.
- öğecikleşme ısısı** [Alm. *Atomisierungswärme*] [Fr. *chaleur d'atomisation*] [İng. *heat of atomization*] [Jap. *gensu netu*]: Bir özdecğin tüm öğeciklerine ayrışması için gerekli ısı niceliği.
- öğeciksel birimler** (ö. b.) [Alm. *Atomeinheit*] [Fr. *unités atomiques*] [İng. *atomic units* (a. u. = 0,53 A) (a. u. = 27.206 er)] [Jap. *gensu-situryôlan'i*]: Öğecik fiziği ve nicem kimyasında çok kullanılan erke, uzaklık vb. birimler dizgesi (1 erke ö. b. = 27.206 ev., 1 uzaklık ö. b. = 0,53 A°).
- öğecik yapısı** [Alm. *Atombau*] [Fr. *structure atomique*] [İng. *atomic structure*] [Jap. *gensu-kôzô*]: Öğeciklerin, çeşitli yörüngeçlerde yer alan eksiciklerden oluşma biçimi.

ölçek

ölçek [Alm. *Skala, Massstab*] [Fr. *échelle*] [İng. *scale* (e. g. *temperature scale*)] [Jap. *hakari, sukêru*]: 1– Bir büyüklüğü ölçmek için kullanılan karşılaştırma birimlerinden oluşan aralıklar (örn. sıcaklık ölçeği). 2– Türevsel, tüimlevsel denklemlerde, uzaklık değişkenleriyle çarpılan katsayı.

ölçek dönüştürümü [Alm. *skalar Umwandlung*] [Fr. *transformation d'échelle*] [İng. *scale transformation*] [Jap. *sukeru-henkan*]: Ölçek katsayı değiştiren denklem üzerinde yapılan işlem.

ölçek katsayı [Alm. *Skalenfaktor*] [Fr. *facteur d'échelle*] [İng. *scale factor*] [Jap. *syakudo-insi*]: Genel büyüklüğü değiştiren uzunluk çarpanı.

ölçekleme [Alm. *schuppen*] [Fr. *échelle*] [İng. *scale*] [Jap. *hakari*]: Büyüklüğü belli ölçülerde değiştirme; böylece küçük çaptasatlamlardan büyük çapta yapılar tasarlama.

ölçün [es. t. *standart*] [Alm. *Standard*] [Fr. *étalon*] [İng. *standard*] [Jap. *genki, hyôzyun*]: Bir ölçmeyi, karşılaştırmayı yapmaya yarayan belirli nesne.

ölçün duru [Alm. *Normalzustand*] [Fr. *état standard*] [İng. *standard state*] [Jap. *hyôzyun-zyôtai*]: Başka durularla karşılaştırılan, böylece onları belirlemeye yarayan özel duru.

ölçün sapma [Alm. *Standardabweichung*] [Fr. *déviati on normale*] [İng. *standard deviation*] [Jap. *hyôzyun-hensa*]: Deneylerde, ortalama bir değ erden gelen sapmaların kök orta karesi.

önayırışma [Alm. *Prädissoziati on*] [Fr. *prédissociati on*] [İng. *predissociati on*]: [Jap. *zenkikairi*]: Ögeciklerarasındaki gerilim erke eğ rilerinin kesişmesi yüzünden beklenmedik yerde oluşan özdeciksel ayırışma.

önhesi [es. t. *protein*] [Alm. *Proteine*] [Fr. *protéine*] [İng. *protein*] [Jap. *tanpakusitu*]: Amino ekş itlerinden yapılmış dirilçoğ uz özdecigi.

öndeç [es. t. *komütatör*] [Alm. *Kommutator*] [Fr. *commutateur*] [İng. *commutator*] [Jap. *kôkansa*]: İki iş lerin bir çarpımıyla, ikisinin yerleri değiştirilerek yapılan çarpımın farkı: $(A, B) = AB - BA$.

öndeleme [Alm. *Kommutieren, Vertauschung, Auswechselung*] [Fr. , İng. *commute*] [Jap. *kôkan-suru*]: İki iş lerin çarpımındaki çarpan sırasını değiştirme.

öndelemeli [Alm. *kommutieren*] [Fr. *commutable*] [İng. *commuting*] [Jap. *kokan no*]: İki iş ler çarpıldığında, hangisinin önde olduğ una göre çarpım sonucunun değişik olması özelliği.

öndelemesiz [Alm. *unkommutieren*] [Fr. *incommutable*] [İng. *non-commuting*] [Jap. *hikokan nō*]: İki işler çarpıldığında, hangisi önde olursa olsun çarpım sonucunun değişmemesi.

önelcik [es. t. *proton*] [Alm. *Proton*] [Fr., İng. *proton*] [Jap. *yōsi*]: 1- Çekinlerin kıvıl yükünü veren her biri (+1) yüklü temel tanecik. 2- Hidrojen yükünü: H^+ .

öney [Alm. *Ket*] [Fr., İng. *ket*] [Jap. *ketu*]: Sayıl çarpımın sağında görülen soyut yöney: $l a >$; ardayın ekleniği: $< a l^+ = l a >$.

önsel [es. t. *a priori*] [Alm. , Fr., İng. *a priori*] [Jap. *apuriori*]: Fizik, kimya olaylarını denemsel yollarla değil, ana ilke ve yasalardan, kesin matematiksel tümdengelimlerle bulmaya ilişkin.

örgü [Alm. *Gitter*] [Fr. *reticule*] [İng. *lattice*] [Jap. *amime*]: Ögecik ya da özdeciklerin düzenli dizilişinden oluşan iki ya da üç boyutlu geometrik yapı.

örnek [Alm. *Probe*] [Fr. *échantillon*] [İng. *sample*] [Jap. *siryō*]: Bir özdeğin özellikleri üzerine bilgi verebilecek biçimde alınmış parça.

örnekleme [Alm. *Probenahme*] [Fr. *échantillonnage*] [İng. *sampling*] [Jap. *siryō-saisyō, nukitori, sanpuringu*]: Bir özdekten sayıtsal anlamı olacak biçimde parça alma işlemi.

örtme [Alm. *Abschirmung*] [Fr. *bindage*] [İng. *screening*] [Jap. *huruiwake*]: Eksik bulutlarının çekin artı yükünü dışardan daha azmış gibi göstermesi olayı.

örtme katsayısı [Alm. *Abschirmungskonstante*] [Fr. *constante d'écran*] [İng. *screening constant*] [Jap. *shahei teisu*]: Eksik katmanları yüzünden, çekinsel artı yükün ögecik dışında ne ölçüde daha azmış gibi görüldüğünü veren sayı.

öteleme [es. t. *translasyon*] [Alm. *Verschiebung*] [Fr., İng. *translation*] [Jap. *heisin*]: Matematik bir uzayı ya da uzay içindeki nesneyi, aynı doğrultuda bir yerden başka yere götürme işlemi.

ötelenme [es. t. *translasyon*] [Alm. *Verschiebung*] [Fr., İng. *translation*] [Jap. *heisin*]: Bir nesnenin aynı doğrultuda yer değiştirmesi.

özdecik [es. t. *molekül*] [Alm. *Molekül*] [Fr. *molécule*] [İng. *molecule*] [Jap. *bunşi*]: 1- Belirgin kimyasal özellikleri olan bir özdeği oluşturup, her biri eş fiziksel, kimyasal özellikleri gösteren bölünmez, bölünürse özellikleri değişecek taneciklerden her biri. 2- Bir ya da birkaç ögeciğin birleşmesinden oluşan birkaç çekin ya da eksikli yapı.

özdecikiçi kuvvet

özdecikiçi kuvvet [Alm. *innermolekularkrafte*] [Fr. *force intermoléculaire*] [İng. *intermolecular force*] [Jap. *bunsi-nai-tyoku*]: Tek bir özdecğin kimyasal bölümleri arasındaki kuvvet.

özdeciklerarası kuvvetler [Alm. *zwischenmolekulare Kräfte*] [Fr. *forces intermoléculaires*] [İng. *intermolecular forces*] [Jap. *bunshikan-ryoku*]: Özdek evrelerinin özelliklerini hesaplamak için bilinmesi gereken, bağdan daha güçsüz kuvvetler.

özdeciksellik [Alm. *Molekularität*] [Fr. *molécularité*] [İng. *molecularity*] [Jap. *bunshii sei*]: Bir tepkimenin kaç özdecğin çarpışmasıyla oluştuğunu gösteren sayı.

özdeciksel yapı [Alm. *Molekülaufbau, Molekülverband*] [Fr. *structure moléculaire*] [İng. *molecular structure*] [Jap. *bunsi-kôzô*]: Özdecği kuran öğecikler arasındaki uzaklıklardan, açılardan oluşan geometrik yapı.

özdecik topağı [es. t. *moleküler grup*] [Alm. *Molekularen Gruppe*] [Fr. *groupe moléculaire*] [İng. *molecular group*] [Jap. *bunsi-gun*]: Bir özdecğin temel yapısına bitişik, özellikleri bir derecede koruyan büyücek özdecik parçası.

özdecik toplasımı [Alm. *Molekularen Verbindung*] [Fr. *association moléculaire*] [İng. *molecular association*] [Jap. *bunsi-syûgôtai*]: İki ya da daha çok özdecğin fiziksel kuvvetler etkisiyle bir araya gelmesi ya da bir araya gelip daha büyük bir özdecik oluşturması ($A + B \Rightarrow C$ gibi).

özdecik yörüngeçleri ilinti çizgesi [Alm. *M. O. Korrelationsdiagramm*] [Fr. *diagramme de corrélation des orbitales moléculaires*] [İng. *M. O. correlation diagram*] [Jap. *bunsi-kidô, sôkan-zu*]: Özdecik yörüngeç erkelerinin, öğeciklerarası uzaklık değıştikçe ayrışık öğeciklerden hangi birleşik öğecik ereyelerine ulaştıklarını gösterir çizge.

özdek [es. t. *madde*] [Alm. *Substanz*] [Fr., İng. *substance*] [Jap. *bussitu*]: Uzayda yer doldurup kimyasal bir yapısı olan varlık.

özdem [Alm. *Mol*] [Fr., İng. *mol*] [Jap. *moru*]: Bir Avogadro sayısınca özdecği içeren özdek niceliğı.

özdemli çözelti [Alm. *molare lösung*] [Fr. *solution molaire*] [İng. *molar solution*] [Jap. *zyûryô-moru-yôeki*]: Bir litrede kaç çözünük özdem olduğu belirtilen çözelti.

özdemlilik [es. t. *molarlık*] [Alm. *Molarität*] [Fr. *molarité*] [İng. *molarity*] [Jap. *moru-nôdo*]: Bir litre çözeltideki çözünük özdem sayısı.

özdem oranı [Alm. *Molenbruch*] [Fr. *fraction molaire*] [İng. *mole fraction*] [Jap. *moru-bunritu*]: Çözünük ya da çözgen özdecik sayısının, çözeltideki her türden toplam özdecik sayısına oranı.

özdemsel çözelti [Alm. *molale Lösung*] [Fr. *solution molale*] [İng. *molal solution*] [Jap. *zyûryô moru yôeki*]: 1000 gr. da kaç çözünük özdem bulunduğu belirtilen çözelti.

özdemsellik [es. t. *molallık*] [Alm. *Molalität*] [Fr. *molalité*] [İng. *molality*] [Jap. *zyûryô-moru-nôdo*]: 1000 gr. çözeltideki çözünük özdem sayısı.

özdenetim [Alm. *Selbstregelung*] [Fr. *autorégulation*] [İng. *self-regulation*] [Jap. *ziko-seigyo*]: Bir dizgenin, içindeki tepkimeleri kendi kendine denetlemesi olayı (canlı gözesinde olduğu gibi).

özdeşlemek [Alm. *identifizieren*] [Fr. *identifier*] [İng. *identify*] [Jap. *dôtei-suru*]: Matematik kuramın nesneleri ile fiziksel nesneler arasında bağlantı kurmak.

özdeşlik [Alm. *Identität*] [Fr. *identité*] [İng. *identity*] [Jap. *doitsu*]: İki yanı, değişkenlerinin her değeri için eşit olan denklem.

özdirenç [Alm. *spezifischer Widerstand*] [Fr. *résistivité*] [İng. *resistivity*] [Jap. *teikosei*]: Bir özdeğin birim niceliğinde görülen direnç.

özekçek kuvveti [es. t. *merkezçek kuvveti*] [Alm. *Zentripetalkraft, Anstrebe-kraft*] [Fr. *force centripète*] [İng. *centripetal force*] [Jap. *kôsinryô-ku*]: Bir özek çevresinde dönen nesneyi dışarı doğru atan özekçek kuvvetinin ters yönde eşiti olan kuvvet.

özekkaçlama [es. t. *santrifüjleme*] [Alm. *Zentrifugierung*] [Fr., İng. *centrifugation*] [Jap. *ensinbunri*]: Tüp içinde bir sıvıyı hızla bir özek çevresinde döndürerek, içindeki özdekleri ağırlıklarına göre ayırma işlemi.

özeklenik [Alm. *selbst-adjungierte*] [Fr. *adjointe soi-même*] [İng. *selfadjoint*] [Jap. *ziko-kamezi*]: Bir işlerin, dizeyin ekleniğine eşit olması özelliği.

özellik [Alm. *Eigenschaft*] [Fr. *qualité, propriété*] [İng. *property*] [Jap. *gensyo*]: Bir özdeği belirleyen nitelik ve nicelikler.

özgelik [es. t. *karakteristik*] [Alm. *Eigentumlichkeit*] [Fr. *caractéristique*] [İng. *characteristic*] [Jap. *tokusei, tokusei-kyokusen*]: Bir özdeği, bir olguyu belirginleyen öğelerin her biri.

özgen [es. t. *enzim, mayaözü*] [Alm. *Enzym*] [Fr., İng. *enzyme*] [Jap. *kôso*]: Dirilkimyasal tepkimeleri, her birine özgün biçimde tezgenleyen önemli tezgen türü önbesi özdecığı.

özgenli

özgenli [Alm. enzymatisch] [Fr. enzymatique] [İng. enzymatic] [Jap. kôso]: Özgenlerle hızı değiştirilen tepkimeye, sürece ilişkin.

özü [es. t. karakteristik] [Alm. eigentümlich] [Fr. caractéristique] [İng. characteristic] [Jap. tokusei]: Bir özdek ya da işlemin özelliklerine ilişkin.

özgül ağırlık [Alm. spezifisches Gewicht] [Fr. poids spécifique] [İng. specific gravity] [Jap. hizyû]: Belirli sıcaklık ve basınç altında, bir özdeğin 1 cm. küpünün ağırlığı.

özgül ısı [Alm. spezifische Wärme] [Fr. chaleur spécifique] [İng. specific heat] [Jap. hinetu]: Bir özdeğin bir gramını, bir derece ısıtmak için verilmesi gereken ısı.

özgüllük [Alm. Spezifität] [Fr. spécificité] [İng. specificity] [Jap. tokuisei]: Bir etkileşimin ancak belli tür özdecikler arasında kuvvetli oluşu niteliği.

özgün değer [Alm. Eigenwert] [Fr. valeur propre] [İng. eigenvalue] [Jap. koyûti]: Bir işlerin, kendi altında değişmeyen, özgün yöneyine uygulandığında aldığı değer.

özgün duru [Alm. Eigenzustand] [Fr. état propre] [İng. eigenstate] [Jap. koyû-zyôrai]: Ölçülebilir bir işler uygulandığında, aynı kaldığı için üzerinde kesin ölçme yapılabilen nicem durumu.

özgün işlev [Alm. Eigenfunktion] [Fr. fonction propre] [İng. eigenfunction] [Jap. koyû-kansû]: Özgün yöneylerin konumsal görüngesini veren dalga işlevi.

özgün yöney [Alm. Eigenvektor] [Fr. vecteur propre] [İng. eigenvector] [Jap. koyû-bokutoru]: Bir işlerin, kendi altında değişmeyen yöneylerinden biri.

özgür erke [Alm. freie Enthalpie] [Fr. énergie libre] [İng. free energy] [Jap. ziyû-enerugii]: Isıldevingen duruların birinden öbürüne geçerken yapılabilecek en çok işi gösteren nicelik: (H — TS); (E — TS).

özgür kökçe [Alm. freies Radikal] [Fr. radical libre] [İng. free radical] [Jap. yûriki]: Tek sayıda eksicikleri bulunan, dolayısıyla toplam dönüşü çoğu kez $S = 1/2$ olan, kimyasal tepkinliği yüksek özdecik parçası.

öziletkenlik [Alm. Leitung] [Fr. conduction] [İng. conductivity] [Jap. den-dô]: Birim nicelikte özdeğin geçirdiği ısı ya da kıvılcık yük niceliği.

öztetleştirme [Alm. Autokatalyse, Selbstbeschleunigung] [Fr. autocatalyse] [İng. autocatalysis] [Jap. zisyokubai-gensyô]: Tepkime ürünlerinden birinin tetzenlik de ederek tepkimeyi hızlandırması olayı.

özüştürül [es. t. *metabolik*] [Alm. *metabolisch*] [Fr. *métabolique*] [İng. *metabolic*] [Jap. *taisyā*]: Özüştürüm süreçlerine ilişkin.

özüştürüm [Alm. *Stoffwechsel*] [Fr. *métabolisme*] [İng. *metabolism*] [Jap. *bussitu-kōtai (taisyā)*]: Besinle gelen özdekleri dönüştürüp, onlardan erke sağlayan dirilkimyasal tepkime dizilerinin tümü.

özyayınım katsayısı [Alm. *Selbstdiffusionskoeffizient*] [Fr. *coefficient d'autodiffusion*] [İng. *self-diffusion coefficient*] [Jap. (*ziko-kakusan*) *keisu*]: Bir özdeciğin, eş tür özdeciklerden oluşmuş bir ortam içinde yaptığı zikzak devinimler sonunda, birim zamanda ortalama aldığı yolu ölçen nicelik.

özyükünleşme [Alm. *Selbst-Ionisierung*] [Fr. *auto-ionisation*] [İng. *auto-ionization*] [Jap. *jido ionka*]: Ögecik ya da özdeciğin kendi kendine yükünleşmesi olayı.

P

parlamalı ışılklesim [Alm. *Blitzlicht-Photolyse*] [Fr. *photolyse par éclair*] [İng. *flash photolysis*] [Jap. *senko bunkai*]: Işığın bir anda parlamasından sonra özdeciklerin ayrışmayı sürdürmeleri olayı.

patlarlı ısıölçer [Alm. *Bomben kalorimeter*] [Fr. *calorimètre scellé*] [İng. *bomb calorimeter*] [Jap. *bonbe-neturyôkei*]: Belirli oylumda sağlam kapalı bir kap içinde, özdeğın tutuşturulup patlatılmasıyla yanma ısısının ölçülmesini sağlayan aygıt.

Pauli dışarlama ilkesi [Alm. *Pauli-Verbot*] [Fr. *principe d'exclusion de Pauli*] [İng. *Pauli exclusion principle*] [Jap. *Pauli no haita-genri*]: Eksicik gibi 1/2 dönölü taneciklerin dönöleri bir yönde ise, aynı zamanda aynı yerde bulunamamaları ilkesi.

Planck katsayısı [Alm. *Plancksche Konstante*] [Fr. *constant de Planck*] [İng. *Planck's constant*] [Jap. *Puranku-teisû*]: Nicem yasasının temel niceliğini oluşturan, ışıncık erkesi ile titreşim sayısı arasındaki değışmez oran.

R

rasgele değişken [Alm. *zufällige Variable*] [Fr. *variable au hasard*] [İng. *random variable*] [Jap. *hukisoku-hensû*]: Aynı olasılıkta rasgele değerler veren sayıtsal değişken.

rasgele devinim [Alm. *zufällige Bewegung*] [Fr. *mouvement au hasard*] [İng. *random motion*] [Jap. *hukisoku-undô*]: Belli bir yörünge izlemeyip, aynı olasılıkta bir o yöne, bir bu yöne sapma gösteren devinim.

rasgelelik [Alm. *zufällig*] [Fr. *hasard*] [İng. *randomness*] [Jap. *randamu-da-arû-koto*]: Değişmelerin belli bir kurala uymadan aynı olasılıkta olması.

renkseçer [Alm. *Monochromator*] [Fr. *monochromateur*] [İng. *monochromator*] [Jap. *monokuromêtâ*]: Tek dalga boyunda ışığı seğip veren araç.

renkseme [es. t. *kromatografi*] [Alm. *chromatographie*] [Fr. *chromatographie*] [İng. *chromatography*] [Jap. *kuromatogurafii*]: Bir çözelti ya da gaz içindeki çeşitli özdeklerin, özel bir ortamın yüzerme özelliğine dayanarak ayrılmaları yöntemi.

renkseme dikeci [Alm. *chromatographische Säule*] [Fr. *colonne chromatographique*] [İng. *chromatographic column*] [Jap. *kuromatogurafii-karamu*]: İçinden geçen sıvıdaki değişik özdekleri, soğurulma özelliklerine göre ayırıp, katmanlar olarak gösteren dikine aygıt.

renkseyci [es. t. *kromatograf*] [Alm. *Chromatograph*] [Fr. *chromatographe*] [İng. *chromatograph*]: Renkseme olayından yararlanarak çözümleme yapan aygıt.

renkveren [es. t. *kromofor*] [Alm. *Chromophor*] [Fr. , İng. *chromophore*] [Jap. *hasshoku-dan*]: Büyücek bir özdeciğin belirli ışıklarını güçlüce soğuran ya da salan özdeciksel topak.

S

saçınım [Alm. *Streuung, Zerstreuung*] [Fr. *éparpillement*] [İng. *scattering*] [Jap. *sanran*]: Bir tanecik demetinin, başka taneciklerle çarpışarak çeşitli açılara dağılması olayı.

sakınık kuvvet [Alm. *Erhaltungskraft*] [Fr. *force conservatrice*] [İng. *conservative force*] [Jap. *hozon-ryoku*]: Bir sayıl gerilim işlevinden türey alınarak bulunabilen kuvvet.

sakınım [es. t. *konservasyon*] [Alm. *Erhaltung*] [Fr., İng. *conservation*] [Jap. *hozon*]: Dizgelerde, taneciklerarası etkileşimlerden, çarpışmalardan önce de sonra da toplam erke, devinirlik, kütle gibi niceliklerin değişmez kalması.

sakınım yasası [Alm. *Gesetz von der Erhaltung*] [Fr. *loi de conservation*] [İng. *conservation law*] [Jap. *hozono-soku*]: Düzenekte erke, devinirlik gibi niceliklerin çarpışimlardan önce ve sonra toplam olarak değişmediğini bildiren yasa.

salarlık [Alm. *Emissionsvermögen, Emissionsfähigkeit*] [Fr. *émissivité*] [İng. *emissivity*] [Jap. *hōsyaritu*]: Birim koşullarda salınan ışınımı ölçen nicelik.

salım izgesi [Alm. *Emissionspektrum*] [Fr. *spectre d'émission*] [İng. *emission spectrum*] [Jap. *hakkō-supekutoru*]: Soğurulan değil de salınan ışıkların izgesi.

salmak [Alm. *emittieren, aussenden*] [Fr. *émettre*] [İng. *emit*] [Jap. *hōsya, hukusya*]: (Özdek, öğecik vb.) Işın, erke, tanecik demetleri verip göndermek.

salt sıcaklık [Alm. *absolute Temperatur*] [Fr. *température absolue*] [İng. *absolute temperature*] [Jap. *zettai-ondo*]: — 273° C derecesini sıfır olarak alan sıcaklık.

sarmal eksen [Alm. *Schraubenachse*] [Fr. *axe à vis*] [İng. *screw axis*] [Jap. *rasenziku*]: Hem dönme, hem ötelenme işlemleri altında görülen bakışım eksenı.

sayaç [Alm. *Zähler, Zählwerk*] [Fr. *computeur*] [İng. *counter*] [Jap. *keisū-sōti, keisūkan*]: Gelen tanecikleri tek tek sayan araç.

sayıl [Alm. *Skalar*] [Fr. *scalaire*] [İng. *scalar*] [Jap. *sukarâ*]: Yöney ve gereyler gibi, birkaç bileşkenli ya da ögeli olmayıp tek bir sayı ile belirlenen nicelik.

sayıl çarpım [Alm. *skalar Produkt*] [Fr. *produit scalaire*] [İng. *scalar product*] [Jap. *sukara-seiseibutu*]: Bir uzaydan alınan yöneyle, $\langle a | b \rangle$, ikiz-uzaydan alınan başka bir yöneyin, $\langle b | a \rangle$, birlikte gönderildiği sayı: $\langle a | b \rangle$.

sayıtım [es. t. *istatistik*] [Alm. *Statistik*] [Fr. *statistique*] [İng. *statistics*] [Jap. *tôkei*]: Sonucu kesinlikle bilinemeyen olayların olasılıklarını veren bilim dalı.

sayıtım düzeneği [Alm. *statische Mechanik*] [Fr. *mécanique statistique*] [İng. *statistical mechanics*] [Jap. *tôkei-rihigaku*]: Pek çok tanecikli dizgelerin özelliklerini tek tek taneciklerin kesin devinimlerinden değil de, ortalamalarından ya da olasılıklardan bulan bilim dalı.

sayıtsal ısıdevimbilim [Alm. *statistischen Thermodynamik*] [Fr. *thermodynamique statistique*] [İng. *statistical thermodynamics*] [Jap. *tôkei-neturikigaku*]: Isıdevimbilim özelliklerini, sayıtım düzeneği ile hesaplama yöntemlerini veren kuramsal dal.

seçme kuralları [Alm. *Auswahlregeln*] [Fr. *règles de sélection*] [İng. *selection rules*] [Jap. *sentaku ritsu*]: Nicemsel bir dizgenin, ışık etkisiyle hangi erke düzeylerinden hangilerine geçebileceğini saptayan kurallar.

sekizli kuralı [Alm. *Oktettregel*] [Fr. *règle d'octet*] [İng. *octet rule*] [Jap. *hatizyû senritu*]: Birinci dizi ögeciklerin, sekiz eksicik almakla kimyasal bağ yapmaya karşı doymaları kuralı.

sekizucay [Alm. *Oktapol*] [Fr. *octapôle*] [İng. *octupole*] [Jap. *haçizyûkyoku*]: Yarısı eksi, yarısı artı olmak üzere sekiz kıvıl yükten oluşan ya da onun gibi gerilim işlevleri veren yük dağılımları.

sekizyüzel yörüngeç [Alm. *oktaedrischen Bahn*] [Fr. *orbitale octaédre*] [İng. *octahedral orbital*] [Jap. *haçimentai kidô*]: Sekizyüzlü biçimin köşelerine doğru uzanan sekiz eş yörüngeçten her biri.

serpinme [es. t. *dispersiyon*] [Alm. *Zerstreuung*] [Fr., İng. *dispersion*] [Jap. *bunsan-suru*]: Özdeğin, bir sıvı içinde çözünmeksizin asılıtdan daha kalın biçimde dağılması olayı.

serpinme kuvveti [Alm. *Dispersionskraft*] [Fr. *force de dispersion*] [İng. *dispersion force*] [Jap. *bunsanryoku*]: İki özdeğin karşılıklı eksicik

serpinti

kaşınımlarından oluşan, çekim gerilimi art uzaklığın altıncı üssüyle ters orantılı olarak değişen fiziksel kuvvet.

serpinti [es. t. *dispersiyon*] [Alm. *Zerstreut*] [Fr., İng. *dispersion*] [Jap. *bun-san*]: Toz bir özdeğin, sıvı içinde çözünmeksizin, aslıtından daha kalın, iri ölçekli dağılmış biçimi.

seyreltik [Alm. *verdünnt*] [Fr. *dilué*] [İng. *dilute*] [Jap. *kihaku*]: Derişik olmayan, içinde oylum başına az çözüneni olan (çözelti).

seyreltmek [Alm. *verdünnen, heruntermischen*] [Fr. *diluer*] [İng. *dilute*] [Jap. *kisyaku*]: Daha çok çözgen katarak derişikliği azaltmak.

sıcaklık [es. t. *temperatur*] [Alm. *Temperatur*] [Fr. *température*] [İng. *temperature*] [Jap. *ondo*]: Isıldevingen dengedeki bir özdeğin, her bir özdecığı başına düşen ortalama devinim erkesini ölçen nicelik.

sıcaklıkölçüm [es. t. *termometri*] [Alm. *Temperaturmessung, Thermometrie*] [Fr. *thermométrie*] [İng. *thermometry*] [Jap. *netukagaku*]: Sıcaklık derecesini ölçme yöntemleri.

sığa [es. t. *kapasite*] [Alm. *Kapazität*] [Fr. *capacité*] [İng. *capacity*] [Jap. *noryôku, yôryô*]: Birim gerilimde bir nesneye sığabilen kıvıl yük niceliğı.

sığalık [Alm. *Kapazitätanz*] [Fr. *capacitance (électrique)*] [İng. *capacitance (electric)*] [Jap. *yoryô*]: Belirli nicelikte kıvıl sığası olan özel nesne.

sıkışık doldurma [Alm. *dichte Packung*] [Fr. *arrangement compact*] [İng. *close packing*] [Jap. *saimitou-zyûten*]: Özdeciklerin aralarında en az boşluk bırakarak, bir oylumu doldurmaları ile oluşan katı yapı.

sıkıştırılma katsayısı [Alm. *Kompressibilitätsfaktor*] [Fr. *facteur de compressibilité*] [İng. *compressibility factor*] [Jap. *assyukusei insi*]: Oylumun basınçla değişimini ölçen özgül nicelik.

sıkısayı [es. t. *frekans*] [Alm. *Frequenz*] [Fr. *fréquence*] [İng. *frequency*] [Jap. *sindosû*]: Belirli bir dalga evresinin saniyede kaç kez geçtiğini veren sayı; titreşim sayısı.

sıkısayı ölçünü [es. t. *frekans standardı*] [Alm. *Frequenz-Standard*] [Fr. *standard de fréquence*] [İng. *frequency standard*] [Jap. *shindosu hyojun*]: Zaman ve sıkısayı ölçümlerini karşılaştırmak için kullanılan, belirli bir ögeciğin saldığı, sıkısayısı büyük, kesinlikle bilinen ışık.

sıralı tepkimeler [Alm. *Folgereaktion, zusammengesetzte Reaktionen*] [Fr. *réactions consécutives*] [İng. *consecutive reactions*] [Jap. *tikuzi-hannô*]: Birinin ürünü öbürüne tepken olan art arda tepkimeler dizisi.

- sıvıcıl eğri** [Alm. *Liquidus-Kurve, Erstarrungskurve*] [Fr. *liquidus*] [İng. *liquidus curve*] [Jap. *ekisôsen*]: Evre çizgesinde, sıvı evrenin buhardan ilk oluşması koşullarını gösteren eğri.
- sıvı evre** [Alm. *flüssige Phase*] [Fr. *phase liquide*] [İng. *liquid phase*] [Jap. *ekisô*]: İçinde bulunduğu kabın biçimini alan, ancak oylumu olağan basınçlarla pek az değişebilen evre.
- sıvılaştırma** [Alm. *Verflüssigung*] [Fr. *liquéfaction*] [İng. *liquefaction*] [Jap. *ekika*]: Gazı, sıvı oluncaya dek yoğunlaştırma işlemi.
- sızınım** [es. t. *effüzyon*] [Alm. *Ausgiessung*] [Fr. *éffusion*] [İng. *effusion*] [Jap. *efyûzyon*]: Çok ufak bir delikten, tek tük gaz özdeciklerinin kaçması olayı.
- sızma** [Alm. *Tunnel-Effekt*] [Fr. *effet tunnel*] [İng. *tunnelling*] [Jap. *tonneru koka*]: Nicemsel taneciğin, erke engelinin üstünden geçecek denli devinim erkesi olmadığı halde arkaya geçebilmesi olayı.
- simge** [es. t. *sembol*] [Alm. *Symbol*] [Fr. *symbole*] [İng. *symbol*] [Jap. *kigô*]: Bir öge, nesne, nitelik vb. gösteren harf, biçim, im.
- sis odası** [Alm. *Nebelkammer*] [Fr. *chambre d'ionisation, chambre de détente*] [İng. *cloud chamber*] [Jap. *kiribako*]: Yüksek erkeli bir taneciğin geçtiğini, sisten bir çizgi vererek gösteren aygıt.
- soğubilim** [Alm. *Tieftemperaturforschung*] [Fr. *cryogénie*] [İng. *cryogenics*] [Jap. *teiongaku*]: Çok düşük sıcaklıklardaki görüngülleri inceleyen deneysel bilim dalı.
- soğukaltı** [Alm. *Unterkühlte*] [Fr. *surfondo*] [İng. *supercooled*] [Jap. *ka reik-yaku*]: Yoğunlaşma sıcaklığının altına inildikten sonra bile yoğunlaşmamış olma özelliği.
- soğurgan** [es. t. *absorban*] [Alm. *Absorbens, Absorptionsmittel*] [Fr. *absorbant*] [İng. *absorbent*] [Jap. *kyûsyûzai*]: Gaz ya da sıvı özdecikleri içine alma yeteneğinde olan (özdek).
- soğurma** [es. t. *absorbsiyon*] [Alm. *Absorption*] [Fr., İng. *absorption*] [Jap. *kyûsyû*]: Süngerimsi bir özdeğin kimi özdecikleri tutması olayı.
- soğutum** [Alm. *Kühlung, Abkühlung*] [Fr. *refroidissement*] [İng. *refrigeration*] [Jap. *reitô*]: Sıcaklığı, 0°C altında tutma işlemi.
- sökücü tepkime** [Alm. *Entzichungsreaktion*] [Fr. *réaction d'abstraction*] [İng. *abstraction reaction*] [Jap. *haijo-hanno*]: Bir özdecikteki topağın, başka bir özdecığe geçtiği kimyasal tepkime türü.

sönüm

sönüm [Alm. *Dampfung, Extinktion*] [Fr., İng. *extinction*] [Jap. *kyuko*]: Engelleyici bir ortamda, saçılma ya da emilme yoluyla ışınlılık yoğunluğunun düşmesi.

sönüm katsayısı [Alm. *Extinktionskoeffizient*] [Fr. *coefficient d'extinction*] [İng. *extinction coefficient*] [Jap. *kyuko-keisu*]: Işığın, bir ortamdan geçtikçe ne ölçüde azaldığını belirleyen nicelik.

su kaplı eksicik [Alm. *hydrähältig Elektronen*] [Fr. *électron hydraté*] [İng. *hydrated electron*] [Jap. *suiwa-densi*]: Su ortamı içinde su özdecikleri ile çevrili bir yapı gösteren, tek başına bir kimyasal türmüş gibi özellikleri olan eksicik.

suylakesim [es. t. *hidroliz*] [Alm. *Hydrolyse*] [Fr. *hydrolyse*] [İng. *hydrolysis*] [Jap. *kasui-bunkai*]: Bir özdecigi, su özdeciklerinin kimyasal etkisiyle parçalama.

süngerimsi [Alm. *Poros, Schwammig*] [Fr. *poroux, poreuse*] [İng. *porous*] [Jap. *tatôsei*]: Sünger gibi sık delikli olan, bu nedenle bol sıvı ya da gaz emebilen özdek.

sürebölüm [Alm. *Zeitteilungs-Verfahren*] [Fr. *distribution de temps*] [İng. *time-sharing*] [Jap. *zikan-bunpai*]: Bir bilgisayara, çizyelemlerle birkaç uçta ayrı ayrı hesaplar yaptırma yöntemi.

sürekli işlev [Alm. *kontinuerliche Funktion*] [Fr. *fonction continue*] [İng. *continuous function*] [Jap. *renzoku-kansû*]: Değişkeni sürekli olarak değiştiğinde, aldığı değerler kesiklik göstermeyen işlev.

sürem [Alm. *Kontinuum*] [Fr., İng. *continuum*] [Jap. *renzoku*]: Özellikleri, kesiksiz olarak bir yerden bir yere değişen ya da aynı kalan ortam.

sürer duru [Alm. *stabiler stationär zustand*] [Fr. *état stationnaire*] [İng., *steady state*] [Jap. *teizyô-zyotai*]: Açık dizgede, giren ve çıkan özdek erke niceliklerinin düzenlenmesiyle elde edilerek, dizge içi derişiklik, sıcaklık gibi yeğinsel nicelikleri değışmez tutan devingen duru.

§

şerit izge [Alm. *Bandenspektrum*] [Fr. *spectre de bandes*] [İng. *band spectrum*] [Jap. *tai-supekutoru, bande-supekutoru*]: Özdeciklerin dönme eksenleri arasındaki geçişlerden oluşan izge.

T

taban duru [Alm. *Grundzustand*] [Fr. *état fondamental*] [İng. *ground state*] [Jap. *kitei jotai*] : Erkesi en düşük birinci nicem durusu.

tamkatlama [Alm. *Stöchiometrie*] [Fr. *stoechiométrie*] [İng. *stoichiometry*] [Jap. *kogakuryōron*]: Kimyasal tepkime denklemlerinde, kimyasal süreçlerdeki her tür öğeciğin salınım ve bileşiklerde tamsayılar oranlarında bulundukları ilkelerini kullanarak, çeşitli özdeklerin niceliklerini hesaplama yöntemi.

tamkatlı bileşikler [Alm. *stöchiometrische Verbindungen*] [Fr. *corps composés stoechiométriques*] [İng. *stoichiometric compounds*] [Jap. *kagakuryōron-teki, teihi-kogōgutsu*]: Kimyasal bileşimlerinde, değişik tür öğecikleri birbirine tamsayı oranlarda bulunduran bileşikler.

tamkatsız bileşikler [Alm. *nichtstöchiometrische Verbindungen*] [Fr. *corps composés non-stoechiométriques*] [İng. *non-stoichiometric compounds*] [Jap. *huteihi-kagōbutu*]: Kimyasal bileşimlerinde, değişik tür öğecikleri birbirine tamsayı oranlarda bulunduran bileşikler.

tanecik [Alm. *körper*] [Fr. *particule*] [İng. *particle*] [Jap. *tai, ši*]: Özdeği oluşturan belirli nicemsel özelliklerdeki en küçük temel nesneciklerden her biri.

taslam [es. t. *model*] [Alm. *Modell, Muster, Schablone*] [Fr. *modèle*] [İng. *model*] [Jap. *mokei*]: Kesin bir kuram olmayıp, öğecik, çekin vb. yapısı için benzetme yoluyla ortaya atılan matematiksel yaklaşık yöntem.

taşınım [Alm. *Förderung*] [Fr., İng. *transport*] [Jap. *yusō*]: Kütle, kıvıl yük ya da erkenin, genellikle özdecik çarpışmaları sonucu, ortamın bir yerinden, ilgili değişkenleri daha düşük bir yerine aktarılması.

taşınım özellikleri [Alm. *Überführungs-eigenschaft*] [Fr. *propriétés de transport*] [İng. *transport properties*] [Jap. *yusogensyō*]: Özdek, ısı ve devinirliğin bir ortam içindeki geçiş hızlarıyla ilgili yayılım, ısı aktarımı, akışmazlık özellikleri.

taşınım sayısı [Alm. *Überführungszahlen*] [Fr. *nombre de transport*] [İng. *transport number*] [Jap. *yuritu*]: Kıvıl alan etkisinde bulunan bir sıvı çözelti içindeki yükünlerin, birbirine göre olan hızları ile ilgili sayı.

- tedirgi** [Alm. *Störung*] [Fr., İng. *perturbation*] [Jap. *setudô*] Bir dizge ya da denkleme uygulanan, onun niteliğini çok bozmadan biraz etkileyen etken.
- tedirgilemek** [Alm. *stören*] [Fr. *perturber*] [İng. *perturb*] [Jap. *bisyô han-ka o ataeru*]: Dizgeyi niteliğini değiştirmeden biraz etkilemek.
- tedirgileme kuramı** [Alm. *Störungstheorie*] [Fr. *théorie perturbative*] [İng. *perturbation theory*] [Jap. *satudô-hô*]: Bir türevsel denklemin çözümünü, ondan biraz değişik bir denklem çözümünden yürüyerek matematik bir dizi biçiminde elde etme yöntemi.
- tedirginlik** [Alm. *Störung*] [Fr., İng. *perturbation*] [Jap. *setsudo*]: Dizgeyi, niteliğini değiştirmeden biraz etkileme işlemi.
- tek bağ** [Alm. *einfache Bindung*] [Fr. *liaison simple*] [İng. *single bond*] [Jap. *tanketugô*]: İki öğecik arasındaki eksicik çifti bağı.
- tek değer işlev** [Alm. *einwertige Funktion*] [Fr. *fonction à valeur unique*] [İng. *single-valued function*] [Jap. *ikka-kansû*]: Değişkenin her bir değeri için yalnız bir tek değer alabilen işlev.
- tek eşlem** [Alm. *Ungerade*] [Fr. *parité impair*] [İng. *odd parity*] [Jap. *ki guki sei*]: Eşlem bakışım işleri uygulandığında, nicemsel nesnenin eksi im verme özelliği.
- tekiz** [es. t. *monomer*] [Alm. *Monomer*] [Fr. *monomère*] [İng. *monomer*] [Jap. *tanryôtai*]: Kimyasal bağlarla birleşerek bir çoğuz oluşturan özdecik.
- tekkatman** [Alm. *monbmolekulare Schicht*] [Fr. *couche monomoléculaire*] [İng. *monolayer*] [Jap. *tan'itusô*]: Bir yüzeyi kaplayan tek özdecik kalınlığında tabaka.
- tekli** [Alm. *Singulett*] [Fr. *singulet*] [İng. *singlet*] [Jap. *itizyûsan, itizyûkô*]: Toplam dönüşü $S = 0$ olan dizge.
- teközdecikli tepkime** [Alm. *monomolekulare Reaktion*] [Fr. *réaction monomoléculaire*] [İng. *unimolecular reaction*] [Jap. *tanbunşi-hannô*]: Tek özdecığın ayrıştığı ya da eşizleştiği tepkime.
- teközdeciksel** [Alm. *einmolekular, monomolekular*] [Fr. *monomoléculaire*] [İng. *unimolecular*] [Jap. *tanbunşi*]: Bir tepkimenin, özdecik çarpışmaları olmadan tek bir özdecığın ayrışması, dönüşmesi biçiminde oluşuyla ilgili.
- tektürel** [es. t. *homiojen*] [Alm. *homogen*] [Fr. *homogène*] [İng. *homogeneous*] [Jap. *kînsitu*]: Özellikleri, her noktasında eşdeğer olan özdek evresine ilişkin.

tektürelleme

tektürelleme [Alm. *Homogenisieren*] [Fr. *homogénéiser*] [İng. *homogenize*] [Jap. *kinitu-bunsan*]: İçinde yağ parçaları gibi çözünmeyen özdekleri bulunan bir sıvının, iyice karıştırılarak tektürel duruya getirilmesi işlemi.

tekucay [es. t. *monopol*] [Alm. *Monopol*] [Fr. *monopôle*] [İng. *monopole*] [Jap. *tanyoku*]: Kıvıl yük dağılımının verdiği alan, matematiksel bir dizi olarak açıldığında ilk terimde görünen toplam kıvıl yük.

temel tanecik [Alm. *Elementarteilchen*] [Fr. *particule élémentaire*] [İng. *fundamental (elementary) particle*] [Jap. *soryûsi*]: Bütün özdekleri oluşturan, kimileri ancak çok yüksek erkelerde elde edilebilen tanecikler (eksikik, çekincikler, ortacıklar, ağırıcıklar vb.).

tepen [Alm. *Reaktant*] [Fr. *substance réagissante*] [İng. *reactant*] [Jap. *hannôbutu, hannô-genkei*]: Belli bir tepkimeye giren özdecik, özdek türlerinden her biri.

tepkime [es. t. *reaksiyon*] [Alm. *Reaktion*] [Fr. *réaction*] [İng. *reaction*] [Jap. *hannô*]: Birtakım ayıraçlardan yeni kimyasal türlere geçiş olayı.

tepkime düzesi [Alm. *Reaktionsordnung*] [Fr. *ordre d'une réaction*] [İng. *order of reaction*] [Jap. *hannô-zisû*]: Bir tepkimenin hızını veren denklemde, hız katsayısından sonra kaç derişikliğın çarpıldığını bildiren sayı.

tepkime işlergesi [Alm. *Reaktionsmechanismus*] [Fr. *mécanisme de réaction*] [İng. *reaction mechanism*] [Jap. *hannô-kikô*]: Yalnız tepkenleri, ürünleri, başı ve sonu görülen bir tepkimenin ayrıntılı olarak nasıl oluştuğunu gösteren , görünenden daha temel özdeciksel çarpışını olaylarını belirten tepkimeler dizisi.

tepkın [es. t. *reaktif*] [Alm. *Gegenwirkend*] [Fr. *réactif*] [İng. *reactive*] [Jap. *hannôsei*]: Kimyasal tepkimelere kolayca girebilen (özdek, özdecik).

tepkir [es. t. *reaktör*] [Alm. *Reaktor, Atomofen*] [Fr. *réacteur*] [İng. *reactor*] [Jap. *hannôki, gensiro*]: Bir tepkimenin olmasını sağlayan kap ya da aygıt.

tersbakışık bkz. **tersbakışıklı**.

tersbakışıklı [es. t. *antisimetrik*] [Alm. *antisymmetrisch*] [Fr. *anti-symétrique*] [İng. *antisymmetric*] [Jap. *gyaku-taişo, han-taisyô*]: Bakışılama altında aynı kalan , yalnız im değıştiren işlev özelliğinde olan.

tersinir işlem [Alm. *umkehrbarer Prozess*] [Fr. *processus réversible*] [İng. *reversible process*] [Jap. *kagyaku-katei*]: Her adımında ısıldevingen dengede tutulan, onun için yavaş yavaş, azar azar yürütülen işlem.

- tersinirlik** [Alm. *Reversibilität*] [Fr. *réversibilité*] [İng. *reversibility*] [Jap. *kagyakusei*]: Her adımda ısıldevingen dengede bulunma, dolayısıyla dengenin iki yanına da kolayca gidebilecek durumda olma.
- tersinmez işlem** [Alm. *nichtumkehrbarer Prozess*] [Fr. *procédé irréversible*] [İng. *irreversible process*] [Jap. *hitajyakusei katei*]: Hızla yapılan, onun için sürtünme yitimine yol açıp, adımları ısıldevingen dengeye varmayan işlem.
- tersteş eşiz** [Alm. *trans-Isomer*] [Fr. *isomère trans*] [İng. *trans-isomer*] [Jap. *transo iseitai*]: Bir özdecğin iki topağının ters yönlerde bulunduğ u eşiz durumu.
- tersyüz eşlenik** [Alm. *umstellte Konjugiert*] [Fr. *conjugue transpose*] [İng. *transpose conjugate*]: Bir dizeyin dik ve yansılarını, yan ve diksıralar olarak değıştirdikten sonra, her öğenin karmaşık sayı gibi eşleniğini alarak edinilen yeni dizey.
- tersyüzleme** [Fr., İng. *transposition*] [Jap. *tankan, tentasuru*]: Bir dizeyin diksıralarını yansıra, yansılarını diksıra yapma işlemi.
- tezgen** [es. t. *katalizör*] [Alm. *Katalysator, positiver Katalysator*] [Fr. *catalyseur*] [İng. *catalyst*] [Jap. *syokubai*]: Bir tepkimenin hızını değıştirip, tepkime sonunda kendisi değışmeyen özdek.
- tezgen ağılanması** [Alm. *Katalysatorvergiftung*] [Fr. *empoisonnement de catalyseur*] [İng. *catalyst poisoning*] [Jap. *syokubai-doku*]: Kimi yabancı özdekler yüzünden bir tezgenin çalışamaz duruma gelmesi.
- tezgenlemek** [es. t. *katalizlemek*] [Alm. *katalizieren*] [Fr. *catalysér*] [İng. *catalyze*] [Jap. *syokubaito suru*]: Tezgen gibi davranıp bir tepkimenin hızını etkilemek.
- tezgenli kırma** [Alm. *katalytisches Krackverfahren*] [Fr. *craquage catalytique*] [İng. *catalytic cracking*] [Jap. *sessyoku-bunkai*]: Taşyağ (petrol) özdeciklerini, tezgenler kullanılarak taşyağ artıcılarında daha küçük yakıt özdeciklerine ayırştırma.
- tezgenli tepkime** [es. t. *katalitik reaksiyon*] [Alm. *katalytische Reaktion*] [Fr. *réaction catalytique*] [İng. *catalytic reaction*] [Jap. *syokubai to han-nô*]: Tezgenler kullanılarak hızlandırılan tepkime.
- tezgensel** [es. t. *katalitik*] [Alm. *katalytisch*] [Fr. *catalytique*] [İng. *catalytic*] [Jap. *sessyoku*]: Tezgenin özelliklerine ilişkin.
- tezleştirme** [es. t. *kataliz*] [Alm. *Katalyse*] [Fr. *catalyse*] [İng. *catalysis*] [Jap. *syokubai-sayô*]: Tezgenler kullanarak tepkime hızını artırma.

tikel basınç

tikel basınç [Alm. *Partialdruck*] [Fr. *pression partielle*] [İng. *partial pressure*] [Jap. *bun'atū*]: Basıncın, bir kimyasal özdeğin özdem sayısına göre alınmış türevi.

tikel türev [Alm. *partielle Derivat*] [Fr. *derivatif partial*] [İng. *partial derivative*] [Jap. *hen-bibun*]: Çok değişkenli bir işlevin, öbür değişkenler dursayı gibi tutulurken, yalnız bir değişkene göre alınan türevi.

tikel türevsel denklem [Alm. *partial Differentialgleichung*] [Fr. *équation différentielle partielle*] [İng. *partial differential equation*] [Jap. *hen-bibun hoteisiki*]: Bilinmeyen işlevin tikel türevlerini içeren denklem.

titrercik [Alm. *Phonon, Schallquantum*] [Fr. , İng. *phonon*] [Jap. *onsi*]: Özellikle katı ortamı içinde görülen, belli dalga boyundaki titreşimlerin her bir nicem tanecigi.

titreşim [es. t. *vibrasyon*] [Alm. *Vibration, Schwingung*] [Fr., İng. *vibration*] [Jap. *sindō*]: Esnek bir nesne parçalarının, her saniye eş sayıda ileri geri yaptıkları düzenli salınım.

titreşimsel özgür boyutlar [Alm. *Schwingungsfreiheitsgrade*] [Fr. *degré de liberté vibratoire*] [İng. *vibrational degrees of freedom*] [Jap. *sindō-no-ziyūdo*]: Birbirinden bağımsız titreşimsel devinim kipleri.

titreşir [es. t. *osilator*] [Alm. *Oszillator, Hochfrequenzgenerator*] [Fr. *oscillateur*] [İng. *oscillator*] [Jap. *gensuisi*]: Kendine özgü bir titreşim sayısında titreşim yapan nesne.

titreşirgücü [Alm. *Oszillatorstärke*] [Fr. *force oscillatrice*] [İng. *oscillator strength*] [Jap. *sindōsi-kyōdo*]: Ögeciklerin belli dalga boyundaki ışıkları soğurma, salma olasılığını ölçen nicelik.

toplak [Alm. *Aggregat*] [Fr., İng. *ensemble*] [Jap. *suyūdan*]: Sayıtım düzeyinde üzerinden ortalama alınan, iriölçekteki özellikleri eş, ancak özdeciksel duruları değişik, birbirine denk dizgeler topluluğu.

toplanırlık [Alm. *Additivität*] [Fr. *additivité*] [İng. *additivity*] [Jap. *kaseisei*]: Bir dizi özdecik arasındaki gerilim erkesinin, ikişer, üçer... özdecikarası gerilim erkelerinin toplamı olarak yazılabilmesi.

toplaşım [Alm. *Assoziation*] [Fr. , İng. *association*] [Jap. *kaigō*]: Özdeciklerin, aralarındaki fiziksel kuvvetler nedeniyle oluşturdıkları toplu durum.

topluca taslamı [Alm. *Kollektivmodell*] [Fr. *modèle collectif*] [İng. *collective model*] [Jap. *syūgō-moderu*]: Çekinciklerin bağımsız yörüngeçlerde değil de, birlikte devindiklerini savunan çekinsel yapı taslamı.

- tortu** [Alm. *Niederschlag, Sediment*] [Fr. *sédiment*] [İng. *sediment*] [Jap. *tinkō butu*]: İriölçekteki ortanlarda çözünmeyip, sıvının dibine çöken katı tanelerin oluşturduğu katman.
- tutulmalı konoluşum** [Alm. *ekliptische Konformation*] [Fr. *configuration éclipse*] [İng. *eclipsed conformation*] [Jap. *kasana garita moderu*]: Özdecik eksenini doğrultusunda bakıldığında, iki topağı üst üste görünen biçim.
- tutunmaz duru** [Alm. *instable stationär Zustand*] [Fr. *état instable*] [İng. *unstable steady state*] [Jap. *hiteizyô-zyôtai*]: En küçük bir tedirgi ile sürerliğini yitirebilen duru.
- tutunmazlık** [Alm. *Unbeständigkeit*] [Fr. *instabilité*] [İng. *unstability*] [Jap. *utsurigi*]: Sürer durumunun bozulmasına yol açan koşulların yarattığı durum.
- tutunur duru** [Alm. *stationär Zustand*] [Fr. *état stationnaire*] [İng. *stationary state, stable (steady) state*] [Jap. *teizyo-zyôtai*]: Tedirgiler olsa bile sürerliğini yitirmeyen duru.
- tutunurluk kuramı** [Alm. *theorie des stabilität*] [Fr. *théorie de stabilité*] [İng. *stability theory*] [Jap. *anteisei-riro*]: Sürer duruların, küçük tedirgiler karşısında sürerliklerini yitirip yitirmeyeceklerini inceleyen bilgi dalı.
- tuzak** [Alm. *Abscheider*] [Fr. *trappe*] [İng. *trap*] [Jap. *torappu*]: Fiziksel kimya aygıtlarında, kimi gazları yoğunlaştırarak alıkoyan ya da asıltı taneciklerini tutan kap.
- tuz atma**¹ [Alm. *Aussalzen*] [Fr. *relargage*] [İng. *salting out*] [Jap. *kaen*]: Çözünmüş özdecikleri, tuz katarak çözeltiden çıkarma.
- tümleme katsayısı** [Alm. *Integrationsfaktor*] [Fr. *facteur intégrant*] [İng. *integrating factor*] [Jap. *sekibun-insi*]: Bir niceliği bölünce, onu tekdeğer bir işlev durumuna sokan değişken (Tersinin ısıyı salt sıcaklıkla bölünce, dağı işlevinin çıkması gibi)
- tümlelik** [Alm. *integrierte*] [Fr. *intégrée*] [İng. *integral, integrated*] [Jap. *sekibun no*]: Tümleli alınmış olma özelliğinde.
- tümlev** [es. t. *integral*] [Alm. *Integral*] [Fr. *intégrale*] [İng. *integral*] [Jap. *sekibun*]: Değişken aralıkları ile her aralık ortasındaki işlev değerleri çarpımları toplamının aralıklar küçüldükçe vardığı erey.
- tümlev dönüşke** [Alm. *Integraltransform*] [Fr. *transforme-intégral*] [İng. *integral-transform*] [Jap. *sekibun-henkan*]: Matematiksel bir işlerin tümlev türünden görüngesi.

tümlevini almak

tümlevini almak [Alm. *erganzen*] [Fr. *intégrer*] [İng. *integrate*] [Jap. *sekibun suru*]: Değişken aralıkları ile her aralıktaki işlev değerleri çarpımları toplamının, aralıklar küçüldükçe vardığı erey işlevini bulmak.

tünel etkisi bkz. **sızma**, **engelden sızma**.

türev [Alm. *Derivat*] [Fr. *dérivé*] [İng. *derivative*] [Jap. *yûdôtai*]: 1– İşlevde doğan değişikliğin değişken aralığına oranının, aralık sıfıra yaklaşırkenki ereyi. 2– İşlevin değişkene göre değişme hızı.

türevsel denklem [Alm. *Differentialgleichung*] [Fr. *équation différentielle*] [İng. *differential equation*] [Jap. *bibun-hôteisiki*]: Bilinmeyen işlevle birlikte, onun türevlerini de içeren denklem.

U

ucay [Alm. *Pol*] [Fr. *pôle*] [İng. *pole*] [Jap. *kyoku*]: Kivıl ya da kıvılmık-natis alan yaratan dingin, devinen yük dağılımı türlerinden her biri.
bkz. **çiftucay**, **dörtucay**.

ucay ışınımı [Alm. *Dipolstrahlung*] [Fr. *radiation dipôle*] [İng. *dipole radiation*] [Jap. *sōkyokusi-hōsya*]: Titreşen ucayların saldığı kıvılmık-natis alan.

ucaylanma [es. t. *polarizasyon*] [Alm. *Polarisation*] [Fr. *polarisation*] [İng. *polarization*] [Jap. *henkō*, *bunkyo*]: 1– Özdek içinde çiftucayların belirmesi olayı. 2– Işıncıkların belli dönülere ayrılması; ışık dalgasının belirli düzleme alınması.

ucaylaşırılık [Alm. *Polarisierbarkeit*] [Fr. *polarisabilité*] [İng. *polarizability*] [Jap. *bunkyokuritu*]: Birim kıvıl alan altındaki özdecikte ırgitlenen kıvıl ucay.

ucaylayıcı [es. t. *polarizör*] [Alm. *Polarisator*, *Polarisationsprisma*] [Fr. *polariseur*] [İng. *polarizer*] [Jap. *henkōsi*]: Geçirdiğı ışık dalgalarını belirli bir düzleme sokan araç.

ucaylık [es. t. *polarite*] [Alm. *Polarität*] [Fr. *polarité*] [İng. *polarity*] [Jap. *kyokusei*]: Artı, eksi yüklerin birbirinden ne ölçüde ayrılmış olduğunu gösteren nitelik.

ucayölçer [es. t. *polarimetre*, *kutupölçer*] [Alm. *Polarimeter*] [Fr. *polarimètre*] [İng. *polarimeter*] [Jap. *senkōkei*]: Işık dalga düzlemi ile belirli bir düzlem arasındaki açıyı ölçen araç.

ucaysal bağ [Alm. *polare Verbindung*, *dipolare Verbindung*] [Fr. *liaison polaire*, *liaison dipolaire*] [İng. *polar bond*, *dipolar bond*] [Jap. *kyoku-ketugō*, *nizyūkyoku-ketugō*]: Kivıl ucaylığı olan kimyasal bağ.

ucaysal konsayı [Alm. *Polarkoordinate*] [Fr. *coordonnée polaire*] [İng. *polar coordinate*] [Jap. *kyokuzahyo*]: Bir özek ve bir eksenden ölçülen açı ya da yarıçap konsayılarının biri.

ucaysı [Alm. *polaroid*] [Fr. *polaroid*] [İng. *polaroid*] [Jap. *henkosi*]: Işığı ucaylaştırıp az çok geçiren bir tür mercek özdeğı.

ufakdalga izgesi

ufakdalga izgesi [Alm. *Mikrowellen-Spektrum*] [Fr. *spectre de micro-ondes*] [İng. *microwave spectrum*] [Jap. *maikuro-ha supekutoru*]: Özdeciklerin dönmeleriyle oluşan, erke düzeyleri arasındaki geçişlerde salınan türden ışık dalga boylarına ilişkin izge.

ufakölçekte [es. t. *mikroskobik*] [Alm. *mikroskopisch*] [Fr. *microscopique*] [İng. *microscopic*] [Jap. *keibikyo*]: Çok küçük boyutlarda, özdeciksel çaptaki olaylara ilişkin.

ufakölçekte yüzey gerilimi [Alm. *mikroskopische Oberflächenspannung*] [Fr. *tension superficielle microscopique*] [İng. *microscopic surface tension*] [Jap. *hisiteki hyômen tyôryoku*]: Özdeciksel boyutlarda bir yüzey yaratmak için gerekli özgür erke.

uranötesi öğeler [Alm. *transurane Elemente*] [Fr. *éléments transuranien*] [İng. *transuranium elements*] [Jap. *tyû-uran-gensu*]: Çevrimsel çizelgede, urandan sonra gelen kısa yaşam süreli öğeler.

uyarıcık [Alm. *Exciton*] [Fr., İng. *exciton*] [Jap. *reikisi*]: Katı içinde, bir tanecekmiş gibi devinen uyarma erkesi nicemi.

uyarık duru [Alm. *angeregter Zustand*] [Fr. *état d'excitation*] [İng. *excited state*] [Jap. *reiki-zyôtai*]: Daha yüksek erke düzeylerine çıkmış nicemsel dizge durusu.

uyarma [Alm. *Anregung*] [Fr., İng. *excitation*] [Jap. *reiki*]: Nicemsel dizgeyi, daha yüksek bir erke düzeyine çıkarma.

uyartı [Alm. *Stimulans, Reiz*] [Fr. *stimulant, stimulus*] [İng. *stimulus*] [Jap. *yuhatu (yuhatu-hôsyô)*]: Bir eğilime yol açan etki.

uyartılı salma [Alm. *induzierte Emission*] [Fr. *émission induite*] [İng. *stimulated emission*] [Jap. *yuado hakkô*]: Başka bir ışığın dolaylı etkisi ile kimi ışıkların salınması olayı.

uygulu durular [Alm. *Übereinstimmende*] [Fr. *états correspondants*] [İng. *corresponding states*] [Jap. *taid-zyôtai*]: İki ayrı özdeğin, eş indirgenmiş sıcaklık ile basınçtaki duruları.

uymazlık [Alm. *Regelwidrigkeit*] [Fr. *anomalie*] [İng. *anomaly*] [Jap. *izyôitokui*]: Bilinen kural ya da kuramlara uymayan sonuç, gözlem vb.

uyumlu titreşim [Alm. *Oberschwingung*] [Fr. *vibration harmonique*] [İng. *harmonic vibration*] [Jap. *çôwa*]: Gerilimsel erke eğrisini, esnemenin kuvvete orantılı kalan bölümünden çıkarmayan titreşim.

uyumsuz titreşim [Alm. *anharmonische Vibration*] [Fr. *vibration anharmonique*] [İng. *anharmonic vibration*] [Jap. *hi çowa sindô (hityowa-sindô)*]:

Gerilimsel erke eğrisinin, esnemenin kuvvete orantılı kaldığı bölümünün dışına çıkmasıyla sönmeye başlayan titreşim.

uzam [Alm. *Ausdehnung*] [Fr. *étendue*] [İng. *extent*] [Jap. *kakutyô*]: Özdeğin kapladığı yer büyüklüğü ya da bir şeyin nereye dek vardığı. bkz. **uzamsal özellik**.

uzamsal özellik [Alm. *extensive Eigenschaft*] [Fr. *propriété extensive*] [İng. *extensive property*]: Özdeğin nicelliğiyle orantılı olan özellik.

uzay öbekleri [Alm. *Raumgruppe*] [Fr. *groupe spatiel*] [İng. *space groups*] [Jap. *kûkangun*]: Sonsuz uzamlı kırılcaların yapı türlerini veren bakışım öbekleri.

uzun ivdirici [Alm. *linear Beschleunigung*] [Fr. *accélérateur linéaire*] [İng. *linear accelerator*] [Jap. *senkei-kasokuki*]: Taneciklerin yüksek devinim erkelerini hızlandıran uzunlamasına aygıt.

Ü

üçlü [Alm. *Triplet*] [Fr., İng. *triplet*] [Jap. *sanzyûsen, sanzyûkô*]: Toplam dönüşü $S = 1$ olan dizge.

üçlü bağ [Alm. *Dreifachbindung*] [Fr. *liaison triple*] [İng. *triple bond*] [Jap. *sanzyû-ketugô*]: Asetilendeki gibi, iki ögecik arasında üç çift eksicikten oluşan bağ.

üçlü duru [Alm. *Triplet-Zustand*] [Fr. *état triplet*] [İng. *triplet state*] [Jap. *sanjuko jotai*]: Toplam eksicik dönüşü $S = 1$ olan nicem durusu.

üçlülük noktası [Alm. *Tripelpunkt*] [Fr. *point triple*] [İng. *triple point*] [Jap. *sanzyûten*]: Bir özdeğe ilişkin katı, sıvı ve gaz evrelerinin bir arada dengede bulunabildiği nokta.

üleştirme işlevi [Alm. *Verteilungsfunktion*] [Fr. *fonction de partition*] [İng. *partition function (p. f.)*] [Jap. *bunfai kansu*]: Sayıtım düzenliğinde, dağı (S) ve yağa (H) gibi iriölçek ısıldavingenlik nicelliklerinin, özdeciksel niceliklerden başlayarak türetilmesine yol açan temel işlev.

ülkül çözelti [Alm. *ideale Lösung*] [Fr. *solution idéale*] [İng. *ideal solution*] [Jap. *risô-yôeki*]: İki bileşeni karışınca ısı alıp vermeyen, karışma dağısı, derişikliklerinin logaritmalarına bağlı kuramsal çözelti türü.

ülkül gaz [Alm. *ideales Gas*] [Fr. *gaz parfait*] [İng. *ideal gaz*] [Jap. *risô-kitai*]: Özdecikleri arasında hiçbir kuvvet olmayıp, duru denklemi $PV = nRT$ 'ye uyan gaz.

üslüönü etkeni [Alm. *Vorexponentialfaktor*] [Fr. *facteur préexponentiel*] [İng. *pre-exponential factor*] [Jap. *ikusu ponensyaru-no-kata-no insi*]: Tepkime hız katsayısının, sıcaklıkla pek değişmeyen, etkinleşme dağısı ile ilgili birinci çarpan terimi. $A; (k = Ae^{-B/T})$

üstleç [Alm. *Substrat*] [Fr. *substrat*] [İng. *substrate*] [Jap. *kisitu, kitai*]: Özgen özdeciğinin üstünde belli bir yere oturup, kimyasal değişikliğe uğrayan özdek.

üstözekkaç [es. t. *üstmerkezkaç*] [Alm. *Ultrazentrifuge*] [Fr. *ultracentrifugeuse*] [İng. *ultracentrifuge*] [Jap. *tyô-ensinki*]: Dirilçoğuzları, özdecik ağırlıklarına göre ayırmaya yarayan aygıt.

üstün akışkanlık [Alm. *Supraflüssigkeit*] [Fr. *superfluidité*] [İng. *superfluidity*] [Jap. *ço-ryûdô*]: Çok düşük sıcaklıklarda, nicemsel sıfır noktası devinimi yüzünden katılaşamayan helyumun, iriölçekte gösterdiği olağandışı nicemsel özellikler.

üstün iletken [Alm. *Supraleiter*] [Fr. *supraconducteur*] [İng. *superconductor*] [Jap. *tyô-dendôtai*]: Çok düşük sıcaklıklarda, eksiciklere karşı direncini yitiren özel özdek.

V

- van der Waals etkileşimi** [Alm. *van der Waalsche kräfte*] [Fr. *interaction de van der Waals*] [İng. *van der Waals interaction*] [Jap. *fan-deru-Wârusu*]: Özdecikler arasında, kimyasal etkileşim yanında çok daha güçsüz kalan fiziksel etkileşim.
- veri** [es. t. *data*] [Alm. *Date*] [Fr. *données*] [İng. *data*] [Jap. *deita*]: Deneyssel ölçme sonucu bulunan nicelik ya da sayı.
- verimlilik** [Alm. *Hervorbringen, Nachgeben*] [Fr. *rendement*] [İng. *yield*] [Jap. *syûryô, syûritu*]: Kimyasal bireşim işlemleri sonunda elde edilen erek özdek niceliğinin, kuramsal olarak beklenen niceliğe oranı.
- verim oranı** bkz. **verimlilik**.
- verişim** [Alm. *Austausch, Umsatz, Austauschfähigkeit*] [Fr. *échange*] [İng. *exchange*] [Jap. *kôkan*]: Eksiciklerin tek tek belirlenememesi yüzünden, eksicikler karşılıklı yer değiştirince gözlenebilir niceliklerin değişmez kalması olayı.
- verişimli tepkime** [Alm. *Austauschreaktion*] [Fr. *réaction d'échange*] [İng. *exchange reaction*] [Jap. *kôkan-hannô*]: Tepkenler arasında, öğeciklerin yer değiştirdiği tepkime.
- verişim tümlevi** [Alm. *Austausch-Integral*] [Fr. *intégrale d'échange*] [İng. *exchange intergral (Kij)*] [Jap. *kôkan-sekibun*]: İçlerinde birer eksicik bulunan iki öğecik yörüngeci ile iki eksiciğin yerlerini değiştirdikten sonraki çarpımın üzerinden alınan tümlev.

Y

yabancı özdek bkz. **katışkı**.

yağyakıt [Alm. *Heizöl*] [Fr. *gas oil, fuel oil*] [İng. *fuel oil*] [Jap. *neryôyu, zyûyu*]: Taşyağın (petrolün) damıtılmasında çıkan, kaynama ve parlama noktaları yüksek hidrokarbonlar kesimi.

yakınsak dizi [Alm. *konvergente Reihe*] [Fr. *série convergente*] [İng. *convergent series*] [Jap. *sakihoso-tyokuretu*]: Terimleri sonsuza dek toplandığında belirli bir sayı veren dizi.

yaklaştırma [Alm. *Näherung*] [Fr., İng. *approximation*] [Jap. *kinzi*]: Denklem ya da kuramlarda, kesin çözüm bulunamayan yerde yaklaşık çözüm bulma.

yalın çift [Alm. *einsames (freies) Elektronenpaar*] [Fr. *paire solitaire*] [İng. *lone pair*] [Jap. *hikyoyû-densitui*]: Kimyasal bağ yapmayıp, tek öğecik üstünde duran eksicik çifti.

yalıtık dizge [Alm. *isolierten System*] [Fr. *système isolé*] [İng. *isolated system*] [Jap. *tozita kei*]: Çevresiyle, erke ve özdek alışverişi yapmayan kapalı dizge.

yalıtkan [es. 't. *izolatör*] [Alm. *Isolator*] [Fr. *isolateur*] [İng. *isolator*] [Jap. *zetuentai, gaisi*]: Isı ya da kıvı geçirmeyen (özdek, nesne vb.).

yalpa [Alm. *Präzession*] [Fr. *précession*] [İng. *precession*] [Jap. *saisa undô*]: Eksen çevresinde dönmekte olan nesnenin, eksen doğrultusunu pek değiştirmeden ancak küçük bir açıda yaptığı tarama.

yalpalanma [Alm. *präzessieren*] [Fr. *précesser*] [İng. *precess*] [Jap. *saisa undô o otou*]: Eksen çevresinde dönmekte olan nesnenin, eksen doğrultusunda ancak küçük bir açıyı yalpa yaparak taraması olayı.

yamultma [es. t. *distorsiyon*] [Alm. *Verdrehung, Verformung*] [Fr., İng. *distortion*] [Jap. *yugami, hizumi*]: Geometrik biçimi, az ölçüde değiştirme işlemi.

yanda eşiz [Alm. *cis-isomer*] [Fr. *cis-isomère*] [İng. *cis-isomer*] [Jap. *sisu iseitai*]: Bir özdeciğin iki topağının da bir yanda bulunduğu eşiz durumu.

yankılaşım [es. t. *rezonans*] [Alm. *Resonanz*] [Fr. *résonance*] [İng. *resonance*] [Jap. *kyomei, kyôsin*]: 1 – Takışık iki titreşirden birindeki titreşimin

öbürüne atlaması. 2- Erkeleri birbirine çok yakın bir kaç nicemsel durunun doğrusal olarak birleşip, yeni durular oluşturmaları.

yanma ısısı [Alm. *Verbrennungswärme, oberer Heizwert*] [Fr. *chaleur de combustion*] [İng. *heat of combustion*] [Jap. *nensyônetu*]: Bir özdek ya da özdeminin yanmasıyla oluşan ısı niceliği.

yansıma düzlemi [Alm. *Ebene der Reflektion*] [Fr. *plan dereflection*] [İng. *plane of reflection*] [Jap. *kyoeino heimen*]: Bakışım işlemleri arasında yer alan yansıma noktalarını, bir düzlemin öbür yanında eş uzaklıktaki karşılıklarını bulma işlemini saptayan düzlem.

yansıra [Alm. *Zeile*] [Fr. *rang*] [İng. *row*] [Jap. *narabi*]: Bir dizeyi oluşturan yatay öge dizilerinden her biri.

yapay ışınetkinlik [Alm. *künstliche Radioaktivität*] [Fr. *radioactivité artificielle*] [İng. *artificial radioactivity*] [Jap. *zinkô-hôşyanô*]: Özellikle çekimsel tepkirlerde, çekimlere ilıncıklar verilerek türetilen yeni yerdeşlerin ışınetkinliği.

yapı [Alm. *Struktur, Aufbau, Gefüge*] [Fr., İng. *structure*] [Jap. *kôzô*]: Ögecik ile özdeciklerin, eksicik ya da ögeciklerden oluşma biçimi.

yapısal eşiz [Alm. *Konstitutionsisomer*] [Fr. *isomère constitutionnel*] [İng. *constitutional isomer*] [Jap. *kôzô-isoitai*]: Ögesel bileşimi eş, kimyasal bağları değişik özdecik türlerinden her biri.

yapışkan [Alm. *klebrig, anhaftend*] [Fr. *adhérent, adhésif*] [İng. *adhesive*] [Jap. *settyaku*]: Değişik bir özdeğe, fiziksel kuvvetlerle tutunup kalabilme özelliğinde olan.

yapıştırıcı [Alm. *Klebmittel, Klebstoff, Bindemittel*] [Fr. *adhésif*] [İng. *adhesive*] [Jap. *settyaku*]: Değişik bir özdeğe, fiziksel kuvvetlerle tutunup kalabilen ya da bu özelliği ile iki ayrı özdeği birbirine tutturabilen özdek.

yarıçapsal dağılım işlevi [Alm. *radial Verteilungsfunktion*] [Fr. *fonction de distribution radiale*] [İng. *radial distribution function*] [Jap. *ziku-hôkô-bunpai-kansû*]: Sıvı içinde, bir noktadan belirli bir yarıçap uzaklaşınca ortalama kaç sıvı özdeciği bulunacağını veren işlev.

yarıçapsal hız [Alm. *radialgeschwindigkeit*] [Fr. *vitesse radiale*] [İng. *radial velocity*] [Jap. *ziku sokudo*]: Bir özekten çıkan yarıçap doğrultusundaki hız.

yarıdenemsel [Alm. *halbempirisch*] [Fr. *semi-empirique*] [İng. *semi-empirical*] [Jap. *han-jikken (han-bengi)*]: Kuramsal yolla bulunmuş denk-

lemlerde geçen nicelliklerden kimilerini temel hesaplardan bulmayıp, denklemi deneylere uydurmaya çalışarak kestirme yollarına ilişkin.

yarıgeçirgen [Alm. *Halbdurchlässige*, *Semipermeable*] [Fr. *semiperméable*] [İng. *semi-permeable*] [Jap. *hantômakû*]: Kimi özdecik ya da yükünleri geçirip kimilerini geçirmeyen (zar, ekran vb.).

yarıiletken [Alm. *Halbleiter*] [Fr. *semi-conducteur*] [İng. *semi-conductor*] [Jap. *handôtai*]: Kıvıl akımı pek az ileten siliş, german ya da kimi organik kırılcılara benzer özdekler.

yarılım [Alm. *Spaltung*, *Aufspaltung*] [Fr. *clivage*] [İng. *splitting*] [Jap. *bunretu*]: Bir erke düzeyi ya da izge çizgisinin iki, üç... düzey ya da çizgiye ayrılması.

yarım göze [Alm. *Halbelement*] [Fr. *demi-pile*] [İng. *half-cell*] [Jap. *handenti*]: Kıvılkesimde, artıuç ya da yalnız eksiüçların bulunduğu göze.

yarıyaşam [Alm. *Halbwertszeit*] [Fr. *demi-vie*] [İng. *half-life*] [Jap. *hangenki*]: Ayrışan, bozunan bir özdeğin yarısı kalıncaya dek geçen süre.

yasaklı geçiş [Alm. *verbotener Übergang*] [Fr. *transition interdite*] [İng. *forbidden transition*] [Jap. *kinsei-sen'i*]: Eş bakışım yüzünden geçiş olasılığı olmayan, ancak öğecik, özdecik yapısındaki küçük bir tedirgi etkisiyle izgede gene de biraz görünebilen nicemsel geçiş.

yasal eşlenik değişken [Alm. *kanonische konjugierte Variable*] [Fr. *variable conjugué canoniquement*] [İng. *canonically conjugate variable*] [Jap. *seizyun kyôyaku kâhen*]: Konum-devinirlik (q ve p), erke-zaman (E ve t) gibi Hamilton işlevinin birine göre türevi öbürünü veren düzeneksel değişkenler çifti.

yasal toplak [Alm. *kanonischen Aggregat*] [Fr. *ensemble canonique*] [İng. *canonical ensemble*] [Jap. *kanonikaru-ansanburu*, *hyôzyuri-syûdan*]: Her bir dizgesi eş sayıda, birçok özdecikten oluşan iriölçekte dizgeler topluğu. bkz. **toplak**.

yaygın yörüngeç [Alm. *nichtlokalisierte Orbital*] [Fr. *orbitale délocalisée*] [İng. *delocalized orbital*] [Jap. *hi kyokuzaika kidô*]: Özdeciğin belli bir yöresine değil de, her yanına yayılmış yörüngeç.

yayınım [es. t. *difüzyon*] [Alm. *Diffusion*] [Fr., İng. *diffusion*] [Jap. *kakusan*]: Özdeciklerin, derişikliğın daha az olduğu yerlere zamanla yayılmaları olayı.

yeğinlik [Alm. *Intensität*] [Fr. *intensité*] [İng. *intensity*] [Jap. *kyôdo*]: Birim alandan, birim zamanda geçen erke ya da tanecik niceliğı.

yeğinsel özellik

yeğinsel özellik [Alm. *intensive Eigenschaft*] [Fr. *propriété intensive*] [İng. *intensive property*]: Özdeğin uzam ve nicelliğine bağlı olmayan özellik; uzamsal özelliğin tersi. (Örn. sıcaklık, yeğinsel özellik olduğu halde ısı kapsağı (yığa), uzamsal bir özelliktir).

yeğlik [Alm. *Festigkeit*] [Fr. *intensité*] [İng. *strength (not force)*] [Jap. *kyôdo*]: Çözelti derişikliğinin ya da bir alanın güçlülüğü.

yeğni etkileşim [Alm. *schwache Wechselwirkung*] [Fr. *interaction faible*] [İng. *weak interaction*] [Jap. *yônai-sôgosayô*]: Eksik ya da μ -ortacı taneceklerinin gösterdiği, ılıncığın da bozunumuna yol açan temel etkileşim türü.

yerçekimsel [Alm. *gravitativ*] [Fr. *attractif*] [İng. *gravitational*] [Jap. *zyûryoku-no*]: İki kütenin çarpımı ile doğru, aralarındaki uzaklığın karesi ile ters orantılı yerçekim kuvvetlerine ilişkin.

yerdeş [es. t. *izotop*] [Alm. *Isotop*] [Fr., İng. *isotope*] [Jap. *dôitai, dôî-ghenso*]: Ögecik sayıları (Z) eş, çekimsel kütleleri değışik çekinlerden her biri.

yerdeş ayırımı [Alm. *Isotopentrennung*] [Fr. *séparation d'isotopes*] [İng. *isotope separation*] [Jap. *dôikaku bunri*]: Ögecik sayısı (Z) eş, kütlesi değışik çekinlerin ayrılması işlemi.

yerdeş ornatımı [Alm. *Isotopen Substituierung*] [Fr. *substitution isotopique*] [İng. *isotopic substitution*] [Jap. *dôitai daiyô*]: Özdeğin bir ögeciğı yerine yerdeşini koyma.

yerdeşsel kayım [Alm. *Isotopenverschiebung*] [Fr. *déplacement isotopique*] [İng. *isotopic shift*] [Jap. *dôitai-sifuto*]: Ögecik izge çizgilerinin, eş yerler değıştikçe az öteye gitmeleri olayı.

yerel [Alm. *örtlich*] [Fr. *local, locaux, locale*] [İng. *local*] [Jap. *kyokusyo*]: Özellikleri, uzayın tek tek noktaları ile ilgili olan.

yerel alan [Alm. *lokal Feld*] [Fr. *champlocale*] [İng. *local field*] [Jap. *kyokusyoba*]: Yalnız uzaydaki tek tek noktaların konumlarıyla belirlenen birkaç noktanın, birbirine etkisini içermeyen fiziksel kuvvet alanı ya da nicemsel alan.

yerseme [es. t. *lokalizasyon*] [Alm. *Lokalisierung*] [Fr. *localisation*] [İng. *localization*] [Jap. *kyokuzaika*]: Bir etki, yörungeç vb., özdeğin belli bir yöresinde bulunur kılma.

yersenik [Alm. *localisiert*] [Fr. *localisé*] [İng. *localized*] [Jap. *kyokusyokashita*]: Özdeğin belli bir yöresini kapsayan (yörungeç, etki vb.).

- yersenik yörüngeç** [Alm. *lokalisierte Orbital*] [Fr. *orbital localisée*] [İng. *localized orbital*] [Jap. *kyokusyokashita kidô*]: Özdecğin belirli bir yöresini, örneğin bir kimyasal bağı, bir yalın çifti kapsayan yörüngeç
- yersizleştirme** [Alm. *Nichtlokalisierung*] [Fr. *délocalisation*] [İng. *delocalization*] [Jap. *hi-kyokuzai*]: Yörüngeci, özdecğin belirli bir yöresine değil de, birçok ögeciklerine yaygın duruma getirme.
- yığa** [Alm. *Enthalpie, Wärmefunktion*] [Fr. *enthalpie*] [İng. *enthalpy*] [Jap. *entarupii*]: Eşbasıncılı bir işlemde, dizgenin aldığı ısı: ($H = E + PV$).
- yığılım** [es. t. *popölasyon*] [Alm. 1- *Ppopulation*, 2- *Besetzung*] [Fr. 1- *population*, 2- *peuplement*] [İng. *population*] [Jap. *bunshisu*]: 1- Özdeciksel yörüngeçlere eksicikler dizildikten sonra, özdecikiçi ögecik yörüngeçlerine düşen eksicik sayısı dağılımı. 2- Erke düzeylerinin eksicik vb. ile doldurumu.
- yığılım çözümlemesi** [Alm. *Besetzungsanalyse*] [Fr. *analyse de peuplement*] [İng. *population analysis*] [Jap. *bunshisu no bunseki*]: Özdecik yörüngeçleri bulunduktan sonra, eksicik dağılımını yörüngeçlerdeki ögeciksel katsayılar türünden veren cebirsel işlem.
- yitirgen** [Alm. *Spülmittel*] [Fr. *boueur, balayeur*] [İng. *scavenger*] [Jap. *hosyûzai*]: Özellikle zincirleme tepkimelerde, kökçeleri yitirip tepkime dışı ederek tepkime hızını düşüren özdek.
- yoğruk** [es. t. *plastik*] [Alm. *plastisch*] [Fr. *plastique*] [İng. *plastic*] [Jap. *purasutikku*]: Çekildikçe uzayan, kuvvet kalkınca eski durumuna dönmeyen özdek.
- yoğruklayıcı** [Alm. *Plastiziermittel*] [Fr. *plastifiant*] [İng. *plasticizer*] [Jap. *kasozai*]: Yoğrukların biçimlendirilmesinde kullanılan, yoğruluk özelliklerini etkileyen fitalatlar gibi kimyasal özdeklere verilen ad.
- yoğruluk** [Alm. *Plastischlichkeit*] [Fr. *plasticité*] [İng. *plasticity*] [Jap. *sosei*]: Kuvvet uygulandıkça uzayıp, kuvvet kalkınca eski durumuna dönmeme özelliği.
- yoğun** [Alm. *dicht, kompakt*] [Fr. *compact, dense*] [İng. *dense*] [Jap. *mitu-na*]: Özgül ağırlığı yüksek olan.
- yoğunluk** [Alm. *Dichte*] [Fr. *densité*] [İng. *density*] [Jap. *mitudo, nôdo*]: Birim oyluma düşen özdecik sayısı.
- yönelik bağdeğer** [Alm. *Valenzrichtung*] [Fr. *valence dirigée*] [İng. *directed valence*] [Jap. *hōkō-gensika*]: Kimyasal bağların, yalnız belirli doğrultularda kuvvetli olması.

yöney

yöney [es. t. vektör] [Alm. Vektor] [Fr. vecteur] [İng. vector] [Jap. bekutoru]:

1– Büyüklüğü ile yönü olan nicelik. 2– Daha genel anlamda: Doğrusal bileşme işlemi altında, kapalı, soyut bir matematik uzayını oluşturan öğelerden, matematik nesnelerden her biri.

yönlenim [Alm. Orientierung] [Fr., İng. orientation] [Jap. haikô]: Bir alanın etkisiyle, özdecik ya da yöneylerin belirli bir yöne doğru dizilmesi.

yörüngeç [Alm. Orbital] [Fr. orbitale] [İng. orbital] [Jap. kidô]: Tek eksiğin çekimler çevresinde bulunduğu yerlerin olasılıkları dağılımını, dolaylı olarak veren nicemsel dalga işlevi.

yuvar [Alm. Kugelchen] [Fr., İng. globe] [Jap. shôkyû]: Yuvarlak biçimde özdek parçası (örn. yağ yuvarı).

yuvarsıl [Alm. ballförmig] [Fr. globulaire] [İng. globular] [Jap. ryûqyô]: Yuvarlak biçimde özdek parçası özelliğinde olan (yuvarsıl önbesi özdecikleri vb.).

yük [es. t. şarj] [Alm. ladung] [Fr., İng. charge] [Jap. tyâzi, zyûden, denka, sôyaku]: Çevresinde kıvıl alan yaratan, artı ya da eksi alabilen temel tanecik özelliği, niceliği.

yük dağılımı [Alm. ladungsverteilung] [Fr. distribution de charge] [İng. charge distribution] [Jap. zyûden-bunpu]: Öğecik ya da özdecikteki eksi-ciklerin konum olasılıklarını veren işlev.

yükseltgenme [es. t. oksidasyon] [Alm. Oxydation] [Fr., İng. oxydation] [Jap. sanku]: Bir öğecik ya da özdecğin, eksicik vermesiyle görünür artı yükünü çoğaltması.

yükseltgenme-indirgenme [es. t. redoks] [Alm. Redox] [Fr., İng. redox] [Jap. sanku-kangen-shokubai]: Kimi özdeciklerin yükseltgenirken, kimilerinin dolayısıyla indirgenmesi olayları, tepkimeleri.

yükün [es. t. iyon] [Alm. Ion] [Fr., İng. ion] [Jap. ion]: Artı, eksi kıvıl yük gösteren öğecik ya da özdecik.

yükün çifti [Alm. Ionenpaar] [Fr. paire d'ions] [İng. ion pair] [Jap. ion-tui]: Çözelti içinde birbirini çekip birlikte giden, dolayısıyla daha düşük iletkenlik veren iki yükün.

yükün değiştirici dikeç [Alm. Ionaustauschersäule] [Fr. colonne d'échange d'ions] [İng. ion-exchange column] [Jap. ion-kokânkaramu]: İçinde bir çeşit reçine, çoğuz özdek bulunup, geçen sıvıdaki kimi yükünleri başkalarıyla değiştiren dikine aygıt.

yükün göçü [Alm. *Ionenwanderung*] [Fr. *migration d'ions*] [İng. *ion migration*] [Jap. *ion-no-idô*]: Kivülkesimde, yükünlerin kıvıluçlara doğru gitmesi.

yükünleşme [es. t. *iyonlaşma*] [Alm. *Ionisierung*] [Fr. *ionisation*] [İng. *ionization*] [Jap. *ionka*]: Özdeciklerin parçalanması, ögecik, özdecik topraklarına eksicik katılması ya da çıkarılmasıyla yükün oluşturulması.

yükünleşme gerilimi [Alm. *Ionisierungsspannung*] [Fr. *potential d'ionisation*] [İng. *ionization potential*] [Jap. *ionka potensharu*]: Ögecik ya da özdecikten bir eksicik çıkartmak için verilmesi gereken erke niceliği.

yükünsel [es. t. *iyonik*] [Alm. *ionen*] [Fr. *ionique*] [İng. *ionic*] [Jap. *ion*]: Yükünlerle ilgili.

yükünsel bağ [Alm. *Ionbindung, heteropolare Bindung, polare Bindung, Elektrovalenz*] [Fr. *liaison ionique, liaison hétéropolaire, liaison d'électrovalence*] [İng. *ionic bond*] [Jap. *ion-ketugô*]: İki ögecikten birinin eksicik verip, öbürünün almasıyla oluşan kimyasal bağ.

yükünsel boşalma [Alm. *ionen Ausladung*] [Fr. *décharge ionique*] [İng. *ionic discharge*] [Jap. *hōden*]: Gaz içinde yükünlerin oluşmasıyla kıvıl akımın geçivermesi olayı.

yükünsel boy etkisi [Alm. *Ionengrosse Effekt*] [Fr. *effet de taille ionique*] [İng. *ionic size effect*] [Jap. *ion no ôkisa no sa ni yoru kôka*]: Yükünlerin noktasal değil de belirli boylarda olmasından doğan etkiler.

yükünsel kırılca [Alm. *Ionenkristall*] [Fr. *cristal ionique*] [İng. *ionic crystal*] [Jap. *ion-kessyô*]: Artı ya da eksi karşıt yükünlerden oluşmuş kırılca.

yükünsel özgelik [Alm. *Ionencharakter*] [Fr. *caractère ionique*] [İng. *ionic character*] [Jap. *ion-sei*]: Bir kimyasal bağın ne ölçüde ortakbağ, ne ölçüde yükünsel bağ olduğunu belirtmeğe yarayan nicelik.

yükün toplasımı [Alm. *Ionenassoziation*] [Fr. *association d'ions*] [İng. *ion association*] [Jap. *ion-kyôsyû*]: Çözeltide karşıt yükünlerin birbirlerini çekerek daha topluca bulunmaları.

yükün verişimi [Alm. *Ionenaustausch*] [Fr. *échange d'ions*] [İng. *ion exchange*] [Jap. *ion-kôkan*]: Yükün değiştirici dikeçten geçen özdeğin yükünleri yerine başkalarının konulması. 2- Bu olaya dayanan denel yöntem.

yürür sınır yöntemi [Fr. *méthode de barrière mouvante*] [İng. *moving boundary method*] [Jap. *hikotei-kyôkai-hô*]: Karışmayan iki sıvı arasındaki

yüzergen

sınırın yürümesine bakılarak, yükünlerin hızlarını, iletkenliklerini ölçmeye yarayan yöntem.

yüzergen [es. t. *adsorban*] [Alm. *Adsorbens, Adsorptionsmittel*] [Fr. *adsorbant*] [İng. *adsorbent*] [Jap. *kyûtyakuzai*]: Yüzeyine özdecikleri çekip tutan, yüzerme eğilimi olan özdek.

yüzerik [Alm. *Adsorptiv, Adsorbant, adsorbierte Substanz*] [Fr. *Produit adsorbé*] [İng. *adsorbate*] [Jap. *kyûtyakusitu*]: Bir özdeğin yüzeyine, kimyasal ya da fiziksel kuvvetlerle tutunmuş özdecikler.

yüzerme [es. t. *adsorpsiyon*] [Alm. *Adsorption*] [Fr., İng. *adsorption*] [Jap. *kyûtyaku, kyushu*]: 1– Yüze, yüzeye soğurma. 2– Yabancı özdeciklerin, bir katı yüzeye kimyasal ya da fiziksel kuvvetlerle tutunup kalması.

yüzey gerilimi [Alm. *Oberflächenspannung*] [Fr. *tension superficielle*] [İng. *surface tension*] [Jap. *hyômen tyôryoku*]: İki evre arasında ya da bir evre ile boşay arasındaki yüzeyin, birim alan başına düşen özgür erkesi.

yüzey incekatı [Alm. *Oberflächenfilm*] [Fr. *trempe superficielle*] [İng. *surface film*] [Jap. *hyômen-sô*]: Bir özdek yüzeyini kaplayan çok ince yabancı özdek katmanı.

yüzü özekli küpsel [Alm. *flächenzentriert*] [Fr. *cube centré sur les surfaces*] [İng. *face centered cubic*] [Jap. *mensin-rippô-kôsi*]: Birim ögesi küpsel, küp yüzlerinin özeklerinde de birer özdecik bulunan kırılca türü.

Z

zincirleme tepkime [Alm. *Kettenreaktion*] [Fr. *réaction en chaîne*] [İng. *chain reaction*] [Jap. *rensa-hannô*]: Bir adımında çıkan ürünü, sonraki adımlarında gittikçe artıran tepkime türü.

KAYNAKÇA

- AKSOY, ÖMER ASİM - DİLÇİN, DEHRİ: *Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*, 8 cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları: 212, Ankara, 1963-1977.
- ARNDT, F.: *Kimya*, İstanbul, 1917.
- ARNDT, F.: *Organik Kimya*, İstanbul Üniversitesi, 1952.
- ATATÜRK, M. K.: *Geometri*, Milli Eğitim Basımevi, 1934.
- BARROW, G. M.: *Physical Chemistry in the Life Sciences*, McGraw-Hill Co., New York, 1974.
- BAYKUT, FİKRET: *Kromatografi*, İstanbul, 1964.
- CİN, Ş. RECAİ: *Kavramlar Dizini*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 326, Ankara, 1971.
- CLASON, W. E.: *Dictionary of Nuclear Science and Technology in Six Languages*, Elsevier Publishing Co., Amsterdam, 1958.
- DORIAN, A. F.: *Dictionary of Science and Technology*, Elsevier Publishing Co., Amsterdam, 1967.
- HATİBOĞLU, Prof. Dr. VECİHE: *Türkçenin Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 407, Ankara, 1964.
- İMER, Dr. KAMİLE: *Türkiye Türkçesinde Kökler*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 431, Ankara, 1976.
- IWASAKİ, T.-KAWAMURA, J.: *Kenkyuşa's New English-Japanese Dictionary*, Kenkyuşa Ltd., Tokyo, 1953.
- İZ, FAHİR: *İngilizce Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 332, Ankara, 1971.
- KIZILIRMAK, Prof. Dr. ABDULLAH: *Gökbilim Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu yayınları: 280, Ankara, 1969.
- MALLİN, A.: *Fizikte Meydanlar Nazariyası*, Özbekistan SSR Fanlar Akademiyası Neşriyyatı, Taşkent, 1969.
- MİLLER, R. A.: *Japanese and the Other Altaic Languages*, The University of Chicago Press, 1971.
- MCORE, W. J.: *Physical Chemistry*, Prentice-Hall Inc., New Jersey, 1972.

- ÖZDEMİR, EMİN: *Terim Hazırlama Kılavuzu*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 379, Ankara, 1973.
- PAMİR, Ord. Prof. Dr. HAMİT NAZİF - ÖZTUNALI, Doç. Dr. ÖNDER: *Yerbilim Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 320, Ankara, 1971.
- PATAİ, S.: *Glossary of Organic and Physical Organic Chemistry*, Interscience Publishing, New York, 1963.
- PATTERSON, A. M.: *A German – English Dictionary for Chemists*, J. Wiley Inc., New York/London, 1957.
- PERRY, J. H.: *Chemical Engineering Handbook*, Mc.Graw–Hill Co., New York, 1970.
- PÜSKÜLLÜOĞLU, ALİ: *Öz Türkçe Sözlük*, Genişletilmiş İkinci Basım, Bilgi Yayınları: 130, Ankara, 1971.
- REID, E. E.: *Chemistry Through the Language Barrier*, The Johns Hopkins Press, London, 1970.
- SARAÇ, TAHSİN: *Fransızca Türkçe Büyük Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 423, Ankara, 1976.
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Advances Chemical Physics*, Volume XIV, Page 237-282, 1969.
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Beam-Foil Spectroscopy. Topics in Current Physics*, Springer-Verlag, Heidelberg/Berlin, 1976.
- SİNANOĞLU, OKTAY – BRUECKNER, K. A.: *Three Approaches to Electron Correlation in Atoms*, Yale Press, New York/London, 1972.
- SİNANOĞLU, OKTAY – CONDON (Eds), E. U.: *New Directions in Atomic Physics I, II*, Yale Press, New York/London, 1973.
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Finding All Possible Mechanisms of a Given Type of Overall Reaction: The $A + B = C$ and the $A = B$ Overall Reaction Types*, Theo. Chim. Acta, 1978. (Çıkacak)
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Kimyasal Tepkime Örütleri Kırımı –Üç Adımlı İşlergeler*, Türk Kimya Dergisi III, s. 157, 1975; Chim Acta Turcica III, Intern. Ed., s. 155, İstanbul, 1975.
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Many Electron Theory of Atoms and Molecules*, Advances in Chemical Physics, Volume VI, s. 314–412, 1964.
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Mnogoelektronnaya Teoriya Atomov Molekul i İh Vzaimodeystiy*, Mir, Moskva, 1966.
- SİNANOĞLU, OKTAY: *Modern Ouantum Chemistry*, Acad. Press, New York, 1965.

- SİNANOĞLU, OKTAY: *Theory of Chemical Reaction Networks. All Possible Mechanisms or Synthetic Pathways with Given Number of Reaction Steps or Species*, J. A. Chem. Soc. 97, s. 2309, 1975.
- SOBECKA Z.: *Dictionary of Chemistry and Chemical Technology*, Pergamon Press, London /Frankfurt; Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa, 1966.
- TEKİN, Dr. ERDOĞAN: *Metalbilim İşlem Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 351, Ankara, 1972.
- TÜRK DİL KURUMU: *Derleme Sözlüğü*, 9 cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları: 211, Ankara, 1963-1977.
- TÜRK DİL KURUMU: *Orta Öğretim Terimleri Kılavuzu*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 218, Ankara, 1963.
- TÜRK DİL KURUMU, *Türkçe Sözlük*, Gözden Geçirilmiş Altıncı Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları: 403, Ankara, 1974.
- VRİES L. de: *Wörterbuch der Chemie und der Chemischen Verfahrenstechnik*, v. I, II, Academic Press, New York, 1970.
- VRİES L. de: *French-English Dictionary For Chemists*, J. J. Wiley Inc., New York/London, 1965.

Bilişim, Türkiye Bilişim Derneği Yayını, Ankara.

Elektrik Mühendisliği, Elektrik Mühendisleri Odası Yayını, Ankara.

Kimya Mühendisliği TMMOB, Kimya Mühendisleri Odası Yayın Organı, Ankara.

Kimya ve Sanayi Dergisi, Türk Kimya Derneği Yayını, İstanbul.

SİNANOĞLU, OKTAY: *Türkçe ile Japonca Arasında Üstünde Durulmayan Pek Çok Benzerlik Var*, Milliyet Sanat Dergisi: 239, Temmuz 1977.

SİNANOĞLU, OKTAY: *Yabancı Dil ve Türk Eğitim Dili*, Cumhuriyet Gazetesi, 19 Haziran 1974; Milliyet Gazetesi, 13 Temmuz 1974.

SİNANOĞLU, OKTAY: *Yüksek Öğretim ve Yabancı Dil Öğrenme*, Milliyet Gazetesi, 13 Mayıs 1976.

Spektroskopi Dergisi, Ege Üniversitesi Yayını, İzmir.

Theoretica Chimia Acta, Frankfurt/Main, Springer-Verlog.

Türk Kimya Dergisi / Chimia Acta Turcica, İstanbul Üniversitesi Kimya Fakültesi Yayını, İstanbul.

DİZİNLER

ESKİ TERİMLER DİZİNİ

A

absorban soğurgen
absorbsiyon soğurma
adiyabatik ıssız
adsorban yüzergen
adsorpsiyon yüzerme
akseleratör ivdirici
aktivasyon enerjisi etkinleşme enerjisi
aktivite etkinlik
amalgam cıvalı alaşım
analitik kimya çözümsel kimya
analiz çözümleme
anizotropik eşyönsüz
anot artıuç
antisimetrik tersbakışlıklı
anyon eksin
aparat ağıt
a priori önsel
asimetrik bakışsımsız
asimtot kavuşmaz
asimtotik kavuşmaz
asit ekşit
astrofizik gökfiziği
atom ögecik
atomizasyon ögecikleşme
averaj ortalama
azeotrop eşkaynar

B

baryon ağırıcık
billur kırılca

billuri kırılcal
biyofizik dirilfizik
biyokimya dirilkimya
biyopolimer dirilçoğuz

C

cihaz ağıt

D

data veri
dekompozisyon bozunma
detektör bulucu
deterjan arıtıcı
determinant belirtken
difraksiyon kırınım
difüzyon yayınım
dinamik devimbilim, devingen
dipol çiftuçay
dispersiyon serpinme, serpinti
distillasyon damıtma
distorsiyon yamultma
diyagram çizge

E

effüzyon sızınım
elastik esnek
elastikiyet esneklik
elektrifikasyon kıvıllandırma
elektriklendirmek kıvıllandırmak
elektrik yükü kıvıl yük
elektrod kıvıluc
elektrodinamik kıvıldevimbilim

elektrokimya kıvılkimya
elektrolit kıvılkesilgen
elektrolitik solüsyon kıvılkesim-
 sel çözelti
elektroliz kıvılkesim
elektromanyetik teori kıvılmık-
 natis kuramı
elektromanyetizm kıvılmık natislık
elektromotor kuvvet kıvıliter kuv-
 vet
elektron eksicik
elektronegativite eksişekerlik
elektrostatik kıvıldinimbilim
element öge
empirik deneyimsel
empirizm deneyimcilik
enerji erke
enerji transferi erke atlaması
enfraruj kızılaltı
enversiyon evrilme
enzim özgen

F

faz evre
faz diyagramı evre çizgesi
fenomen görüngü
flüoresan ışıdır
flüoresans ışıdırılık
fonksiyon işlev
formasyon oluşum
fotoliz ışılkesim
foton ışıncık
frekans sıklısayı
frekans standardı sıklısayı ölçünü

G

grafik çizit
grup öbek

H

hacim oylum

hal duru
halka dolam
halkalılar dolamlılar
hareket devinim
hareketli devingen
hesap sayav
hesaplama sayavlama
heterojen çoktürel
hidroliz suylakesim
homojen tektürel
homonükleer eşöğecikli

I

ihtimaliyet olasılık
indikatör göstergeç
indüklem ırgitim
indüklenme ırgitim
indüksiyon ırgitim
integral tümlev
interferometre girişimölçer
istatistik sayıtım
iyon yükün
iyonik yükünsel
iyonlaşma yükünleşme
izobar eşbasınç eğrisi
izokron eşoyulum eğrisi
izolant iletmez
izolatör yalıtkan
izomer eşiz
izomerizasyon eşizlenme
izoterm eşsıcaklık eğrisi
izotop yerdeş
izotropik eşyönlü

J

jiroskop düzdöner

K

kalite nitelik
kalorik ısııl

kalorimetre ısıölçer
kapasite sığa
karakteristik özgü, özgelik
katalitik tezgen
katalitik reaksiyon tezgenli tep-

kime

kataliz tezleştirme
katalizlemek tezgenlemek
katalizör tezgen
katot eksiuc
katyon artın
kinetik hızbilim
kinetik enerji devimsel erke
kinetik teori devimsel kuram
kohezyon içyapışkanlık
kolon dikeç, dıksıra
kompleks karmaşık
kompozisyon bileşim
komütatör öndeç
kondüktör iletken
konfigürasyon konbiçim
konformasyon konoluşum
konsantrasyon derişiklik
konsantre derişik
konservasyon sakınım
kontrol denetim
konversiyon çevirtim
koordinat konsayı
koordinat sistemi katsayı dizgesi
korelasyon enerjisi kaçınım erkesi
kozmik ışınlar evren ışınları
kozmik şualar evren ışınları
kristal kırılca
kristalin kırılcal
kromatograf katmanyazar, renk-
seyici
kromatografi renkseme
kromofor renkveren
kutupölçer ucayölçer
kuvantum nicem

L

limit erey
lineer molekül doğrusal özdecik
lokalizasyon yerseme

M

madde özdek
manyetik mıknatıssal
manyetik rezonans mıknatıssal
yankılaşım
manyetizm mıknatıslık
makromolekül iriözdecik
makroskopik iriölçekte
maksimum doruk
matris dizey
mayaözü özgen
mekanik düzenek
menzil gidim
merkezçek kuvveti özekçek kuv-
veti
metabolik özüştürül
mikroskopik ufakölçekte
minimum oyluk
model taslam
molallık özdemsellik
molarlık özdemlilik
moleküler grup özdecik topağı
molekül özdecik
moment kolcuk
monomer tekiz
monopol tekucay

N

nazari kimya kuramsal kimya
nötr ılın
nötralize etme ılınlama
nötron ılıncık
nötür ılın
nötürleştirme ılınlama
nükleer çekinsel

**nükleik asit göze çekirdeği ek-
şiti**
nükleon çekincik

O

oksidasyon yükseltgenme
osilatör titreşir
ozmoz geçişmez

P

**paralel reaksiyonlar koşut tep-
kimeler**
paramanyetizm dizilmıknatıslık
parametre değıştirgen
parite eşlem
parkur gidimizi
piroliz ısılkesim
plastik yoğruk
polarimetre ucayölçer
polarite ucaylık
polarizasyon ucaylanma
polarizör ucaylayıcı
polimer çoğuz
polimerizasyon çoğuzlaşma
popülasyon yığılım
potansiyel gerilim
potansiyometre gerilimölçer
pozisyon konum
pozitron artıcık
program çizeylem
protein önbesi
proton önelcik

R

radikal kökçe
 radyasyon ışıınım
 radyasyon kimyası ışıınım kimyası
 radyoaktif ışıınetkin
 radyoaktivite ışıınetkinlik
 reaksiyon tepkime

reaktif ayıraç, tepkin
reaktör tepkir
redoks yükseltgenme – indirgenme
redüksiyon indirgenme
rezistans direnç
rezonans yankılaşıım

S

sabit dursayı
saf arı
santrifüjleme özekkaçlama
sembol simge
sentez bireşim
separatör ayırıcı
sıra yansıra
simetri bakışım
simetrik bakışım
simetrikleştirme bakışım
sistem dizge
solubilitate çözünürlük
solüsyon çözelti
solvent çözgen
spektrograf izgeçizer
spektroskop izgeölçer
spektroskopisi izgebilim
standart ölçün
statik dinimbilim
süblimasyon ağınma
süspansiyon asılıtı

Ş

şarj yük
şua ışın

T

tayf izge
tayfçizer izgeçizer
tayfölçer izgeölçer
tayfölcüm izgebilim

tazyik basınç
tecrübe deney
tecrübi deneysel
temperatür sıcaklık
temsil görünye
tensör gerey
teorik kimya kuramsal kimya
termal ısı
termal enerji ısı erke
termik ısı
termodinamik ısıdevimbilim
termokimya ısılkimya
termometri sıcaklıkölçüm
termopil ısıpil
topoloji ilinge
transfer aktarım

transformasyon dönüştürüm
transformatör dönüştürücü
translasyon öteleme, ötelenme

Ü

ültraviyole morötesi
üstmerkezkaç üstözekkaç

V

vakum boşay
vasıf nitelik
vektör yöney
vibrasyon titreşim
viskozite ağdalık

Z

zıtmadde karşıt özdek

ALMANCA DİZİN

A

abgeschlossene Schale kapalı kabuk
abgeschlossenes System kapalı diz-
ge
Abkühlung soğutma
Ablöschung dindirme
Absättigbarkeit der Valeuer de-
ger doyması
Abscheider tuzak
Abschirmung örtme
Abschirmungskonstante örtme
katsayısı
absolute Temperatur salt sıcak-
lık
Absorbens soğurgen
Absorption soğurma
Absorptionsmittel soğurgen
Abstossung itim
Abstumpfen ılınlama
Abteilung bölmeleme
Abweichung değişme
Abzweigungsverhältnis dallanma
oranı
Accelerator ivdirici
Additionreaktion ekleme tepkimesi
Additivität toplanırlık
Additivität paarweise ikişerli top-
lanırlık
adiabatische ıssız
adjungierte eklenik
Adsorbant yüzerik
Adsorbens yüzergen

adsorbierte Substanz yüzerik
Adsorption yüzerme
Adsorptionsmittel yüzergen
Adsorptiv yüzerik
Affinität ilginlik
Aggregat toplak
Ähnlichkeitstransformation ben-
zerlik dönüşümü
aktive Lage etkin nokta
aktivieren erkelendirmek
Aktivierungsenergie etkinleşme
erkesi
Aktivität etkinlik
Aktivitätskoeffizient etkinlik kat-
sayısı
Amalgam cıvalı alaşım
Amplitude genlik
Amplitude einer Welle dalga gen-
liği
Analyse çözümleme
Analysen-waage çözünsel tartaç
analytische Chemie çözünsel kim-
ya
angeregter Zustand uyarık duru
anhaftend yapışkan
anharmonische Vibration uyum-
suz titreşim
Anion eksin
anisotrop eşyönsüz
Anode artıuç
Anregung uyarma
Anstrebekraft özekçek kuvveti
antibindendes bağönler

antibindendes (lockerndes) Orbital bağönlör yörüngeç
Antiproton karşıt önelcik
Antistoff karşıt özdek
antisymmetrisch tersbakışimli
Anzeiger göstergeç
anziehend çekici
Anziehung çekim
Apparat aygıt
a priori önsel
äquivalentes Orbital eşdeğer yörüngeçler
aromatische Verbindung kokunuk bileşik
Aromatizität kokunukluk
Assoziation toplaiım
Astrophysik gökfiziğı
asymmetrisch bakışimsız
Asymptote kavuşmaz
asymptotisch kavuşmaz
Athylenbindung çift bağ
Atom ögecik
Atombau ögecik yapısı
Atomeinheit ögeciksel birimler
atomische Term Multiplet ögecik izgeterim değlerleri
Atomisierungswärme ögecikleşme ısısı
Atomkerndichte çekincik yoğunluğu
Atomkernspaltung çekin kopması
Atomofen tepkir
Attraktion çekim
ätzen oymak
Aufbau katyapı, yapı
Aufbaupaar çift katyapı
Aufbau Prinzip katyapı ilkesi
Auffangen kesi
aauflösen çözmek
Aufspaltung yarılım
aufzeichnen çizgelemek

Ausdehnbarkeit genleşme kat-sayısı, genleşirlik
Ausdehnung uzam
Ausgiebigkeit bolluk
Ausgiessung sızınım
Ausleser ayırıcı
Aussalzen tuz atma
ausschiessenen Volumen katılmaz oylum
auseinandergehende Reihen ıraksak dizi
aussenden salmak
Austausch verişim
Austauschfähigkeit verişim
Austausch-Integral verişim tümlevi
Austauschreaktion verişimli tepkime
Auswahlregeln seçme kuralları
Auswechslung öndeleme
Autokatalyse öztezleştirme
azeotrop eşkaynar

B

Bahn Bohr yörüngesi
ballförmig yuvarsıl
Bandenspektrum şerit izge
Band Theorie der Metalle metal şerit kuramı
Barn barın
Baryon ağırıcık
bedingt Wahrscheinlichkeit koşullu olasılık
Beförderung aşırtma
Beschleunigung aşırtma
Beschleuniger ivdirici
Besetzung yığılım
Besetzungsanalyse yığılım çözümlemesi
Beständigkeit kalımlılık
Bestandteil bileşen, bileşken

Bestimmungsgrösse belirtken
Betriebseinheit birim işlemler
Beweglichkeit giderlik
Bewegung devinim
Bewegungsenergie devimsel erke
Bewegungsgrösse devinirlik
Bildung oluşum
Bildungswärme oluşum ısısı
bimoleküler ikiözdecikli
binars System iki bileşkenli dizge
bindendes Orbital bağlar yörüngeç
Bindung bağ, bileşik, bağlam, bağlar, bağlanma
Bindung Ordnung bağ düzesi
Bindungsenergie bağ erkesi, bağlam erkesi
Bindungsfrequenz bağ titreşim sayıları
Biochemie dirillkimya
Biophysik dirilfizik
Biopolymere dirilçoğuz
Blasenkanmer kabarcık odası
Blitzlicht-Photolyse parlamalı ışıkesim
Boltzmannsche Faktor Boltzman etkeni
Bombenkalorimeter patlarlı ısıölçer
bra arday
Bremsstoff ılımlayıcı
brutto Ladung kaba yük
Bündel Folie Spektroskopie ışın yaprak izgeölçümü

C

Charge kıvıl yük
Chemie der hochangeregten Atome kızgın öğecek kimyası
Chemie radioaktiver Stoffe ışın etkin kimya

chemische Adsorption kimyasal yüzmer
chemische Kinetik kimyasal hız bilim
Chemischenetz kimyasal örüt
chemisches Element kimyasal öğe
chemisches Potential kimyasal gerilim
chemische Synthese kimyasal bireşim
chemische Verbindung kimyasal bileşme
chemische Verschiebung kimyasal kayım
chemische Zusammensetzung kimyasal bileşim
Chemolumineszenz kimyasal ışıldama
Chemosorption kimyasal yüzmer
Chromatograph katmanyazar, renkseyici
Chromatographie renkseme
chromatographische Säule renkseme dikeci
Chromophor renkveren
cis-isomer yandaş eşiz
Coulomb Integral Kulomb tümlevi
Cyclischenmolekül dolamlılar

D

Dampfung sönüm
Darstellung görünge
Date veri
Degeneration çakışma
Denaturierung denşirme
Dendrit ağaçsı
Derivat türev
Der zweite Hauptsatz der Wärmelehre ikinci ısıdevimbilim yasası

Desoxydation indirgenme
Destillation damıtma
Destillation Kolonne damıtma di-
 keci
Detektor bulucu
Detergent arıtıcı
Determinante belirtken
Diagonalisation köşegenleştirme
Diagramm çizge
dicht yoğun
Dichte yoğunluk
dichte Packung sıkışık doldurma
Dichtung doldurma
Differentialgleichung türevsel
 denklem
Diffraction kırınım
Diffusion yayılım
Dipol çiftüçay
dipolare Verbindung ucaysal bağ
Dipolorientierung çiftüçay yön-
 lenimi
Dipolstrahlung uçay ışınımı
direktes Produkt dolaysız çarpım
Dispersionskraft serpinme kuvveti
Dissoziation ayrışma
Dissoziationswärme ayrışma ısısı
Doppelbindung çift bağ
Doppelschicht çift katman
Doppelt ikizüçay
Doppler - Verbreiterung Dopler
 enlenmesi
Drehimpuls açısai devinirlik
Dreifachbindung üçlü bağ
Druck basınç
Druckverbreiterung basınç en-
 lendirmesi
Dublett çiftli
Durchflussreaktor akışlı tepkir
durchlässig geçirgen
Durchlässigkeit geçirgenlik

Durchschnittsaktivität ortalama et-
 kinlik
Durchtränkung emdirme
Düsenzufluss oksu akış
Dynamik devimbilim
dynamisch devingen

E

Ebene der Reflektion yansıma
 düzlemi
Eigenfunktion özgün işlev
Eigenschaft özellik
eigentlich özgü
Eigentümlichkeit özgelik
Eigenvektor özgün yöney
Eigenwert özgün değer
Eigenzustand özgün duru
einsetzen oymak
einfache Bindung tek bağ
Einheitsoperator birim işler
einmolekular teközdeciksel
einsames (freies) Elektronenpaar
 yalın çift
einwertige Funktion tek değer
 işlev
ekliptische Konformation tutul-
 malı konoluşum
elastisch esnek
Elastizität esneklik
elektrifizieren kıvılandırma
elektrisch Beschickung kıvıl yük
elektrisches Feld kıvıl alan
elektrische Ström kıvıl akım
elektrische Verschiebung kıvıl
 kaydırım
Elektrisierung kıvıllandırma
Elektrizität kıvıllık
Elektroaffinität eksicik çekerliği
Elektrochemie kıvılkimya
Elektrode kıvıluç
Elektrodynamik kıvıldevimbilim

elektrolyse kıvılcık
Elektrolyt kıvılcık
Elektrolytlösungen kıvılcıksız
 çözelti
Elektromagnetische Theorie
 kıvılcık kuramı
Elektromagnetismus kıvılcık-
 natılık
elektromotorische Kraft kıvılcık
 kuvvet
Elektron eksik
Elektronegativität eksiklik
Elektronenaffinität eksik çek-
 liği
Elektronenbeugung eksik kır-
 nımı
elektrophil eksik
Elektrostatik kıvılcık bilim
Element öge
elementarischen Stufen öge a-
 dımlar
Elementarteilchen temel tanecik
Elementarzelle birim gözcük
Emissionsfähigkeit salarlık
Emissionsspektrum salım izgesi
Emissionsvermögen salarlık
emittieren salmak
empirisch deneyimsel
Empirismus deneyimcilik
Energie erke
Energie Spalt erke aralığı
Energiüberleitung erke atlaması
Energie Verteilung erke dağılımı
entarted Zustand çakışık duru
Entartung çakışma, çakışıklık
Enthalpie yığa
Entropie dağı
Entweichend Tendenz kaçma
 eğilimi
Entzichungsreaktion sökücü tep-
 kime

Enzym özgen
enzymatisch özgenli
erganzen tümlevini almak
Erhaltung sakınım
Erhaltungskraft sakınım kuvvet
Erscheinung görüngü
Erstarrungskurve sıvıcıl eğri
Erwartungswert beklenen değer
Exciton uyarıcı
Experiment deney
experimentell deneysel
extensive Eigenschaft uzamsal ö-
 zellik
Extinktion sönüm
Extinktionskoeffizient sönüm kat-
 sayısı

F

faden Molekül doğrusal özdecik
faulig itişli
Fehler denel yanılğı
Feinstruktur ince yapı
Feldemission alan salımı
Feld Theorie alanlar kuramı
Fermihöhe Fermi düzeyi
Ferromagnetismus demirmıknatıs-
 lık
feste Phase katı evre
Festigkeit yeğlik
flächenzentriert yüzü özekli küp-
 sel
Flüchtigkeit kaçarlık
Fluglinie gidimizi
Fluidum akışkan
Fluoreszenz ışınırılık
Fluoreszenzlöschung ışınırılık din-
 dirmesi
fluoreszieren ışımak
fluoreszierend ışınır
Fluss akı
flüssige Phase sıvı evre

Flüssigkeit akışkan
Flüssigkeitsgrad ağdalık
Folgereaktion sıralı tepkimeler
Förderung taşınım
Formfaktor biçim katsayısı
Fraktionieren kesimleme
fraktionierte Destillation kesimli damıtma
freie Enthalpie özgür erke
freies Radikal özgür kökçe
freisystem açık dizge
frei Volumen boş oylum
Frequenz-Standard sıklığı ölçünü
Frequenz sıklığı
Fülle bolluk
Funkeninduktor irgitim sarmalı
Funktion işlev

G

Galvanomagnetismus kıvılcıkna-tıslık
Gas Dynamik gaz devimbilimi
Gefälle eğim
Gefüge yapı
gegenseitige Ziehlkraft çekişim
Gegenwirkend tepkin
gekoppelte Reaktionen bağlaşıktepkimeler
Gelöste çözünük
Gemisch karışım
geometrischer Isomerie geometrik eşiz
gerader Parität çift eşlem
Gesamtreaktion görünen tepkime
geschlossenes System açık dizge
Geschwindigkeit hız, hız yöneyi
Geschwindigkeitskonstante hız katsayısı
Gesenkhohlraum kovuk
Gesetz der Konstanten Proportionen kesin orantılar yasası

Gesetz der Massenwirkung kütle etki yasası
Gesetz der multiplen Proportionen katlı orantılar yasası
Gesetz der vielfachen Mengenverhältnisse katlı orantılar yasası
Gesetz von der Erhaltung sakınım yasası
Gestaltung konoluşum
G-Faktor g-katsayısı
Gitter örgü
Gittereinheit birim gözcük
Gleichgewicht denge
Gleichgewicht Zustandgleichung denge duru denklemi
Gleichverteilung eşbölüm
Gleichverteilung der Energie erke eşbölümü
Gleitebene kayma düzlemi
Gleitfläche kayma düzlemi
Gradient düşüm
grand kanonischen Aggregat kocaya yasal toplak
grantatism yerçekimsel
Graphik çizit
Graphik Theorie çizit kuramı
graphisch darstellen çizgelemek
Grenze erey
Grundvorgangen birim süreçler
Grundzustand taban duru
Gruppe öbek
gunstige Quantenzahl geçerli nicem sayısı
gyromagnetisches Verhältnis dönermıknatıslık oranı
Gyroskop düzdöner

H

Halbdurchlässige yarıgeçirgen
Halbelement yarım göze

halbempirisch yarıdenemsel
Halbleiter yarıiletken
halbpolare Bindung noktabağ
Halbwertszeit yarıyaşam
Häufigkeit bolluk
Hauptquanten­zahl ana nicem sayısı
Hebel Regel kaldıraç kuralı
Heizöl yağyakıt
Hemmung engelleme
Hemmstoff engelleyici
Herkunft başnokta
heruntermischen seyreltmek
Hervorbringen verimlilik
heterogen çoktörel
heterogene Katalyse çoktörel tez­lendirme
Heteronuklear değişik ögecikli
heteropolare Bindung yükünel bağ
hexagonal dichteste kugel Pac­kung altıgenli sık doldurma
Hochfrequenzgenerator tirtreşir
Höhenstrahlen evren ışınları
Hohlraumstrahlung karagövde ışı­şınımlı
homogen tektörel
Homogenisieren tektörelleme
Homonuklear eşögecikli
Homöopolare Bindung ortak bağ
Hybridbahnen kırma yörüngeç
hybridisierung katışıklama
Hybridorbitale kırma yörüngeç
hydrhältig Elektronen su kaplı eksicik
Hydrolyse suylakesim
Hyperfeinstruktur en altyapı
i
ideale Lösung ölköl çözelti
ideales Gas ölköl gaz
identifizieren özdeşlemek

Identität özdeşlik
Impragnierung emdirme
Impuls devinirlik
Impulsübertragung devinirlik ak­tarımı
Indikator göstergeç
Induktion ırgitim
Induktionsrolle ırgitim sarmalı
induktionsspule ırgitim sarmalı
induzierte Emission uyartılı salma
Infrarot kızılaltı
Inhibition engelleme
Inhibitor engelleyici
Inendruck içbasınç
innere Rotation içdönme
innere Umlagerung iççevirtim
innermolekularkräfte özdecikçi kuvvet
instable stationär Zustand tutun­maz duru
Integral tümlev
Integraltransform tümlev dönüş­ke
Integrationsfaktor tümleme kat­sayısı
integrierte tüm­lenik
Intensität yeğinlik
intensive Eigenschaft yeğinsel ö­zellik
Interferometer girişimölçer
Interferenz girişim
Inversion evrilme
Ion yükün
Ionaustauschersäule yükün değış­tirici dikeç
Ionbindung yükünel bağ
ionen yükünel
Ionenassoziation yükün toplasımlı
ionen Ausladung yükünel boşalma
Ionaustausch yükün verişimi
Ionencharakter yükünel özgelik

Ionengrosse Effekt yükünel boy etkisi
Ionenkristall yükünel kırılca
Ionenpaar yükün çifti
Ionenwanderung yükün göçü
Ionisierungsspannung yükünelşme gerilimi
Isobar eşbasınç eğrisi
Isochrone eşoylum eğrisi
isoelektronische Reihenfolge eş eksicikli dizi
Isolator yalıtkan
isolierten System yalıtık dizge
isomer eşiz
isomerisation eşizlenme
Isomerisierung eşizlenme
Isotherme eşsıcaklık eğrisi
Isotop yerdeş
Isotopentrennung yerdeş ayırımı
isotopen Substitutierung yerdeş ornatımı
Isotopenverschiebung yerdeşsel kayım
isotrop eşyönlü
isotropisch eşyönlü

K

Kalorimeter ısıölçer
kalorisch ısılı
kanonische konjugierte Variab. le yasal eşlenik değışken
kanonischen Aggregat yasal toplak
Kapazität sıgalk
Kapazität sıga
katalizieren tezgenlemek
Katalysator tezgen
Katalysatorvergiftung tezgen ağılanması
Katalyse tezleştirme
Katalytisch tezgenel

Katalytische Reaktion tezgenli tepkime
Katalytisches krackverfahren tezgenli kırma
Kathode ekşiuç
Kation artın
Keimkristallbildung çekirdeklenme
Kernziffer kot
Kern çekin, çekinsel, çekirdek, dolam
Kernabstand çekinlerarası uzaklık
Kernfusion çekin kaynaşması
Kernreaktion çekinsel tepkime
Kernreaktor çekinsel tepkir
Kernspaltung çekin kopması
Kernspin çekin dönüşü
Kernverschmelzung çekin kaynaşması
Ket öney
Kettenreaktion zincirleme tepkime
Kinetik hızbilim
kinetische Energie devimsel erke
kinetische Gastheorie gaz hızbilimi
kinetische Theorie devimsel kuram
Klebenmittel yapıştırıcı
klebrig yapışkan
Klebstoff yapıştırıcı
Klemme bağlam
Knoten boğum
Kochpunkt kaynama noktası
kohärentes Licht eşevreli ışık
kohäsion içyapışkanlık
Kollektivmodell topluca taslamı
Kollision çarpışma
Kolonne dikeç
Kolonne (Gangstein, Gangart, Matrise) dıksıra
Kömmutator öndeç

kommutieren öndeleme, önde-
meli
kompakt yoğun
komplex karmaşık
Komplezzahl Feld karmaşık sayı-
lar alanı
Komplexverbindung konmalı bi-
leşik
Komponente bileşen, bileşken
Kompressibilitätsfaktor sıkıştırıl-
ma katsayısı
Konfiguration konbiçim
Konfigurationsintegrale konbi-
çim tümlevi
Konfigurationswechselwirkung
konbiçim etkileşimi
konjugierte Zahl eşlenik sayı
Konstante dursayı
Konstitutionsisomer yapısal eşiz
Kontakwinkel değme açısı
kontinuerliche Funktion sürekli
işlev
Kontinuum sürem
kontrolle denetim
Kontrollverfahren denet işlem
konvergente Reihe yakınsak dizi
Konversion çevirtim
Konzentration derişiklik
konzentrierte derişik
Koordinate konsayı
Koordinatensystem konsayı dizgesi
Koordinationsverbindung konma-
lı bileşik
Koordinative noktabağ
Körper tanecik
Korrelationsenergie kaçınım er-
kesi
kovalent Bindung ortak bağ
Kovariante eşdönüşür
Kraftkonstante kuvvet katsayısı
Kreisel düzdöner

Kreisfrequenz açısal hız
Kreisprozess çevrimsel süreç
Kristall kırılca
Kristallbaufehler kırılca gediği
Kristallfeld kırılcal alan
kristalline kırılcal
kristalline Bindung kırılca bağ
Kristallographie kırılca yazım
kristallographische kırılca yazımsal
kritische Temperatur bunalgı sı-
caklığı
Kügelchen yuvar
Kugelkoordinaten küresel kon-
sayılar
Kühlung soğutma
künstliche Radioaktivität yapay
ışın etkinlik

L

Ladung yük
Ladungsverteilung yük dağılımı
laminare Strömung katmanlı akış
latente Wärme gizli ısı
Leiter iletken
Leitung iletkenlik
leuchten ışıldama
leuchtend ışıldar
Lichtabsorption ışık soğurması
lichtelektrische Leitfähigkeit ışı-
letkenlik
lichtelektrischer Effekt ışınkırıl-
etki
Lichtpolarisation ışık ucaylanması
Lichtstruung ışık serpinmesi
linear Beschleunigung uzun ivdirir-
ci
linear Kombination doğrusal bi-
leşim
linear Mannigfach doğrusal büküm
linear Molekül doğrusal özdecik
linear Moment doğrusal devi-
nirlik

Linienbreite çizgi eni
Liqand değeç
Liquidus-Kurve sıvıclı eğri
lokal Feld yerel alan
lokalisiert yersenik
lokalisierte Orbital yersenik yö-
 rüngeç
Lokalisierung yerseme
Lösbarkeit çözünürlük
Löschen dindirme
Lösemittel çözgen
löslich çözünür
Löslichkeit çözünürlük
Löslichkeitskonstante çözünürlük
 çarpımı
Löslichkeitsprodukt çözünürlük
 çarpımı
Lösung çözelti, çözünme
Lösungsmittel çözgen
LS-Kupplung LS-bağlaşımı
lumineszieren ışıldama
lumineszierend ışıldar

M

magnetischen Resonanz mik-
 natıssal yankılaşım
magnetische Quantenzahl mik-
 natıssal nicem sayısı
magnetisches miknatıssal
magnetisches Moment miknatıssal
 kolcuğu
Magnetismus miknatıssal
Magneton miknatın
Makromolekül iriözdecik
makroskopisch iriölçekle
Masse kütle
Massendefekt kütle eksikliği
Massenspektrograph kütle izge-
 ölçeri
Massenspektrum kütle izgesi

Massenwirkungsgesetz kütle etki
 yasası
Massstab ölçek
Matrize dizey
Matrize Kolonne dizey dıksırası
Maximum doruk
Mechanik düzenek
Mechanismus işlerge
mehrelektronen Theorie çokek-
 sicikli yapılar kuramı
Meson ortacık
Messzeiger göstergeç
metabolisch özüştürül
metastabiler Zustand arakalımlı
 duru
mikrokanonischen Aggregat kü-
 çükyasal toplak
mikroskopisch ufakölçekle
**mikroskopische Oberflächens-
 pannung** ufakölçekle yüzey
 gerilimi
Mikrowellen Spektrum ufakdalga
 izgesi
Minimum oyluk
Mischpolymer eşçoğuz
Mischung karışım
Mischungsenthalpie karışma yığa-
 sı
Mittellinie ortaç
Mittelwert ortalama
mittlere freie Weglänge ortalama
 gidim
Modell taslam
M.O. Korrelationsdiagramm özdecik
 yörungeçleri ilinti çizgesi
Mol özdem
molale Lösung özdemsel çözelti
Molalität özdemsellik
molare Lösung özdemli çözelti
Molarität özdemlilik

Molekül özdecik
Molekularen Gruppe özdecik to-
 pağı
Molekularen Verbindung özde-
 cik toplasımlı
Molekularität özdeciksellik
Molekülaufbau özdeciksel yapı
Molekülverband özdeciksel yapı
Molenbruch özdem oranı
Moment kolcuk
Monochromator renkseçer
Monomer tekiz
monomolekular teközdeciksel
monomolekulare Reaktion tek-
 özdecikli tepkime
monomolekulare Schicht tekkat-
 man
Monopol tekucay
Multipllett çokkatlı
Multiplizität çokkatlılık
Muster taslam

N

Nachgeben verimlilik
Nachprüfung denetim
Näherung yaklaştırmı
Nebekammer sis odası
negatives Ion eksin
Neigung eğim
Nettoiadung ince yük
neutral ılın
Neutralisation ılınlama
Neutron ılıncık
Neutroneneinfang ılıncık kapma
nichtbindendes Orbital bağlamaz
 yörüngeç
nichtkohärentes Licht eşevresiz ışık
Nichtleiter iletmez
nichtlineare Moleküle eğri özde-
 cik

nichtlokalisierte Orbital yaygın
 yörüngeç
Nichtlokalisierung yersizleştirme
nichtstochiometrische Verbin-
dungen tamkatsız bileşikler
nichtumkehrbarer Prozess ter-
 sinmez işlem
niederdrücken des Gefrierpunk-
tes donma noktası alçalımı
Niederschlag çökelek, tortu
niederschlagen çökeltme
Niveau düzey
nonvarian değişmez
Normalschwingungen düzgü kip-
 ler
Normalzustand ölçün duru
Nuklear magnetischen Resonanz
 çekinsel mıknatıslı yankılaşımlı
Nukleinsäure göze çekirdeği ekşiti
Nukleinsäuren çekirdek ekşiti
Nukleon çekincik
nukleophil artıcıl
Nuklid çekin
Nullpunkt başnokta

O

oberer Heizwert yanma ısısı
Oberflächenfilm yüzey incekatı
Oberflächenstpannung yüzey geri-
 limi
Oberschwingung uyumlu titreşim
öffene Schale sekizyüzsel yörün-
 geç
öffene System açık dizge
Oktaedrischen Bahn açık kabuk
Oktapol sekizucay
Oktettregel sekizli kuralı
Operator işler
Orbital yörüngeç
Ordnung düze
Orientierung yönelim

Orthogonalität dikeylik
örtlich yerel
Osmose geçişme
Oszillator titreşir
Oszillatorstärke titreşirgücü
Oxydation yükseltgenme

P

Packung doldurma
parallel Reaktionen koşut tepkimeler
Paramagnetismus dizilmıknatıslık
Parameter değıştirgen
Parität eşlem
Parität Konservierung eşlem sakınımı
partial Differentialgleichung tikel türevsel denklem
Partialdruck tikel basınç
partielle Derivat tikel türev
Pauli-Verbot Pauli dışarlama ilkesi
periodisches System çevrimsel çizelge
Permutationgruppe değış tokuş öbeğı
Permutierung değış tokuşlama
perpetuum Mobile durmaz devinim
Phänomen görüngü
Phase evre
Phase einer Welle dalga evresi
Phasendiagramm evre çizgesi
Phasenübergang evre geçişı
Phasenumwandlung evre geçişı
Phonon titircik
Phosphoreszenz fosforlanma
Photochemie ışıkımya
photochemische Sensibilisierung ışılduygunlaştırma
Photoeffekt ışınkıvıl etki

photoelektrischer Effekt ışınkıvıl etki
Photoelektron Spektroskopie ışıleksicik izgeölçümü
Photoionisierung ışılyükünleşme
Photoleitfähigkeit ışıliiletkenlik
Photolyse ışılkесim
Photon ışıncık
physikalische Chemie fiziksel kimya
Plancksche Konstante Planck kat-sayısı
plastisch yağruk
Plastischlichkeit yağrukluک
Plastiziermittel yağruklayıcı
Pol ucay
polare Verbindung ucaysal bağ
Polarimeter ucayölçer
Polarisation ucaylanma
Polarisationsprisma ucaylayıcı
Polarisator ucaylayıcı
Polarisierbarkeit ucaylaşırlık
Polarität ucaylık
Polarkoordinate ucaysal konsayı
polaroid ucaysı
Polymer Gestaltung çoğuz kon-biçimi
Polymer çoğuz
Polymerisat çoğuz
Polymerisation çoğuzlaşma
Polymorphismus çokbiçimlilik
Polynukleotide çekirdek ekşıti
Polyzyklisch çokdolamlılar
Population yığılım
porig gözeli
Poros süngerimsi
positiver Katalysator tezgen
positives Elektron artıcık
positives Ion artın
Positron artıcık
Potential gerilim

Potentiometre gerilimölçer
prädissoziation önayırma
präessieren yalpalanma
Präzession yalpa
Prellklotz geritepme
Probe örnek
Probenahme örnekleme
Programmierung çizeyleme
Projektionsoperator izdüşüm işleri
Proteine önbesi
Proton önelcik
Punktgruppen nokta öbekleri
Pyrolyse ısılkesim

Q

Quadrupol dörtucay
Qualität nitelik
Quantelung nicemleme
quanten Bedienungsmann nicem-
 sel işler
Quantenzahl nicem sayısı
Quantenzustand nicem durusu
quantische Kontinuum nicemsel
 sürem
Quantisierung nicemleme
Quantum nicem
Quecksilbertrofelektrode damlar
 cıva kıvılcucu
Querschnitt kesit alan

R

Radialgeschwindigkeit yarıçapsal
 hız
radial Verteilungsfunktion yarı-
 çapsal dağılım işlevi
Radikal kökçe
radioaktiv ışınetkin
Radioaktivität ışınetkinlik
Radiochemie ışınetkin kimyası
Radioindikator ışınetkin izleyici,
 izleyici

Rampe eğim
Raurngruppe uzay öbekleri
Rauminhalt oylum
raumzentrierte kübische Gitter
 içözekli küpsel yapı
Reagens ayıraç
Reaktant tepken
Reaktion tepkime
Reaktionsknäuel etkinleşmiş kar-
 maşık
Reaktionsmechanismus tepkime
 işlergesi
Reaktionsordnung tepkime düzesi
Reaktor tepkir
Rechteckigkeit dikeylik
Redox yükseltgenme - indirgenme
Reduktion indirgenme
Reduzierte Masse karşı kütle
reduzierte Volumen indirgenmiş
 kütle, indirgenmiş oylum
reduzierte Temperatur indirgen-
 miş sıcaklık
reelle Zahl gerçek sayı alanı
Regelverfahren denet işlem
Regelwidrigkeit uymazlık
Reichnerprogramm çizeylem
Reichweite gidim
Reihenfolge düze
rein arı
Reinigung arıtma
Reiz uyarı
Relativitätstheorie bağıllık kura-
 mı
Relaxionsphänomenen gevşeme o-
 layları
Relaxionsverfahren gevşeme olay-
 ları
Resonanz yankılaşım
Reversibilität tersinirlik
Ringmolekül dolamlılar

Rohrverzweigung büküm
Rotationsspektrum dönel dizge
Rückführung geriverme
Rückkupplung geriverme
Rückprall geritepme
Rückstoss (nuklear) geritepme
Ruhemasse duruk kütle

S

Säkular determinante kök belirt-
keni
Satz küme
säure ekşit
Schablone taslam
Schale kabuk
Schalenmodell kabuklar taslamı
Schallquantum titrecik
Schaubild çizge
Schlüssel kot
Schlüsseln kotlama
Schmelzmittel akı
Schmelzpunkt ergime noktası
Schmelztemperatur ergime nok-
tası
Schraubenachse sarmal eksen
schuppen ölçekleme
schwache Wechselwirkung yeğni
etkileşim
schwammig süngerimsi
Schwankung bocalama
Schwelle eşik
schweres Wasser ağır su
Schwingung titreşim
Schwingungsfreiheitsgrade titre-
şimsel özgür boyutlar
Sediment tortu
seitenhalbierende ortaç
selbst-adjungierte özeklenik
Selbstbeschleunigung özteşleştir-
rne

Selbstdiffusionskoeffizient özya-
yınım katsayısı
Selbst-ionisierung özyükünleşme
Selbstregelung özdenetim
selbst-vertäglich-Feld iççelişmesiz
alan
semipermeable yarıgeçirgen
Semipolare noktabağ
Sesselform koltuk biçimi
Siedepunkt kaynama noktası
Siedepunkterhöhung kaynama nok-
tası yükselimi
Singulett tekli
Skala ölçek
skalar sayıl
skalar Produkt sayıl çarpım
skalar Umwandlung ölçek dönü-
türümü
Skalenfaktor ölçek katsayı
solidur Kurve katıcıl eğri
Solvolyse çözülkesim
Spaltung kopma, yarılım
Spektrograph izgeçizer
Spektroskop izgeölçer
Spektroskopie izgebilim
Spektrum izge
spezifischer Widerstand öz direnç
spezifisches Gewicht özgül ağırlık
spezifische Wärme özgül ısı
Spezifität özgüllük
Spin-Bahn-Wechselwirkung dönü
yörünge etkileşimi
Spinquantenzahl dönü nicem sayısı
spontane Emission kendiliğinden
ışınsalım
Sprudelkammer kabarcık odası
Spülmittel yitirgen
Spur dizey izi
stabiler stationär Zustand sürer
duru
stabiler Zustand kalımlı duru

stabil Substanz kalımlı özdek
Standard ölçün
Standardabweichung ölçün sapma
stark Wechselwirkungen ağır etkileşim
starker Rotator katı döner
Statik dinimbilim
stationär Zustand tutunur duru
statische Mechanik sayıtım düzeneği
statische Thermodynamik sayıtımsal ısıdevimbilim
Statistik sayıtım
stehende Welle durur dalga
Stellung konum
Steuerung denetim
Stimulans uyarıcı
Stöchiometrie tamkatlama
stöchiometrische Verbindungen tamkatlı bileşikler
Stoffwechsel özüstürüm
stören tedirgilemek
Störung tedirgi, tedirginlik
Störungstheorie tedirgileme kuramı
Stossquerschnitt çarpışma kesiti
Strahl ışın
Strahlenbündel demet
Strahlenchemie ışınım kimyası
Strahlung ışınım
Strahlungsichte ışınım yoğunluğu
Strahlungstransportierung ışınım-sal aktarım
Streuung saçınım
Strom akım
Stromfluss akı
Struktur yapı
Sublimation ağınma
Sublimationswärme ağınma ısısı
Substanz özdek

Substituent ornatık
Substitution ornatma
Substrat üstleş
Superpositionsprinzip doğrusal bileştirme ilkesi
Supraflüssigkeit üstün akışkanlık
Supraleiter üstün iletken
Suspension asılı
Suszeptibilität etkilenirlik
Symbol simge
Symmetrie bakışım
symmetrisch bakışımlı
symmetrischer Kreisel bakışımlı topaç
Symmetrisierung bakışımlama
Synthese bireşim
synthetisches Aufbau bireşim
System dizge

T

Temperatur sıcaklık
Temperaturmessung sıcaklıkölçüm
Tensor gerey
tetraedrischen Bindung dörtyüzlü bağlanma
theoretische Chemie kuramsal kimya
Theorie des Stabilität tutunurluk kuramı
thermisch ısılı
Thermochemie ısılkimya
Thermodynamik ısıdevimbilim
thermodynamik Zustand ısıldevingen duru
Thermometrie sıcaklıkölçüm
thermonukleare Reaktion ısılçekinsel tepkime
Thermosaule ısılpil
Tiefteperaturforschung soğubilim
Topologie ilinge

Trägheit dinginlik
Trägheitsmoment dinginlik kol-
 cuğu
Tränkung emdirme
Transform dönüşke
Transformator dönüştürücü
trans-Isomer tersteş eşiz
transurane Elemente uranötesi
 ögeler
Trennungswärme ayırma ısısı
Tripelpunkt üçlülük noktası
Triplett üçlü
Triplett-Zustand üçlü duru
Trübheit bulanıklık
Trübung bulanıklık
Tunnel-Effekt sızma
turbulente Strömung dolaşık akış

U

Übereinstimmende uyumlu durular
Überfluss bolluk
Überführtes **Energie** aştırma er-
 kesi
Überführungs-Eigenschaft taşı-
 nım özellikleri
Übergang geçiş
Übergang ohne Strahlung ışınlı-
 sız geçiş
Übergangselementen aradizi ö-
 ğeleri
Übergangswahrscheinlichkeit ge-
 çiş olasılığı
Übergangszustandes **Theorie**
 araduru kuramı
Überlappung kaplaşım
Überlappung **Ladung** kaplaşım
 yükü
Überlappungs - Integral kaplaşım
 tümlevi
Überschneidungsverbot kesişmez-
 lik kuralı

Übersetzung kaydırım
Übertragen aktarım
Ultraviolett morötesi
Ultrazentrifuge üstözekkaç
umgekehrt evrik
umkehrbarer Prozess tersinir
 işlem
Umsatz verişim
Umsieden damıtma
umstellte Konjugiert tersyüz eş-
 lenik
umwandeln çevirmek
Umwandlung dönüştürüm
Unbeständigkeit tutunmazlık
Unbestimmtheit belirtilmezlik
Unbestimmtheitsrelation belir-
 tilmezlik ilkesi
undigonale köşegendişi
undurchlässig geçirmez
Ungerade tek eşlem
Ungleichheit eşitsizlik
unkommutieren öndelemesiz
unlöslich çözünmez
Unreinigkeit katışkı
unstabil Substanz kalımsız özdek
unterbrechen kesi
Unterkühlte soğukaltı
Unterraum altuzay
Ursprung başnokta

V

Vakuum boşay
Valenz bağdeğer
Valenzbindungs-Methode değer-
 bağ yöntemi
Valenzrichtung yönelik bağdeğer
Valenzwinkel bağ açısı
van der Waalsche Kräfte van der
 Waals etkileşimi
variable değişken
Variationsmethode değiştirmece
 yöntemi

Vektor yöney
Verbindung bileşik
verbotener Übergang yasaklı geçiş
Verbreiterung enlenme
Verbrennungswärme yanma ısısı
Verdampfung fester Stoffe ağın-
 ma
verdrehte Stellung ayırık kono-
 luşum
Verdrehung yamultma
Verdünnbar seyreltik
verdünnen seyreltmek
vereinigtes Atom birleşik ögecik
Verflüssigung sıvılaştırma
Verformung yamultma
vergällter denşirik
Verschiebung öteleme, ötelenme
Verschüsseln kotlama
Versetzung çıkık
Vertauschung değış tokuşlama, ön-
 deleme
Verteilungsfunktion üleştirme iş-
 levi
Verunreinigung katışkı
Verwandtschaft ilginlik
Verzweigung dallanma
Vibration titreşim
Vibrationsnormal Art und Weise
 dikey titreşim kipleri
vielatomig Molekül çokögecikli
 özdecik
Vierzentrenintegral dört özekli
 tümlev
Viskosität ağdalık
Volumen oylum
Vorexponentialfaktor üslüönü et-
 keni

W

Wachstum der Kristalle kırılca
 büyümesi

Wahrscheinlichkeit olasılık
Wannenform kayık biçimi
Wärme ısı
Wärmeenergie ısııl erke
Wärmefunktion yığa
Wärmeinhalt ısı sığası
Wärmekapazität ısı sığası
Wärmekonvektion ısı varışımı
Wärmelehre ısıdevimbilim
Wärmeleitung ısı iletimi
Wärmeleitzahl ısııl iletkenlik
Wärmeübergang ısı aktarımı
Wechselwirkung etkileşim
Weite genlik
Welle dalga
Wellenfunktion dalga işlevi
Wellenlänge dalga boyu
Wellenpaket dalga çıkını
Weltraumstrahlung evren ışınları
Werse kip
Widerlich itişli
Widerstand direnç
winkelgeschwindigkeit açısıl hız
winkelig Quantenzahl açısıl nicem
 sayısı

Z

Zähigkeit ağdalık
Zähler sayaç
Zählwerk sayaç
Zeile yansıra
Zeitteilungs-Verfahren sürebölüm
Zelle gözcük
zellenartig gözeli
zell (en) förmig gözeli
zellig gözeli
Zentrifugierung özekkaçlama
Zentripetalkraft özekçek kuvveti
Zerfall çürüme
Zerlegung bozunma
Zersetzung bozunma

Zerstäuben öğecikleşme
Zerstreut serpinti
Zerstreuung saçınım, serpinme
zufällig rasgelelik
zufällige Bewegung rasgele devinim
zufällige Variable rasgele değişken
Zurückführung geriçevrim
Zurückspringen geritepme
zurücktreibend itişli
zusammengesetzte Reaktionen sıralı tepkimeler
Zusammensetzung bileşim
Zusatzmittel ayıraç
Zustand duru

Zustandsdiagramm evre çizgesi
Zustandsgleichung duru denklemi
zweiatomisch Molekül çift öğecikli özdecik
Zweikomponentsystem iki bileşkenli dizge
Zweischenfläche arayüzey
Zwischenfläche Potential arayüzey gerilimi
zwischenmolekulare Kräfte özdeciklerarası kuvvetler
zwichensystem Kreuzung dönü dizge geçişi
Zyklotron çevirgeç

FRANSIZCA DİZİN

A

abaissement de la température de congélation donma noktası alçalımı
abondance bolluk
absorbant soğurgen
absorption soğurma
absorption de lumière ışık soğurması
accélérateur ivdirici
accélérateur linéaire uzun ivdirici
acide ekşit
acide nucléique göze çekirdeği ekşiti
acides nucléiques çekirdek ekşitleri
activer erkelendirmek
activité etkinlik
activité moyenne ortalama etkinlik
additivité toplanırlık
additivité paire au paire ikişerli toplanırlık
adhérent yapışkan
adhésif yapışkan, yapıştırıcı
adiabatique ıssız
adjointe eklenik
adjointe soi-même özekenlik
adsorbant yüzergen
adsorption yüzerme
adsorption chimique kimyasal yüzerme
affinité ilginlik
affinité électronique eksicik çekergiliği

agir sur denetim
amalgame cıvalı alaşım
amorçage de cristallisation çekirdeklenme
amplitude genlik
amplitude d'onde dalga genliği
analyse çözümleme
analyse de peuplement yığılım çözümlemesi
angle de contact değme açısı
angle de liaison bağ açısı
angulaire numéro de quantum açısız nicem sayısı
anion eksin
anisotropique eşyönsüz
anode artıuç
anomalie uymazlık
anti-liant bağönlük
antimatière karşıt özdek
antiproton karşıt önelcik
anti-symétrique tersbakışimli
appareil aygıt
approximation yaklaştırma
a priori önsel
aromaticité kokunukluk
arrangement compact sıkışık dolurma
association toplaşım
association d'ions yükün toplaşımı
association moléculaire özdecik toplaşımı
astrophysique gökfiziği
asymétrique bakışimsız

asymptote kavuşmaz
asymptotique kavuşmaz
atome ögecik
atome désuni ayrışık ögecik
atome uni birleşik ögecik
atomisation ögecikleşme
attirant çekici
attractif yerçekimsel
attraction çekim
attraction mutuelle çekişim
autocatalyse öztezleştirme
autoionisation özyükünleşme
autoréglae özdenetim
axe à vis sarmal eksen
azéotrope eşkaynar

B

balance analytique çözümsel tartı-
 taç
balayeur yitirgen
barn barın
baryon ağırcık
bimoléculaire ikiözdecikli
biochimie dirilkimya
biophysique dirilfizik
biopolymère dirilçoğuz
blindage örtme
bobine d'induction ırgitim sarmalı
bonne nombre quantique geçerli
 nicem sayısı
boueur yitirgen
bra arday

C

calorimètre ısıölçer
calorimètre scellé patlarlı ısıölçer
calorique ısı
capacitance (électrique) sıgılık
capacité sıga
capacité calorifique ısı sığası
capture de neutrons ilıncık kapma

caractère ionique yükümsel özgelik
caractéristique özgü, özgelik
catalyse tezleştirme
catalyse hétérogène çok türel tez-
 lendirme
catalyser tezgenlemek
catalyseur tezgen
catalytique tezgensel
cathode eksiuç
cation artın
cavité kovuk
cellulaire gözeli
cellule gözcük
centrifugation özekkaçlama
chaleur ısı
chaleur d'atomisation ögecikleşme

ISISI

chaleur de combustion yanma ısı
chaleur de dissociation ayrışma
 ISISI
chaleur de formation oluşum ısı
chaleur de sublimation ağınma
 ISISI
chaleur latente gizil ısı
chaleur spécifique özgül ısı
chambre à bulles kabarcık odası
chambre de détente sis odası
chambre d'ionisation sis odası
chanrp auto-cohérent iççelişmesiz
 alan
champ cristallin kırılcal alan
champ des nombres complexes
 karmaşık sayılar alanı
champ électrique kıvıl alan
champ locale yerel alan
charge yük
charge brut kaba yük
charge de recouvrement kaplaşım
 yükü
charge électrique kıvıl yük
charge nette ince yük

chiffre conjugué eşlenik sayı
chimie analytique çözümsel kimya
chimie des atomes fortement excités kızgın ögecik kimyası
chimie des éléments radioactifs ışınetkin kimyası
chimie physique fiziksel kimya
chimie sous rayonnement ışınım kimyası
chimie théorique kuramsal kimya
chiluminescence kimyasal ışılda-
 ma
chimisorption kimyasal yüzerme
chromatographie renkseme
chromophore renkveren
chromotographe katmanyazar,
 renkseyici
cinétique hızbilim
cinétique chimique kimyasal hız-
 bilim
cis-isomère yandaş eşiz
clivage yarılma
cloisonnage bölmeleme
code kod
coder kodlama
coefficient d'activité etkinlik kat-
 sayısı
coefficient d'autodiffusion özya-
 yınım katsayısı
coefficient d'extinction sönüm
 katsayısı
cohésion iç yapışkanlık
colonne dikeç
colonne chromatographique renk-
 seme dikeci
colonne d'échange d'ions yükün
 değiştirici dikeç
colonne (ganque , matrice) dik-
 sıra
combinaison chimique bileşik,
 kimyasal bileşme

combinaison complexe konmalı
 bileşik
combinaison linéaire doğrusal bi-
 leşim
commander denetim
commutable öndelemeli
commutateur öndeç
commute öndeleme
compact yoğun
complète solide katıclı eğri
complexe karmaşık
complexe activé etkinleşmiş kar-
 maşık
composant bileşen, bileşken
composé aromatique kokunuk bi-
 leşik
composé de coordination konmalı
 bileşik
composition bileşim
composition chimique kimyasal bi-
 leşim
ordinateur sayaç
concentration derişiklik
concentré derişik
conducteur iletken
conductibilité thermique ısıl ilet-
 kenlik
conduction öziletkenlik
conduction de chaleur ısı iletimi
configuration konbiçim, konoluşum
configuration de quinconce ayırık
 konoluşum
configuration éclipse tutulmalı
 konoluşum
configuration polymère çoğuz kon-
 biçimi
conjugué transpose tersyüz eşle-
 nik
conservation sakınım
conservation de parité eşlem sakı-
 nımı

constante dursayı
constante d'écran örtme katsayısı
constante de force kuvvet katsayısı
constante de Planck Planck katsayısı
constante de rapport hız katsayısı
constituant bileşken
construction kat yapı
construction en paires çift kat yapı
continuum sürem
continuum quantique nicemsel sürem
contrôler denetim
convection thermique ısı varışını
conversion çevirtim
conversion interne iççevirtim
convertir çevirmek
coordonnée konsayı
coordonnée polaire ucaysal konsayı
coordonnées sphérique küresel konsayılar
copolymère eşçoğuz
corps composés non - stoechiométriques tamkatsız bileşikler
corps composés stoechiométriques tamkatlı bileşikler
couche kabuk
couche complète kapalı kabuk
couche double çift katman
couche monomoléculaire tekkatman
couche non-complète açık kabuk
coupe transversale kesit alan
courant akım
courant électrique kıvıl akım
courbe des températures de solidification katıcıl eğri

covariant eşdönüşür
craquage catalytique tezgenli kırma
cristal kırılca
cristal ionique yükünel kırılca
cristallographie kırılca yazım
cristallographique kırılca yazımsal
croisement entre deux systèmes dönü dizge geçişi
croissance des cristaux kırılca büyümesi
cryogénie soğubilim
cube centré sur les surfaces yüzü özekli küpsel
cyclotron çevirgeç

D

dativ noktabağ
décharge ionique yükünel boşalma
décomposition bozunma
défaut de masse kütle eksiği
dégénération çakışma
dégénérescence çakışıklık
degrés de liberté vibratoire titreşimsel özgür boyutlar
délocalisation yersizleştirme
demi-pile yarım göze
demi-vie yarıyaşam
dénaturation denşirme
dénaturé denşirik
dendrite ağaçsı
dense yoğun
densité yoğunluk
densité de radiation ışınım yoğunluğu
densité d'un nucléon çekincik yoğunluğu
déplacement kaydırım
déplacement chimique kimyasal kayım

déplacement électrique kıvılcık
déplacement isotopique yerdeşsel kayım
dérivatif partiel tikel türev
dérivé türev
détecteur bulucu
détergent arıtıcı
déterminant belirtken
déterminant séculaire kök belirtkeni
deuxième loi de thermodynamique ikinci ısıdevimbilim yasası
déviatiön normale ölçün sapma
diagonal au loin köşegençışı
diagonalisation köşegenleştirme
diagramme çizge
diagramme de corrélation des orbitales moléculaires özdecik yörüngeçleri ilinti çizgesi
diagramme de phase evre çizgesi
diagramme d'équilibre evre çizgesi
diffraction kırınım
diffraction d'électrones eksicik kırınımı
diffusion yayınım
dilué seyreltik
diluer seyreltmek
dipôle çiftucay
discontinuité d'énergie erke aralığı
dislocation çıkık
dispersion serpinme, serpinti
dispersion de lumière ışık serpinmesi
dissociation ayrışma
dissolu çözünük
dissoluer çözmek

dissolution çözünme
dissolvant çözgen
distance de penetration gidim
distance internucleaire çekinlerarası uzaklık
distillation damıtma
distillation colonne damıtma dikeci
distillation fractionnée kesimli damıtma
distortion yamultma
distribution de charge yük dağılımı
distribution d'énergie erke dağılımı
distribution de temps sürebölüm
données veri
double ikizuzay
double liaison çift bağ
doublet çiftli
duel ikizuzay
dynamique devimbilim, devingen
dynamique des gaz gaz devimbilimi

E

eau lourde ağır su
échange verişim
échange d'ions yükün verişimi
échantillon örnek
échantillonnage örnekleme
échelle ölçek, ölçekleme
écoulement laminaire katmanlı akış
écoulement turbulent dolaşık akış
effet de taille yükünsel boy etkisi
effet photo-électrique ışınkıvılcık etki
effet tunnel sızma
éffusion sızınım
élargissement enlenme

élargissement par effet Doppler

Dopler enlenrnesi

élargissement par pression basınç

enlendirmesi

élasticité esneklik

élastique esnek

électricité kıvıllık

électrisation kıvıllandırma

électriser kıvıllandırmak

électro-affinité eksicik çekerliği

électrochimie kıvıllıkımya

électrode kıvılluç

électrode de mercure à gouttes

damlar cıva kıvıllucu

électrodynamique kıvıllıdevimbilim

électrolyse kıvıllıkesim

électrolyte kıvıllıkesilgen

électromagnétisme kıvıllıkmıknatıslık

électron eksicik

électronégativité eksiçekerlik

électron hydraté su kaplı eksicik

électrophile eksicil

électrostatique kıvıllıdınimbilim

élément öge

élément chimique kimyasal öge

éléments en série de transition

aradizi ögeleri

éléments transuranien uranötesi

ögeler

élévation du point d'ébullition kay-

nama noktası yükselimi

emballage doldurma

embranchement dallanma

émettre salmak

émettre une fluorescence ışımak

émettre une luminescence ışıl-

dama

émission d'un champ alan salımı

émission induite uyarılı salma

émission spontanée kendiliğinden

ışınsalım

émissivité salarlık

empirique deneyimsel

empirisme deneyimcilik

empoisonnement de catalyseur

tezgen ağılanması

énergie erke

énergie cinétique devimsel erke

énergie d'activation etkinleşme er-

kesi

énergie de correlation kaçınım

erkesi

énergie de liaison bağ erkesi, bağ-

lam erkesi

énergie de promotion aştırma er-

kesi

énergie libre özgür erke

énergie thermique ısıl erke

ensemble küme, toplak

ensemble canonique yasal toplak

ensemble microcanonique kü-

çükyasal toplak

enthalpie yığa

enthalpie de mélange karışma yı-

ğası

entropie dağı

enzymatique özgenli

enzyme özgen

éparpillement saçınım

équation caractéristique d'un

gaz duru denklemi

équation différentielle türevsel

denklem

équation différentielle partielle

tikel türevsel denklem

équilibre denge

(équilibre) **équation d'état** denge

duru denklemi

équipartition eşbölüm

équipartition d'énergie erke eş-

bölümü

erreur expérimentale denel yanıl-
 gı
étalon ölçün
étapes élémentaires öge adımlar
état duru
état dégénéré çakışık duru
état des quanta nicem durusu
état d'excitation uyarık duru
état fondamental taban duru
état indéterminé belirtilmezlik
état instable tutunmaz duru
état métastable arakalımlı duru
état propre özgün duru
états correspondants uygulu du-
 rular
état stable kalımlı duru
état standard ölçün duru
état stationnaire sürer duru, tu-
 tunur duru
état thermodynamique ısıdevin-
 gen duru
état triplet üçlü duru
étendue genlik, uzam
excitation uyarıcık
excitation uyarma
expansivité genleşirlik, genleşme
 katsayısı
expérience deney
expérimental deneyssel
extinction dindirme, sönüm
extinction d'un fluorescence ışık
 dindirmesi

F

facteur de Boltzman Boltzman
 etkeni
facteur d'échelle ölçek katsayısı
facteur de compressibilité sıkış-
 tırılma katsayısı
facteur de forme biçim katsayısı

facteur intégrante tümleme kat-
 sayısı
facteur préexponential üslünü et-
 ken
faisceau demet
ferronagnétisme demirmıknatıslık
fission kopma
fission nucléaire çekin kopması
fluctuation bocalama
fluide akışkan
fluorescence ışınırık
fluorescent ışınır
flux akı
flux en jet oksu akış
fonction işlev
fonction à valeur unique tek değer
 işlev
fonction continue sürekli işlev
fonction de distribution radiale
 yarıçapsal dağılım işlevi
fonction de partition üleştirme iş-
 levi
fonction d'onde dalga işlevi
fonction propre özgün işlev
fondant akı
formation oluşum
force centripète özekçek kuvveti
force conservatrice sakınık kuv-
 vet
force de dispersion serpinme kuv-
 veti
force électromotrice kıvıltır
 kuvvet
force intermoléculaire özdecikiçi
 kuvvet
force oscillatrice titreşir gücü
forces intermoléculaires özdecik-
 lerarası kuvvetler
forme en bateau kayık biçimi
forme en chaise koltuk biçimi
fraction molaire özdem oranı

fractionnement kesimlenme
fréquence sıklık
fréquence de liaison bağ titreşim
 sayıları
fuel oil yağyakıt
fugacité kaçarlık
fusion nucléaire çekin kaynaşması

G

gas oil yağyakıt
gaz parfait ülkül gaz
g-facteur g-katsayısı
globulaire yuvarsil
globule yuvar
gradient düşüm
grand ensemble canonique koca
 yasal toplak
graphique çizit
graver par projection d'acide
 oymak
groupe de coordination degeç
groupe de permutation değış to-
 kuş öbeğı
groupement öbek
groupe moléculaire özdecik topağı
groupe spatial uzay öbekleri
groupes ponctuels nokta öbekleri
gyroscope düzdöner

H

hasard rasgelelik
hétérogène çoktörel
hétéronucléaire değışik ögecikli
hexagonal arrangement compact
 altıgenli sık doldurma
homogène tektürel
homogénéiser tektürelleme
homonucléaire eşögecikli
hybridation katışıklama
hydrolyse suylakesim

I

identifier özdeşlemek
identité özdeşlik
imperfection d'un cristal kırılca
 gedığı
imperméabilisation emdirme
imperméable geçirmez
imprégnation emdirme
impureté katışkı
imcommutable öndelemesiz
indicateur göstergeç
induction irgitim
inégalité eşitsizlik
inertie dinginlik
infrarouge kızılaltı
inhiber engelleme
inhibiteur engelleyici
insoluble çözünmez
instabilité tutunmazlık
intégrale tümlev
intégrale Coulomb Kulomb tümlevi
intégrale d'échange verişim tümlevi
intégrale de configuration konbi-
 çim tümlevi
intégrale de recouvrement kap-
 laşım tümlevi
intégrale des quatre centres dört
 özekli tümlev
intègre tümlenik
intégrer tümlevini almak
intensité yeğinlik, yeğlik
interaction etkileşim
interaction de configuration kon-
 biçim etkileşimi
interaction de van der Waals
 van der Waals etkileşimi
interaction faible yeğni etkileşim
interactions fortes ağır etkileşim
interaction spin-orbitale dönü
 yörunge etkileşimi

intercepter kesi
interface arayüzey
interférence girişim
interféromètre girişimölçer
invariant değişmez
inverse evrik
inversion evrilme
ion yükün
ionique yükümsel
ionisation yükünleşme
isobare eşbasınç eğrisi
isochrone eşoylum eğrisi
isolant iletmez
isolateur yalıtkan
isomère eşiz
isomère constitutionnel yapısal eşiz
isomère géométrique geometrik eşiz
isomère trans tersteş eşiz
isomérisation eşizlenme
isotherme eşsıcaklık eğrisi
isotope yerdeş
isotropique eşyönlü

J

joint doldurma

K

ket öney

L

largeur genlik
largeur d'une raie çizgi eni
liage bağlam
liaison bağ
liaison atomique ortak bağ
liaison covalente ortak bağ
liaison cristalline kırılca bağ
liaison de coordination noktabağ

liaison d'électrovalence yükümsel bağ
liaison dipolaire ucaysal bağ
liaison éthylenique çift bağ
liaison hétéropolaire yükümsel bağ
liaison homopolaire ortak bağ
liaison ionique yükümsel bağ
liaison polaire ucaysal bağ
liaison simple tek bağ
liaison tétraédrique dörtyüzlü bağlanma

liaison triple üçlü bağ
liante bağlar
limite erey
liquéfaction sıvılaştırma
liquidus sıvıcıl eğri
local yerel

locale yerel
localisation yerseme
localisé yersenik
locaux yerel
loi d'action des masses kütle etki yasası

loi de conservation sakınım yasası
loi des proportions définies kesin orantılar yasası
loi des proportions multiples katlı orantılar yasası

longueur d'onde dalga boyu

LS-couplage LS-bağlaşımı

lumière cohérente eşevreli ışık

lumière incohérente eşevresiz ışık

luminescent ışıldar

M

macromolécule iriözdecik
macroscopique iriölçekte
magnétique mıknatıssal
magnétisme mıknatıslık
magnéton mıknatın
maille élémentaire birim gözcük

manifold linéaire doğrusal büklüm
masse kütle
masse de reste duruk kütle
masse réduite indirgenmiş kütle,
 karşı kütle
matrice dizay
matrice colonne dizay diksırası
maximum doruk
mécanique mekanik
mécanique statistique sayıtım dü-
 zeneği
mécánisme de réaction tepkime
 işlgesi
médian ortaç
mélange karışım
mésomı ortakık
métabolique özüstüröl
métabolisme özüstürüm
méthode de barrière mouvante
 yürür sınır yöntemi
méthode des liaisons de valence
 değerbağ yöntemi
méthode variationnelle değıştir-
 mece yöntemi
microscopique ufakölçekte
migration d'ions yükün göçü
minimum oyluk
mobilité giderlik
mode kip
modèle taslam
modèle collectif topluca taslamı
modèle en couche kabuklar taslamı
modérateur ılımlayıcı
modes dikey titreşim kipleri
modes normaux düzgü kipler
mol özdem
molalité özdemsellik
molarité özdemlilik
molécularité özdeciksellik
molécule özdecik
molécule diatomique çift öğecikli
 özdecik

molécule linéaire doğrusal özdecik
molécule non-linéaire eğri özdecik
molécule polytomique çoköge-
 cikliözdecik
molécules en forme d'anneau
 dolamlılar
moment kolcuk
moment cinétique açısıl devinir-
 lik
moment d'inertie dinginlik kol-
 cuğu
moment magnétique mıknatıs
 kolcuğu
monochromateur renkseçer
monomère tekiz
monomoléculaire teközdeciksel
monopôle tekucay
mouvement devinim
mouvement au hasard rastgele
 devinim
mouvement linéaire doğrusal de-
 vinirlik
mouvement perpétuel durmaz de-
 vinim
multiplet çokkatlı
multiplicité çokkatlılık

N

neutralisation ılınlama
neutre ılın
neutron ılıncık
niveau düzey
niveau de Fermi Fermi düzeyi
noeud boğum
nombre de transport taşınım sayı-
 sı
nombre quantique nicem sayısı
nombre quantique de spin dönü
 nicem sayısı
nombre quantique magnétique
 mıknatıssal nicem sayısı

nombre quantique principal ana
nicem sayısı
noyau çekin, çekirdek, dolam
nucléaire çekinsel
nucléon çekincik
nucléophile artıcıl
nuclide çekin

O

octapôle sekizucay
onde dalga
onde stationnaire durur dalga
opérateur işler
opérateur de projection izdüşüm
işleri
opérateur quantique nicemsel işler
opérateur unitaire birim işler
opérations unitaires birim işlemler
orbitale yörüngeç
orbitale anti-liante bağönleryörüngeç
orbitale délocalisée yaygın yörüngeç
orbitale hybride kırma yörüngeç
orbitale liante bağlar yörüngeç
orbitale localisée yersenik yörüngeç
orbitale non - liante bağlamaz yörüngeç
orbitale octaédre sekizyüzsel yörüngeç
orbitales équivalentes eşdeğer yörüngeçler
orbite de Bohr Bohr yörüngesi
ordre düze
ordre de valence bağ düzesi
ordre d'une réaction tepkime düzesi
orientation yönlenim
orientation d'un dipôle çiftucay yönlenimi

origine başnokta
orthogonalité dikeylik
oscillateur titreşir
osmose geçişme
oxydation yükseltgenme

P

paire d'ions yükün çifti
paire solitaire yalın çift
paquet d'onde dalga çıkını
paramagnétisme dizilmıknatıslık
paramètre değıştirgen
parcours gidimizi
parité eşlem
parité impair tek eşlem
parité pair çift eşlem
particule tanecik
particule élémentaire temel tanecik
pénétration de barrière engelden sızma
pente eğim
perméabilité geçirgenlik
perméable geçirgen
permutation değış tokuşlama
perturbation tedirgi, tedirginlik
perturber tedirgileme
peuplement yığılım
phase evre
phase d'une onde dalga evresi
phase liquide sıvı evre
phase solide katı evre
phénomène görüngü
phénomènes de relaxation gevşeme olayları
phonon titrecik
phosphorescence fosforlanma
photochimie ışılıkimya
photoconductivité ışılietkenlik
photoionisation ışılyükünleşme

photolyse ışıkkesim
photolyse par éclair parlamalı ışıkkesim
photon ışınıcık
photosensibilisation ışılduygunlaştırma
pile thermoélectrique ısılpil
plan décocté kayma düzlemi
plan de réflexion yansıma düzlemi
plasticité yağrıkluk
plastifiant yağrıklayıcı
plastique yağruk
poids spécifique özgül ağırlık
point d'ébullition kaynama noktası
point de fusion ergime noktası
point triple üçlülük noktası
polarimètre ucayölçer
polarisabilité ucaylaşırılık
polarisation ucaylanma
polarisation de la lumière ışık ucaylanması
polariseur ucaylayıcı
polarité ucaylık
polaroïd ucaysı
pôle ucay
polycyclics çokdolamlılar
polymère çoğuz
polymérisation çoğuzlaşma
polymorphisme çokbiçimlilik
population yığılım
poreux süngerimsi
position konum
positron artıcık
potentiel gerilim
potentiel chimique kimyasal gerilim
potentiel d'ionisation yükünleşme gerilimi
potentiel interfacial arayüzey gerilimi

potentiomètre gerilimölçer
précesser yalpalanma
précession yalpa
précipitation çökeltme
précipité çökelek
prédissociation önarırışma
pression basınç
pression partielle tikel basınç
principe de construction katyapı ilkesi
principe de superposition doğrusal bileştirme ilkesi
principe d'exclusion de Pauli Pauli dışarlama ilkesi
principe d'indétermination belirtilmezlik ilkesi
probabilité olasılık
probabilité conditionnelle koşullu olasılık
probabilité de transition geçiş olasılığı
procédé cyclique çevrimsel süreç
procédé irréversible tersinmez işlem
procédés unitaires birim süreçler
processus de contrôle denet işlem
processus de réglage denet işlem
processus réversible tersinir işlem
produit adsorbé yüzerik
produit de solubilité çözünürlük çarpımı
produit direct dolaysız çarpım
produit scalaire sayıl çarpım
programme d'ordinateur çizeylem
programmer çizeyleme
promouvment aştırma
proportion à embranchement dallanma oranı
propriété özellik
propriété extensive uzamsal özellik

propriété intensive yeğinsel özellik
propriétés de transport taşınım özellikleri
protéine önbesi
proton öncelik
pur arı
purification arıtma
putréfaction çürüme
pyrogénéation ışılkesim
pyrolyse ışılkesim

Q

quadrupole dörtucay
qualité nitelik, özellik
quantisation nicemleme
quantité de mouvement devinirlik
quantum nicem

R

radiation ışınım
radiation de corps noir karagövde ışınımı
radiation dipôle ucay ışınımı
radical kökçe
radical libre özgür kökçe
radioactif ışınnetkin
radioactivité ışınnetkinlik
radioactivité artificielle yapay ışınnetkinlik
radiochimie ışınnetkin kimyası
rampe eğim
rampe de distribution bölünüm
rang yansırı
rapport gyromagnétique döner-mıknatıslık oranı
rayon ışın
rayons cosmiques evren ışınları
réacteur tepkir
réacteur d'écoulement akışlı tepkir

réacteur nucléaire çekinsel tepkir
réactif ayıraç, tepkin
réaction tepkime
réaction catalytique tezgenli tepkime
réaction d'abstraction sökücü tepkime
réaction d'addition ekleme tepkimesi
réaction d'échange verişimli tepkime
réaction en chaîne zincirleme tepkime
réaction monomoléculaire tek-özdecikli tepkime
réaction nucléaire çekinsel tepkime
réactions conjuguées bağlaşıklık tepkimeler
réactions consécutives sıralı tepkimeler
réactions parallèles koşut tepkimeler
réaction thermonucléaire ısıl-çekinsel tepkime
réaction total görünen tepkime
rebondissement (nucléaire) geritepme (çekinsel)
recouvrement kaplaşım
recyclage geriçevrim
redox yükseltgenme - indirgenme
réduction indirgenme
refroidissement soğutum
règle de levier kaldıraç kuralı
règle de non-croisement kesişmezlik kuramı
règle d'octet sekizli kuralı
règles de sélection seçme kuralları
relargage tuz atma
rendement verimlilik

repoussant itişli
représentation görüngen
répulsif itişli
répulsion itim
réseau chimique kimyasal örüt
réseau cubique centré içözekli
 küpsel yapı
résistance direnç
résistivité öz direnç
résonance yankılaşım
résonance magnétique mıknatıssal
 yankılaşım
résonance magnétique nucléaire
 çekinsel mıknatıslı yankılaşım
reticule örgü
rétraction geriverme
réversibilité tersinirlik
rotateur rigide katı döner
rotation interne içdönme

S

saturation de valence değer doy-
 ması
scalaire sayıl
section droite de collision çarpış-
 ma kesiti
sédiment tortu
semi-conducteur yarıiletken
semi-empirique yarıdenemsel
semi-perméable yarıgeçirgen
semipolaire noktabağ
séparateur ayırıcı
séparation d'isotopes yerdeş ayırımı
série convergente yakınsak dizi
série divergente ıraksak dizi
seuil eşik
singulet tekli
site actif etkin nokta
solubilité çözünürlük
soluble çözünür

soluté çözünen
solution çözelti
solution électrolytique kıvılcak-
 sel çözelti
solution idéale ülkül çözelti
solution molale özdemsel çözelti
solution molare özdemli çözelti
solvent çözgen
solvolysé çözülkesim
sous-espace altuzay
spécificité özgülük
spectre de barides şerit izge
spectre de masse kütle izgesi
spectre de micro-ondes ufakdal-
 ga izgesi
spectre d'émission salım izgesi
spectre de rotation dönel izge
spectrographe izgeçizer
spectrographe de masse kütle iz-
 geölçeri
spectroscope izgeölçer
spectroscopie izgebilim
spectroscopie feuille et faisceau
 ışın yaprak izgeölçümü
spectroscopie photoélectronique
 ışık-sıcık izgeölçümü
spectrum izge
spin nucléaire çekin dönüşü
stabilité kalımlılık
stable substance kalımlı özdek
standart de fréquence sıklık ölç-
 ünü
statique dinibilim
statistique sayıtım
stimulant uyarıcı
stimulus uyarıcı
stoechiométrie tamkatlama
structure yapı
structure atomique öğecik yapısı
structure fine ince yapı
structure hyperfine en alt yapı

structure moléculaire özdeciksel yapı
sublimation ağınma
substance özdek
substance instable kalımsız özdek
substance réagissante tepken
substituent ornatık
substitution ornatma
substitution isotopique yerdeş ornatımı
substrat üstleç
succession isoélectronique eşeksikli dizi
superfluidité üstün akışkanlık
supraconducteur üstün iletken
sur-construction katyapı
surfondo soğukaltı
susceptibilité etkilenirlik
suspension asılı
symbole simge
symétrie bakışım
symétrique bakışimli
symétrisation bakışımrama
synthèse biresim
synthèse chimique kimyasal biresim
système dizge
système binaire iki bileşkenli dizge
système de coordonnées konsayı dizgesi
système de vannes büküm
système isolé kapalı dizge, yalıtık dizge
système ouvert açık dizge

T

tableau périodique çevrimsel çizelge
température sıcaklık
température absolue salt sıcaklık

température critique bunalgı sıcaklığı
température réduite indirgenmiş sıcaklık
tendance d'échappement kaçma eğilimi
tenseur gerey
tension interne içbasınç
tension superficielle yüzey gerilimi
tension superficielle microscopique ufakölçekte yüzey gerilimi
terme atomique öğecik izgeterim değerleri
terme multiplet öğecik izgeterim değerleri
théorie cinétique devimsel kuram
théorie cinétique des gaz gaz hızbilimi
théorie de champ alanlar kuramı
théorie de l'état de transition araduru kuramı
théorie de relativité bağıllık kuramı
théorie des bandes métalliques metal şerit kuramı
théorie des multi-électrons çok-eksicikli yapılar kuramı
théorie de stabilité tutunurluk kuramı
théorie électromagnétique kıvılmıknatıs kuramı
théorie graphique çizit kuramı
théorie perturbative tedirgileme kuramı
thermique ısı
thermochimie ısılkimya
thermodynamique ısıldevimbilim
thermodynamique statistique sayıtımsal ısıldevimbilim

thermolyse ısılkesim
thermométrie sıcaklıkölçüm
topologie ilinge
toupie symétrique bakışimli to-
 paç
trace d'une matrice dizey izi
tracer çizgelemek
traceur izleyici
traceur radioactif ışınetkin iz-
 leyici
transférer aktarım
transfert de chaleur ısı aktarımı
transfert de force vive devinirlik
 aktarımı
transfert d'énergie erke atlaması
transfert radiatif ışıınımsal aktarım
transformateur dönüştürücü
transformation dönüştürüm
transformation d'échelle ölçek dö-
 nüştürümü
transformation de ressemblance
 benzerlik dönüşümü
transforme dönüşke
transforme-intégral tümlev dö-
 nüške
transition geçiş
transition de phase evre geçişi
transition interdite yasaklı geçiş
transition sans radiation ışı-
 nımsız geçiş
translation öteleme, ötelenme
transport taşınım
transposition teryüzleme
trappe tuzak
trempe superficielle yüzey ince-
 katı
triplet üçlü
turbidité bulanıklık

U

ultracentrifugeuse iistözekkaç
ultraviolet morötesi
unités atomiques öğeciksel birimler

V

vacuum boşay
valence bağdeğer
valence dirigée yönelik bağdeğer
valeur attendue beklenen değer
valeur moyenne ortalama
valeur propre özgün değer
valeurs de termes öğecik izgete-
 rim değerleri
variable değışmez
variable au hasard rastgele değış-
 ken
variable conjugué canoniquement
 yasal eşlenik değışken
variation değışim
vecteur yöney
vecteur propre özgün yöney
vibration titreşim
vibration anharmonique uyumsuz
 titreşim
vibration harmonique uyumlu tit-
 reşim
viscosité ağdalık
vitesse hız, hız yöneyi
vitesse accélérée açısız hız
vitesse radiale yarıçapsal hız
voie libre moyenne ortalama etkin-
 lik
volume oylum
volume exclue katılmaz oylum
volume libre boş oylum
volume réduite indirgenmiş oy-
 lum

İNGİLİZCE DİZİN

A

absolute temperature salt sıcaklık

absorbent soğurgan

absorption soğurma

abstraction reaction sökücü tepkime

abundance bolluk

accelerator ivdirici

acid ekşit

activated complex etkinleşmiş karmaşık

activation energy etkinleşme enerjisi

active site etkin nokta

activity etkinlik

activity coefficient etkinlik katsayısı

addition reaction ekleme tepkimesi

additivity toplanırlık

adhesive yapışkan, yapıştırıcı

adiabatic ısısız

adjoint eklenik

adsorbate yüzerek

adsorbent yüzergen

adsorption yüzerme

affinity ilginlik

amalgam cıvalı alaşım

amplitude genlik

amplitude of a wave dalga genliği

analysis çözümleme

analytical balance çözümsel tartar

analytical chemistry çözümsel kimya

angular momentum açısal devinirlik

angular quantum number açısal nicem sayısı

angular velocity açısal hız

anharmonic vibration uyumsuz titreşim

anion eksin

anisotropic eşyönsüz

anode artıuç

anomaly uymazlık

antibonding bağönler

antibonding orbital bağönler yö-
rüngeç

antimatter karşıt özdek

antiproton karşıt önelcik

antisymmetric tersbakışumlu

apparatus aygıt

approximation yaklaştırma

a priori önsel

aromatic compound kokunuk bileşik

aromaticity kokunukluk

artificial radioactivity yapay ışıne-
tkinlik

association topluşım

astrophysics gökfiziği

asymmetric bakışimsız

asymptote kavuşmaz
asymptotic kavuşmaz
atom ögecik
atomic structure ögecik yapısı
atomic term values ögecik izge-
 terim değerleri
atomic units ögeciksel birimler
atomization ögecikleşme
attraction çekim
attractive çekici
aufbau katyapı
aufbau principle katyapı ilkesi
autocatalysis öztezleştirme
autoionization özyükünleşme
average ortalama
azeotrope eşkaynar

B

band spectrum şerit izge
band-theory of metals metal şerit
 kuramı
barn barın
baryon ağırcık
beam demet
beam-foil spectroscopy ışın yaprak
 izgeölçümü
bimolecular ikiözdecikli
binding bağlam
binding energy bağlam erkesi
biochemistry dirilkimya
biophysics dirilfizik
biopolymer dirilçoğuz
black-body radiation karagövde
 ışınımı
boat form kayık biçimi
body-centered cubic içözekli küp-
 sel yapı
body-cut cubic içözekli küpsel
 yapı
Bohr orbit Bohr yörüngesi
boiling point kaynama noktası

Boltzmann factor Boltzmann et-
 keni
bomb calorimeter patlarlı ısıölçer
bond bağ
bond angle bağ açısı
bond energy bağ erkesi
bond frequencies bağ titreşim sayı-
 ları
bonding bağlar, bağlanma
bonding orbital bağlar yörtineç
bond order bağ düzesi
bra arday
branching dallanma
branching ratio dallanma oranı
broadening enlenme
bubble chamber kabarcık odası
building up katyapı

C

caloric ısılı
calorimeter ısıölçer
canonical ensemble yasal toplak.
canonically conjugate variable
 yasal eşlenik değişken
capacitance (electric) sıgalkı
capacity sığa
catalysis tezleştirme
catalyst tezgen
catalyst poisoning tezgen ağılan-
 ması
catalytic tezgensel
catalytic cracking tezgenli kırma
catalytic reaction tezgenli tep-
 kime
catalyze tezgenlemek
cathode ekşiuç
cation artın
cavity kovuk
cell gözcük
cellular gözeli
centrifugation özekkaçlama

centripetal force özekçek kuvveti	collision cross section çarpışma ke-siti
chain reaction zincirleme tepkime	column dikeç
chair form koltuk biçimi	column (matrix) diksıra
characteristic özgelik, özgü	commutator öndeç
charge yük	commute öndeceleme
charge distribution yük dağılımı	commuting öndelemeli
chemical adsorption kimyasal yüz-erme	complex karmaşık
chemical combination kimyasal bileşme	complex number field karmaşık sayılar alanı
chemical composition kimyasal bileşim	component bileşen, bileşken
chemical element kimyasal öge	composition bileşim
chemical kinetics kimyasal hız-bilim	compound bileşik
chemical network kimyasal örüt	compressibility factor sıkıştırılma katsayısı
chemical potential kimyasal geri-lim	computer program çizeylem
chemical shift kimyasal kayım	concentrated derişik
chemical synthesis kimyasal bire-şim	concentration derişiklik
chemiluminescence kimyasal ışı-lama	conditional probability koşullu o-lasılık
chemisorption kimyasal yüzleme	conductivity özületkenlik
chromophore renkveren	conductor iletken
chromatograph katmanyazar, renk-seyici	configuration konbiçim
chromatographic column renk-seme dikeci	configurational integral konbiçim tümlevi
chromatography renkseme	configuration interaction konbi-çim etkileşimi
cis-isomer yandaş eşiz	conformation konoluşum
closed shell kapalı kabuk	conjugate number eşlenik sayı
closed system kapalı dizge	consecutive reactions sıralı tepki-meler
close packing sıkışık doldurma	conservation sakınım
cloud chamber sis odası	conservation law sakınım yasası
code kod, kodlama	conservative force sakınım kuvvet
coherent light eşevreli ışık	constant dursayı
cohesion içyapışkanlık	constitutional isomer yapısal eşiz
collective model topluca taslamı	contact angle değme açısı
collision çarpışma	continuous function sürekli işlev
	continuum süreml
	control denetim
	control process denet işlem

convergent series yakınsak dizi
conversion çevirtim
convert çevirmek
coordinate konsayı
coordinate system başnokta, kon-
 sayı dizgesi
coordination compound konmalı
 bileşik
copolymer eşçoğuz
correlation energy kaçınım erkesi
corresponding states uyguldu-
 rular
cosmic rays evren ışınları
Coulomb integral Kulomb tümlevi
counter sayaç
coupled reactions bağlaşıklık tepki-
 meler
covalent bond ortak bağ
covariant eşdönüşür
critical temperature bunalgı sıcak-
 lığı
cross section kesit alan
cryogenics soğubilim
crystal kırılca
crystal defect kırılca gediği
crystal field kırılca alan
crystal growth kırılca büyümesi
crystalline kırılca
crystalline bond kırılca bağ
crystallographic kırılca yazımsal
crystallography kırılca yazım
current akım
cyclic molecules dolamlılar
cyclic process çemrimisel süreç
cyclotron çevirgeç

D

data veri
dative bond noktabağ
decay (nuclear) çürüme

decomposition bozunma
degeneracy çakışıklık, çakışma
degenerate state çakışık duru
delocalization yersizleştirme
delocalized orbital yaygın yörün-
 geç
denaturated denşirik
denaturation denşirme
dendrite ağacı
dense yoğun
density yoğunluk
depressing of freezing point don-
 ma noktası alçalımı
derivative türev
detector bulucu
detergent arıtıcı
determinant belirtken
diagonalization köşegenleştirme
diagram çizge
diatomic molecule çift öğeciklik öz-
 decik
differential equation türevsel
 denklem
diffraction kırınım
diffusion yayınım
dilute seyreltmek, seyreltik
dipolar bond ucaysal bağ
dipole çiftucay
dipole radiation ucay ışınımı
directed valence yönelik bağdeğer
direct product dolaysız çarpım
dislocation çıkık
dispersion serpinme, serpinti
dispersion force serpinme kuvveti
dispersion of light ışık serpinmesi
displacement kaydırım
dissociation ayrışma
dissolution çözünme
dissolve çözmek
dissolved çözünük
distillation damıtma

distillation column damıtma dikeci
distortion yamultma
divergent series iraksak dizi
Doppler broadening Doppler en-
 lenmesi
double bond çift bağ
double layer çift katman
doublet çiftli
dropping mercury electrode
 damlar cıva kıvılcu
dual ikizuzay
dynamics devimbilim, devingen

E

eclipsed conformation tutulmalı
 konoluşum
effusion sızınım
eigenfunction özgün işlev
eigenstate özgün duru
eigenvalue özgün değer
eigenvector özgün yöney
elastic esnek
elasticity esneklik
electrical charge kıvıl yük
electrical current kıvıl akım
electric displacement kıvıl kay-
 dırım
electric field kıvıl alan
electricity kıvıllık
electrification kıvıllandırma
electrify kıvılandırmak
electrochemistry kıvılkimya
electrode kıvıluç
electrodynamics kıvıldevimbilim
electrolysis kıvılkesim
electrolyte kıvılkesilgen
electrolytic solution kıvılkesimsel
 çözelti
electromagnetic theory kıvılmık-
 natis kuramı
electromagnetism kıvılmık natislik

electromotive force kıvılliter-
 kuvvet
electron eksicik
electron affinity eksicik çeker-
 liği
electron diffraction eksicik kırı-
 nımı
electronegativity eksiçekerlik
electrophilic eksicil
electrostatics kıvıldinimbilim
element öge
elementary steps öge adımlar
elevation of boiling point kay-
 nama noktası yükselimi
emission spectrum salım izgesi
emissivity salarlık
emit salmak
empirical deneyimsel
empiricism deneyimcilik
energize erkelendirmek
energy erke
energy distribution erke dağılımı
energy gap erke aralığı
energy transfer erke atlaması
ensemble toplak
enthalpy yığa
enthalpy of mixing karışma yığası
entropy dağı
enzymatic özgenli
enzyme özgen
equation of state duru denklemi
equilibrium denge
(equilibrium) equation of state
 denge duru denklemi
equipartition eşbölüm
equipartition of energy erke eş-
 bölümü
equivalent orbitals eşdeğer yürün-
 geçler
escaping tendency kaçma eğilimi
etch oymak

even parity çift eşlem
exchange verişim
exchange integral verişim tümlevi
exchange reaction verişimli tep-
 kime
excitation uyarma
excited state uyarık duru
exciton uyarıcık
excluded volume katılmaz oylum
**expansivity (coefficient of ther-
 mal expansion)** genleşme
 katsayısı, genişirlik
expectation value beklenen değeri
experience deney
experiment deney
experimental deneysel
experimental error denel yanılı
extensive property uzamsal özellik
extent uzam
extinction sönüm
extinction coefficient sönüm kat-
 sayısı

F

face centered cubic yüzü özekli
 küpsel
feedback geriverme
Fermi level Fermi düzeyi
ferromagnetism demirmıknatıslık
field emission alan salımı
field theory alanlar kuramı
fine structure ince yapı
fission kopma
flash photolysis parlamalı ışılkesim
flow reactor akışlı tepkir
fluctuation bocalanma
fluid akışkan
fluorescence ışımkak, ışınlılık
fluorescent ışınlı
flux akı
forbidden transition yasaklı geçiş

force constant kuvvet katsayısı
formation oluşum
form factor biçim katsayısı
four center integral dört özekli
 tümlev
fractional distillation kesimli da-
 mıtmak
fractionation kesimleme
free energy özgür erke
free radical özgür kökçe
free volume boş oylum
frequency sıklık
frequency standard sıklık ölçünü
fuel oil yağyakıt
fugacity kaçırılık
function işlev
**fundamental (elementary) par-
 ticle** temel tanecik

G

gas dynamics gaz devimbilimi
gas kinetics gaz hızbilimi
geometric isomer geometrik eşiz
g-factor g-katsayısı
globular yuvarsl
globule yuvar
good quantum number geçerli
 nicem sayısı
gradient düşüm
grand canonical ensemble koca
 yasal toplak
graph çizit
graph theory çizit kuramı
gravitational yerçekimsel
gross charge kaba yük
ground state taban duru
group öbek
gyromagnetic ratio dönermıknatıs-
 lık oranı
gyroscope düzdöner

H

half-cell yarım göze
half-life yarıyaşam
harmonic vibration uyumlu titreşim
heat ısı
heat capacity ısı sığası
heat conduction ısı iletimi
heat convection ısı varışımı
heat of atomization öğecikleşme ısı
heat of combustion yanma ısı
heat of dissociation ayrışma ısı
heat of formation oluşum ısı
heat of sublimation ağınlama ısı
heat transfer ısı aktarımı
heavy water ağır su
heterogeneous çoktörel
heterogeneous catalysis çoktörel tezlendirme
heteronuclear değişik öğecikli
hexagonal closest packing altıgenli sık doldurma
homogeneous tektörel
homogenize tektürelleme
homonuclear eşöğecikli
hot atom chemistry kızgın öğecik kimyası
hybridization katışıklama
hybrid orbital katışık yörünge, kırma yörünge
hydrated electron su kaplı eksik
hydrolysis suylakesim
hyperfine structure en altyapı

I

ideal gaz ülkül gaz
ideal solution ülkül çözelti
identify özdeşlemek
identity özdeşlik

impregnation emdirme
impurity katışık
incoherent light eşevresiz ışık
indeterminacy belirtilmezlik
indicator göstergeç
induction irgitim
induction coil irgitim sarmalı
inequality eşitsizlik
inertia dinginlik
infrared kızılaltı
inhibition engelleme
inhibitor engelleyici
insoluble çözünmez
instable substance kalımsız özdek
integral tümlev, tümlenik
integral-transform tümlev dönüşke
integrate tümlevini almak
integrated tümlenik
integrating factor tümleme kat sayısı
intensity yeğinlik
intensive property yeğinsel özellik
interaction etkileşim
intercept kesi
interface arayüzey
interfacial tension arayüzey gerilimi
interference girişim
interferometer girişimölçer
intermolecular force özdeciklik kuvvet
intermolecular forces özdeciklerarası kuvvetler
internal conversion iççevirtim
internal pressure içbasınç
internal rotation içdönme
internuclear distance çekinlerarası uzaklık
intersystem crossing dönü dizge geçişi

invariant değişmez

inverse evrik

inversion evrilme

ion yükün

ion association yükün toplasımı

ion exchange yükün verişimi

ion-exchange column yükün de-
ğiştirici dikeç

ionic yükünel

ionic bond yükünel bağ

ionic character yükünel özgelik

ionic crystal yükünel kırılca

ionic discharge yükünel boşalma

ionic size effect yükünel boy et-
kisi

ionization yükünelşme

ionization potential yükünelşme
gerilimi

ion migration yükün göçü

ion pair yükün çifti

irreversible process tersinmez
işlem

isobar eşbasınç eğrisi

isochrone eşoylum eğrisi

isoelectronic sequence eşeksicik-
li dizi

isolated system yalıtık dizge

isolator yalıtkan

isomer eşiz

isomerization eşizlenme

isotherm eşsıcaklık eğrisi

isotope yerdeş

isotope separation yerdeş ayırı-
mı

isotopic shift yerdeşsel kayım

isotopic substitution yerdeş orna-
tımı

isotropic eşyönlü

J

jet flow oksu akış

K

ket öney

kinetic energy devimsel erke

kinetics hızbilim

kinetic theory devimsel kuram

L

laminar flow katmanlı akış

latent heat gizil ısı

lattice örgü

law of definite proportions ke-
sin orantılar yasası

law of multiple proportions kat-
lı orantılar yasası

level düzey

lever rule kaldıraç kuralı

ligand degeç

light absorption ışık soğurması

limit erey

linear accelerator uzun ivdirici

linear combination doğrusal bile-
şim

linear manifold doğrusal büklüm

linear molecule doğrusal özdecik

linear momentum doğrusal devi-
nirlik

line width çizgi eni

liquefaction sıvılaştırma

liquid phase sıvı evre

liquidus curve sıvıcıl eğri

local yerel

local field yerel alan

localization yerseme

localized yersenik

localized orbital yersenik yörün-
geç

lone pair yalın çift

LS-coupling LS-bağlaşımı

luminescence ışıldama

luminescent ışıldar

M

macromolecule iriözdecik
macroscopic iriölçekte
magnetic mıknatıssal
magnetic moment mıknatıs kol-
cuğu
magnetic quantum number mıknatıssal nicem sayısı
magnetic resonance mıknatıssal yankılaşım
magnetism mıknatıslık
magneton mıknatın
manifold büküm
many body effects bol tanecikli etkiler
many-electron theory çokeksicikli yapılar kuramı
mapping gönderme
mass kütle
mass action law kütle etki yasası
mass defect kütle eksikliği
mass spectrograph kütle izgeölçeri
mass spectrum kütle izgesi
matrix dizey
matrix column dizey dıksırası
maximum doruk
M. C. correlation diagram özdecik yörüngeçleri ilinti çizgesi
mean activity ortalama etkinlik
mean free path ortalama gidim
mechanics düzenek
median ortaç
melting point ergime noktası
meson ortacık
metabolic özüştürül
metabolism özüştürüm
metastable state arakalımlı duru
microcanonical ensemble küçük-yasal toplak
microscopic ufakölçekte

microscopic surface tension ufakölçekte yüzey gerilimi
microwave spectrum ufakdalga izgesi
minimum oyluk
mixture karışım
M.O. correlation diagram özdecik yörüngeçleri ilinti çizgesi
mobility giderlik
mode kip
model taslam
moderator ılımlayıcı
mol özdem
molality özdemsellik
molal solution özdemsel çözelti
molarity özdemlilik
molar solution özdemli çözelti
molecular association özdecik toplasımı
molecular group özdecik topağı
molecularity özdeciksellik
molecular structure özdecikselyapı
molecule özdecik
mole fraction özdem oranı
moment kolcuk
moment of inertia dinginlik kolcuğu
momentum devinirlik
momentum transfer devinirlik aktarımı
monochromator renkseçer
monolayer tekkatman
monomer tekiz
monopole tekucay
motion devinim
moving boundary method yürür sınır yöntemi
multiplet çokkatlı
multiplet term values öğecek izgeterim değerleri
multiplicity çokkatlılık
mutual attraction çekişim

N

net charge ince yük
neutral ılın
neutralization ılınlama
neutron ılıncık
neutron capture ılıncık kapma
node boğum
non-binding orbital bağlamaz yö-
 rüngeç
non-closed shell açık kabuk
non-commuting öndelemesiz
non-conducting iletmez
non-crossing rule kesişmezlik ku-
 ralı
non-linear molecule eğri özdecik
non-stoichiometric compounds
 tamkatsız bileşikler
normal modes düzgü kipler
nuclear çekinsel
nuclear fission çekin kopması
nuclear fusion çekin kaynaşması
nuclear magnetic resonance
 çekinsel mıknatıslı yankılaşım
nuclear reaction çekinsel tepkime
nuclear reactor çekinsel tepkir
nuclear spin çekin dönüşü
nucleation çekirdeklenme
nucleic acid çekirdek ekşiti, göze
 çekirdeği ekşiti
nucleon çekincik
nucleon density çekincik yoğun-
 luğu
nucleophilic artıcı
nucleus çekin, çekirdek
nuclide çekin

O

octahedral orbital sekizyüzsel yö-
 rüngeç

octet rule sekizli kuralı
octupole sekizucay
odd parity tek eşlem
off-diagonal köşegendişi
open system açık dizge
operator işler
orbital yörüngeç
order düze
order of reaction tepkime düzesi
orientation yönelim
orientation of dipole çiftucay yön-
 lenimi
origin başnokta
orthogonality dikeylik
oscillator titreşir
oscillator strength titreşirgücü
osmosis geçişme
overall reaction görünen tepkime
overlap kaplaşım
overlap charge kaplaşım yükü
overlap integral kaplaşım tümlevi
oxydation yükseltgenme

P

packing doldurma
pair aufbau çift katyapı
pairwise additivity ikiyeşerli top-
 lanırlık
parallel reactions koşut tepkimeler
paramagnetism dizilmıknatıslık
parameter değıştiren
parity eşlem
parity conservation eşlem sakınımı
partial derivative tikel türev
partial differential equation tikel
 türevsel denklem
partial pressure tikel basınç
particle tanecik
partition function üleştirme işlevi
partitioning bölmelerme

Pauli exclusion principle Pauli dışarlama ilkesi
penetration of barrier engelden sızma
periodic table çevrimsel çizelge
permeability geçirgenlik
permeable geçirgen
permutation değiş tokuşlama
permutation group değiş tokuş öbeği
perpetual motion durmaz devinim
perturb tedirgilemek
perturbation tedirgi, tedirginlik
perturbation theory tedirgileme kuramı
phase evre
phase diagram evre çizgesi
phase of a wave dalga evresi
phase transition evre geçişi
phenomenon görüngü
phonon titrercik
phosphorescence fosforlanma
photochemistry ışık kimya
photoconductivity ışıletkenlik
photoelectric effect ışınkırıl etki
photoelectron spectroscopy ışılek-sicik izgeölçümü
photoionization ışılyükünleşme
photolysis ışılkesim
photon ışınıcık
photosensitization ışılduygunlaş-tırma
physical chemistry fiziksel kimya
Planck's constant Planck katsayısı
plane of reflection yansıma düz-le mi
plastic yoğruk
plasticity yoğruluk
plasticizer yoğruklayıcı
plot çizgelemek
point group nokta öbekleri

polar bond ucaysal bağ
polar coordinate ucaysal konsayı
polarimeter ucayölçer
polarity ucaylık
polarizability ucaylaşırılık
polarization ucaylanma
polarization of light ışık ucaylan-ması
polarizer ucaylayıcı
polaroid ucaysı
pole ucay
polyatomic molecule çököğecikli özdecik
polycyclics çokdolamlılar
polymer çoğuz
polymer configuration çoğuz konbiçimi
polymerization çoğuzlaşma
polymorphism çokbiçimlilik
population yığılım
population analysis yığılım çözüm-lemesi
porous süngerimsi
position konum
positron artıcık
potential gerilim
potentiometer gerilimölçer
precess yalpalanma
precession yalpa
precipitate çökelek
precipitation çökeltme
predissociation önarışma
pre-exponential factor üslönü etkeni
pressure basınç
pressure broadening basınç enlen-dirmesi
principal quantum number ana nicem sayısı
probability olasılık
program çizyeleme

programming çizileme
projection operator izdüşüm iş-
 leri
promotion aştırma
promotion energy aştırma erkesi
property özellik
protein önbesi
proton öncelik
pure arı
purification arıtma
pyrolysis ısılkem

Q

quadrupole dörtüçay
quality nitelik
quantic continuum nicemsel sürem
quantization nicemleme
quantum nicem
quantum number nicem sayısı
quantum operator nicemsel işler
quantum state nicem durusu
quenching dindirme
quenching of fluorescence işi-
 nırlık dindirmesi

R

radial distribution function yarı-
 çapsal dağılım işlevi
radial velocity yarıçapsal hız
radiation ışınım
radiation chemistry ışınım kim-
 yası
radiation density ışınım yoğunluğu
radiationless transition ışınımsız
 geçiş
radiative transfer ışınımsal ak-
 tarım
radical kökçe
radioactive ışınetkin
radioactive tracer ışınetkin izleyi-
 ci

radioactivity ışınetkinlik
radiochemistry ışınetkin kimyası
random motion rasgele devinim
randomness rasgelelik
random variable rasgele değişken
range gidim
rate constant hız katsayısı
ray ışın
reactant tepken
reaction tepkime
reaction mechanism tepkime iş-
 lergesi
reactive tepkin
reactor tepkir
reagent ayıraç
real number field gerçek sayı alanı
recoil (nuclear) geritepme (çekin-
 sel)
recycling geriçevrim
redox yükseltgenme-indirgenme
reduced mass karşı kütle, indir-
 genmiş kütle
reduced temperature indirgenmiş
 sıcaklık
reduced volume indirgenmiş oy-
 lum
reduction indirgenme
refrigeration soğutma
regulatory process denet işlem
relativity theory bağlılık kuramı
relaxation phenomena gevşeme
 olayları
representation görünge
repulsion itim
repulsive itişli
resistance direnç
resistivity öz direnç
resonance yankılaşım
rest mass duruk kütle
reversibility tersinirlik

reversible process tersinir işlem
rigid rotator katı döner
ring dolam
ring molecules dolamlılar
rotational spectre dönel izge
row yansıra

S

salting out tuz atma
sample örnek
sampling örnekleme
saturation of valency değer doyması
scalar sayıl
scalar product sayıl çarpım
scale (e. g. temperature scale) ölçek
scale ölçekleme
scale factor ölçek katsayı
scale transformation ölçek dönüştürümü
scattering saçınım
scavenger yitirgen
screening constant örtme katsayısı
screw axis sarmal eksen
second law of thermodynamics ikinci ısıdevimbilim yasası
secular determinant kök belirtkeni
sediment tortu
selection rules seçme kuralları
self-adjoint özekenlik
self-consistent field iççelişmesiz alan
self-diffusion coefficient özyayınım katsayısı
self-regulation özdenetim
semi-conductor yarıiletken
semi-empirical yarıdenemsel
semi-permeable yarıgeçirgen
separated atom ayrıışık ögecik

separator ayırıcı
set küme
shell kabuk
shell model kabuklar taslamı
similarity transformation benzerlik dönüşümü
single bond tek bağ
singlet tekli
single-valued function tek değer işlev
slip plane kayma düzlemi
slope eğim
solid phase katı evre
solidus curve katıcıl eğri
solubility çözünürlük
solubility product çözünürlük çarpımı
soluble çözünür
solute çözünen
solution çözelti
solvent çözen
solvolysis çözülkesim
space groups uzay öbekleri
specific gravity özgül ağırlık
specific heat özgül ısı
specificity özgülük
spectrograph izgeçizer
spectroscope izgeölçer
spectroscopy izgebilim
spectrum izge
speed hız
spherical coordinates küresel kon sayılar
spin orbit interaction dönü yörünge etkileşimi
spin quantum number dönü nicem sayısı
splitting yarılmı
spontaneous (light) emission kendiliğinden ışınalim
stability kalımlılık

stability theory tutunurluk kuramı
stable state kalımlı duru
stable (steady) state tutunur duru
stable substance kalımlı özdek
staggered conformation ayırık kon-
 oluŖum
standard ölçün
standard deviation ölçün sapma
standard state ölçün duru
standing wave durur dalga
state duru
statics dinimbilim
stationary state tutunur duru
statistical mechanics sayıtım dü-
 zeneği
statistical thermodynamics sayı-
 tımsal ısıldevimbilim
statistics sayıtım
steady state sürer duru
stimulated emission uyardılı sal-
 ma
stimulus uyardı
stoichiometric compounds tam-
 katlı bileŖikler
stoichiometry tamkatlama
strength (not force) yeğlik
strong interactions ağır etkileŖim
structure yapı
sublimation ağınma
subspace altuzay
substance özdek
substituent ornatık
substitution ornatma
substrate üstleç
superconductor üstün iletken
supercooled soğukaltı
superfluidity üstün akıŖkanlık
superposition principle doğrusal
 bileŖtirme ilkesi
surface film yüzey incekatı
surface tension yüzey gerilimi

susceptibility etkilenirlik
suspension asıltı
symbol simge
symmetric bakıŖımlı
symmetric top bakıŖımlı topaç
symmetrization bakıŖımlama
symmetry bakıŖım
synthesis bireŖim
system dizge

T

temperature sıcaklık
tensor gery
tetrahedral bonding dörtüzlü bağ-
 lama
theoretical chemistry kuramsal
 kimya
thermal ısı
thermal conductivity ısıl iletken-
 lik
thermal energy ısıl erke
thermochemistry ısılkimya
thermodynamics ısıldevimbilim
thermodynamic state ısıldevingen
 duru
thermometry sıcaklıkölçüm
thermonuclear reaction ısılçekin-
 sel tepkime
thermopile ısılpil
threshold eŖik
time-sharing sürebölüm
topology ilinge
trace of a matrix dizey izi
tracer izleyici
trajectory gidimizi
transfer aktarım
transform dönüŖke
transformation dönüŖtürüm
transformer dönüŖtürücü
trans-isomer tersteŖ eŖiz
transition geçiŖ

transition probability geçiş olasılığı
transition series elements aradizi öğeleri
transition state theory araduru kuramı
translation öteleme, ötelenme
transport taşınım
transport number taşınım sayısı
transport properties taşınım özellikleri
transpose conjugate tersyüzleşenik
transposition tersyüzleme
transuranium elements uranötesi öğeler

trap tuzak
triple bond üçlü bağ
triple point üçlülük noktası
triplet üçlü
triplet state üçlü duru
tunnelling sızma
turbidity bulanıklık
turbulent flow dolaşık akış
two component system iki bileşkenli dizge

U

ultracentrifuge üstözekkaç
ultraviolet morötesi
uncertainty principle belirsizlik ilkesi
unimolecular teközdeciksel
unimolecular reaction teközdecikli tepkime
unit cell birim gözcük
united atom birleşik öğecik
unit operations birim işlemler

unit operator birim işler
unit processes birim süreçler
unpermeable geçirmez
unstability tutunmazlık
unstable steady state tutunmaz duru

V

vacuum boşay
valence bağdeğer
valence bond method değerbağ yöntemi
valency bağdeğer
van der Waals interaction van der Waals etkileşimi
variable değişken
variation değişim
variation method değiştirmece yöntemi
vector yöney
velocity hız yöneyi
vibration titreşim
vibrational degrees of freedom titreşimsel özgür boyutlar
vibrational normal modes dikey titreşim kipleri
viscosity ağıdalık
volume oylum

W

wave dalga
wave function dalga işlevi
wavelength dalga boyu
wave packet dalga çıkını
weak interaction yeğni etkileşim

Y

yield verimlilik

JAPONCA DİZİN

A

amarugamu cıvalı alaşım
amime örgü
anteisei kalımlılık
anteisei-riron tununurluk kuramı
antei-zyôtai kalımlı duru
apriori önsel
assyükusei insi sıkıştırılma kat-sayısı
atsuryoku ni yoru hirogari basınç enlendirmesi
aturyoku basınç

B

baisû-hirei no hösoku katlı oran-tılar yasası
bân barın
bande-supekutoru şerîf izge
ba riron alanlar kuramı
bariyon ağırlık
bekutoru yöney
bengi deneyimsel
bibun-hôteisiki türevsel denklem
biimu demet
bissai kôzô ince yapı
bisyo hanka o ata eru tedirgileme
(Bôa) kido Bohr yörüngesi
Boltzman bungu karmaşık sayılar alanı
bonbe-neturyôkei patlarlı ısıöl-çer
Borutaman - insi Boltzman etkeni

bôtyôritu (netu-bôtyôritu) genle-şirlik

bôtyôsei genleşme katsayısı
bu (betu - zyô) ryû kesimli damıtma
bunpai bölmeleme
bun'atu tikel basınç
bunbetu kesimleme
bunfai kansu üleştirme işlevi
bunkai bozunma
bunkôgaku izgebilim
bunkôki izgeölçer
bunkô - syosin izgeçizer
bunkyoku ucaylanma
bunkyokuritu ucaylaşırılık
bunri no genshi ayırtışık öğecik
bunsan serpinti
bunsanryoku serpinme kuvveti
bunsan - suru serpinme
bunseki çözümleme
bunseki no kagaku çözümsel kim-ya
bunshii sei özdeciksellik
bunshikan - ryoku özdeciklerarası kuvvetler
bunshisu yığılım
bunshisu no bunseki yığılım çö-zümlemesi
bunsi - gun özdecik topağı
bunsi - kûdô özdecik yörüngeçleri ilinti çizgesi
bunsi - kôzô özdeciksel yapı
bunsi-nai-tyoku özdecikçi kuvvet
bunsi - syûgôtai özdecik toplasımlı

bunşi özdecik
bura arday
buretu yarılım
bussitu özdek
bussitu - kôtai (taisya) özüştürüm
butsuri - kagaku fiziksel kimya

C

chikara no teisu kuvvet katsayısı
chô - bisai - kozô en altyapı
chokusei dolaysız çarpım
chûsen ortaç

Ç

ço - ryûdô üstün akışkanlık
çôwa uyumlu titreşim

D

dannetu ıssız
dansei esnek, esneklik
deita veri
denba kıvıl alan
dendô öziletkenlik
den'isa-kei gerilimölçer
denka kıvıl yük, yük
denkai kıvıl alan
denkaieki kıvılkesilgen, kıvılkesim-
sel çözelti
denkai - hôsya alan salımı
denkaisitu kıvılkesilgen
denkaisô gözcük
denki kıvıllık
den(ki-bun)kai kıvılkesim
denki-denryû kıvıl akım
denki-inseido eksiçekerlik
denki-kagaku kıvılkimya
denki-rikigaku kıvıldevimbilim
denki-ryoku kıvılliter kuvvet
denki to suru kıvılandırmak

denkyoku kıvıluç
denryû akım
densi eksicik
densi-kaisetu eksicik kırımını
densi-sinwaryoku eksicik çekerliği
densoku - mitudo kıvıl kaydırım
denti gözcük
denziki kıvılmıknatıslık
denzikigaku kıvılmıknatıs kuramı
dô devingen
dôi - genso yerdeş
dôikaku bunri yerdeş ayırımı
dôitai yerdeş
dôitai daiyô yerdeş ornatımı
dôitai - sifuto yerdeşsel kayım
doitsu özdeşlik
dokei - henkan benzerlik dönüşü-
mü
Doppler hirogari Dopler enlen-
mesi
dôrikigaku devimsel kuram
dô-rikigaku devimbilim
dôtai iletken
dôtei-suru özdeşlemek
dôzyutai eşbasınç eğrisi

E

eclawakere dallanma
efyûzyon sızınım
eikyû - undô durmaz devinim
einen gyoret-su - shiki kök belirt-
keni
ekika sıvılaştırma
ekisô sıvı evre
ekisôsen sıvıcıl eğri
enerugii erke, erkelendirmek
enerugii-bunpu erke dağılımı
enerugii-idô erke atlaması
enerugii-kangeki erke aralığı
enerugii no tobunpai erke eşbölü-
mü

ensinbunri özekkaçlama
entarupii yığa
enzan'si nicemsel işler
eru-esu-ketsugo LS-bağlaşımı
eru-esu-kopringu LS-bağlaşımı
ettingu oymak

F

fan - deru - Wârusu van der Waals etkileşimi
ferumi-zyun'i fermi düzeyi
fiido - bakku gerivernme
fuhenzo değişken
fukenzo değişmez
fukusokaku-bunsi değişik ögecikli
funagata kayık biçimi
futô eşitsizlik

G

gaisi yalıtkan
gansin emdirme
genkaî erey
genki ölçün
genshika bağdeğer
genshika detsugo ho değerbağ yön-temi
(gensu) kaku - hanno çekinsel tepkime
gensiko tazyûkû ögecik izgeterim değerleri
gensu - kôzô ögecik yapısı
gensu netu ögecikleşme ısısı
gensiro çekinsel tepkir, tepkir
gensu-situryô-lan'i ögeciksel birimler
gensu öge
gensokuzai ılımlayıcı
gensuisi titreşir
gensyo özellik
gensyô görüngü
gensyô taiseki indirgenmiş oylum

genşi ögecik
genten başnokta
gosa denel yanılğı
gôsei bireşim
gotai kaitenshi katı döner
gu guki sei çift eşlem
gulki sei no hantensei eşlem sakı-nımı
gurafu çizit
gurafu - riron çizit kuramı
gurupu öbek
gyakôten - kôka donma noktası al-çalımı
gyaku - taîso tersbakışımı
gyôretu dizey
gyôretu - no seki (taikakuva) di-zey izi
gyôretusiki belirtken

H

hacho dalga boyu
haçimentai kidô sekizyüzel yö-rüngeç
haçizyûyoku sekizucay
hadô dalga
hadô - kansû dalga işlevi
haii - kayôbutu konmalı bileşik
hai - ishi - kan sogo - sayo konbiçim etkileşimi
haiisi değeç
haijo - hanno sökücü tepkime
haikô yönlenim
haiti konbiçim
haiza konoluşum
haizyo taiseki katılmaz oylum
hakari ölçek, ölçekleme
haklô - supekutoru salım izgesi
hami no iso dalga evresi
hami no mure dalga çıkını
hami no sinpuku dalga genliğı
han bussitu karşıt özdek

handenti yarım göze
handôtai yariletken
hangenki yarıyaşam
han - jikken (han - bengi) yaride-
 nemsel
han - ketsugo - kido bağönlər yürün-
 geç
han - ketugô (sei) bağönlər
hannô tepkime
hannôbutu tepken
hannô-genkei tepken
hannôki tepkir
hannô - kikô tepkime işlergesi
hannô kikono amime kimyasal örüt
hannôsei tepkin
hannô-sokudoron hızbilim
hannô-zisû tepkime düzesi
hansya enzansi izdüşüm işleri
han - taisyô tersbakışimli
hanten evrilme
hantensei eşlem
hantômake yarıgeçirgen
hantyo geritepme
han - yosi karşıt önelcik
hari - haku bunkôgaku ışın yaprak
 izgeölçümü
hasshoku - dan renkveren
hatizyû senritu sekizli kuralı
heikin - katuryô ortalama etkinlik
heikinti ortalama
heikin ziyû kôkei ortalama gidim
heiko denge
heiko - hannô koşut tepkimeler
(heiko) zyôtai - hoteisiki denge
 duru denklemi
heisakei açık dizge
heisin öteleme, ötelenme
hen - atu - ki dönüştürücü
hen - bibun tikel türev
hen - bibun hoteisiki tikel türevsel
 denklem

henbun - hô değiştirmece yöntemi
hendô bocalama
henkan dönüştürüm
henkan - enzansi dönüştürücü
henko ışık ucaylanması
henkô ucaylanma
henkon dönüşke
henkosi ucaysı
henkôsi ucaylayıcı
hensei denşirik, denşirme
hentai dönüştürüm
hi çowa sindô (hityowa-sindô)
 uyumsuz titreşim
hiheikaku açık kabuk
hihôsha-sen'i ışınlımsız geçiş
hikansho-sei no hikari eşevresiz
 ışık
hikari-sanran ışık soğurması
hi-ketugô (sei)-kidô bağlamaz yö-
 rüngeç
hikokan no öndelemesiz
hikosa hosoku kesişmezlik kuralı
hikotei-kyôkai-hô yürür sınır yön-
 temi
hi-kyokuzaika yersizleştirme
hi kyokuzaika kidô yaygın yürün-
 geç
hikyoyû-densitui yalın çift
hinetu özgül ısı
hirogari enlenme
hirogaru tyokuretu ıraksak dizi
hisiteki hyômen tyôryoku ufaköl-
 çekte yüzey gerilimi
hitaisho bakımsız
hitajyakusei katei tersinmez işlem
hiteizyô-zyôtai tutunmaz duru
hitôkasei geçirmez
hi-tyokusen (zyô)-bunsu eğri öz-
 decik
hizurni yamultma

hizyû özgü ağırlık
hōden yükünel boşalma
hōi-ryōsisû açısız nicem sayısı
hōkai çürüme
hokkō-supekutōru salım izgesi
hōkō-gensika yönelik bağdeğer
hōkōzoku-kagobutu kokunuk bile-
 şik
hōkōzoku-sei kokunukluk
hōsya ışınlım, salmak
hōsya-idō ışınlımsal aktarım
hōsya-kagaku ışınlımsal kimyası
hōsya-mitudo ışınlım yoğunluğu
hōsyanō ışınlımsal
hōsya-ritu salarlık
hōsyasei ışınlımsal
hōsyasen ışınlım
hōsyasen-kagaku ışınlım kimyası
hōsyuku-sareta derişik
hosyūzai yitirgeni
hozon sakınım
hozono-soku sakınım yasası
hozon-ryoku sakınım kuvvet
hudōtai iletmez
hugasit'ii kaçarlık
huka-hannō ekleme tepkimesi
hukakuteisei belirtilmezlik
hukakuteisei genri belirtilmezlik
 ilkesi
hukin'itu (kei) çoktörel tezlendir-
 me
hukisoku-hensū rasgele değışken
hukisoku-undō rasgele devinim
huku kōkan altuzay
hukugōtai karmaşık
hukusosū eşlenik sayı
hukusya salmak
hunmu-biryuka öğecikleşme
hurakkusu akı

huruiwake örtme
huteihi-kagōbutu tamkatsız bileşik-
 ler
hutten kaynama noktası
hutteu-zyōsyō kaynama noktası
 yükselimi
huzyunbutu katışkı
hyogen görüngen
hyōmen-sō yüzey incekatı
hyōmen-tyōryoku yüzey gerilimi
hyōzyū ölçün
hyōzyū-hensa ölçün sapma
hyōzyū-syūdan yasal toplak
hyōzyū-zyōtai ölçün duru

I

idō aktarım
idōdo giderlik
ihōsei no eşyōnsū
ikichi eşik
ikka-kansū tek değeri işlevi
ikusu ponensyaru-no-kata-no insi
 üslūnū etkene
in-ion eksin
inkyoku eksiuc
inryoku çekim
ion yükün, yükünel
ionka yükünleşme
ionka potensharu yükünleşme ge-
 rilimi
ion-kessyō yükünel kırılca
ion-ketugō yükünel bağ
ion-kōkan yükün verişimi
ion-kokānkaramu yükün değıştirici
 dikeç
ion-kyōsyū yükün toplasımlı
ion-no-idō yükün göçü
ion no ōkisa no sa ni yoru kōka
 yükünel boy etkisi
ion-sei yükünel özgelik
ion-tui yükün çifti

iseika eşizlenme
iseitai eşiz
isô evre, ilinge
issannô kaçarlık
isugata koltuk biçimi
itî konum
itizi-ketugô doğrusal bileşim
itizyûkô tekli
itizyûsan tekli
iya na itişli
iyi ryôsisu geçerli nicem sayısı
izyôî tokui uymazlık

J

jido ionka özyükünleşme
jiki mıkmatissal
jiki-kaiten hi dönermıkmatıslık oranı
jiki-momento mıkmatıslık kolcuğu
jiki-ryoshisu mıkmatıslık nicem sayısı
jiko-mudochaku no ba iççelişme-
siz alan
jishi mıkmatın
jun-antei-jotai arakalımlı duru
jundô gidimiz

K

kaden kıvıllandırma
kaen tuz atma
kagaku-genso kimyasal öge
kagaku-gôsei kimyasal bileşim
kagaku-haka çözümsel tartaç
kagaku-hannôsokudoron kimyasal
hızbilim
kagaku ketugô kimyasal bileşme
kagaku kyûtyaku kimyasal yüzerme
kagaku-potensyaru kimyasal geri-
lim
kagaku-ruminesensu kimyasal ışı-
lama
kagakuryôron-teki tamkatlı bile-
şikler

kagaku shifuto kimyasal kayım
kagaku sosei kimyasal bileşim
kagaku tenbin kimyasal tartaç
kagôbutu bileşik
kagyaku-katei tersinir işlem
kagyakusei tersinirlik
kaigô toplasım
kaihokei kapalı dizge
kaihô-kei açık dizge
kaimen arayüzey
kaimenno potensharu arayüzey
gerilimi
kairi ayrışma
kairinetu ayrışma ısısı
kaisetü kırınım
kaiten supekutoru dönel izge
kalu çekin, çekinsel, çekirdek, ka-
buk
kaku-bunretu çekin kopması
kakugan-kyori çekinlerarası uzak-
lık
kaku-mokei kabuklar taslamı
kakuritu olasılık
kakusan çekirdek ekşiti, göze çe-
kirdeği ekşiti, yayınım
kaku-seisei çekirdeklenme
kakusi çekincik
kakusokudo açışal hız
kakusupin çekin dönüşü
kakusyu çekin
kakutyô uzam
kakuundôryô (angular momen-
tum) açışal nicem sayısı
kaku unduryo açışal devinirlik
kaku-yûgô çekin kaynaşması
kamezi eklenik
kangen indirgenme
kanonikaru-ansanburu yasal top-
lak
kansan-ondo indirgenmiş sıcaklık
kansan shitsuryo karşı kitle

kansan şitsuryo indirgenmiş kütle
kansei dinginlik
kansei-mômento dinginlik kolcuğu
kansho-sei no hikari eşevreli ışık
karisû işlev
kansyô girişim
kansyôkei girişimölçer
kanwa genisyô gevşeme olayları
kanzyô-bunsi dolamlılar
karamu clikeç
ka reikyaku soğukaltı
kasana garita moderu tutulmalı
konoluşum
kasanari kaplaşım
kasanari-genri doğrusal bileştirme
ilkesi
kasanari no denka kaplaşım yükü
kasanari-sekibun kaplaşım tümlevi
kasei oluşum
kaseisei toplanırlık
kasôdo eksiuç
kasozai yögruklayıcı
kassei etkinlik
kasseika-enerugii etkinleşme erkesi
kassei sakutai etkinleşrniş karmaşık
kasseiten etkin nokta
kasui-bunkai suylakesiñ
katuryô etkinlik
katuryô-kaisû etkinlik katsayısı
kei dizge
kei-kan-kosa dönü dizge geçişi
kei-kenron deneyimcilik
keiko ışıdır, ışımak
keikô ışıdırılık
keikô-syômettsu ışıdırılık dindirmesi
keisei oluşum
keisûkan sayaç
keisû-sôti sayaç
keizyû-insi biçim katsayısı
kenbikyô ufakölçekte
kendaku asıltı

kenin çekici
kensyutuki bulucu
kesshoba kırılcal alan
kessyô ağaçsı, kırılca
kessyogaku kırılca yazım
kessyôgaku kırılca yazımsal
kessyôkekkan kırılca gediği
kessyôsei kırılcal
kessyô-seityô kırılca büyümesi
kessyô-tai kırılca bağ
ketugo genshi birleşik öğecik
ketsugo kido bağlar yörüngeç
ketu öney
ketugô bağ, bağlam
ketugô-enerugii bağlam erkesi, bağ
erkesi
ketugôgaku bağ açısı
ketugô han'no bağlaşık tepkimeler
ketugô sindôsû bağ titreşim sayıları
ketugosû-na-hôva değer doyması
ketugô-zisû bağ düzesi
kidô yörüngeç
kigô simge
ki guki sei tek eşlem
kihaku seyreltik
kinitu-bunsan taktürelleme
kin'i tukaku-bunsi eşögecikli
kinsei-sen'i yasaklı geçiş
kinsi engelleme
kinsitu tektürel
kinzi yaklaştırtma
kinzoku-no-bando niron metal şe-
rit kuramı
kiribaka kabarcık odası
kiribako sis odası
kisitu üstleç
kiso-katei öge adımlar
kisyaku seyreltmek
kitai üstleç
kitai-bunsi-undôran gaz hızbilimi
kitaiohi beklenen değer

kitai-rikigaku gaz devimbilimi
kitei jotai taban duru
kiyunshindo düzgü kipler
kizuki-age katyapı
kizyun-sindô-no-nôdo dikey tit-
reşim kipleri
kôbai düşüm, eğim
kôbunkai ışılkeseim
kôbunsan ışık serpinmesi
kôbunsi iriözdecik
kobunsi no kukan-haii çoğuz kon-
biçimi
kôdendôsei ışıliiletkenlik
kôden-kôka ışınkıvıl etki
kôdenshi bunkôki ışıleksicik izge-
ölçümü
kôdo kot, kotlama
kôgaku isei geometrik eşiz
kogakuryôron tamkatlama
kô-ion-ka ışılyükünleşme
kôkagaku ışılkımya
kôkan değış tokuşlama, verişim
kôkangun değış tokuş öbeğı
kôkan-hannô verişimli tepkime
kokan no öndelemeli
kôkansa öndeç
kôkan-sekibun verişim tümlevi
kôkan-suru öndeleme
kokoromi no deneyse
kokutai-hôsyâ karagövde ışınmı
kongôbutu karışım
kôngô-entarupii karışım yığası
konsei katışıklama
konsei-kidô(-kansû) kırma yörüngeç
kosen ışın
kôsi ışıncık
kôsinryoku özekçek kuvveti
kôso özgen, özgenli
kosô katı evre
kosôsen (zyôtaizu) katıcıl eğri
koyû-bokutoru özgün yöney

koyû-kansû özgün işlev
koyûti özgün değer
koyû-zyôrai özgün duru
kôzô yapı
kôzô-isoitai yapısal eşiz
kôzôkan ışılduygunlaştırma
kûkangun uzay öbekleri
kukan sekibun konbiçim tümlevi
kûkô kovuk
kumitateritu katyapı ilkesi
kuromatoguraf katmanyazar
kuromatogurafii renkseme
kuromatogurafii-karamu renkse-
me dikeci
kûron-sekibun Kulomb tümlevi
kyodai-bunsi iriözdecik
kyôdo yeğlilik, yeğlik
kyôeino heimen yansıma düzlemi
kyôhen eşdönüşür
kyôhutu-kongôbutu eşkaynar
kyoku ucay
kyoku-ketugô ucaysal bağ
kyokusei ucaylık
kyokusyo yerel
kyokusyoba yerel alan
kyokusyokashita yersenik
kyokusyokashita kidô yersenik yö-
rüngeç
kyokuzahyo ucaysal konsayı
kyokuzaike yerseme
kyômei yankılaşıım
kyôsin yankılaşıım
kyositeki iriölçekte
kyô-sôgosayô ağır etkileşim
kyoyô-ketugô noktabağ
kyôyû-ketugô ortak bağ
kyôzisei demirmıknatıslık
kyô-zyû-gôtai eşçoğuz
kyûdensi (sei) eksicil
kyuko sönüm
kyuko-keisu sönüm katsayısı

kyushu yüzerme
kyûsyû soğurma
kyûsyûzai soğurgan
kyûtyaku yüzerme
kyûtyakusitu yüzerik
kyûtyakuzai yüzergen
kyû-zahyô küresel konsayılar

M

maikaro-kanonikoru-anson buru
küçük yasal toplak
maikuro-ha supekutoru ufakdalga
izgesi
man-taikakusen köşegendişi
matorikkusu dizey
matorikkusu karamu dizey dik-
sırası
mensin-rippô-kôsi yüzüözekli küp-
sel
mitudo yoğunluk
mitu-na yoğun
môdô kip
mokei taslam
mômento kolcuk
monokuramêtâ renkseçer
moru özdem
moru-bunritu özdem oranı
moru-nôdo özdemlilik

N

nagare akım
naiatu (ryoku) içbasınç
naibu-henkan iççevirtim
naibu-kaiten içdönme
narabi yansıra
nejire-gata ayrıklı konoluşum
nendo ağdalık
nenryôyu yağyakıt
nensei ağdalık
nensyônetu yanma ısısı
netto denka ince yük

netu ısı, ısııl
netubunkai ısılkesim
netudendô ısı iletimi
netu-dendôritu ısıl iletkenlik
netuden tairyû ısı varışımı
netudentatu ısı aktarımı
netudentui-retu ısılpil
netu-enerugiî ısıl erke
netu-gensi kagaku kızgın öğecik
kimyası
netukagaku ısılkimya, sıcaklıkölçüm
netu-kakuhannô ısılçekinsel tepki-
me
neturikigaku ısıldevimbilim
neturikigaku-daini-hôsoku ikinci
ısıldevimbilim yasası
neturikigakuteki-ozyôtai ısıldevin-
gen duru
neturyôkei ısıölçer
netuyôryô ısı sığası
ni-bunshi ikiözdecikli
nigensi-bunsi çift öğecikli özdecik
niigorido bulanıklık
ni-seibun-kei iki bileşkenli dizge
nitudo çekincik yoğunluğu
nizyû-ketugô çift bağ
nizyûkô çiftli
nizyûkyoku-ketugô ucaysal bağ
nizyûsei ikizuzay
nizyûsen çiftli
nizyûsô çift katman
nôdo derişiklik, yoğunluk
nôryôku sığa
nôsyuku derişiklik
nukitori örnekleme

O

ôdannen kesit alan
ôki-denka kaba yük
ôkii hyôzyun-syudan koca yasal top-
lak

ondo sıcaklık
onsi titrercik

P

pakkin doldurma
paramêtâ. değıştirmen
Pauli no haita-genri Pauli dışarla-
ma ilkesi
potensharu gerilim
Puranku-teisû Planck katsayısı
purasutikku yağruk
purroto çizgelemek

R

rairu-netu ağınma ısısı
randamu-da-arû-koto rasgelelik
ranryû dolaşık akış
rasenziku sarmal eksen
razikaru kökçe
reiki uyarma
reikisi uyarıcı
reiki-zyôtai uyarık duru
reitô soğutum
rensa-hannô zincirleme tepkime
renzoku sürem
renzoku han'nô-ki akışlı tepkir
renzoku-kansû sürekli işlev
ridaku-keiko kaçma eğilimi
rinkai-ondo bunalgı sıcaklığı
rinkô fosforlanma
rikigaku devimbilin, düzenek
riron-kagaku kuramsal kimya
risô-kitai ülkül gaz
risô-yoeki ülkül çözelti
rokumentai-saimitu-zyûtan altı-
genli sık doldurma
ruminesensu ışıldama
ruminesentu ışıldar
ryoshisu nicem sayısı
ryosi nicem

ryôsika nicemleme
ryôsi-zyôtai nicem durusu
ryûqyô yuvarsıl
ryûtai akışkan

S

saibô gözcük
saibô-no gözeli
saidaiti doruk
saikurotoron çevirgeç
saimitou-zyûten sıkışık doldurma
saisa undô yalpa
saisa undô o ottonau yalpalanma
saisyô oyluk
(sai)zyunkan geriçevrim
sakiyoso-tyokuretu yakınsak dizi
sakutai karmaşık
san ekşit
sanjuko jotai üçlü duru
sanka yükseltgenme
sanka-kangen-shokubai yükselt-
genme-indirgenme
sanpuringu örnekleme
sanran saçınım
sanzyûkô üçlü
sanzyû-ketugô üçlü bağ
sanzyûsen üçlü
sanzyûten üçlülük noktası
sao demet
satudô-hô tedirgileme kuramı
seibun bileşen, bileşken
seibutu-buturi dirilfizik
seidenkigaku kıvıldinimbilim
seigyo denetim
seigyo-katei denet işlem
seikagaku dirilkimya
seisei arıtma, oluşum
seiseinetu oluşum ısısı
seisi-sitûryô duruk kütle
seirikigaku dinimbilim
seitai-kôbunsi dirilçoğuz

seizyun kyôyaku kahlen yasal eş-
lenik değişken
senkei-kasokuki uzun ivdirici
sekibun tümlev
sekibun-henkan tümlev dönüşke
sekibun-insi tümleme katsayısı
sekibun no tümlenik
sekibun suru tümlevini almak
sekigai kızılaltı
sekiryoku itim
sen'i kakuritsu geçiş olasılığı
sen'i tyo genso aradizi öğeleri
sen'i-zyotai-kasetu araduru kuramı
senko bunkai parlamalı ışılkeseim
senkôkei ucayölçer
sennetu gizil ısı
sen no haba çizgi eni
sentaku ritsu seçme kuralları
senizai arıtıcı
senzyo-bunsi doğrusal özdecik
senzyo-daryoku doğrusal devinir-
lik
senzyo-tajuki doğrusal büküm
seppen kesi
sessyoku tezgensel
sessyoku-bunkai tezgenli kırma
sessyokukaku değme açısı
setsu boğum
setsudo tedirginlik
sttyoku yapışkan
setudô tedirgin
shahei teisu örtme katsayısı
shigai morötesi
shindosu hyojun sıklık ölçünü
shizyûkyokushi dörtucay
shôkyû yuvar
shukuju çakışıklık
shukutai zyotai çakışık duru
simantai-ketugô dörtyüzlü bağlan-
ma
sindô titreşim

sindô-no-zyûdo titreşimsel özgür
boyutlar
sindôsi-kyôdo titreşirgücü
sindosû sıklık
sinkû boşay
sinkupu genlik
sintô geçişme
sinwaryoku ilginlik
siryô örnek
siryô-saisyô örneklem
sisu iseitai yandaş eşsiz
situ nitelik
situryô kütle
situryô-bunsekiki kütle izgeölçeri
situryô-kesson kütle eksiği
situryô-sayô no hosoku kütle et-
ki yasası
situryô supekutoru kütle izgesi
si-tyûsin-sakibun dört özekli tüm-
lev
siyaku ayıraç
siziyaku göstergeç
sô evre
sôgo çekişim
sôgo-sayô etkileşim
sôkan-enerugii kaçınım erkesi
sôkan-zu özdecik yörungeçleri,
ilinti çizgesi
sôkatu-hannô görünen tepkime
sokudo hız, hız yöneyi
sokudo-teisû hız katsayısı
sokusinzai ivdirici
sôkyokusi-hôsyô ucay ısınımı
sôkyokushi no hôkôka çiftucay yön-
lenimi
sôkyokuşi çiftucay
sonzaido bolluk
sôryû katmanlı akış
soryûsi temel tanecik
sosei bileşim, yoğruluk
sôtaisei-riron bağıllık kuramı

sôten'i evre geçişi
sôti aygıt
sôyaku yük
suberimen kayma düzlemi
suiwa-densi su kaplı eksicik
sukarâ sayıl
sukara-seiseibutu sayıl çarpım
sukêru ölçek
sukêru-henkan ölçek dönüştürümü
supekutoru izge
supin-kido / kan- / sôgosayô dönü
 yürünge etkileşimi
supin-ryô-sisû dönü nicem sayısı
suruborisisu çözülkesim
suyûdan toprak
syakudo-insi ölçek katsayı
syôka ağınma
syôkô dindirme
syokubai tezgen
syokubai-doku tezgen ağılanması
syokubai-sayô tezleştirme
syokubai to hannô tezgenli tepkime
syokubaito suru tezgenlemek
syômetu dindirme
syôsin aştırma
syôtatu-danmenseki çarpışma kesiti
syûgô küme
syûgô-moderu topluca taslamı
syûkihyô çevrimsel çizelge
syukutai çakışma
syûritu verimlilik
syu-ryôsisû ana nicem sayısı

Ş

şi tanecik
şin kaku artıcıl
şizen fakuşa kendiliğinden ışınsa-
 salım

T

tagensi bunsu çoköğecikli özdecik
tai tanecik

taikaku-ka köşegenleştirme
taiô-zyôtai uygulu durular
taisei direnç
taiseki oylum
taisho bakışım
taishoki bakışım
taisho koma bakışımli topaş
taisin-rippô-kôsi içözekli küpsel yapı
tai-supelkutoru şerit izge
taisia özüstürül
taisyôka bakışımliama
tajukai büküm
takanzyô çokdolamlılar
takei (-gensyô) çokbiçimlilik
tanbunşi teközdeciksel
tanbunşi-hannô teközdecikli tep-
 kime
tan'i-enzansi birim işler
tan'i-kôsi birim gözcük
tan'i-prosesu birim süreçler
tan'i-sôsa birim işlemler
tan'itusô tekkatman
tankan tersyüzleme
tanketugô tek bağ
tanpakusitu önbesi
tanryôtai tekiz
tanyoku tekucay
tasôeki çoktürel
tatôsei süngerimsi
tazyûdo çokkatlılık
tazyûko çokkatlı
tazyûsen çokkatlı
teihi-kogôgutsu tamkatlı bileşikler
teihirei no hôsoku kesin orantılar
 yasası
teikô direnç
teikosei öz direnç
teisû dursayı
teizyô-ha durur dalga
teizyô-zyotai sürer duru
teizyo-zyôtai tutunur duru

tekika-suigin-derikyoku damlar cı-
 va kıvılcu
ten-gun nokta öbekleri
ten'i çıkık
tenka çevirtim, evrilme
tenkan çevirmek
tensoru gerey
tensyo aktarım
tentasuru tersyüzleme
tentôshita evrik
tikan ornatma
tikanki ornatık
tikuzihannô sıralı tepkimeler
tinden çökeltme
tinden (butu) çökelek
tinkô butu tortu
tinkô-hannô çökeltme
tôatusen eşbasınç eğrisi
tôatusiki eşbasınç eğrisi
tôbunpai eşbölüm
tôdensi-kôka eşeksicikli dizi
tôhōsei no eşyönlü
toka kido eşdeğer yörüngeçler
tôkaritu geçirgenlik
tô kasei geçirgen
tôkei sayıtım
tôkei-neturikigaku sayıtımsal ısı-
 devimbilim
tôkei-rihigaku sayıtım düzeneği
tokusei özgüllük
tokusei özgelik, özgü
tokusei-kyokusen özgelik
to (matorikkusu qyôretu) diksıra
tonmon-buturu gökfiziği
tonneru koka engelden sızma, sız-
 ma
tôonsen eşsıcaklık eğrisi
torappu tuzak
torêsâ ışınnetkin izleyici, izleyici
tôtaru-kyori gidim
tôyôsiki eşoylum eğrisi

tôziritu geçirgenlik
tozitakara kapalı kabuk
tozika. kei yalıtık dizge
transo iseitai tersteş eşiz
tsuyoi-sôgosayô ağır etkileşim
tui-kozô çift katyapı
tur-kaseisei ikişerli toplanırlık
tyâzi yük
tyô-dendôtai üstün iletken
tyô-ensinki üstözekkaç
tyoklô dikeylik
tyokusen (zyô) bunsı doğrusal öz-
 decik
tyûkansı ortacık
tyûsei ılın
tyûseisi ılıncık
tyûseisi-hosoku ılıncık kapma
tyû-uran-gensu uranötesi öğeler
tyûwa ılınlama

U

ukiwa dolam
undô devinim
undô-enerugii devimsel erke
undôryô devinirlik
undôryô-idô devinirlik aktarımı
utsurigi tutunmazlık
utyûsen evren ışınları

Y

yôbai çözgen
yôdensi artıcık
yôeki çözelti
yô-ion artın
yokai çözmek
yôkai çözünme
yôkaido çözünürlük
yôkaido-seki çözünürlük çarpımı
yokusei engelleme
yokuseizai engelleyici
yokyoku artıuç

yonai-sôgosayô yeğni etkileşim
yôryô sığa, sığalık
yôseki oylum
yôsi öncelik
yôsitu çözünük
yôsyû içyapışkanlık
yuado hakkô uyarılı salma
yûdô-koiru ırgitim sarmalı
yûdôtai türev
yugami yamultma
yuhatu (yuhatu-hôsyô) uyarı
yuragi bocalama
yûriki özgür kökçe
yûri-ki kökçe
yuritu taşınım sayısı
yusô taşınım
yusogensyô taşınım özellikleri
yûten (yûlcâi-ten) ergime noktası
yûzai akı

Z

zahyô konsayı
zahyô genten başnokta
zahyo-kei konsayı dizgesi
zassyu-keisei katışıklama
zenkikairi önayırışma
zenkinsen kavuşmaz
zetta-ondo salt sıcaklık
zetuentai yalıtkan
zii-insi g-katsayısı
zikan-bungai sürebölüm
zikaritu etkilenirlik
ziki mıknatıslık
ziki kyômei çekinsel mıknatıslı yan-
 kılâşım, mıknatıssal yankılâşım
(ziko-kakusan) keisu önyayınım kat-
 sayısı
ziko-kamezi özeklenik
ziko-seigyo özdenetim
ziku-hôkô-bunpai-kansû yarıçapsal
 dağılım işlevi

ziku sokudo yarıçapsal hız
zinkô-hôsyânô yapay ışınetkinlik
zissyu-ryôiki gerçek sayı alanı
zisyokubai-gensyô öztezleştirme
ziyûdo özgür boyut, özgür kip
ziyû-enerugii özgür erke
ziyû-taiseiki boş oylum
zu-gurafu çizge
zuhyô çizit
zyairo (sukôpu) düzdöner
zyetto-kiryû oksu akış
zyôken ikakuritu koşullu olasılık
zyôşyoku enerugii araştırma erkesi
zyôryû damıtma
zyoryû karamu damıtma dikeci
zyosyoku enerugii artırma erkesi
zyôtai duru
zyotai-hâtôesiki duru denklemi
zyôtaizu evre çizgesi
zyôzisei dizilmıknatıslık
zyûden kıvıl yük, yük
zyûden-bunpu yük dağılımı
zyûgô çoğuzlaşma
zyûgôtai çoğuz
zyûni düze
zyun'i reberu düzey
zyun'i soku kaldıraç kuralı
zyunkan-katei çevrimsel süreç
zyunsui-na arı
zyûryoku-no yerçekimsel
zyûryô-moru-nôdo özdemsellik
zyûryô moru yôeki özdemli çözel-
 ti, özdemsal çözelti
zyûryûsi ağırcık
zyusizyô ağaçsı
zyûsui ağır su
zyûten doldurma
zyûtenbutu doldurma
zyûyu yağyakıt

